

TANÁRI SEGÉDLET – 4. ÉVFOLYAM

Készítették

Szabóné Dr. László Lilla: Bevezető az évfolyam anyagához; Valláspedagógiai szempontok, óravázlatok és további ötletek a tankönyv és munkafüzet leckéihez

Szabóné Zimányi Noémi: A leckék teológiai alapjai

Kustárné Almási Zsuzsanna: Báb- és dráma leckefeldolgozások, a bábozás módszertana

A további ötletek gyűjtésében részt vett:

Énekjavaslatok: Draskóczy Balázs, Mórocz Ildikó

Nyelvi lektor: Magyar Ágnes

BEVEZETŐ AZ ÉVFOLYAM ANYAGÁHOZ

Készítette: Szabóné Dr. László Lilla

I. AZ ÉVFOLYAM TEMATIKÁJA: ISTEN A MI KIRÁLYUNK

Az év nagy témakörei:

A bevezető leckékben a tanév fő üzenetét alapozzuk meg. A Kit és mit követek? kérdés és a gyökerek feltérképezése segít az év központi témájának és szimbólumának előkészítésében. Istenre királyként tekinthetünk, az Ő országához tartozhatunk, ha az Ő úrsága, uralma határozza meg életünket. A gyökereink, elődeink a múltunkat jelenítik meg, amivel Isten előtt állunk. Jövők Isten ígéretében van elrejtve. Mindezekkel vagyunk már most a jelenben az Atya szeretetében és hatalmában: „Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek az országot, amely készen áll számotokra a világ kezdete óta.” Mt 25,34

Az első tematikai egység a harmadikos évfolyam ószövetségi történeteit folytatja tovább: Isten népe az új hazában. A vándorló nép új hazát kap, ahol Isten gondoskodik róluk, nemcsak egy földi országot, hanem vezetőket is ad. A bírák, majd Ruth története után Saul, Dávid és Sámuel királyságához kapcsolódva az elhívás, a küldetés, a feladatvégzés, a hatalom, a felelősség és igazságosság és a szolgálat kérdéseit járjuk körül. De ugyanebben az anyagrészen kap helyet a barátság témája Dávid és Jónátán történetével.

A második tematikai egység Jézus királyi méltóságában és az emberekért végzett szolgálatában megmutatkozó hazáról, az Isten országáról, és az Istennel való kapcsolatunkról szól. Jézust királyként üdvözlük virágvasárnapon Jeruzsálemben, de ő a szolgálatot és alázatosságot állítja az emberek elé, mint a királyi uralom legfőbb erényeit. Isten országában egészen más értékek rajzolódnak ki. Jézus tettei és tanításai ezekre világítanak rá: örök élet, alázat, szolgálat, adakozás, Isten dicsőítése. Ezeket a fogalmakat járjuk körül a bibliai történetekkel és példázatokkal, illetve itt kapott helyet Szenczi Molnár Albert személye és a bibliafordítások témája.

Az ünnepek leckékben további, az ünnepi időkhöz kapcsolható leckékkal ismerkedünk meg. A tankönyvben helyet kapó, korábbi évek grafikái segítségével felidézhetjük az ünnep alap üzeneteit hordozó történeteket is. A nagypénteki események az engedelmesség-engedetlenség, az indulataink, szavaink felelősségére világítanak rá. A pünkösd mellett pedig egy újabb ünnepet vezetünk be, Jézus mennybemenetelét, áldozócsütörtököt.

II. A HITTANKÖNYV-CSALÁD (TANKÖNYV, MUNKAFÜZET, TANÁRI SEGÉDLET) KONCEPCIÓJA ÉS HASZNÁLATA

A negyedik hittankönyv-család, akárcsak a korábbiak tankönyvből, munkafüzetből és az online elérhető tanári segédletből áll. Leghatékonyabban ezek hármában használható.

Tankönyvi koncepció

A tankönyvben található bibliai történetek és olvasmányok, a hozzájuk kapcsolódó illusztrációk és további ablakok alkotják az éves tananyag vázát. A törzsanyag leckeit számozva találjuk meg, míg a kiegészítő, tematikus órákat olvasmány elnevezés alatt. Ez utóbbiak az egyházi iskolákban kötelezőek, de a gyülekezeti hittanoktatásba is válogathatunk belőle a szabad órakeret terhére.

A tankönyvben található fő részek funkciói:

- a) Történetleírás: A történetek a tanári segédletben található célkitűzésekhez igazodva és a gyermekek korosztályos jellemzőit figyelembe véve beszélnek el az adott bibliai szakaszt. A rövidegük lehetővé teszi, hogy a gyermekek órán dolgozzanak vele, vagy otthon elolvassák. Az óravázlat javaslatokban a hittanokat a történet szabad elmondására bátorítjuk a könyvben található szöveg nyomvonalán, azt kiegészítve, színesítve az élő szó lehetőségeivel. A történetekben dőlt betűvel szedett részek a Biblia (RUF, 2014.) szó szerinti szövegét tartalmazzák.
- b) Feladattár (zöld ablak): az egyes történetekhez és leckékhez a tankönyvi anyaghoz kapcsolódóan, közösen elvégezhető feladatokat tartalmaz. Motivációs célzatúak, beszélgetés indítóak, vagy az óra anyagának elmélyítését célozzák meg.
- c) Tudod-e? (homokbarna színű ablak): Az adott témához kapcsolódó további ismereteket, illetve olyan teológiai összefoglalásokat tartalmaz, mely a gyermekek szintjén fogalmazza meg a felmerülő legfontosabb teológiai kérdéseket, így alkalmas arra, hogy a gyermeknek és a szülőknek egy alapot adjon a keresztyén hit ismereteiben való tájékozódáshoz.
- d) Aranymondás (fehér ablak, arany betű): az adott lecke üzenetéhez javasolt aranymondást ebben a formában jelenítettük meg.

A munkafüzet koncepciója

A munkafüzet a tanórai feldolgozáshoz, illetve otthoni önálló munkához, elmélyítéshez, ismétléshez, memorizáláshoz kínál anyagokat. Az évfolyam számára két munkafüzet került kiadásra, a heti egy órás gyülekezeti hittanoktatás számára MFGY (Gyülekezeti munkafüzet) kóddal, illetve a heti két órás egyházi iskolában végzett hittanoktatáshoz MFEI (Egyházi iskolai munkafüzet) kóddal.

Az MFGY minden számmal ellátott leckéhez biztosít feladatokat, az MFEI az olvasmányokhoz is „olvasmányfeldolgozás” címmel. Ebben részösszefoglalás is található a hosszabb tematikai egységhez. A tanári kézikönyv óravázlataiban több munkafüzeti feladat feldolgozását megtaláljuk. Ugyanazt a feladatot a csoporttal interaktívan a táblánál, a teremben, szemléltető eszközökhöz kapcsolva oldhatjuk meg, hogy a gyermekek az egyes feladatokat ne papíralapon, hanem a térben mozogva, interaktívan oldhassák meg. Ezekben az esetekben a tanári kézikönyvben mindig megtaláljuk, hogy a feladat a munkafüzetben is elvégezhető.

A tanári segédlet koncepciója

A tanári segédlet teljes mértékben a hittanokat és a lelkipásztorok munkáját célozza meg gondolatébresztőként, ötlettárként, segédanyagként, háttéranyagként.

Tartalmaz egy tematikai bevezetőt az adott évfolyamhoz és egy fejlődéslélektani sajátosságokat összefoglaló részt az adott korosztályhoz. Minden leckéhez található egy teológiai alapvetés az adott bibliai történethez vagy témához, ennek valláspedagógiai megvilágítása, egy minimum és optimum követelmény-javaslat, főhangsúly hármas tagolásban (kognitív cél, affektív cél, pragmatikus cél) és óravázlat az egyes tanórák (gyülekezeti, egyházi iskolai) differenciálásával. Ezek az anyagok összhangban vannak a tankönyv és munkafüzet anyagaival, de tartalmazznak további ötleteket és feldolgozási javaslatokat is. A „további ötletek” rovat egy-egy téma más szempontú megközelítését is lehetővé teszi, a „munkafüzeti instrukciók” pedig a feladatokhoz adnak segítséget, a megoldáshoz, vagy a következő feladat bevezetéséhez, esetleg a tanítás folyamatában.

Az egyes történetekhez, témákhoz kapcsolódó óravázlatokon és óratervezeteken túl az egyházi hittanoktatásban biztosított szabadon tervezhető órákra nem készültek külön tervezetek, hanem

azok a további ötletek alapján, illetve az iskola és a hittanoktató által betervezett alternatív események, órák tematikája alapján alakíthatók ki.

III. A KOROSZTÁLY TIPIKUS ÉS VÉLHETŐ ÉLETKORI SAJÁTOSSÁGAI A FEJLŐDÉSLÉLEKTAN OLDALÁRÓL

a. Testi jellemzők

A negyedikes gyermekek iskolakezdéstől vagy családi adottságok alapján vagy még mindig egy kisiskolás gyermek formáját mutatják, de meglehet, hogy már elkezdődtek a prepubertás korban jellemző változások. Már nem annyira aktívak, sőt lassanként jelentkeznek náluk a kamaszkori 'lustaság', szívesen elüldögélnek, szeretik a passzív időtöltést is. Ennyi idős korra a tanórai részvétel és figyelem sem jelent gondot nekik, nem annyira mozgékonyak. A figyelmük viszont még mindig rövid ideig tartható fenn, fontos a folyamatos motiváció. Éppen ezért továbbra is nagy szükségük van a mozgás és a szellemi munka váltakozására a figyelem fenntartásának érdekében, ugyanakkor már mozdulataikban, társaikkal való érintkezésben megjelenik a szégyenlőség, visszafogottság. A mozgásos feladatokban inkább a szabály, a csapatjátékokat és az ügyességi játékokat részesítik előnyben.

Ekkorra már magabiztossá válnak a bonyolultabb mikro mozgásokban, az írásuk is ütemes és folyamatos, így a nehezebb rejtvények, gondolkodtató kitöltős feladatok, rajz és a kézművesség különböző formái különösen alkalmasak ebben az életkorban az elmélyült munkához és foglalkoztatáshoz. Az alább található óravázlatokban mind a mikro, mind a makro mozgásokra találunk az egyes leckéknél javaslatokat, ötleteket.

b. Személyiségfejlődés

Negyedikben már nem beszélhetünk teljes általánosságban a freudi ösztönnyugvásról. A gyermekek figyelme a külső világról lassanként ismét befele fordul. A prepubertásban ez jellemzően a 'titok'-ban gyökerezik. A gyermekek kezdik felfedezni a saját, senkivel meg nem osztott világ varázsát, különlegességét, és egyre inkább igényük is lesz rá. A lányok leginkább titkos könyvet írnak, titkos csapatokat, köröket alkotnak. A fiúk a jelszóval, jelmondattal, saját névvel, szimbólummal ellátott csapatokban, számítógépes játékközösségekben élik meg ezt az igényüket. Egyfajta átmeneti korszak ez. Ők a legnagyobbak az alsó tagozatban. Már figyelik a nagyobbakat, a felsősöket, ugyanakkor még bele tudnak felejtkezni a kisiskolások játékába.

Még tetten érhető az eriksoni, szakaszos modellben található teljesítménykényszer a kisebbségi érzéssel szemben, de a legtöbben ezt lassanként meghaladják. Megtaláljuk a kisiskolásokra jellemző tényezőket, mint a szorgalom, a kreativitás, teljesítménycentrikusság, gyűjtögetés, információéhség, memorizálás, felfedezés, az eszközök alkalmazása fölötti biztonságérzet. Ugyanakkor már vannak gyermekek, akik az identitáskeresés irányába indulnak el.

Ebben az életkorban már kiütözik, ha valamelyik gyermek elakadt a korosztályos fejlődésében. Ha még mindig nagyon erősen dolgozik benne a kudarctól való félelem, a kisebbségi érzés miatti frusztráció, akkor valószínűleg a gyermeknek nem sikerült megélnie a teljesítmény, az alkotás öröme és a kudarc, elengedés közti egyensúlyt. Vagy saját maga, vagy mások túlzott elvárásai határozzák meg a feladatvégzését, amelyek gátolják abban, hogy kibontakozhasson a maga képességeivel és értékeivel. Az ilyen gyermek nagy hátránnyal és sok lelki görcsrel kezdi a felső tagozatot, nehezen néz szembe önmagával, éppen emiatt pedig nehezen válik le a gyermekkorról.

A hittanórán a gyermek a maga személyiségével, elakadásaival lehet jelen. A hittanóra közösségében megtapasztalhatja, hogy a negatív érzelmeivel, átéléseivel, nehézségeivel együtt jöhet. Önmaga lehet, mert ez az óra nem a teljesítményről, hanem a minket teremtő és elfogadó Istenről és a testvérek szeretetközösségéről szól, ahol mindenkinek helye van.

Ebben az elfogadó és szeretetteljes közegben, ha a gyermeket felszabadítjuk a teljesítménykényszer nyomása alól, az amúgy nehezen motiválható, vagy a nehezen fegyelmezhető, a többi órán tanulási vagy magatartásproblémákkal küzdő gyermek is megtalálhatja azt a biztonságot, felüdülést, amiben pozitív átélései lehetnek mind önmagára, mind a közösségi kapcsolatokra nézve. Ezt az üzenetet hordozza a tanév központi fogalma és szimbóluma, Isten országa, Isten királysága is. Ebben az országban mindenkinek helye van, mert nem a teljesítményünk alapján, hanem az Istennel való szeretetkapcsolat alapján tartozunk oda.

c. Érzelmi jellemzők

Ebben a korszakban már nemcsak a teljesítménymotiváció, és ebből eredendően a kudarctól való félelem, ami meghatározhatja érzelmi hullámzásukat, hanem az önmagával és másokkal megélt kapcsolat is meghatározó. Ahogy egyre inkább fordul önmaga és belső világa felé a gyermek, úgy találkozik azokkal az egyre differenciáltabb másodlagos érzelmekkel, amelyek a kapcsolatok sokszínűségéből erednek. Az évfolyam tematikája, az Isten országához való tartozás egy olyan biztos kapcsolatot jelent, ami nincs kitéve emberi gyengeségnek, csalódásnak, így az egy fontos alappá, háttérre lehet a gyermekkorban jellemző kapcsolati változásoknak.

A negyedik gyermek már egészen jól uralkodik az érzelmei fölött. Csökken az érzelmi labilitás, visszafogottabb érzelmi megnyilvánulások jellemzők, van, amit csak belül, önmagában él meg. Ez a változás párhuzamosan halad azzal, hogy egyre inkább képes gondolkodni az érzelmekről, és tudja tudatosítani azokat önmagában, ami megint az azokon való uralkodást támogatja. Ebben a folyamatban segít, ha hozzájárulunk az érzelmek differenciálásához mind az azokról való beszélgetéssel, gondolkodással, mind a zsigeri működés tudatosításával (Mit érzel a testedben ilyenkor? Pl. fojtogat a sírás, gombóc van a torkomban, görcsbe áll a gyomrom...). Az érzelmek összekötése a zsigeri működéssel a tudatosítás további módjait, a tudatosítás által pedig az önuralom fejlődését teszi lehetővé.

Az érzelmi neveléssel elősegíthetjük az önértékeléshez, a társas kapcsolatokhoz és az Istenkapcsolathoz tartozó negatív és pozitív érzelmek felismerését, azonosítását (szégyen, gőg, bűnbánat, felszabadultság, stb.) Ebben az életkorban a magasabb rendű érzelmek között különös jelentőséggel bírnak az erkölcsi és az intellektuális érzelmek: igazság mindenek fölött, tudás mindenek fölött. Ezeket is az önmagukról kialakított képhez illesztik, így fontos megerősíteni bennük az ezekhez kapcsolódó pozitív érzelmeket is.

d. Kognitív jellemzők:

Ezt a korszakot még mindig a konkrét-műveleti gondolkodás jellemzi, bár mind a matematika, mind a nyelvtan, mind a környezetismeret anyaga már komoly absztrakciókkal dolgozik. A gyermek képes fejben, belső képek segítségével műveleteket végezni, de még csak a korábban konkrétan lejátszott cselekvések alapján. Képes konkrétumok általánosítására, osztályozására és oksági összefüggések logikus strukturálására, de szüksége van a konkrét folyamat végigkísérésére.

Éppen ezért a Biblia világát továbbra is konkrétumokban tárjuk fel, és ne általánosságban! Konkrét helyeket, tárgyakat, szereplőket, tulajdonságokat, érzéseket megfogalmazó, a gyermek tapasztalatára építő történetmondás, konkrét példák és képek segítségével kiábrázolt hitigazságok igazítják el a gyermeket ebben az életkorban. Minél kevesebb legyen az elvont teológiai és hitbeli fogalom! Próbáljuk meg azokat is hasonlatokkal, konkrét képekkel érthetővé tenni!

A gyermek gondolkodásában egyre kevesebb a szubjektív elem. Túlsúlyba kerül az utánzás, a valósághoz, konkrétumokhoz való igazodás, amit a rajzok mind realistább megjelenésében is megfigyelhetünk. Az öröme helyett a valóságelv az elsődleges, vagyis az igaz fogalma. Ezt összefoglalóan kritikai realizmusnak nevezzük, ami jellemzi a bibliaolvasásukat is. Egyre konkrétan és tudatosabban keresik emiatt a bibliai történetekben is azt, ami valóság alapú, ami kortörténetileg bizonyítható, és azt, ami ma is lejátszódhat, velük is megtörténhet, vagyis mai bizonyágtételek bizonyítják.

Itt is említést kell tennünk a kognitív fejlődéslelektan újabb eredményeire, amelyek az ideglettani kutatásokra támaszkodnak. A fejlődés folyamán mindent, az agyi struktúrát is (amely szinapszisok létrehozásával történik) azok a tapasztalatok alakítják ki, amit az agy tulajdonosa tapasztal, vagyis lát, hall, szagol, tapint, ízlel. Az agy először a szükségesnél több szinapszist fejleszt ki mindenütt, majd a legtöbb üzenetet adó szinapszist megerősíti, a többiek elgyengülnek, elhalnak. Ez a szelektálódás körülbelül tízéves kortól kamaszkorig terjed. Az agy csak azokat a szinapszisokat hagyja meg, amelyekre valóban szükség van. Ebből következik, hogy az agy nem csak a velünk született program mentén strukturálódik. Fejlődését a tapasztalat és a környezet irányából érkező ingerek ugyancsak meghatározzák. A szinapszisok huzalozása a gyermeket ért tapasztalatok és átélések folytán alakul. Amilyen irányból gyakoribb és intenzívebb ingereket kap, abba az irányba fejlődik tovább. Ennyiben egyes kognitív képességek az agy strukturálódása során egy adott környezeti felállásban megerősödhetnek, mások pedig meggyengülhetnek. Ez a folyamat teszi lehetővé a területspecifikus tudást.

Ez magyarázza az egyes gyermekek kiemelkedő teljesítményét egyes területeken, illetve a hittan csoportok különbségét attól függően, hogy vallásos családból származó gyerekek vagy a vallással csak az iskolában találkozó gyermekekkel foglalkozunk, illetve egyházi iskolában vagy állami iskolában tanítunk-e hittant. A különböző csoportok és gyermekek más-más megközelítést és tanítást igényelnek, de mindegyikre igaz, hogy ennek az időszaknak nagy jelentősége van. A gyermek ebben a korban még nyitott, tudása strukturálható, gondolkodása formálható az egzisztenciális, az emberlét alapjait érintő kérdések, vagyis a teológiai témák mentén is. Éppen ezért ebben az időszakban különösen fontos, hogy teret adjunk, és segítsünk a gyermekeknek kifejezni önmagukat, feltenni kérdéseiket, gondolkodni és érvelni az élet nagy kérdésein. Ezt erősíthetjük, motiválhatjuk, de pedagógusi közömbösséggel vissza is szoríthatjuk. Fontos, hogy a gyermek őszintén megfogalmazhassa átéléseit, tapasztalatait, kérdéseit, kétségeit akkor is, ha az nem egyezik azzal a teológiai látással, ahova vezetni akarjuk őket. Nem egyetlen óra, hanem több év folyamán kell vezetnünk őket a hitbeli kérdésekben, így különösen fontos, hogy a gyermek elfogadottnak érezhesse magát a gondolataival, valós érzéseivel együtt, és onnan indítsuk az átadandó ismeretet, illetve a gondolkodás és attitűdformálást, ahol a gyermek vagy a csoport épp van.

e. Erkölcsi jellemzők

Az erkölcsi fejlődés a heteronóm, külső szabályrendszerhez alkalmazkodó erkölcsiségtől az autonóm, belsővé vált erkölcsiség felé halad. A negyedikes gyermek még mindig erősen a felnőttek által meghatározott erkölcsiség talaján áll, de már képes belsővé tenni a kívülről kapott szabályokat. Igaz, még nem belső meggyőződésből, hanem a szülő, nevelő odaképzésével. A fent leírt valóság- és igazságelv mentén egyre nagyobb jelentőséget kapnak a szabályok, amelyeket ebben a korban a gyermekek egyrészt a valóság talaján állva kritika alá vonnak, és csak ha valóságosnak, hasznosnak, elfogadhatónak tartanak, kölcsönösen számon is kéri egymástól. Ellenkező esetben a saját szabályuk lép életbe, és egymás mellé állnak akár a tanár/szülő ellenében is.

Az engedelmeskedés még mindig alapvetően a büntetés és jutalom kettőségében motivált, ami összhangban van a teljesítményorientáltsággal. A közösségi életben a szemet-szemért és az adok-kapok elv érvényesül leginkább, így az erkölcsiség alapja még erőteljesen az önérdek, illetve az igazságosság elvének saját erőből való biztosítása.

A hittanóra fontos közege az erkölcsi gondolkodás fejlesztésének. Mindig az eggyel magasabb szintet célozzuk meg, és az üzenetekkel, történetekkel abba az irányba tereljük a gyermekeket!

Az erkölcsi gondolkodás fejlesztése nem egyenlő sem a moralizálással, sem a megtérésre hívással. A gyermekek ebben az életkorban amúgy is hajlamosak a tettek értelmi, inkább igazságossági megítélésére. Ezt támogathatjuk az isteni igazságosság irányába erősíteni, ugyanakkor mindig

beszelnünk kell Isten szeretetéről is, aki nemcsak igazságos, hanem együttérző, elfogadó és szerető is.

Fontos, hogy a gyermekkel együtt gondolkodjunk a jó és rossz tettekről, de az erkölcsi kategóriákat ne tegyük a gyermekben bűnkérdéssé. A megtérés az emberi élet teljes egzisztenciáját érintő tett, nem pusztán egyes bűnöktől való morális tartózkodás. A megtérésben a bűnös, Istentől eltávolodott ember az Isten elleni lázadásából Isten követésére tér. A gyermek ebben az életkorban még nem tud különbséget tenni az egzisztenciálisan meghatározó bűnös állapot, és a bűnös tettek között, hiszen nem tud az egész életére, létére reflektálni. Úgyhogy csak rossz döntésekről, vétkekről beszéljünk, és mindig hirdessük Isten bűnbocsánatát a felismert és megbánt hibáinkat, tetteinket, rosszaságainkat illetően, illetve hangsúlyozzuk az egymás iránti együttérzést és megbocsátást is.

f. Társas-szociális jellemzők

Negyedikben a gyermekek egyre inkább az osztálytársakhoz, barátokhoz kötődnek. A felnőtteknek való engedelmesség helyébe a kortársak iránti szolidaritás lép. A gyermek már képes nézőpontváltásra, belegondol a másik helyzetébe, így lehetővé válik az együttműködés. A cél már nemcsak a felnőtt dicséretének és figyelmének megszerzése, hanem a társak, a csoport elismerése is. Csapatokat alakítanak, megválogatják a barátaikat, a befurakodó „ellenséget” kiűzik. Kortárs közösségekben próbálják ki mindazt, amit a szocializációban elsajátítottak. A szülőktől, felnőttektől való elkülönülést mutatja, hogy szívesen játszanak a felnőttek szeme előtt rejtve. Jellemzők a titkok, titkosírások, gitt-egyletek.

Ebben a korosztályban még fontosabb a közösségépítés, az együttműködésre nevelés. A negyedik osztályos tematika a kapcsolatoknak egy különleges módját, a mennyei király országában megvalósuló közösséget mutatja be. Ez egy olyan közösség, ami a mi hitünkben, reformátusságunkban, Isten iránti szeretetünkben valósul meg mind az Atyával, mind egymással, akik Őhöz tartozunk.

A tanév során tanórai aktivitásokkal is segíthetjük a társas és szociális kapcsolatokban használatos pozitív attitűdök kialakítását. Csoportmunkában, páros munkában erősíthetjük a hittanórai közösség kohézióját. A csapatjátékok és mindazok a feladatok, amelyeket közösen kell megoldaniuk, egyfajta bázist és fórumot biztosítanak ezekhez a folyamatokhoz. A csoportok ebben különbözők lehetnek. Figyelembe kell vennünk az adott csoport jellemzőit: mennyire együttműködők, milyen a gyermekek közti viszony, a közös munkálkodáshoz mennyire van szükségük felnőtt segítségre. Lépésenként haladhatunk előre, hogy egyre komolyabb feladatokat vállaljanak magukra, és felnőtt vezetése nélkül is meg tudjanak oldani egyre komplexebb feladatokat. A tanári kézikönyvben törekedtünk mind kis létszámú, mind nagy létszámú hittancsoportokat figyelembe venni.

g. Játék kisiskolás korban

Ahogy az érdeklődés a fantáziavilág felől a valóság felé fordul, a kisiskolásokat a képzelet játéka helyett mind inkább a narratív és drámai történetek, a mítoszok érdeklik. A bibliai hősök és történetek esetében is a valóságos elemek kerülnek előtérbe. A szerepjátékok is az iskolával és a barátságokkal kapcsolatosak.

A motoros készségek fejlődése következtében, ahogy feljebb is írtuk, nő a mozgásos játékok jelentősége. Főleg a szabályjátékok válnak közkedvelté, amiben biztonságos keretek közt játszhatják el a csoportban betölthető egyes szerepeket.

h. Vallási fejlődés

Negyedikben bár jellemző a kritikai realizmus, de a gyermeki, természetes hit ugyanúgy jelen van. Ennek nyomán a fowler-i hitfejlődés fokozatai közül a mitikus, azaz szó szerinti hit a meghatározó. A negyedik gyermek keresi a bibliai hagyományanyag történetiségét, mindent szó

szerint értelmez, a jelképeknek, szimbólumoknak egy jelentése van, és szüksége van a konkrétumokra, hogy a hit dolgait azokhoz kösse.

A gyermek vallásossága a család, illetve a gyülekezet jelentéskészletéhez tartozó történetekre, szabályokra, értékekre támaszkodik. A gyermek számára a családban, gyülekezetben, iskolában megélt rítusok, átélések ábrázolják ki a vallás területét. Csak fokozatosan telnek meg ezek a tettek jelentéssel, illetve teológiai tartalommal úgy, hogy azok verbalizálhatók legyenek. A gyermek számára ehhez megfelelő fogalomkészletet és megfelelő kifejezéseket kell adnunk. A tankönyvben szereplő 'Tudod-e?' ablakok ismeretanyaga ebben nyújt segítséget. A bibliai történetben vagy az egyes ünnepek kapcsán átélt igazságot próbálják a gyermek nyelvén megfogalmazni, egyfajta teológiai sűrítményt adni.

A negyedik gyermek istenképe még mindig inkább konkrét, emberi/antropomorf elképzelésekből áll össze, bár az istenképben már nemcsak Isten különállósága, hanem érettségtől függően 'egészen más' volta is megjelenhet. Isten nem csupán olyan ember, aki nem hasonlít a többi emberre, mert az angyalok fölött trónol, és nem lehet megérinteni sem, hanem valaki, aki senkihez és semmihez nem hasonlítható. Ebben az időszakban bontakozik ki az istenkép fejlődésben az attributív fázis, ami körülbelül 9-10 éves korra tetőzik: Istent a hittanoktatásból vett tulajdonságokkal ruházzák fel. Istent egyre inkább ezek a tulajdonságok írják le, és nem egy képszerű elgondolás. Ekkorra már elkülönítik magukban a két isteni személyt, Jézust és az Atyát, és a Szentlélekről szóló tanítások is egyre inkább érdeklik.

A negyedik gyermekek imaéletében még mindig fontos szerepet kapnak az imádkozás külső formái. Itt is fontosak a szabályok, amely a rítusokban fejeződnek ki. Fontos, hogy az órának melyik részében, milyen formában, hogyan imádkoznak. A kötetlen imának is ezen belül kell megtalálnia a maga helyét.

Az imádságokat továbbra is leginkább a hálaadó formula jellemzi (Köszönöm, Istenem), de egyre inkább előtérbe kerül az Isten vigyázó gondoskodásáért és betegség esetén a gyógyulásért való könyörgés, a biztonságérzet keresése.

A vallásos nevelésnek a hittanoktatásban a gyermek frissen kibontakozó képességeire kell épülnie. A gyermek természetes beállítottsága, hogy fel akarja fedezni, meg akarja érteni a világot, és meg akarja benne találni Istent is. Fontos, hogy a hittanoktatás során ebbe a természetes folyamatba kapcsolódjunk be úgy, hogy a gyermek kérdéseit, természetes kíváncsiságát értékeljük, komolyan vesszük. Bátorítsuk, hogy keresse az önmaga számára adekvát, elfogadható, beépíthető válaszokat! A válaszadás helyett közösen keressük a gyermek szintjén megfogalmazott, az ő számára, az ő hitbeli fejlődésében használható megfogalmazásokat, felismeréseket, tanulságokat! Fogadjuk el töredékes hitét és teológiai felismeréseit, és mindig csak egy lépéssel vezessük tovább! A tévedéseket, hiedelmeket úgy korrigáljuk, ellensúlyozzuk, hogy közben tartsuk szem előtt a gyermek életkorát és szellemi érettségét!

A témához ajánlott és a fentiekben használt irodalom

- BERNÁTH László – SOLYMOSI Katalin : *Fejlődéslélektani olvasókönyv*.Tertia, Budapest.1997;
COLE, Michael – COLE R., Sheila (2006): *Fejlődéslélektan*.Osiris Kiadó, Budapest. 2001;
ERIKSON, Erik: Az emberi életciklus.In: BERNÁTH László – SOLYMOSI Katalin:
Fejlődéslélektani olvasókönyv.Tertia, Budapest. 27-41. 1997;
FREUD, Sigmund : *Bevezetés a pszichoanalízisbe*. Gabo Kiadó, Budapest. 2012;
GOPNIK, Alison – MELTZOFF N., Andrew – KUHL K., Patricia : *Bölcsék a bölcsőben*. Typotex
Kiadó, Budapest. 2005;

- GOPNIK, Alison : *A babák filozófiája*. Nexus Kiadó, Budapest. 2009;
- KOHLBERG, Lawrence : Az igazságosságra vonatkozó ítéletek hat szakasza In: BERNÁTH László – SOLYMOSI Katalin: *Fejlődéslélektani olvasókönyv*. Tertia, Budapest. 199-213. 1997;
- LIPMAN, Mathew (1997): Filozófia gyermekeknek: a kritikai gondolkodás. In: G. HAVAS Katalin – DEMETER Katalin – FALUS Katalin : *Gyermekfilozófia Szöveggyűjtemény I*. Korona Nova, Budapest. 60-64. 1997;
- N. KOLLÁR Katalin – SZABÓ Éva (szerk.) : *Pszichológia pedagógusoknak* . Osiris Kiadó, Budapest. 2004;
- NÉMETH Dávid : *Hit és nevelés, Valláslélektani szemléletmód a mai valláspedagógiában*. Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, Budapest. 2002;
- OSER, Fritz – GMÜNDER, Paul : *Der Mensch – Stufen seiner religiösen Entwicklung* Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn, Gütersloh. 1998;
- OSMER, Richard – FOWLER, James W.: A gyermek- és serdülőkor a hitfejlődés szemszögéből. In: *Embertárs*, 2007/2, 100-110.;
- PIAGET, Jean – INHELDER, Bärbel : *Gyermeklélektan* Osiris Kiadó, Budapest. 2004;
- PIAGET, Jean (1978): *Szimbólumképzés a gyermekkorban* Gondolat Kiadó, Budapest.1978;
- SCHWEITZER, Friedrich : *Vallás és életút., Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*. Kálvin Kiadó, Budapest. 1999;
- SCHWEITZER, Friedrich : *Das Recht des Kindes auf Religion*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 2000;
- SHARP, Ann Margaret : Mit jelent a kérdező közösség? In: G. HAVAS Katalin – DEMETER Katalin – FALUS Katalin (szerk.) : *Gyermekfilozófia Szöveggyűjtemény I*. Korona Nova, Budapest. 1997;
- STÄDTLER-MACH, Barbara : *Gyermekek lelkigondozása/ lelkigondozás a gyermekórházban*. In: KLESSMANN, Michael : A klinikai lelkigondozás kézikönyve. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 155-163. 2002;
- SZABÓNÉ LÁSZLÓ Lilla : *Gyermek- halál-gyász*. In: *Magyar Református Nevelés*, Református Pedagógiai Intézet, Budapest. 2012/1, 28-36. ;
- TAMMINEN, Kalevi – VESA, Lauikka – PYYSIAINEN, Markku : *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika* Evangélikus Sajtóosztály, Budapest. 2001 ;
- VAJDA Zsuzsanna : *A gyermek pszichológiai fejlődése*. Helikon Kiadó, Budapest. 1999;
- VERGOTE, Antoine : *Valláslélektan*. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet -Párbeszéd Alapítvány, Budapest. 2006.;

IV. A 4. OSZTÁLY SZÁMÁRA AJÁNLOTT ÉNEKEK ÉS AZ ÉNEKGYŰJTEMÉNYEK RÖVIDÍTÉSE

Készítette: Draskóczy Balázs javaslatainak felhasználásával Mórocz Ildikó

Az óravázlat javaslataiban szereplő énekgyűjtemények rövidítése:

Református énekeskönyv (1948-as kiadás) = RÉ

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének c. ifjúsági énekeskönyv = BS

Dicsérjétek az Urat c. énekgyűjtemény = DU

Jézushoz jöjjetek c. kánongyűjtemény = JJ

1./ Református énekeskönyv

- 23. zsoltár – Az Úr énnékem őriző Pásztorom (+BS)

- 33. zsolt. – Nosza, istenfélő szent hívek- *dicséretmondás énekléssel, hangszerekkel (+BS)*
- 35. zsolt- Perelj, Uram, perlőimmal- *Isten védelme harcainkban*
- 38. zsolt. –Haragodnak nagy voltában –*lelki, testi nyomorúság*
- 46. zsolt. –Az Isten a mi reménységünk (+BS)
- 47. zsolt. –No, minden népek, örvendeztetek (+BS)
- 77. zsolt. –Az Istenhez az én szómat- *kiáltás Istenhez*
- 84. zsolt.- Ó, seregeknek Istene- *Isten védelme alatt (+BS)*
- 86. zsolt. –Hajtsd hozzám, Uram, füledet- dall. 77. zsolt. Az Istenhez az én szómat
- 89. zsolt. –Az Úrnak irgalmát- *bölcsesség, igazság, irgalom (+BS)*
- 96. zsolt.- Énekeljetek, minden népek- *az éneklés öröme*
- 119. zsolt. –Az oly emberek nyilván boldogok – *az aranyábécé*
- 150. zsolt.- Dicsérjétek az Urat – *magasztalás énekléssel, hangszerekkel (+BS)*
- 161. dicséret – Siess, keresztyén- *Dávid királysága (+BS)*
- 196. dics. –Mondjatok dicséretet- *örvendezés, dicséretmondás (+BS)*
- 225. dics.- Nagy hálát adjunk –*Istenre bízom életemet8+BS)*
- 226. dics.- Krisztusom, kívüled- *gyógyulás, reménység (+BS)*
- 234. dics. –Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét –*A Szentlélek kiáradása*
- 235. dics. – Hallgass meg minket- *kérés, segítség (+BS)*
- 251. dics. – Meghódol lelkem – *hódolatunk Isten felé*
- 255. dics. –Mely igen jó- *Isten szabadítása, dicsősége (+BS)*
- 258. dics. –Fohászodom hozzád, Uram, Istenem –*fohász Isten felé*
- 264. dics. – Áldjad én lelkem – *dicséretmondás (+BS)*
- 266. dics.- Egek nagy Királya (dall. RÉ. 165. dics. Itt van Isten)
- 269. dics. - Istenre bízom magamat (dall. RÉ. 42. zsolt. Mint a szép híves patakra)
- 274. dics. –Ki Istenének átad mindent
- 278. dics. –Dicsőült helyeken – *bölcsesség (+BS)*
- 283. dics.- E gyülekezeten (dall. RÉ. 278. dics. Dicsőült helyeken)
- 296. dics. - Szép tündöklő hajnalcsillag
- 303. dics.- Jöjj, népek Megváltója - *Advent*
- 337. dics. – Paradicsomnak- *Nagypéntek (+BS)*
- 342. dics. –Jézus, világ Megváltója –*Nagypéntek*
- 350. dics.- Feltámadt a mi életünk- *Húsvét (+BS)*
- 358. dics. –A Krisztus mennybe felméne –*Mennybemenetel (+BS)*
- 374. dics. – A Pünkösdnek jeles napján -dall. 358. dics. A Krisztus (+BS)
- 380. dics. – Semmit ne bánkódjál (+BS)

- 385. dics. - Keserves szívvel Magyarországon- dall. 241. dics. Szent vagy (+BS)
- 398. dics. – Úr lesz a Jézus mindenütt
- 399. dics. – Imhol vagyok, édes Uram, Istenem –*Isten vezetése, oltalma, békessége, irgalma (+BS)*
- 436. dics. - Örülj, szívem – *úrvacsora*
- 440. dics. - Jer, lássuk az Úr keresztyét (dall. RÉ. 42. zsolt. Mint a szép híves patakra)
- 475. dics. – Imádkozzatok és buzgón kérjétek – *közbenjáró imádság,érés (+BS)*

2./ Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének c. ifjúsági énekeskönyv

- 50. Az Úr Isten Ádám atyánknak –*advent*

- 53. Ti zárt ajtók, táruljatok! (dall. RÉ.296. dics. Szép tündöklő) *Virágvasárnap, gyógyítás*
- 54. Szállj, szállj magasra (dall. RÉ.315. dics. Krisztus Urunknak)- *reménység*
- 63. Csillagfényes éjszakán –*karácsony*
- 101. Ó, én lelkem, dicsérjed Istenedet (dall. RÉ.8. zsoltár Ó felséges Úr, szöv. Szenci Molnár Albert)
- 103. Tisztítsd meg szíved (dall. RÉ.161. dics. Siess keresztyén) – *Nagypéntek*
- 109. Uram, közel voltam Hozzád – *kereszthalál, feltámadás (+DU)*
- 116. Jó Atyánk, örök Úr Isten –*kánon, Mennybemenetel, Pünkösöd*
- 124. Áldj meg minket, Úr Isten – *áldás, irgalom kérése életünkre*
- 130. Igazságnak napja, jöjj!
- 134. Kérlek, téged, Istenemet –*népek, nemzetek, bizalom, Isten oltalma alatt*
- 143. Végtelen irgalmú – *győzelem Istennel*
- 155. Dicsérd, Sion, Megváltódat - *Istené a dicsőség*
- 157. Felséges Isten, nagy nevedet áldom (dall. RÉ.225. dics. Nagy hálát adjunk)- *dicséretmondás*
- 263. Igaz Pásztor, figyeld néped! –*szabadítás, oltalom*
- 272. Mi kegyes Atyánk (dall. RÉ. 161. Siess keresztyén)- *bölcsesség kérése*
- 278. Kossuth izenete eljött – *magyar népdal, történelmi gyökereink*
- 284. Ó, én édes jó Istenem (dall. Bartók Béla: Este a székelyeknél) –*vándorlás Isten oltalma alatt*
- 286. Ne csüggedj el, kicsiny sereg (dall. Ré. 68. zsolt. Hogyha felindul az Isten)- *harc, győzelem (+RÉ)*
- 297. Eger vár viadaláról –*történelmi gyökereink*

3./ Dicsérjétek az Urat c. énekgyűjtemény

- 10. Székely asztali áldás (+BS)
- 28. Zengjétek Istennek
- 36. Vége van már a szolgásnak-*kánon (+BS)*
- 43. Magnificat –*Mária hálaéneke (+BS)*
- 51. Áldott légy, mert megváltottál
- 75. Hagyjad az Úrra útadat
- 82. Tégy, Uram, engem áldássá (+BS)
- 92. Jézus a jó pásztor (+BS)
- 93. Ó, Uram, állíts helyre minket
- 94. Uram, kérlek téged
- 100. Csillagoknak teremtője
- 109. Az ég és a föld
- 117. Karácsony ünnepén (Húsvét szent ünnepén)
- 140. Jövel, Szentlélek Isten –*Pünkösöd, vigasztalás, gyógyítás*
- 143. Ó, Jöjj, Megváltó Jézusom- *kánon- feltámadás*
- 165. Áldja vígan Urát
- 173. Áldásoddal megyünk

4./ Jézushoz jöjjetek c. kánongyűjtemény

- 1. Ha vándorutam – vándorlás, csüggedés (+DU)
- 3. Lelkem jobban várja az Urat – várakozás

- 8. Ki hűséges én hozzám
- 9. Mind jó, amit Isten tészén
- 14. Áldd, lelkem, Istened (+DU)
- 19. Ne dicsekedj a holnapi nappal
- 25. Messiásra vár a nép
- 28. Áldott a férfi – *áldás* (+BS, DU)
- 40. Bűnbánattal kérlek én
- 43. Élő, szent, igaz
- 48. Várlak, Jézus, kész a szívem
- 50. Térjete meg Jézus által
- 51. Mit magadnak várnál
- 59. Izráelnek maradéka jöjj!
- 75. Itt van mivelünk az Úr
- 81. Ím, bevonul Jézus
- 84. Zörgetve állok (+DU)
- 96. Hallelujah, Jézus győzött
- 99. Bárány Jézus – *Virágvasárnap, Nagypéntek, Húsvét* (+BS)
- 100. Minden bölcsességnek
- 104. Én Jézust hirdetem
- 105. Dicsérik ajkaim az én Uramat
- 111. Várni jó – *advent, szabadítás, gyógyítás* (+BS,DU)
- 119. Kárhozatnak széles útján jár
- 132. Ő ment föl a mennybe
- 145. Áldunk Téged, Istenünk

V. BÁBMÓDSZERTAN

Készítette: Kustárné Almási Zsuzsanna

Felhasznált irodalom: (Latin- magyar Online Szótár. [www. dictzone.com](http://www.dictzone.com); Szentirmai László: Nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1998; Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. Főiskolai jegyzet, belső használatra. Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola. 1998)

Bevezetés

A bábjáték lehetőség. Az iskolában, óvodában, gyülekezetekben egyaránt. Lehetőség arra, hogy a gyermekeinkhez, de még a felnőttekhez is a játék, az élmény és az átélés eszközei által közelebb vigyük az evangéliumot. A bábjáték a művészet eszközeivel „dolgozik”: képpel, szóval, hanggal, formával, anyaggal, mégis képes a lelket megérinteni, egyfajta spirituális mélységet feltárni.

Ez a lehetőség nem tantervbe beépített „kötelező” elem, hanem olyan módszer, ami színesebbé, gazdagabbá és egyszerűsre gyerekek közelévé teheti a hitoktatást.

Lehetőség volta szabadságot is rejt magában: nem kell vele unos-untalan élni, néha azonban érdemes rászálni az időt. Itt egy lényeges szempontra hívnám fel a figyelmet: a bábjáték nem instant megoldás. Egy játék megvalósulása – a történet kiválasztásától, a bábok elkészítésén át a játékig – sok időt és energiát vesz igénybe. Mindezt azonban az élmény, az öröm és a sikerélmény feledteti velünk.

A felületesen, átgondolatlanul, igénytelenül kivitelezett bábjáték nem alkalmas „igehirdetésre”, sem arra, hogy a gyermekeink elé vigyük. Ételből is a legjobbat szeretjük adni –, ezt kell tennünk a szellemi táplálékkal is.

Egy tévhitet szeretnék eloszlatni: az igényesség nem azonos a nagy horderejű produkciókkal, sem a drága eszközökkel, anyagokkal. Itt mindössze odaadó munkáról, elmélyültségről van szó, mint minden alkotási folyamatnál.

Ez a munka lehet egyéni, de lehet közösségi is – együtt a gyermekekkel, fiatalokkal. Ennek során a résztvevők számára egy-egy történet teljes mélységében feltárulhat, és közben rengeteg információt megtudhatnak az akkori szokásokról, a bibliai vidékekről, az öltözködésről, de önmagukról és a társaikról is. Ilyen értelemben indirekt tanulási folyamatról van szó, ami egyaránt fejleszti az értelmi és az érzelmi intelligenciát.

Jelen módszertani segédletnek az a célja, hogy kedvet kerekítsen ehhez a műfajhoz, és némi segítséget nyújtson az elinduláshoz.

A bábjáték

1. Műfaji sajátosságok

A bábjáték drámai műfaj, és mint ilyen, a színházhoz áll legközelebb. Ugyanakkor összetett művészeti műfajnak is nevezhetjük, hiszen lényeges elemei a képzőművészet, a zene, az irodalom, a mozgás. Ezek együttesen határozzák meg milyenségét, történjen az színházi vagy iskolai keretek között.

Következésképpen, ahhoz, hogy bábjátékot hozzunk létre, ismernünk kell ezeknek a művészeti ágaknak alapvető sajátosságait, de mindenekelőtt a dráma szerkezetét, jellemzőit, szabályait.

A dráma cselekvésre épülő műfaj. Már maga a szó is erre utal: ógörög kifejezés, ami „cselekvést” jelent.

„ A dráma középpontjában a cselekmények füzére áll, amelynek magva az az általánosítható konfliktus, ami szembeállítja a szereplők egy (vagy több) csoportját (...)”¹

¹ Szentirmai László: nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1998. 74-75.

E megfogalmazásból is látszik, hogy a leglényegesebb fogalom a konfliktus, amely nélkül nem valósulhat meg a játék. Az önmagáért való cselekvés ugyanis még nem elég ahhoz, hogy a történet lényege, üzenete, a karakterek, jellemek kibontakozzanak.

„*A néző figyelmét csak az ellentétes akaratok ütközése, konfliktusa köti le*” –állapítja meg Tarbay Ede.²

Az arisztotelészi drámafogalom szerint a jó történetnek van eleje, közepe és vége. Azt jelenti ez, hogy adott egy alapszituáció, élethelyzet, ebből bontakozik ki a konfliktus, ami által eljut a tetőpontjára a történet, majd bekövetkezik a fordulat, amelynek során a dolgok az ellenkezőjére fordulnak, és végül megszületik a megoldás.

A történet ezen ívét követi (általában) a hős útja is, személyiségének kibontakozása, fejlődése, változása.

Mindez nem elbeszélés útján valósul meg, hanem a cselekvések által az élő pillanatban, a jelenben. Ezért van a drámának nagy hatása, hiszen a néző ott és akkor átélheti a történéseket, végigjárhatja a hős útját, és vele együtt juthat el a végső célig, a katarziséig.³

Ezek azok az alapvető törvényszerűségek, amelyek a színháznak és a bábjátéknak is az alapját képezik, és egyaránt érvényesek egy óvodai, iskolai mese, történet feldolgozására és az úgynevezett nagyszínpadi előadásokra.

Emellett azonban van a bábjátéknak egy sajátos eleme, ami megkülönbözteti a színházművészet többi ágától. Ez pedig a báb.

„*A bábjáték tehát a színházművészet egyik, hangsúlyozottan sajátos ága, amelyben nem a színész lényegül át, hanem a nézők előtt elrejtőző bábjátékos lényegíti át a színpadon látható bábfigurát vagy bábut jelző tárgyat, és eleven, cselekvő karakterré teszi a holt anyagot.*”⁴

A bábjáték lényege tehát az animálás, azaz a „lelkesítés”, amikor az élettelen tárgyba életet lehelünk.

2. A báb filozófiája, esztétikája

A bábok elementáris erőt hordozó figurák, amelyek sokszor archetipikus mintákat, jellemeket, karaktereket jelenítenek meg. Velük és általuk életre kelthetők a történetek. A bábokkal megjelenített történet egyfajta szimbólumnyelvre lefordított kifejezésmódja mindannak, ami bennünk rejlik.

A lényeg az – mondja Szentirmai László – hogy belülről táplálkozó, ősi természetű dologról van szó, ami életet ad. Az ereje pedig abban rejtezik, hogy megszületése pillanatától kezdve visszavetít, befelé dolgozik, megváltoztatja, újrateremti még saját alkotóját is. Materializálódni láthatjuk mindazt, ami egyébként a képzelet vagy az álmok világába tartozik.”

A báb tehát varázslatos dolog, mert arról „mesél” nekünk, hogyan lesz egy élettelen tárgyból, halott anyagból élő lény, amelynek megteremtője és életre keltője az ember.

A teológiából ismert fogalom szerint az ember „imágó Dei”, azaz az Isten képére és hasonlatosságára teremtett. Ebben az értelemben nem azonos Istennel, csak az Istenre utal.

Nos, elmondhatjuk, hogy a báb, mint az ember teremtménye, maga is imágó.⁵ Kép, képmás egyrészt abban az értelemben, hogy a bábu mindig az ember reprezentánsa. Nem ember, hanem az ember jele.⁶

Imágó másrészt a természetből ismert bebábozódás-kifejlődés értelmében is. Tudjuk, hogy a bebábozódás során a bábbon belül átváltozási folyamat megy végbe. Még nem tudjuk, milyen lesz

² Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. Főiskolai jegyzet, belső használatra. Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola.,1998. 13.

³

⁴ Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. i.m. 25.

⁵ Az imágó jelentései: képmás, hasonmás, árnykép, hasonlat, kifejelett rovar, elképzelés, látvány, arcmás, szobor, képzet, tükrökép – Latin-magyar Online Szótár. www.dictzone.com

⁶ Szentirmai László: Bábécé II. PMKI. Budapest. 2008.10.

az, ami benne rejlik, alakul, de mindenképpen benne van a kibontakozás lehetősége. A kifejlett, bábból kikelt rovert nevezzük imágónak.

Ez tehát a bábok születésének az útja. Az ember elképzeli, megformálja majd életre kelti, hiszen a bábnak csak akkor van értelme, ha megmozgatják, játszanak vele.

A megelevenedett anyag azonban sohasem önmagát jelenti, hanem jóval túlmutat azon, azaz jel, szimbólum, metafora.

„... minthogy csak szimbólum és nem személyiség, s minthogy nem saját akaratából ágál, hanem külső mechanikának (erőnek, T. E.) engedelmeskedik, a bábu tökéletesen visszaadja az emberi gyöngeséget, gyarlóságot, semmiséget, tehetetlenséget, a végzetes, könyörtelen vak sors játékát. A bábu nem mímeli az embert, csak jelképezi.” (Hevesi Sándor)

Egy báb megtervezésénél, készítésénél tehát elsődleges szempont az, hogy mit akarunk vele és általa elmondani, és erre milyen anyag és milyen technika a legalkalmasabb. Elsőként meg kell határoznunk a karaktert, amelyet meg akarunk formálni. A különböző jellemvonásokat azonban igen nehéz egy bábus kifejezni, hiszen a bábnak nincs mimikája, nincsenek gesztusai. Éppen ezért kell tipizálni, egyszerűsíteni, sűríteni, azaz a tulajdonságok közül egyet-egyét, ami a karakterre leginkább jellemző, kiemelni, másokat meg háttérbe szorítani. Ezt nevezzük stilizálásnak, ami elemi szempont a bábkészítésnél. Vannak természetesen alapvető „szabályok”, amelyek segíthetnek a különböző karakterek megformálásánál, de semmiképpen nem uniformizálásról van szó, hiszen a cél az, hogy a báb már megjelenésével „elmondja”, ki is ő, mit képvisel az adott történetben.

A bábkészítésnél tehát nem feltétlenül a szépség a mérvadó, sokkal inkább a kifejező erő, a karakter, ezért nem ritka a bábjátékban a groteszk megjelenése sem.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy bábnak nem kell „szépnek” lennie a szó esztétikai, képzőművészeti értelmében. Az anyaghasználat, a bábok megmunkáltsága, a képi világ megteremtése mind-mind hozzájárul ahhoz, hogy az elmesélni kívánt történet milyen erővel képes hatni a nézőre. Az esztétikailag megkérdőjelezhető látvány pedig inkább elvesz az üzenetből, mintsem erősítené azt.

Ebben az értelemben tehát a báb, a bábu művészeti alkotás. Szentirmai László megfogalmazása szerint *„... a bábu tervezése, végső megkomponálása nemes, komoly feladat, ami a problémamegoldó gondolkodás körébe tartozik és semmiben sem könnyebb egy sikeres jel, logó megtervezésénél.”*⁷

Nem hagyható ez figyelmen kívül akkor sem (sőt!), amikor bibliai, szakrális tartalmú történetek feldolgozásáról beszélünk. Ebben az esetben talán még lényegesebb a pontos, és esztétikailag is megfelelő megfogalmazás, hiszen egyfajta „igehirdetésről” beszélhetünk.

A megvalósulás útja

1. A történet kiválasztásának szempontjai

Nem nehéz kitalálni, hogy minden bábjáték azzal kezdődik, hogy kiválasztjuk a megvalósításra szánt mesét, történetet. Szerencsésebb helyzetben vagyunk, ha a történet adott, mert benne van a tantervben, amelynek alapján haladunk, illetve valamilyen ünnepkörhöz kapcsolódik.

Le kell azonban szögezni, hogy nem minden történet alkalmas a bábszínpadi megjelenítésre. Meg kell találni, fel kell fedezni azokat a történeteket, amelyek magukban hordozzák a dramatizálás lehetőségét.

Mielőtt ezeket a vonásokat elemezzük, elengedhetetlen, hogy az adott történet személyesen is megszólítson. Fel kell tennünk magunkban és magunknak azt a kérdést, hogy hogyan hat ránk. A szöveg elemzése előtt meg kell fogalmazni az első benyomásainkat, az üzenetet, ami bennünk megszületett a történet olvasása kapcsán.

⁷ Szentirmai László: Nevelés kézzel- bábbal. I.m. 48.

Ezután következhet a mű részletesebb elemzése. A bábjáték szempontjából a „jó mű” mindig cselekményes. Meg kell vizsgálni, hogy található-e benne drámai konfliktus (pl. jó és rossz harca), mert a drámai cselekmény mindig konfliktusból építkezik. Ez azt jelenti, hogy a hős elkövet valamilyen drámai vétséget, hibát, és ebből adódik a konfliktus, amit meg kell oldani.

A történetválasztás másik szempontja a főhős karaktere, személyisége, esetleg különleges életútja, sorsa, amit be kell járnia. A darab kiválasztásának ennél a pontjánál a következő kérdések merülnek fel: Mi a célja a szereplőnek? Milyen út vezet odáig, hogy ezt elérje? Milyen karakterekkel van dolgunk? Milyen a szociális hátterük? Milyen kapcsolataik vannak? Milyen fejlődésen mennek keresztül a dramaturgiai folyamatban?

A bibliai történetek nagy többsége alkalmas arra, hogy bábjátékban feldolgozzuk, hiszen viszonylag egyszerű, egyenes szálú cselekményük van, megtalálhatóak benne a különböző jellemek, karakterek, konfliktusok, majd a megoldás, feloldás is. Mivel egy-egy történet kibontása igen összetett, nem fontos, hogy minden órán más és más történettel foglalkozzunk. Sokkal érdekesebb, izgalmasabb lehet, ha egy történetet teljes mélységében feltárunk. Nem szükséges nagyszabású előadásokban gondolkodni, csupán fel kell fedezni azokat a technikai megoldásokat, amelyeket órai keretek között is meg tudunk valósítani. Érdemes inkább a színvonalra figyelni, mert a képek, jelképek, amiket alkotunk és a gyerekek elé tárunk, rögzülnek. Egy-egy bibliai történet esetében erre még fokozottabban vigyáznunk kell, hiszen valamilyen módon istenképet formálunk, teremtünk általuk.

A bibliai történetek feldolgozásának módszere általában megegyezik a már korábban leírt módszerekkel, és a bábkészítésnél is ugyanazok a szempontok érvényesülnek. Egyvalamire azonban figyelni kell. A bábdarab nem bábkokkal elmondott prédikáció! Nem szükséges tanulságot levonni, megmagyarázni a történetet, hiszen, ha valóban a mélyébe mentünk a történetnek, az önmagát fogja feltárni előttünk és a nézők előtt.

2. Gyakorlati szempontok

Miután megtörtént az adott mű, történet elemzése személyes és dramatikus szempontból, meg kell vizsgálni néhány praktikus szempontot is.

A játék megtervezése során figyelembe kell vennünk a korosztályt, mind a játszókat, mind a nézők tekintetében. Lehetséges az, hogy gyerekek játszanak gyerekeknek, esetleg felnőtteknek, vagy fordítva, felnőttek gyerekeknek. Az is előfordulhat, hogy hittanórán a katechéta mutat be egy történetet vagy jelenetet a csoportnak motivációként vagy feldolgozásként. Ezeknek a lehetőségeknek a felvetése azért fontos, mert mindegyik szituáció más és más elgondolást kíván.

Elsődleges szempont a szöveg érthetősége, követhetősége, hiszen a játékban szereplő gyermek csak úgy tudja átélni a szerepét, ha érti annak lényegét, a nézőtérre ülő gyermek figyelme pedig szintén akkor tartható fenn, ha tudja követni a történet folyását.

Az idővel is nagyon bölcsen kell „gazdálkodnunk”. Egy darabon belül arányaiban kell látnunk, hogy mire mennyi időt szánunk. Ha van benne egy kicsit lassabb, nehezebb rész, érdemes feloldani egy kis humorral, figyelemfelkeltő jelenettel, viszont amennyiben lehetséges, kerülni kell a hosszú, terjedelmes monológokat. Helyette inkább dinamikus párbeszédre kell törekedni. A bábjáték nem „tűri” a sok szöveget, inkább mindig a játékra, mozgásra helyeződjen a hangsúly. Amit tehát mozdulatokkal, cselekvéssel ki tudunk fejezni, azt nem szükséges elmondani. Ezért például narrátor alkalmazása is csak akkor indokolt, ha bizonyos részeket másként nem tudunk megoldani.

A bábozó gyerekek esetében figyelembe kell vennünk az adott korosztály fizikai képességeit is. Sokan ragaszkodnak a kesztyűs bábjátékhoz, ami igen nagy fizikai igénybevételt és kitartást követel a játszótól, főként, ha hosszú ideig kell a bábót a paraván fölé emelni. Ez egy kisebb gyermek esetében figyelemvesztéshez, adott esetben a darab széteséséhez vezethet.

Igen fontos, gyakorlati kérdést vet fel a különböző effektek, zenedarabok alkalmazása is, mert egy-egy jelenetet sokszor ezek tesznek hangsúlyossá. Zenével, hangokkal fokozhatjuk a feszültséget, de

lehet lecsendesítő hatása is, sőt az idő múlását, a színek változását is jelezhetik. Nem beszélve arról, hogy a zene mindig igen erős érzelmi hatást vált ki. Természetesen legjobb az élő, hangszeres zene alkalmazása, de ha erre nincs lehetőség, akkor is a darab „méretéhez” kell zenét választani. Többnyire tartózkodni kell a nagyzenekari művektől, hacsak nem kívánja meg a darab vagy a drámai helyzet.

Befejezés

Mára azt kell látnunk és tapasztalnunk, hogy a verbalitás erejét veszítette. Nem a Biblia szavai, hiszen azok örök érvényűek, hanem a mi szavaink. Különösen a fiatalabb nemzedékeknel érezhető, hogy sokkal inkább a vizualitás világában élnek. Az egymás felé intézett szavak nagy többsége ma már csak valamiféle rövidített üzenethalmaz.

Éppen ezért érdemes megfontolnunk, hogyan lehet felszínre hozni újra azokat a közlési formákat, amelyeket elfeledtünk, noha ma is hatásosak lehetnek, és hogyan lehet ezeket protestáns gondolkodásmódunkba beépíteni.

Elsőként a szimbólumok jelentőségére hívnám fel a figyelmet. Manapság naponta használunk, alkalmazunk ún. profán szimbólumokat, jelképeket az egymással való kommunikációnkban is. Gondoljunk csak a mobiltelefonok, számítógépek kis ikonjaira, amelyek segítségével percek alatt kapcsolatba kerülhetünk egymással. Bármennyire elidegenítőnek tartjuk is ezeket, tudomásul kell vennünk, hogy ezek a mi ikonjaink, amelyeket mi alkottunk magunknak, magunkról.

Vannak azonban örök érvényű jelek, szimbólumok, amiket ma már kevésbé használunk és értünk. Ilyenek a vallási, bibliai jelképek, amelyeknek az a szerepük, hogy túlmutatva önmagukon ráirányítsák a figyelmünket egy másik, létező valóságra, és arra, hogy az ember ma is kapcsolatba kerülhet ezzel a valósággal.

Mivel a bábjáték alapvetően jelképrendszerre, szimbólumokra épülő műfaj, érdemes újra befogadni az egyházba. Ebben a műfajban ugyanis – ha azt jól alkalmazzuk – kép és szó egyaránt visszanyerheti méltóságát.

Másrészt, ha elfogadjuk azt a megállapítást, hogy életünk legfőbb feladata a kiteljesedés, akkor az is igaz, hogy az egyháznak ebben kell segítenie az embert „szolgálataival”. A kiteljesedés átéléséhez nem csak egy út vezethet, hiszen mindannyian más lehetőségeket kapunk. Mégis vannak olyan formák, eszközök, amelyek a tájékozódást segíthetik ezen az úton.

A bábjáték is egy ilyen, mély tartalommal megtölthető forma – eszköz, ami az egyházban is betöltheti „léleksegítő” funkcióját.

Megjegyzés:

Az idei évben Dávid és Góliát történetét és a Virágvasárnap ünnepét dolgozhatjuk fel a bábozás módszertanával.

„ Nem könnyű kimondani, de elő kell bújnom álarcaim mögül, hamis arcaim mögül, képmutató álcáim mögül, és be kell ismernem emberi mivoltomat. Nem rossz, ha az ember emberi; jó dolog emberinek lenni. Az volt eddig rossz, hogy nem mertem kimondani, féltem beismerni emberiségemet. Szeretném levetni álruhámat, levenni álarcomat, melyek győztesnek mutatnak, amikor nem vagyok az, mosolyomat, mely elkendőzi kapcsolatbeli hibáimat és baklövéseimet. Van egy álarc, amely elfedi azt az én-központú, ön-sajnáltató ön-szeretetet, amely szívemben gennyesedik. Elemésztí lelkemet, elvakít barátaim szükségeivel kapcsolatban és tönkretesz lelkemet. Nem tagadhatom azt az álarcot sem, amit akkor viselek, amikor Isten elől próbálok elrejtőzni. Halotti maszk ez, mely félelemből és büszkeségből készült...” (Hazel Mc. Alister: No Pat Answers)

Előszó

Hétköznapi szinten mindannyian szerepet, szerepeket játszunk (pl. szülő, gyermek, főnök, beosztott, néző, színész, stb.), amelyekre az egónak, a személyiségnek szüksége van ahhoz, hogy „működni „tudjon. Ezek a szerepek állandóan változnak, azonban előfordul, hogy „a szerep... „megfagy”, megmerevedik, az ént élettelen maszkká változtatja.”⁸ Azt jelenti ez, hogy az ember önmagáról alkotott belső képe sokszor nem felel meg annak, amit kifelé mutat – maszkot visel. Ennek többféle oka is lehet: önbizalomhiány, megfelelés mások számára, erőfitogtatás, rejtőzködés, stb...

„ A maszkviselet olyan korokban gyakran válik divattá, amikor az eszmei értékek, - s ez lényegében minden értékre vonatkozik – elszakadnak az emberi gyakorlattól, közöttük a kapcsolat elhalványodik, az értékek realitása megkérdőjeleződik... olyan korokban, amikor a „felszín” és a „mély” nemcsak idegenné válnak egymással szemben, de az is elbizonytalanodik, hogy meg lehet-e állapítani, hogy melyik van melyik fölött.”⁹

A keresztyén identitás felmutatása, a hitre (vagy hitben) nevelés lényege éppen abban rejlik, hogy egy ilyen korban is felragyogjon előttünk az istenarcú ember képe, az Imágó Dei, teremtettségünk esszenciája – annak az embernek a képe, aki nem visel álarcot. Ez már a krisztusi ember arca.

Ahhoz azonban, hogy a bennünk „eltemetett istenarc”¹⁰ felszínre kerüljön, meg kell ismernünk saját álarcainkat, sőt, sokszor fel kell vennünk egyet-egyét a tapasztaláshoz.

A virágvasárnapi történetben pedig érthetővé válhat számukra az, hogy Jézus, az Isten valódi képmása nem viselt álarcot azért, hogy érvényesüljön, hogy felfigyeljenek hatalmára. Egyszerűen nem volt rá szüksége.

Játék a maszkkal- maszkos játékok

A negyedik osztályos tananyaghoz kapcsolódó bábos módszertani segédanyag tematikáját a maszkos játékok határozzák meg. Az általam választott ó-és újszövetségi történetek egyaránt megjeleníthetők ezzel a technikával. Maszkokkal dolgozni nagyon erőteljes élmény gyerekek és felnőttek számára egyaránt. Nem véletlen ez, hiszen a maszk ősi, archaikus, szimbolikus jelentéstartalmat hordozó alkotás.

A maszkviselet, a maszköltés minden kultúrában megtalálható, és a mai napig „használatos”. Van, ahol már csak színházi kellékként, illetve karneváli látványosságként, de van, ahol még használják szertartásokhoz, rituális cselekményekhez. A maszk a magyar népszokásokban is megjelenik, elég, ha a busókra, a farsangi alakoskodókra, a lakodalmi maskarásokra gondolunk.

A maszk természetéhez hozzátartozik, hogy egyszerre vonz és taszít bennünket: félelmet, idegenségérzetet kelt. Ugyanakkor benne van annak is a lehetősége, hogy, ha magunkra öltjük, akkor kezünkben tartjuk rémisztő hatalmát, és ez által legyőzhetjük saját félelmeinket.

„A sámánok és a vadászférfiak maszkos-maskarás átlényegülése állatokká, szellemekké, őssökké, állatőssökké és szellemőssökké egyrészt egyfajta tanulásmód, megismerési mód is volt: az utánzás átélésével tanulni meg a természet tőlünk különböző létezőinek sajátosságait; másrészt mentálhigiénés aktus: a félelem legyőzése azáltal, hogy megjelenítjük az ijesztőt... harmadrészt az ember fölemelkedése egy, az ember korlátai fölötti szférába, átváltozó képességeinek gyakorlása... A maszköltés ősi szertartásaiból tehát közös gyökérről kettős alapélmény származtatható: a

⁸ Lengyel András maszk és (költő) szerep Kosztolányi Dezső szerepértelmezéséről.
www.mandalaportal.hu/mandala/maszk.htm

⁹ Uo. Kapitány Ágnes- Kapitány Gábor: A maszk

¹⁰ Reményik Sándor: Istenarc

(szerepen keresztüli) közösségátélés és a természetfölötti erőkkel való érintkezés, a szakralitás élménye.”¹¹

A maszkkészítés és viselés tehát sohasem öncélú, hanem „szoros kapcsolatban áll a gazdasági, társadalmi és vallási élettel”, emiatt nagyon szigorú szabályok és hagyományok kapcsolódtak hozzá. Sok helyen például a pap-varázsló és művész egyazon személy volt, aki nem saját képzelete szerint dolgozott, hanem a hagyományos formákhoz, előírásokhoz ragaszkodva.¹²

A maszkok többnyire stilizált vonásokat hordoznak, és nem ritka, hogy keverednek rajtuk az emberi és állati vonások. Anyaguk is nagyon vegyes: készülhetnek fából, textiltől, bőrből, rongyból, növényi rostokból stb.¹³

De mit jelent ma maszkot viselni, milyen üzenetet hordoz számunkra a maszk?

Egyrészt ma is ugyanazt jelenti: elrejt és mássá tesz, másrészt a világ hasadtságában, „a tömegkultúrában megjelennek a Batman-szerű maszkos igazságtevők, de ezekkel szemben sokkal nagyobb arányt képviselnek a maszkos szörnyetegek, akik esetében a maszk csak egy még borzalmasabb eredeti arcot takar... Van azonban még egy fordulat is; a maszkokban egyre szaporodik az állati, pontosabban a nem emberi elem.”¹⁴

A gyerekek szívesen készítenek és viselnek maszkot. Szeretik az átlényegülésnek ezt a formáját, amikor azzá válhatnak, akivé csak akarnak, olyan lények, emberek, állatok bőrébe bújhatnak, akit vagy amit csodálnak, tisztelnek, vagy éppen félnek tőle, s olyan erők birtokába juthatnak, amihez egyébként nem.

Feltenni és levenni a maszkot mélyről, belülről fakadó játék, ahol az igazi kérdés az: Ki vagy te és ki vagyok én? Eközben megtanulható, hogy a valódi szeretetben lehullanak a maszkok, és feltárul az ember igazi arca. Mert a ránk nőtt, ránk égett látszat arc mögött ott az igazi.

„Ne add fel a kritikát a látszatok fölött és, ha láttad az igazi arcomat, ne add fel a csodálkozást a valóban csodálatos fölött.” (Szepes Mária)

A következő bibliai történetek feldolgozásánál a gyerekek álarcok, maszkok mögé bújhatnak, átélhetik, hogy mit jelent erősnek látszani, mit jelent a látszat mögé bújni, de egyúttal azt is megtapasztalják, hogy a valódi erő belülről fakad, ezért érdemes mindig a látszat mögé nézni, látni.

Dávid és Góliát története

1 Sámuel 17, 1-58

1. Bevezető gondolatok

Nem véletlen az, hogy a nevezett történet az Ószövetség egyik legismertebb története, hiszen a főszereplő, Dávid alakja mind történelmileg, mind kultúr- és vallástörténetileg kimagasló jelentőségű.

¹¹ Kapitány Ágnes- Kapitány Gábor: A maszk www.mandalaportal.hu/mandala/maszk.htm

¹² uo. 251.

¹³ uo.253.

¹⁴ Kapitány Ágnes-Kapitány Gábor: A maszk www.mandalaportal.hu/mandala/maszk.htm

Izrael számára Dávid lett az „Istennek tetsző király ősképe”¹⁵, egyúttal a Messiás előképe is. Ebben az értelemben, az Újszövetségben is fontos szerepet játszik, hiszen Jézus, származását tekintve Dávid házából való volt.

„Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről, hajtás sarjad gyökereiről.” (Ézs11,1)

Máté evangélista már az általa írt evangélium elején „Dávid Fiának” nevezi Jézust, utalva arra, hogy Ő az, aki beteljesíti a Dávidnak tett ószövetségi ígéretek. Jézus nem utasítja el ezt a messiási címet, ugyanakkor kijelenti azt is, hogy nagyobb Dávidnál: nemcsak leszármazottja, hanem Ura is. (Mt 22, 41-46)

Dávid kiemelkedő szerepe a róla szóló ószövetségi történetekben is tetten érhető. Sámuel első könyvében nyomon követhetjük, hogyan lett az egyszerű pásztorfiúból Isten választottja, majd hosszú küzdelmek után Izrael királya. Ezek az elbeszélések valódi hős alakját bontakoztatják ki, mint az eposzok, és népmesei elemeket, fordulatokat is felfedezhetünk bennük. Egyes írásmagyarázók úgy vélik, hogy ezek a Dávid felemelkedéséről szóló történetek önálló műként léteztek, amelyeket később beépítettek a Sámuel könyvébe.¹⁶

Az elbeszélések vezérmotívuma az a gondolat, hogy Isten Dáviddal volt, aki úgy jelenik meg előttünk, mint az Úr „áldottja”, akit Isten jelenléte támogat. Ezért lehetséges az, hogy minden vállalkozása sikeres: „Bárhová megy, Jahve győzelmet ad neki.” (2Sám8,14)¹⁷ Nevének jelentése is erre utalhat: „szeretett, kedvelt”.¹⁸

Mindezeket figyelembe véve fontos azonban megállapítani Dávid személyével kapcsolatban, hogy bár kiemelkedő tisztelet övezi, mégsem beszélhetünk idealizálásról, esetleg messiási rangra emelésről. A Szentírás nyílt őszinteséggel tárja fel előttünk ennek a nagy egyéniségnek az emberi gyengeségeit. Erkölcsileg nem volt tökéletes. Súlyos vétkeket követett el - gyilkosság, házasságtörés, könyörtelenség az ellenséggel szemben (1Sám 30,17) –, amelyeket azonban képes volt felismerni és megbánni. Erről tanúskodnak az általa írt zsoltárok.

Mindenesetre a róla szóló történetekből egy bátor, erős hittel, akarattal rendelkező harcos és király képe rajzolódik ki, aki ugyanakkor érzékeny lelkületű, művészi képességekkel is megáldott ember volt. Hűsége, kitartása, lojalitása nemcsak az Istenhez való viszonyában mutatkozik meg, hanem emberi kapcsolataiban is: pl. Jónátánnal kötött barátságában, illetve az életét is veszélyeztető Saullal szemben.

Az általunk vizsgált és feldolgozásra szánt részben (1Sám 17,1-58) Dávid még pásztorfiúként jelenik meg, de már Isten választottjaként, felkentjeként cselekszik. A történet a vele szemben álló, istenellenes hatalmat képviselő, Góliát nevű óriással való heroikus küzdelméről szól.

Ebben az időben az izraeliek a filiszteusokkal harcoltak. A filiszteusok eredetéről, nevükről nem sokat tudunk, annyi azonban bizonyos, hogy nem sémiták voltak, hanem feltételezhetően indoeurópaiak. Őshazájuk Illíria volt. A kánaáni kultúrát, nyelvet átvették, „egy területen azonban szilárdan ellenálltak a semizálódásnak: a körülmétkedést nem vették át.”¹⁹ Az izraeliek ezért sokszor nevezik őket körülmétkedőnek.

Katonai sikereiket nagyban befolyásolta az a tény, hogy ismerték, használták a vasat, és igyekeztek megtartani annak monopóliumát. Gáza, Askelón, Asdód, Gát és Ekrón meghódításával megalapították az ún. Pentapoliszt (öt városállam szövetsége).²⁰

¹⁵ Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. Kiadja a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. Budapest,1996. Sámuel első könyve. Bevezetés. 317.

¹⁶ Uo.

¹⁷ Bibliikus Teológiai Szótár. Szent István Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest. 218.

¹⁸ Keresztyén Bibliai Lexikon I. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest. 1993. Dávid szócikk.267.

¹⁹ Keresztyén Bibliai Lexikon I. Filiszteusok szócikk.482.

²⁰ Uo.

Vallásukról azt tudjuk, hogy Asdódban Dágónt, Ekronban Baal-Zebubot, Askelonban Astartet tisztelték (2Sám 5,21; 1Sám 6,2; Zak 9,7).²¹

Nevük (filiszteus, héberül: pelistim) jelentése is nyitott, az azonban valószínű, hogy Palesztinát róluk nevezték el.²² Első csoportjuk már igen korán jelen volt ezen a vidéken, hiszen a Biblia arról tudósít, hogy Ábrahámnak és Izsáknak már volt velük kapcsolata (1Móz 20; 26,1.8.18).²³

Második csoportjuk azonban jóval később érkezett meg erre a területre, és a már korábban ott élő filiszteusokkal együtt erős népet, törzset alkottak. A nagy harcok Izraellel ezt követően kezdődtek el. Erről az időszakról tudósít a Bírák könyve, valamint Sámuel 1-2. könyve is. Az első időkben a filiszteusok voltak fölényben, úgy, hogy még a szövetség ládája is a birtokukba került. (1Sám4-5).²⁴ Saul, Izrael első királya sokat harcolt ellenük, több-kevesebb sikerrel. Később Dávidot tette vezérré, aki győztes csatákat vívott, és igen népszerű lett a nép körében. Saul iránta való féltékenysége miatt háttérbe szorította az ország érdekeit, ami a Gilboa melletti nagy vereséghez vezetett.²⁵

Dávid trónra kerülése után ismét kiújultak a harcok a filiszteusokkal, de Izrael győzelmet aratott (2Sám 5,17kk), majd egy újabb győzelem során Dávid leigázta őket. (2Sám 8,1kk)²⁶

Az 1 Sámuel 17. fejezete, egy a filiszteusok és izraeliek közötti korabeli csatát ír le, méghozzá Saul király idejéből. A csapatok Betlehemtől kb. 25 km-re, Szókónál sorakoztak fel.

A Betlehemből származó Dávid, apja, Isai kérésére hátrahagyja nyáját és elindul, hogy a csatában résztvevő idősebb testvéreiről hírt szerezzen, nekik élelmet vigyen. Így kerül az izraeliek táborába, ahol igen feszült és kilátástalan a helyzet. Dávid azonban nem hagyja magát megfélemlíteni, – bár testvérei igyekeznek őt eltávolítani – hanem megív a „félelmetes óriással”.

Ekkor ő még nem hadvezér, harcos, csupán egy egyszerű pásztorfiú, akiről azonban az előzmények alapján tudjuk, hogy Isten kiválasztotta. Ennek tudatában, az Istentől kapott erővel cselekszik.

A szerző a feszültség és a küzdelem leírására az ellentétek kiemelését alkalmazza. Ezáltal a történet főbb szereplőinek jelleme is kirajzolódik előttünk.

A Gát városából származó filiszteus harcos, hatalmas termetével, fegyverzetével magabiztosan gúnyolja az izraelieket, akik erre félelemmel, visszavonulással reagálnak. A leírás szerint Góliát több mint három méter magas volt, páncélzata mintegy 60 kg-ot nyomott.²⁷ Már pusztja megjelenése is félelmet keltett, ehhez társult még agresszív, támadó viselkedése.

Ezzel szemben Dávid alacsony termetű, ámde jó megjelenésű, egészséges fiatal fiú volt. Jelenlétét a katonák nem veszik komolyan, egyedül testvérei ismerik bátor, „vakmerő” természetét. Ezért szeretnék őt eltávolítani a csataterőről.

Dávid azonban küldetésének tekinti az istenkáromló filiszteus legyőzését, ezért a királyhoz megy, hogy engedélyt kérjen a küzdelemre. Saul ekkora már gyakorlatilag elvesztette uralkodásra való képességét, elhagyta őt az Isten Lelke, azaz megszűnt királyságának a legitimitációja. Állandóan rettegett, őriztette magát, mentális problémákkal küzdött, így nem tudta seregét sem bátorítani, sem annak élére állni. Ezért tehetetlenek a filiszteusokkal szemben.²⁸

²¹ Uo.483.

²² Ezzel az elnevezéssel ilyen értelemben először Hérodotosznál találkozhatunk. Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. Tárgyi magyarázatok. Filiszteusok címszó. 1552.

²³ Keresztyén Bibliai Lexikon I. Filiszteusok szócikk. 482.

²⁴ Uo.

²⁵ Uo.

²⁶ Uo.483.

²⁷ Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. 338.

²⁸ Többféle hagyomány szól arról, hogy miként került Dávid Saul udvarába. Azt azonban biztosan tudjuk, hogy Dávid elment a királyhoz, hogy ott zenével, költészettel gyógyítsa a depressziós Sault. Meglepő, hogy itt nem ismeri fel Dávidot, hiszen az előzmények szerint akkor már szolgálatában állhatott. Ez valószínűleg az eltérő hagyományozásnak köszönhető. Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. 340.

Valószínűleg gyengesége, tehetetlensége miatt engedi meg a fiatal pásztorfiúnak, hogy megvívjon az óriással. Megpróbálja ugyan eltéríteni, illetve saját páncélzatába öltöztetve megvédeni, de nem sikerül neki. Dávid kitart elhatározása mellett, és a mezőn szerzett „harci tapasztalataira” hivatkozik.

Az ellentétekre épülő elbeszélés itt is nyilvánvaló, hiszen szembekerül egymással a már uralkodni képtelen, hanyatlásnak indult király (isteni áldás nélkül), illetve a leendő, ereje teljében levő, felemelkedő, áldott király- „jelölt”, aki képes lesz győzelemre vinni Izrael seregét.

Góliát nagyságában, testi erejében bízva hívja ki, ősi szokás szerint egyéni küzdelemre az ellenfél egy katonáját. *„Dávid ezzel szemben nem tartja magát erősnek, hanem rábízta magát a láthatatlan hatalomra, ami az Úr nevében van jelen.”*²⁹

Természetesen Dávid sem volt teljesen fegyvertelen, hiszen parittyát használt, ami az ókorban a könnyűfegyverzetű gyalogság egyik fegyvere volt, illetve a pásztorok is használták. Kr.e. az I-II. században a parittyások voltak a legmegbecsültebb zsoldosok. Ennek a fegyvernek a használata ugyanis rendkívüli ügyességet igényelt, amellelt, hogy erő is kellett hozzá.

Dávid valószínűleg gyakorlott „parittyás” volt, a mezőn használhatta a vadállatok ellen.

Gyorsasága, ügyessége révén tudta tehát legyőzni, a mozgást akadályozó páncélt viselő, lomha óriást.

„Amikor a filiszteus nekikészült, és egyre közeledett Dávidhoz, Dávid is kifutott gyorsan a csatasorból a filiszteus elé. Belenyúlt Dávid a tarisznyájába, kivett belőle egy követ, a parittyájával elröpítette, és úgy homlokra találta a filiszteust, hogy a kő belefürödött a homlokába és arccal a földre zuhant. Dávid tehát erősebb volt a filiszteusnál, bár csak parittyája és köve volt.” (1Sám 17,48-50)

Góliát halála után a filiszteusok serege összeomlott, megfutamodtak, Dávid pedig Saul udvarába került és a harcosok élére állt. Ekkor kezdődik a Jónátánnal való barátsága is.

2. A történet feldolgozása

A cél meghatározása

A történetet nyomon követve (az előzményeket és következményeket is figyelembe véve) megállapíthatjuk, hogy egy fordulatos, változatos, drámai elemekben gazdag, párbeszédes elbeszéléssel van dolgunk. A hős (Dávid) útja szinte népmesei elemekkel átszőtt út, miközben tudjuk, hogy valóságos történelmi személyről van szó, aki nem a csodás segítők, tárgyak által jut el a felemelkedésig, hanem Istenbe vetett hitének ereje által.

A népmesei fordulatokkal való összevetés nem az elbeszélés műfaját, történetiségét kérdőjelezi meg, hanem sokkal inkább annak lelki vonatkozásaira irányul. Kisgyermekes szempontjából nagyon fontos, hogy egy történet érthető, követhető, és még inkább átélhető legyen. Ennek fontos eleme az, hogy a hőssel, vagy hősekkel tudjon azonosulni, annak útját végig tudja követni, ezáltal saját belső útját is bejárhatta. Ez hoz változást, fejlődést.

*„A hősök átalakulása révén a gyerek számára a mese olyan valóságot képvisel, amely az élet nagy kérdéseire, nehézségeire, problémáira ad választ, az útravalót, a hamuban sült pogácsát biztosítja az önmegvalósítás folyamatában... ma még fontosabb, mint a mesék keletkezésének idején, hogy a modern kor gyermeke megismerjen olyan hőseket, akik egyedül vágnak neki a világnak, és bár induláskor nem tudják végső céljukat, bíznak magukban, és a helyes utat követve meg is találják biztos helyüket a világban. A mese pszichológiai hatását a hőssel való azonosulás, a „kontemplatív együttmozgás” teremti meg.”*³⁰

²⁹ Uo.339.

³⁰ Kádár Annamária: Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban. Kulcslyuk Kiadó, 2013. 141.

Ha ennek szellemében mesélünk a gyermekeinknek, azt gondolom, hogy a bibliai üzenetek, történetek átadásával sem lehet más célunk. Azért kell ezeket újra és újra elmondanunk, hogy életre segítsenek bennünket.

Dávid története közel állhat egy kisgyermekhez, hiszen úgy jelenik meg előttünk, mint a „legkisebb fiú”, aki látszólag esélytelen a testvéreivel, az ellenségeivel szemben. Mégis ő lesz a kiválasztott, aki céljai eléréseért bátran, hittel tud küzdeni. Történetének kulcsmondata: *„Mert nem az a fontos, amit lát az ember. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.”* (1Sám 16,7)

Dávid és Góliát történetének feldolgozása során a cél az, hogy a kisgyermek átélje, hogy mi az az „életbátorság”. Dáviddal együtt megtanulhatják, hogy a látszat ellenére, az előttünk óriásként tornyosuló problémákkal, félelmekkel szembe lehet és kell nézni, és hittel, belső bátorsággal lehet győzni azokat. Mindenkinek a „tarisznyájában” van ehhez „eszköz”, csak tudni kell azokat használni és felhasználni. Ehhez kapunk Istentől erőt, értelmet, áldást.

Motivációs játék

A motivációs játékhoz kavicsokra lesz szükségünk, illetve kis, négyzet alakúra vágott vászon-darabokra (a gyerekek létszámának megfelelő mennyiségűre), valamint festékre (lehetőleg akril, mivel az gyorsan szárad).

Indításként kérjük meg a gyerekeket, hogy idézzenek fel magukban, a saját életükből egy olyan eseményt, történetet, ami számukra nagyon sokat jelentett, örömet, sikerélményt szerzett. Majd válasszanak maguknak egy kavicsot (formára, méretre, amelyik tetszik nekik) és színezzék, fessék meg olyanra, ami a történetükhöz „illik”!

Amikor kész, kérdezzük meg ki az, aki szeretné elmesélni a történetét és megmutatni a kis kövecskét is (rákérdezhetünk a színekre, mintákra). Hallgassuk meg a történeteket (Kérjük meg a gyerekeket, hogy minél rövidebben meséljenek, hogy mindenkire, aki szeretné, sor kerülhessen), majd a kis kövecskéket „csomagoljuk be” az előre elkészített kendőcskébe, kössük meg, hogy mint egy kis batyut magukkal vihessék a gyerekek!

A kavics kapcsolódik Dávid és Góliát történetéhez, hiszen Dávid a tarisznyájában levő kövecskéket használta az óriással való küzdelem során.

A kövecskékben a gyerekek saját sikereiket, örömeiket, áldásaikat viszik magukkal, amit a későbbiekben is felidézhetnek a történettel együtt – megerősítést, megerősödést jelenthet számukra.

A feldolgozás menete

A motivációs játék, ráhangolódás és történet elmondása után következhet annak feldolgozása. Nagyobb csoportlétszám esetén mindez feltehetőleg nem fér bele egy tanórába, ezért két alkalmat is rászánhatunk. Így jut majd elég idő a maszkok elkészítésére és a játékra is.

Ez a történet kiválóan alkalmas dramatizálásra, illetve bábos megjelenítésre, hiszen az esemény egyenes szálú, cselekményes, párbeszédű. A játékhoz a kontrasztokra, ellentétekre építő vegyes technika alkalmazását javaslom:

A nagy, félelmetes filiszteus sereget, illetve Góliátot megjeleníthetjük kartonból készített óriás, festett maszkokkal, míg a velük szemben álló izraelieket kisebb, emberfej nagyságú maszkokkal jelképezhetjük, Dávid figuráját pedig egy velencei típusú, marionett figurával.

A maszkokat elkészíthetik a gyerekek (ezt valószínűleg örömmel meg is teszik), míg a bábót érdemes a pedagógusnak elkészíteni.

Azoknak, akik a filiszteus (különös tekintettel Góliátra) maszkokat készítenek, instrukcióként elmondhatjuk, hogy legyenek azok minél félelmetesebbek, ijesztőbbek. Az izraeliták serege lehet finomabb, halványabb színű, esetleg egységesebb megjelenésű.

A történet dinamikáját, üzenetét tekintve, illetve az időkeretet figyelembe véve, érdemes sűríteni mind az eseményeket, mind a párbeszédet. Dávid és Góliát küzdelme a történet csúcspontja, ezért ez a leghangsúlyosabb rész. Ennek felvezetése során hanghatásokkal, kiáltással megteremthetjük egy csatátér „hangulatát”.

1. jelenet

A seregek felvonulása

Az izraeliták csapata katonásan, ámde csendben „vonul fel”, ezzel is érzékeltetve, hogy bizonytalanok magukban. Szorosan egymás mellé állnak, hiszen „félnek”.

Ezzel szemben a filiszteusok hangosan, nagy harci zajt keltve jelennek meg. A két „sereg” egymással szemben áll. Előlép Góliát, és gúnyolódik, fenyegetőzik. Erre a filiszteus harcosok minden alkalommal hangosan, kiabálva, esetleg nevetve reagálnak. Az izraeliek pedig egyre összébb zárnak, hátrálnak – kifejezve ezzel félelmüket.

2. jelenet

Dávid megjelenése, küzdelem

Ekkor, a legdrámaibb pillanatban jelenik meg Dávid. A marionett figura hátulról, az izraeli sereg mögül lép elő, úgy, hogy szétnyílik az összezárt csoport. Megjelenése mindenképpen meglepetést kelt, mivel a figura a maszkos alakokhoz képest sokkal kisebb. Ugyanakkor fürgébb, elevenebb mozgásra képes. Ezt a bábtípust a gyerekek is könnyen tudják mozgatni.

Ekkor válik nyilvánvalóvá a két főszereplő közötti különbség, a közöttük lezajló párbeszéd pedig a jellembeli különbségekre is rávilágít.

Góliát és a filiszteusok gúnyolódása a feszültséget a végletekig fokozza. Ekkor cselekszik Dávid.

Az eldobott kavics (fontos, hogy puha anyagból készüljön!) eltalálja Góliátot, a maszk leesik, a szereplő kihátrál. Most a filiszteusok húzódnak össze, rémülnek meg.

Mivel a báb egy gyerek mozgatja, nehéz lenne a parittyás jelenetet megoldani. Ez már bizonyos fokú bábos rutint igényel, ezért egyszerűbb megoldás az, ha már a játéktérbe eleve elhelyezzük a kis textiltől készült kövecskét (esetleg többet). Így az adott pillanatban csak le kell hajolnia és felvenni azt. Ez a mozdulatsor fontos, ezért érdemes jól „kijátszani”.

Góliát maszkjának lehullása egyúttal a fejének, hatalmának elvesztését is szimbolizálja. Mindaz lehull, elvész, összeomlik, ami őt erőssé tette. Nyilvánvalóvá válik, hogy e mögött nem volt valódi erő, csak látszat volt.

3. jelenet

A filiszteus sereg megsemmisült elvonulása, Dávid győzelmének ünneplése.

A filiszteusok az első riadalom után körbeállják a maszkot, felemelik, és szertartásosan (mintha temetnének) kiviszik.

Az izraeliták győztesként szintén felemelhetik Dávidot. Így ünnepeelve vonulnak ki.

Bábkészítés

Szükséges eszközök:

Karton (lehetőleg szétvágott dobozok), olló, festékek, ecsetek, ragasztó, különböző anyagok (fonalak, kóc, gyapjú stb.);

szivacsdarab, tiplifa, textilek, hajhoz kóc, rafia, fonál stb. olló, ragasztó, tű, cérna.

Maszkok elkészítése: A kartonból vágjunk ki fej-, illetve arcformájú darabokat! A filiszteusok maszkjaihoz nagyobbakat, az izraelitákéhoz kb. emberfej nagyságúakat.

Ezután a gyerekek megrajzolják a szemet, száját (ezt szintén ki kell vágni), majd megfestik a maszkokat. Fonállal, textillel, kóccal lehet még díszíteni.

Marionett figura elkészítése:

Fej: Egy nagyobb szivacsdarabot formáljunk fej alakúra! A fej tetején tegyünk egy bevágást, és ide ragasszuk be a tartórudat (tiplifát)! Ha kb. 50-60 cm hosszú rudat használunk, akkor egyúttal a báb testét is elkészíthetjük úgy, hogy a fejen keresztül átszúrjuk a tiplifát (felül meghagyva tartórésznek kb.20 cm-t). Érdemes az egészet beragasztani, hogy a későbbiekben is stabil legyen.

Ezt követően egy világos színű (lehetőleg fehér vagy testszínű) vászon- illetve pamutdarabbal bevonjuk a fejet, úgy, hogy a nyakrésznél legyen elkötvé.

A testet (a farudat) ugyanazzal a textillel vonjuk be, mint a fejet, úgy, hogy a rúddal megegyező szélességű csíkot vágunk belőle, majd első lépésként beragasztózzuk a rudat. Erre téve a textilt elkezdjük szorosan feltekerni. Ezzel adunk a testnek egy kis teltséget. Végül végigvarrjuk az anyagot, sőt érdemes néhány öltéssel a fejhez is rögzíteni.

A kezeket, lábakat a következőképpen készítjük el: A karokhoz levágunk kb. 4 db 10 cm széles, 30-40 cm hosszúságú textilcsíkot (a fej és test anyagával egyező legyen). A rövidebb oldalánál indulva szorosan feltekerjük, majd a végén varrással rögzítjük.

A lábakat ugyanígy készítjük, csak hosszabb, kb. 20 cm szélességű csíkokkal dolgozunk.

Ezután a felső karokat (két összetekert rudat) hozzávarrjuk a nyakrészhez, a láb felső részét pedig a testhez. Ahhoz, hogy a kezek, lábak mozogni tudjanak, csak néhány öltéssel rögzítjük egymáshoz (lógniuk kell). Az alsó karokat hozzáöltjük a felsőkhöz, de csak néhány nagyobb, laza öltéssel (! a képen).

A térdnél (alsó lábszárnál) ugyanígy járunk el.

A kézfej, lábfej: vastagabb kartonból vágunk ki két-két kéz- és lábfej alakú darabot, majd ezek alapján filcből négy-négy darabot! Ragasszuk össze a darabokat, majd hasonlóan nagy, laza öltésekkel, mint a karokat, lábakat varrjuk a megfelelő helyekre!

A báb ruháját szintén egyszerűen oldjuk meg. Egy szélesebb textilcsíkot kettéhajtunk, és vágunk rá egy akkora lyukat, amelyiken a fej átfér. Ha túl nagy a rés, a nyaknál összehúzzhatjuk, illetve a karok alatt egy-két öltéssel érdemes rögzíteni.

Az arcra filcből, textiltől applikáljuk a szemet, száját, orrot. A haj készülhet fonalból, rafiából, kócból.

A fotók a Péceli Harangvirág Református Óvodában készültek, 2014 júniusában. A maszkokat a Báb és dráma a hitoktatásban című, 60 órás, akkreditált képzés résztvevői, hallgatói készítették Dávid és Góliát történetének feldolgozásához.

A marionett figura ugyanakkor készült – saját munka.

Virágvasárnap

(Mt 21,1-11)

1. Bevezető gondolatok

Virágvasárnap a húsvétot megelőző vasárnapra esik, és a nagyhét kezdetét jelzi. Miután Jézus elvégezte mindazt, amit a Messiásnak el kellett végeznie, szenvedésének és halálának színhelyére ment. A Jeruzsálembé való bevonulással földi útjának végső, döntő szakaszához érkezik. *„Az elbeszélés arra utal, hogy ez az esemény egyrészt a megígért király bevonulása, másrészt az Emberfia útja a kereszt felé.”*³¹

Jézus bevonulásával még egyszer nyilvánvalóvá tette messiási dicsőségét. Az eseménysorozat azért kezdődik az Olajfák hegyénél, mert az ószövetségi prófécia (Zak14,1) szerint itt kell a Messiásnak megjelenie. Ez különösen fontos és hangsúlyos Máté evangéliumában, aki rendszerint egy – egy ószövetségi idézettel „indokolja”, „legitimálja” a történéseket.

„Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék a próféta mondása: Mondjátok meg Sion leányának: Íme, királyod jön hozzád, szelíden és szamáron ülve, igavonó állat csikóján.” (Mt 21,4-5)

A bevonulásról mind a négy evangélista tudósít, árnyalatnyi különbségekkel. Máté evangéliumában például két állat szerepel, az anyaállat és annak csikója, míg a többieknél egyetlen állatról olvashatunk. Lukács evangélista szerint Jézust csak a tanítványai ünneplik, Jánosnál pedig az ünnepre érkező zarándokok. Mindkét esetben azonban királynak nevezik őt. Máté és Márk azonban tartózkodik ettől a kifejezéstől, valószínűleg annak politikai tartalma miatt. A zsidó, elsősorban a népi messiási váradalmakhoz ugyanis hozzátartozott az a gondolat, hogy a messiás királyként, még hozzá az elnyomó hatalmat megdöntő, és az országot helyreállító uralkodóként lép fel. Ezzel szemben Jézus királysága nem politikai jellegű, hanem Isten igazságának nyilvánvalóvá tételében teljesedik be.³²

Az Olajfák hegye Jeruzsálemtől keletre helyezkedik el, kb. 800 méterre. Ennek nyugati lejtőjénél található Betfagé városa.³³ Nevének jelentése (bét pagé) a rabbinikus héber nyelvben *„az éretlen fügék háza”*, és Jeruzsálem elővárosának tekinthető. A városba való belépés előtt itt tisztálkodtak meg a zarándokok.³⁴

Jézus elküldi tanítványait, hogy hozzák el hozzá azt a szamarat és csikóját, amelyre *„szüksége van”*. Ezzel egyértelműen utal a már fentebb idézett zakariási prófécia (Zak 9,9), amelynek most kell beteljesednie. Feltűnő az a momentum, hogy Jézus olyanokhoz küldte tanítványait, akik őt „Úrként” ismerhették.³⁵

³¹ Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata. III. kötet. Az Újszövetség könyveinek magyarázata. Mértékek, táblázatok, térképek. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Kálvin János kiadója, Budapest, 1995. 31.

³² Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. Kiadja a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. Budapest, 1996. 1277.

³³ Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata. III. kötet. 31.

³⁴ Uo.

³⁵ Uo.59.

Azt látjuk tehát, hogy már az előkészületek is arra utalnak, hogy Jézus Úrként, Messiásként vonul be Jeruzsálembe. Ezt erősíti a továbbiakban az ünnepélyes fogadtatás, a tömeg üdvözlő kiáltásai, a hozsanna³⁶, és Dávid Fiának említése.

A történet szimbolikáját tekintve nagy jelentőséggel bír a szamár és a pálmaág.

A szamár a teve és a ló házasításáig a Közel-Kelet első számú teherhordó háziállata volt. Jelképi minőségében azonban nem sok megbecsülés övezte. A zsidóságban tisztátalan állatnak számított, ami egykori tiszteletére utalhat. Ennek ellenére a Bibliában pozitív a szamárról alkotott kép: pl. hősök jelképe (Izmaelé), törzsi jelvény (1Móz 49,14) volt. A pogány Bálám szamara felismeri az Úr angyalát (4Móz 22,23-33), Sámson egy szamárállkapoccsal ezer filiszteust ver agyon (Bír 15,15), Saul pedig elvesztett szamarai helyett királyságot talál (1Sám 9-10).³⁷

A hagyomány szerint a szamár Jézus születésénél, a jászolnál is jelen volt, és fontos szerepet játszott az Egyiptomba való meneküléskor is.

Megítélése azonban nem egyértelmű, mert egyszerre pozitív és negatív jelentéstartalmakat is hordoz. Indiában például a temetői istenségek hátasa volt, Egyiptomban pedig az „ördögi” Széth állata. Az emésztő, forró sivatagi szelet is a szamárfulú Széth leheletének nevezték. Hórusz, Széth feletti győzelmét pedig az egyiptomiak tömeges szamáráldozattal ünnepelték.³⁸

A görögországban a szamár Dionüszosz állata volt, és a bujaságot jelképezte, és Széth görög mása, a szamárfejű Tüphon is számos szörny apja volt.³⁹

Jézus szamara azonban teljesen más jelképiséget hordoz. Egyrészt az alázat, a békés szándék, az önkéntes szegénység jelképe, másrészt viszont a testre, földi vágyakra is utal, amelyeken azonban Krisztus, a Logosz (a magasabb szellemiség) képes uralkodni.

Misztériumhordozó jellegét mutatja az, hogy egykor valószínűleg az áldozatra szánt királyt vagy annak helyettesítőjét hordozta.⁴⁰ Ilyen értelemben jelenhet meg a virágvasárnapi történetben is, utalva Jézus későbbi áldozatára.

A ló harci állat volt, a szamár viszont az ünnepélyes, de békés felvonulások alkalmával jelent meg. Jézus szamárháton való bevonulása tehát azt jelzi, hogy bár királyként, de szelíd és békés Messiáskirályként lép fel.⁴¹

A másik fontos jelkép a történetben a pálma, pálmaág. A négy evangélista közül egyedül János nevezi meg (Jn 12,13) konkrétan a Jézus üdvözlésére levágott ágakat, Máténál és Márknál a fákról és a mezőről vágott és gyűjtött lombos ágakról olvashatunk (Mt 21,8; Mk 11,8), Lukács pedig egyáltalán nem szól ilyesmiről.

Feltételezhető azonban, hogy a növényi motívumok megjelenése nem kis jelentőséggel bír ebben a történetben. Erre utal az ünnep elnevezése is, hiszen Európa szerte „*pálmák vasárnapjának*” nevezik, nálunk pedig virágvasárnapnak.

A pálma a Mediterráneumban, a Földközi–tenger térségében őshonos növény, és mint ilyen sok ezer éve használják szimbolikus értelemben is. Elsősorban a győzelem jelképeként, diadalmi jelvényként ismert. Ebben az értelemben jelenik meg a virágvasárnapi történetben is, hiszen Jézust mint királyt ünnepli a tömeg, illetve a tanítványok. Erre utalnak a leterített ruhák is, amelyek a királyok bevonulásakor használt vörös szőnyeget helyettesítik.⁴²

³⁶ A „hozsanna” a héber „segíts hát” kifejezésből származik, eredetileg segélykiáltás a királyhoz, később azonban üdvözlő formula lett. Jubileumi Kommentár. Az Újszövetség könyveinek magyarázata III.kötet.32.

³⁷ Hoppál Mihály-Jankovics Marcell- Nagy András - Szemadám György: Jelképtár. Helikon Kiadó. 1994. 194.

³⁸ Uo.

³⁹ Uo.

⁴⁰ Uo.

⁴¹ Dr. Jakubinyi György: Máté evangéliuma. Szent István Társulat. Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója. Budapest,1991. 230.

⁴² Uo.231.

Később a vértanúk örök győzelmének jelképe lett, akik a Bárány előtt fehér ruhában állnak, kezükben pálmaágat tartva (Jel 7,9).⁴³ A hagyomány szerint az aprószentek is pálmaágat hordoznak a halál feletti győzelem jeleként.

Ezen kívül a pálma a világegyetem jelképeként, világfaként, életfaként is megjelenik a szakrális szimbolikában. Asszíriában, Babilóniában, Főniciában⁴⁴, sőt még a zsidóságban is, mint paradicsomi fa szerepel, valamint az anyaság, a termékenység és a születés gondolatköre kapcsolódik hozzá.

Egyiptomban és a görögöknél a női istenségek megtestesítője volt, és mint a fák királynőjét hódolat övezte.

Ez a jelentéstartalom a keresztyénségben Máriára tevődik át, és a keresztyén művészetekben a pálmafa úgy jelenik meg, mint a szeplőtelen fogantatás és Jézus születésének jelképe.⁴⁵

Azokon a vidékeken, ahol nem él meg a pálma, általában fűzfával helyettesítik, mivel annak leveles ága emlékeztet a pálmaágra. Ez a két növény a zsidó hagyományban is összefonódik, hiszen „*a sátoros ünnepi felvonuláskor a zsidók pálmaágból, fűzből és mirtuszból font „thürszoszt” (héber lúláv) hordoztak.*”⁴⁶

A fűz mint a tavasz egyik jelképes fája⁴⁷ szintén többféle jelentéssel bíró növényi szimbólum. Egyrészt a halált, gyászt⁴⁸, az elvesztett szerelmet szimbolizálja, másrészt viszont életfa is, hiszen jól tűri a metszést, és a földbe dugva még egy levágott ága is könnyen kihajt és meggyökeresedik.⁴⁹ Nálunk a virágvasárnap másik jellegzetes kora tavaszi növénye a barka, amelyet a katolikus egyházban az ünnepi szertartáshoz kapcsolódó virágvasárnapi körmenet alkalmával megszentelnek. A szentelt barkához nagyon sok hiedelem, szokás kapcsolódik a népi vallásosságban.

A körmenet jeruzsálemi eredetű, ahol a legutóbbi időkig minden évben virágvasárnapon megismételték Jézus bevonulását. Ez egy dramatikus szokás, amelynek során a mindenkori jeruzsálemi püspök számárháton vonult be a városba. A város kapui zárva voltak, a nép a városon kívül gyülekezett, itt szentelték meg a pálmaágakat.⁵⁰

Európa egyes területein (Ausztria, Németország) szokás volt a virágvasárnapi körmenet alkalmával Jézus számaron ülő alakját (egy szobrot) végigvezetni a városon, miközben a nép énekléssel kísérte. A néphagyományban a virágvasárnaphoz több archaikus tavaszünneplő szokás is kapcsolódik. Ezek nagy többsége nem keresztyén, hanem pogány hiedelmekből ered. Ilyen például a kiszehajtás (téltemetés), villőzés, azaz virágvasárnapi zöldághordás stb.⁵¹

Az ikonográfiában az ún. baiophorosz képtípus ábrázolja a virágvasárnap fő eseményét, Jézus bevonulását és az őt fogadókat. Az ókeresztyénségben Krisztus szenvedésének és megdicsőülésének útját diadalmenetnek tekintették, és a római császárok bevonulásához hasonlóan ábrázolták. Sokszor azonban leegyszerűsítették úgy, hogy Krisztust csak két tanítvány kíséri, Zákeus pedig egy fán ülve figyel az eseményeket. Bizánci hatásra azonban az ábrázolásokon egyre

⁴³ Takács Béla: Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben. Kiadja a magyarországi Református Egyház Sajtóosztálya. Budapest, 1986. 98.

⁴⁴ Főncia neve a pálmáéval egy töről fakad (phoenix), éppen úgy, mint fénixmadaré. Hoppál-Jankovics-Nagy-Szemadám: Jelképtár. Pálma címszó. 173.

⁴⁵ Uo. 174.

⁴⁶ Jankovics Marcell: Jelkép-kalendárium. Csokonai Kiadó, 1997. 100.

⁴⁷ Uo. 101.

⁴⁸ „A szomorúfűz csak a múlt század közepén lett a halál, a gyász szimbóluma a biedermeier stílus érzelgős hatására. Rávészték a református temetők fejfáira, a sírkövekre falun és városon egyaránt rákerült a gyászjelentésekre.” Takács Béla: Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben. 107.

⁴⁹ Jankovics Marcell: jelképkalendárium. 102.

⁵⁰ Innen ered a nálunk elterjedt barkaszentelés szokása. Magyar Katolikus Lexikon. online.

lexikon.katolikus.hu/V/Virágvasárnapi körmenet. html

⁵¹ Jankovics Marcell: Jelképkalendárium. 101.

több részlet tűnik fel, majd a középkor végére újra leegyszerűsödik: Krisztus követői ketten-hárman vannak.⁵²

2. A történet feldolgozása

Cél meghatározása

A virágvasárnapi történések felidézésével a cél az, hogy a gyerekeket bekapcsoljuk a nagyhét eseménysorozatába. Mivel a húsvéti ünnepkör telítve van mély és nehéz teológiai tartalmat hordozó tanításokkal és eseményekkel, meg kell találnunk azokat a pontokat, amelyek a gyerekekhez közelebb állnak és számukra befogadhatóak, átélhetőek.

A virágvasárnap olyan ünnep, amely alapvetően az örömmre épül, bár a rákövetkező események miatt megjelenik benne a szenvedés miatt érzett szomorúság is. Mégis, azon túlmutatva, a Messiás-király dicsőségét, hatalmát, királyságát ünnepeljük. Ő az, aki képes legyőzni – bennünk is – a sötétséget, félelmet, szenvedést, fájdalmat, és „uralma alá vonni” az életünket.

Ahogy a természetben a téli „halál” után az élet újraindul, úgy az embernek is lehetősége van az újjászületésre, a halálból való feltámadásra, mert Krisztus már bejárta ezt az utat.

A dramatikus feldolgozás segítheti ennek az örömmel az átélését, anélkül, hogy racionális magyarázatokba bocsátkoznánk. A gyerekek számára a rítusok, szimbólumok, gesztusok fontossá tehetik ezt az ünnepet.

*Bruno Bettelheim a Mágikus napok*⁵³ című írásában arra hívja fel a figyelmünket, hogy az ünnepek kiemelkedő jelentőségűek az ember életében, és ezek szimbolikus eseményei kitörölhetetlen nyomokat hagynak a világról alkotott képünkön.

„Az ünnepek ugyan arra valók, hogy mindnyájan élvezzük őket, annak azonban, hogyan ünnepeltük meg őket, egész hátralevő életünkre kiható következményei vannak.”⁵⁴

Motivációs gyakorlat

Ahogy a korábbiakban is láttuk, a növényi motívumok szorosan hozzátartoznak a virágvasárnaphoz. Egyes vidékeken szokás volt, hogy a virágvasárnapi istentiszteletre egy-egy szál virágot, virágzó ágot vittek magukkal az asszonyok, amit maguk elé tettek a padban, vagy az énekeskönyvben lepréselték.

Amennyiben lehetséges megkérhetjük a gyerekeket, hogy hozzanak magukkal egy- két rügyező ágot, barkát, tavaszi virágot. Ha ez nem oldható meg, mi magunk vigyünk néhányat!

Beszélgessünk a gyerekekkel ezekről a növényekről, tapintsák, szagolják meg őket, soroljuk fel a nevüket, esetleg mindenki megnevezheti, neki melyik a kedvence. Ezután „játsszunk” velük: a történetre való ráhangolódást segítheti, ha a gyerekek egy kijelölt „út” mentén lerakják a virágokat, és mindenki átmegy ezen az úton. Lehet kaput formálni az ágakból, az alatt is átmenni. Eközben olyan mondókákat, énekeket lehet felidézni, amelyek kapcsolódnak az ünnephez, illetve a tavaszi időszakhoz.

A játék után a virágokat tegyük vázába, hadd díszítsék a termet, és beszéljük meg a gyerekekkel az élményeiket! Milyen érzés volt virágok között sétálni, kapu alatt átbújni? Mi jut róla eszünkbe?⁵⁵

⁵² Magyar Katolikus Lexikon. online. lexikon.katolikus.hu/B/bevonulás Jeruzsálembé. html

⁵³ Bruno Bettelheim: Az elég jó szülő. Mágikus jelentőségű napok. 386.

⁵⁴ Uo.

⁵⁵ Sok helyen szokás, hogy az óvodai ballagás alkalmával a gyerekek egy virágos ágakból font kapun, vagy számon bújnak át. Ez is felidézhető a gyerekekben.

A kapu, a kapun való átlépés szimbolikus jelentőségű, hiszen a változást idézi fel bennünk. Mindig más környezetbe, más helyre, térbe érkezünk, jelképes értelemben pedig más élethelyzetbe, más minőségbe jutunk.⁵⁶

Jézus a jeruzsálemi kapun át vonult be a városba. Ekkor Ő is egy új szakaszhoz érkezett földi életében. Tudta, hogy a kapun való belépés mit hoz számára, ezért annak átlépése tudatos tett volt részéről. A kapu előtt ünneplő tömeg azonban pár nap múlva a kapun belül átfordult „átkozódó” tömeggé, más minőségűvé lett.

Egy másik motivációs lehetőség is a kapuhoz, kapu motívumhoz kapcsolódik. Egy lapra rajzoljunk fel egy stilizált kapuformát! Osszunk ebből minden gyermeknek, és beszéljünk róla! Mi jut eszükbe erről? Mit gondolnak, mi van a kapun kívül, illetve belül? Minek lehet ez a kapuja? Stb.

Majd kérjük meg őket, hogy díszítsék föl ezt a kaput, azaz színezzék ki, rajzoljanak rá virág- növény- illetve egyéb motívumokat! Az elkészült rajzokat tegyük ki a táblára, falra, hogy együtt lássuk azokat!

Majd következhet a történet elmondása, amit felvezethetünk azzal, hogy Jézusnak is egy kapun kellett áthaladnia, amikor Jeruzsálemhez érkezett. Az Őt ünneplők, virágzó ágakkal, növényekkel várták, és széppé tették számára az utat.

Dramatikus, maszkos játék

Mivel a virágvasárnap ünnepe szorosan kapcsolódik a passiótörténethez, érdemes az ún. passiójátékokhoz hasonló felépítésű feldolgozásban gondolkodni. Ha a motivációs gyakorlatok során felmerült kapumotívumra építünk, egy nagyon szép maszkos- dramatikus játékkal, annak misztériumát, jelentéstartalmát átélhetjük a gyerekekkel együtt.

A játékhoz a maszkokat a gyerekek készítsék el! Egyedül Jézus az, aki nem visel maszkot – ez is mély jelentéstartalmat hordoz. Ő a szilárd pont, a változhatatlan a „*Vagyok, aki vagyok*”.

„*Jézus Krisztus tegnap és ma, és mindörökké ugyanaz.*” (Zsid 13,8). Körülötte minden és mindenki változik, átfordul pozitívból negatívba és fordítva.

A maszk is egyfajta átváltozást, átlényegülést jelent, ezért kifejező az emberi lényünkre nézve.

A játék során használjuk a virágokat, növényeket úgy, mint a bevezető játékok alkalmával! A virágút mentén halad Jézus, és az ágakból font kapun megy át. Eközben a kísérők, a „tömeg”(maszkos) énekelhetnek, ünnepelhetik Őt.

Maszkok elkészítése

Szükséges anyagok: kartondoboz darabok, olló, festékek, ecsetek, tűzőgép, nagyobb textilek, lepedő

Előre vágjuk ki a maszkokat a kartonból, mert a gyerekek számára ez nehéz. Utána ők fessék ki tetszés szerint!

Amikor elkészültek, tűzőgéppel a nagyobb textileket hozzáragozhatjuk, ezáltal a ruha is megvalósul. A textil súlya miatt a maszkok megállnak a fejen, azokat nem szükséges egyéb módon rögzíteni.

A maszkokat a Debreceni Református Hittudományi Egyetem hallgatói készítették, 2015 márciusában a Művészettel a katechézisben című kurzus keretén belül, a Passiótörténet feldolgozásához.

⁵⁶ Például a születés is egy „kapun” való átjutás, a halál szintén az ismeretlenbe való átlépés.

Felhasznált irodalom

Biblia. Magyarázó jegyzetekkel. Kiadja a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. Budapest, 1997.

Biblikus Teológiai Szótár. Szent István Társulat. Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója. Budapest,1972.

Bruno Bettelheim: Az elég jó szülő. Park Kiadó,2014.

Hoppál Mihály- Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György: Jelképtár. Helikon Kiadó,1994.

Dr.Jakubinyi György: Máté evangéliuma. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója. Budapest,1991.

Jankovics Marcell: Jelképkalendárium. Csokonai Kiadó,1997.

Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata I-III. kötet. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. Budapest, 1995.

Kapitány Ágnes- Kapitány Gábor: A maszk www.mandalaportal.hu

Kádár Annamária: Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban. Tíz EQ fejlesztő mesével. Kulcslyuk Kiadó,2013.

Keresztyén Bibliai Lexikon I-II. kötet. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. Budapest,1995.

Lengyel András maszk és (költő) szerep Kosztolányi Dezső szerepértelmezéséről.
www.mandalaportal.hu

Mc Alister,Hasel: No Pat Answers. www.mandalaportal.hu

Takács Béla: Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Sajtóosztálya. Budapest, 1986.

Zolnay Vilmos: A művészetek eredete (Pokoljárás). Magvető Kiadó. Budapest, 1983.

Készítette: Kustárné Almási Zsuzsanna

Debrecen, 2015.

BEVEZETŐ LECKÉK

A negyedikes tanévet három leckével alapozzuk meg:

1. Kit és mit követek?		A példaképek és ideák szerepét járjuk körül, mely elvezet a család és az egyházunk őseinek példamutató értékeihez.
2. Gyökereink	2/A. A családi viszonylatban	Gyülekezeti hittanoktatásban a családi gyökereket és az azokból eredő értékeket tudatosítjuk, egyházi iskolában a második órában lehetőségünk van egy az iskolához vagy a gyülekezethez kötődő példaadó református életén keresztül ezt a református identitáson belül is vizsgálni.
	2/B. A reformátusságon belül	
3. Isten a mi királyunk.		A jövőbeli meghatározottságunkhoz (kit követek, ki után megyek) és a múltbeli meghatározottságunkhoz egy harmadik dimenziót, a felülről való meghatározottságunkat illesztjük az év szimbolikáját és témáját is megalapozó leckében.

1. KIT ÉS MIT KÖVETEK?

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013.

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

[http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/vorbild-at/ch/173a6d2dbfbffba955f04ed2755f1736/)

[bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/vorbild-at/ch/173a6d2dbfbffba955f04ed2755f1736/](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/vorbild-at/ch/173a6d2dbfbffba955f04ed2755f1736/)

<http://reformatus.hu/mutat/6237/>)

A példakép fogalma a Bibliában

Az Ószövetség nyelvében maga a példakép fogalma nem szerepel, hanem ennek megfelelője: a minta szó. Minta az, ami alapján például a lámpatartót egy adott formára kellett elkészíteni (2Móz 25,40). Az Újszövetség nyelvében már megtalálható a példakép fogalma. Több görög szó is ezt a jelentéstartalmat hordozza, legismertebb: a „tüposz”, ami a magyar nyelvben is meggyökerezett hasonló jelentéssel. Az Újtestamentum arra tanít, hogy a legfontosabb példaképünk Jézus Krisztus.

Jézus Krisztus, a példakép

Jézus tökéletes ember volt, ezért Benne megláthatjuk, hogy Isten milyennek gondolta ki a teremtéskor az embert. Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember volt. Jézus az Ember Fia, vagyis az Igaz Ember, Ő az, Aki megtestesíti Az Embert. Elénk élte, és adja magát, hogy mi is megéljük a teremtettségünket (istenképűségünk). Kálvin ezt úgy fogalmazta meg, hogy Isten Krisztust állította elénk, hogy az életünkben az Ő alakját igyekezzünk kiábrázolni.

Jézus a tanítványait szó szerinti követésre hívta (Mt 9,9). A Vele töltött idő alatt látták azt, hogy Ő hogyan élt, cselekedett, szólt, és mindez követendő példa lett a számukra. A lábmosás kapcsán így fogalmazott: „Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.” (Jn 13,15) Jézus minden tekintetben, minden cselekedetében, tulajdonságában és szavában követendő példa a mai tanítványai számára is. A Krisztus-himnusz megfogalmazása szerint Jézus magatartása, tettei, indulata olyan példaértékűek, amelyeknek megvalósítására az embernek törekednie kell (Fil 2).

Az alábbi táblázatban Jézus néhány példaadó tetteinek a felsorolását találjuk:

Példacselekmény	Igehely
Isten akaratának a követése engedelmesség	„mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak az akaratát, aki elküldött engem.” (Jn 5,30)
szeretet	„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!” (Jn 13,14)
egység	„hogy mindnyájan egyek legyenek, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem.” (Jn 17,21)
türelem	„De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus

	<i>elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét példaként azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak.” (1Tim1,16)</i>
befogadás	<i>„Ezért fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére.” (Róm 15,7)</i>
áldozatvállalás	<i>„Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki az előtte levő öröm helyett – a gyalázzattal nem törődve – vállalta a keresztet, és Isten trónjának a jobbára ült.” (Zsid 12,2)</i>
engedelmesség	<i>(Fil 2,5–11)</i>

Mivel Jézus büntelen, a bűnbe esett ember soha sem fogja tudni mindenben tökéletesen követni a példaképét (míg egy másik emberhez képest válhat valaki példamutatóbbá). De más emberi példaképekkel ellentétben Ő erőt is ahhoz, hogy követői legyünk. Ezért sokkal több, mint egy ideál, egy példakép. Jézus Krisztus esetében az Ő követése önátadást jelent, nem csupán külső szemlélői maradunk az Ő cselekedeteinek, hanem Ő maga az újjászületés után Szentlelke által vezérel, irányít belülről. Nem csak imitáljuk Őt (imitatio Christi), hanem titokzatos közösségben is vagyunk Krisztussal (unio mystica cum Christo). (Ez a titokzatos közösség nem csak az úrvacsorában jöhet létre.)

Példaképek a Bibliában:

A Biblia szerint példakép lehet:

- egy személy (Zsid 11,8),
- egy tulajdonság (Péld 6,6),
- egy viselkedési mód (Mk 10,15),
- egy cselekedet (Jak 4,17–18).

A Biblia tanítása szerint az embernek Istent (Jézust) kell követnie, ami azt jelenti, hogy csak azok a személyek követendők, akik Istennel vannak kapcsolatban, az Ő törvényei szerint élnek. Csak azok a cselekedetek példaadók, amelyek megállnak Isten Igéjének a mérlegén, és a tetteket nevezi a Szentírás jónak. (Péld 2,20) A jó az, ami az Isten szerint megfelelő. A hívő ember tehát valójában nem egy másik embert követ, hanem Istent.

Vannak olyan személyek a Bibliában, akik életük során sok követésre méltó cselekedetet vittek véghez, néhányan egész életükben példaadó módon éltek. De csak azok a tetteik követendők, amelyek hitből fakadtak. (Mózes számtalanszor cselekedett példaadó módon, de nem követendő a küldetés elleni tiltakozása, és természetesen a gyilkos tette sem.)

Az alábbi táblázatban néhány példamutató bibliai személy hitből fakadó cselekedeteinek a felsorolását találhatjuk:

Név	Példacselekmény	Igehely
Ábel	áldozatkészség	<i>„Hit által ajánlott fel Ábel értékesebb áldozatot Istennek, mint Kain, és hit által nyert bizonyosságot arról, hogy ő igaz, mert Isten bizonyosságot tett áldozati ajándékairól, úgyhogy hite által még holta után is beszél.” (Zsid 11,4)</i>
Nóé	engedelmesség	<i>„Hit által kapott kijelentést Nóé azokról a dolgokról, amelyeket még nem láthatott, és Istent félve és tisztelve készítette el a bárkát háza népe megmentésére.” (Zsid</i>

		11,7)
Ábrahám	engedelmisség remény Isten hűségében való bizalom	„Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhívta Isten, hogy induljon el arra a helyre, amelyet örökségül fog kapni. És elindult, nem tudva, hova megy. Hit által költözött át az ígéret földjére, mint idegenbe, és sátrakban lakott Izsákkal és Jákóbbal, ugyanannak az ígéretnak az örököseivel. Hit által kapott erőt arra is, hogy a meddő Sárával nemzetséget alapítson, noha már idős volt, minthogy hűnek tartotta azt, aki az ígérést tette. (Zsid 11,8.9.11.)
Izsák	gyermekai megáldása	„Hit által áldotta meg Izsák is a jövőre nézve Jákóbot és Ézsaut.” (Zsid 11,20)
József	reménység	„Hit által gondolt József élete végén Izráel fiainak kivonulására, és rendelkezett temetése felől.” (Zsid 11,22)
Mózes	közösségvállalás a népével engedelmisség	„Hit által tiltakozott Mózes, amikor felnőtt, hogy a fáraó lánya fiának mondják.” (Zsid 11,24) „Hit által rendelte el a páskát és a vérrel való meghintést, hogy a pusztító ne érintse elsőszülötteiket.” (Zsid 11,28) „Hit által keltek át a Vörös-tengeren, mint valami szárazföldön, és amikor ezt az egyiptomiak is megpróbálták, elmerültek.” (Zsid 11,29)
Gedeon, Bárak, Sámson, Jefte, Dávid, Sámuel	hit bizalom bátorság	„Ezek hit által országokat győztek le, igazságot szolgáltatottak, ígéretnak nyertek el, oroslánok száját tömték be, tűz erejét oltották ki, kard élétől menekültek meg, betegségből épültek fel, háborúban lettek hőssé, idegenek seregeit futamították meg.” (Zsid 11,32–33)
Sámuel	becsület	„De ők ezt felelték: Nem nyomtál el és nem károsítottál meg bennünket, és nem fogadtál el senkitől semmit.” (1Sám 12,4)
Illés	buzgó imádkozás	„Illés ugyanolyan ember volt, mint mi, és amikor buzgón imádkozott azért, hogy ne legyen eső, nem is volt eső a földön három évig és hat hónapig. Aztán ismét imádkozott, és az ég esőt adott, és a föld meghozta termését.” (Jak 4,17–18)
Mária	túláradó szeretet	Jézus betániai megkenetésének a története. (Jn 12,1–8)
Mária	Jézusra figyelés	„Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.” (Lk 10,42)
Pál	megtérés őszinteség alázatos önismeret	„Jóllehet előbb őt káromló, az övéit üldöző és erőszakos ember voltam, mégis irgalmat nyertem, mert hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem. De bőségesen kiáradt rám a mi Urunk kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és szeretettel. Igaz az a beszéd, és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok. (1Tim 1,13–15)
Pál	szorgalom	„Mert magatok is tudjátok, hogyan kell követnetek minket; hiszen mi nem tétlenkedtünk közöttetek, nem éltünk senkinél ingyen kenyéren, hanem fáradsággal és vesződéssel dolgoztunk éjjel és nappal, nehogy valakit is megterheljünk

		<i>közületek. Nem azért, mintha nem volna meg a jogunk erre, hanem azért, hogy önmagunkat állítsuk elétek követendő példaként.” (2Thessz 3,7–9)</i>
Pál	életvitel	<i>„Legyetek követőim, testvéreim, és azokra figyeljetelek, akik úgy élnek, ahogyan mi példát adtunk nektek.” (Fil 3,17)</i>

Az alábbi táblázatban néhány példa található a nem konkrét személyekhez köthető követendő cselekedetekre és tulajdonságokra:

állatok	gazda ismerete szorgalom	<i>„Az ökör ismeri gazdáját, a szamár is urának jászlát, de Izráel nem ismer, népem nem ért meg engem.” (Ézs 1,3) „Eredj a hangyához, te rest, figyeld, hogy mit tesz, és okulj!” (Péld 6,6)</i>
gyerekek	Isten országának a befogadása	<i>„Bizony mondom nektek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be oda.” (Mk 10,15)</i>
gyülekezet	hit	<i>„De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét példaként azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak.” (1Thessz 1,7–8)</i>
„mások” (kereszt- tyén hitvallók)	szenvetés elhordozása	<i>„Másokat viszont megkínóztak, akik nem fogadták el a szabadulást, hogy dicsőségesebb feltámadásban legyen részük. Ismét mások megszegyénítések és megkorbácsolások próbáját állták ki, sőt még bilincseket és börtönt is. Megkövezték, szétfűrészelték, kardélre hányták őket; juhok és kecskék bőrében bujdosnak nélkülözve, nyomorogva, gyötrődve azok, akikre nem volt méltó a világ; bolyongtak pusztákban és hegyeken, barlangokban és a föld hasadékaiban.” (Zsid 11, 37–38)</i>

Az Újszövetség népének, az egyháznak is példaképpé kell(ene) válnia a világban. Az egész közösség, és az egyének megváltozott élete példa kell, hogy legyen arra, hogy Istennek mekkora a szeretete, kegyelme, ereje. Bizonyítékká kell válnia arra, hogy Isten jelen van a Benne hívők közösségének az életében.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A negyedik gyermek a körülötte lévő emberekből, olvasmányából, játékaiból példaképeket választ. A példaképek általa értékesnek, fontosnak tartott tulajdonságaiból pedig egy ideát rak össze. Az ideák és példaképek egyrészt tudat alatt hatnak ránk, ezért is kell tudatosítanunk magunkban, hogy kit és mit követünk. Másrészt a követés egy döntéshez is kapcsolódik.

Jézus Krisztus egyszerre példakép és ideál. Ha differenciálni szeretnénk az Ő személyével kapcsolatosan ezt a két kategóriát, azt mondhatjuk, hogy emberi természetére nézve lehet példakép, isteni természetére nézve ideál, amit nem érhetünk el, de ott lehet előttünk egyfajta irányultságként.

Mind az ideál, mind a példakép (főleg a kívülről, a diákok elé állított példakép és ideál) tornyosulhat olyan túlzottan magas mércéként a tanuló fölé, ami már nem motivál, hanem a kisebbséget, így kifejezi a közömbösséget erősíti meg. Éppen ezért hittanórán hangsúlyos, hogy Isten formál minket az Ő Lelke által, és nem egyedül járunk az úton.

Itt kell beszélnünk még a korosztályra jellemző kettőségről a témát illetően. A gyermekek egyrészt már kezdik maguk mögött hagyni a gyermekkori polarizált világát, ahol csak jó és rossz, fekete-fehér kategóriák léteznek. A kibontakozó kritikai realizmus egyszerre maga előtt tudja látni a jót és a rosszat. Ezt a felismerési és gondolkodási folyamatot támogatjuk az órán, ami előtt fontos felmérnünk, hogy hol állnak ezen az úton a csoportunkba járó gyermekek. Ebben segítenek a rávezető feladatok.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerjen és nevezzen meg néhány bibliai példaképet. ○ Tudja segítségével értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 2,20. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon megnevezni néhány bibliai példaképet, és indokolja néhány szóval. ○ Tudjon a bibliai példaképek Istenhez való tartozásáról röviden beszélni. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 2,20.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Nem mindegy, kit és mit követünk.

Kognitív cél: Az ideálok és példaképek szerepének felismertetése a mindennapokban.

Affektív cél: A választott példaképekhez és ideálokhoz fűződő érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulókkal együtt olyan példaképek keresése és választása, akik Isten szerint éltek/élnek

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Ismerkedés a tankönyvvel – Előszó, TK 1. lecke Feladattár (8. o.) Olvassuk fel az Előszót, meséljünk pár szót a TK idei tematikájáról, majd beszéljünk a TK 8. oldalán lévő ábrákról és Feladattárról!	TK 1. lecke (8. o.) Megjegyzés: Az első órán, amikor kézbe vesszük a tankönyvet, az Előszó felolvasásával és a TK 8. oldalán lévő ábrákkal egyszerre hangolódhatunk az idei tematikára és az első lecke tartalmára.

	<p>'Meseországából jöttünk' dramatikus játék Írjuk kis cetlikre különböző mesék jó és rossz meseszereplőit (pl.: Ludas Matyi – Döbrögi; Maugli – Shir Kán) Az 'Amerikából jöttünk' játék mintájára egy-egy önként jelentkező páros mutassa be a két szereplőt a csoportnak, akik próbálják meg kitalálni a mesét és a meseszereplőt!</p>	<p>Eszköz: cetliken különböző mesék jó és rossz meseszereplői</p> <p>Kapcsolódó munkafüzet feladat: MFGY 1. lecke 1. (8. o.) MFEI 1. lecke 1. (8. o.)</p> <p>Megjegyzés: Az utóbbi évek posztmodern meséinek tendenciózus jellemzője, hogy a szereplők nem kifejezetten jók és rosszak, hanem egyfajta realiztikusabb látásmódot jelenítenek meg. Minden szereplőben felfedezhető jó és rossz tulajdonság. Ennyiben nem nevezhetők kifejezetten meséknek, hiszen a mese műfaja éppen arra ad egy szimbolikus teret, hogy a világ polarizált kategóriái (jó-rossz, kicsi-nagy, első-utolsó szép-csúnya) és ezek egymáshoz fűződő viszonya megjelenhessen. Valószínűleg mindkét típusú meseszereplőre lesz példa a játék során.</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Munkáltatás a munkafüzetben az 1. lecke 2–3. feladatával.</p> <p>Beszélgetés a TK 9. oldalán lévő olvasmány, a Feladattár és az illusztráció alapján.</p>	<p>MFGY 1. lecke 2–3. (9. o.) MFEI 1. lecke 2–3. (9. o.)</p> <p>TK 1. lecke (9. o.)</p>
Aranymondások	<p><i>„Te azért jársz a jók útján, és ügyelj az igazak ösvényeire!”</i> (Péld 2,20)</p>	<p>Beszélgessünk az aranymondásról a szív-illusztráció tükrében. Ki Isten előtt a jó és igaz? Aki Vele járja az útját.</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) 11. Jöjj, mondjunk hálaszót (TK 81. o.) Ref. Énekeskönyv: 225. dics. 1-2.5-6. verse-</p>	

	Nagy hálát adjunk (+BS) Berkesi Sándor: 272. Mi kegyes Atyánk (dall. RÉ. 161. Siess, keresztyén) Isten egy jó Isten Te vagy az Isten	
Házi feladat	Fogalmazás: Az én példaképem... Válasszanak szabadon egy, a környezetükben élő példaképet! Fogalmazás keretén belül írják le, hogy mi miatt néznek fel rá, mit tartanak benne követendőnek!	A házi feladat elvégzésével lehetőséget adunk ennek az órának és a következőnek az összekapcsolására. Megjegyzés: Fontos, hogy a feladatot környezetükben élő személlyel végezzék el. A médiában megjelenő kortársak sokszor idealizáltak, csak a pozitív oldalukat látjuk, nem egy valós kapcsolatban alakul ki róluk a véleményünk.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 8. oldal

A képen látható:

- Mesefigurák rajza: Ludas Matyi, Hófehérke, Maugli stb.
- Infógrafika: szív rajza benne és mellette szavak, kifejezések

A szöveg: Ismeretközlő szöveg

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Nézzétek meg a rajzokat! Kit ismertek fel? Honnan tudod, hogy kik ők?
- Válassz ki néhány szereplőt és jellemezd őket!
- Csoportosítsd valamilyen szempont alapján a képeken látható szereplőket! Mire jutottál? Mi alapján sikerült a csoportosítás? Miért?
- Sorold fel a történeteket, melyekben szerepelnek! Melyik történetet kedveled leginkább? Melyiket nem? Miért? Indokold meg!
- Melyik szereplőt választanád példaképednek? Miért?
- Melyik a kedvenc meséd, legendád, bibliai történeted? Miért?
 - Nézd meg a szívet és a szavakat, kifejezéseket! Értelmezd! Van-e olyan kifejezés, amit nem értesz? Kérdezd a hitoktatódat! Mondd el, miről szól ez a rajz? Mit üzen neked?

- A rajz alapján ki az IGAZ ember? Ki a JÓ ember a rajz alapján (fügőlegesen vizsgálđ meg a szíven kívül írt szavakat)? Mivel tudnád még kiegészíteni?
- Olvasd el a szívbé írt szavakat és kifejezéseket! Értelmezd! Miért vannak azok a szavak és kifejezések fekete színnel írva? Miért vannak áthúzva?
- A fehér színnel írt tulajdonságok közül melyik jellemző rád is? Melyek azok a tulajdonságok, amelyeket szeretnéd, ha téged is jellemeznének? Hogyan tudod megvalósítani? Ki segíthet benne? Mondj magadban egy rövid imát ezért!

A szöveg:

- Olvassátok el a 9. oldalon lévő szöveget! Soroljátok, fel milyen kérdéseket tesz fel a tankönyv az olvasónak!
- Milyen jó tulajdonságot tanultál édesapádtól? Milyen jó tulajdonságok tanultál édesanyádtól? A nagyszüleidtől? A barátaitdól?
- A bibliai történetek szereplői közül te kire szeretnél hasonlítani? Miért?
- Keresd ki azt a szövegrészt, amelyikből megtudod, a Biblia kiket nevez jóknak és igazaknak!

Beszélgétpontok az aranymondáshoz:

„Te azért jársz a jók útján, és ügyelj az igazak ösvényeire!”

- Szerinted mit jelent JÓNAK lenni? Mit jelent IGAZNAK lenni?
- Olvasd el az aranymondást! Mit jelent a „jók útján” járni? Mit jelent „ügyelni az igazak ösvényeire”? Magyarázd meg! Mondj rá példákat!
- Kiknek szól ez a figyelmeztetés? Miért kell komolyan venni ezt az intelmet?
- Neked mit üzen ez az Ige? Miért?

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Felnézek! Beszélgessünk a kifejezés kapcsán a tisztelni, követni, elzárkózni, nem követni kifejezésekről, hozzá tartozó érzelmekről!

2. Karmester. Klasszikus megfigyelési játék. Egyvalaki kimegy a teremből. A többiek megegyeznek, hogy kit követnek. A kijelölt személy mutat valamilyen mozdulatot, amit a többiek követnek. Időnként változtat rajta. A behívott tanulónak ki kell találnia, hogy ki a karmester. Kit követnek a többiek?

3. Kövesd a hangot! Szükségünk lesz egy közepes térre, ahol nincsenek akadályok. Rendezzük párba a gyermekeket! Kössük be az egyiknek a szemét! A másik mozogjon a térben, miközben adjon ki újabb és újabb hangokat! A bekötött szemű tanulónak a feladata, hogy kövesse a párja hangját, kiválassza és kiszűrje a térben. Hívjuk fel a gyermekek figyelmét, hogy a nyitott szemű tanulónak mindeközben vigyáznia kell a csukott szeműre, hogy ne menjen neki semminek!

4. Példás név! Keressünk az osztállyal egy közös példaképet (lehet bibliai, meseszereplő, regény). Írjuk fel a nevének betűit egymás alá! Mindegyik betűvel keressünk egy olyan tulajdonságot, ami példás az életében!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: Vihetünk be gyermekújságokból, reklámújságokból kivágott meseszereplőket, amivel dolgozhatnak a tanulók.

3. feladat: Egy-két lehetséges példa: (emeljük ki, hogy miért igazak mégis)

- **József:** hiú (-), nagyképű (-), bölcs (+), okos (+), **szerette Istent (+)**, megbocsátott a testvéreinek (+), ravasz (+/-)
- **Jákób:** csaló (+), okatlanul hallgat az anyjára (-), ravasz (+/-), gyáva (-), elmenekült bocsánatkérés nélkül (-), **küzdött Istennel, kért Tőle áldást (+)**
- **Dávid** (gyermek-istentiszteleti tanulmányokból): bátor (+), őszinte (+), erős (+), tiszteli a királyt (+), hirtelen haragú (-), vakmerő (-), házasságtörő (-), **Istenhez imádkozik (+)**

2. GYÖKEREINK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.
FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Kálvin Kiadó, 2013.
KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.
LOCHMANN, J. M., A szabadáság útjelzői, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.
TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.
SZÜCS, F., Hitvallásismeret, Budapest, 1995.)

Családi élet a Biblia korában

A **család** az Ószövetségben nem a csak legközelebbi leszármazottakat, a szűkebb értelemben vett kiscsaládot jelentette, hanem több generációt együtt, amelybe beletartoztak a szülők, gyermekek, nagyszülők, valamint a szolgák is, mindenki, aki „egy háztartásban élt. A bibliai nyelvek nem ismerik a család fogalmát, helyette a „ház” kifejezést használják (héberül „bét”, görögül „oikosz”). Izraelben a nép törzsekre, a törzsek nemzetségekre és a nemzetségek családokra (házakra) osztódtak. A családtagokat különböző jogok illették meg. A legfőbb tekintély a legidősebb férfié (apáé) volt. Az ő szava törvénynek számított. Így például ő döntött a lányok házasságáról is. A fiainak is megszabhatta, hogy kit vegyenek feleségül. A házasságokat igen fiatalon kötötték meg, így általában 20 évesen már apák, 40 nagyapák voltak a férfiak. Isten törvénnyel védte a házasságot (2Móz 20,14), amelyet igyekeztek nemzetségeken belül megkötni. (1Móz 24,4) A gyermekeket Isten áldásának tekintették (1Móz 1,28). A generációk kölcsönösen segítették egymást, és felelősek voltak egymásért. A patriarchális társadalomban a család maga gondoskodott az élelmükről, ruházatukról.

A családok Isten törvényei szerint éltek, így a mindennapi életben nagy szerepet játszott a hitélet. A szülők nevelték Isten törvényére a gyerekeket, akik követték elődeik tanítását. Ezért jelentett veszélyt az Istenhez való hűség szempontjából a pogányokkal kötött házasság. (5Móz 7,3) Saját népük történetét gyakran akkor mesélték, amikor este összegyűltek. Az ünnepi rítusokban a gyermekek is szerepet kaptak. Páska ünnepen a legfiatalabb gyerek idézte fel az egyiptomi szabadulás eseményét. Púrim ünnepen a gyerekek eljátszották Eszter történetét. Így a múlt eseményeire való emlékezés a gyermeki élet természetes részévé vált. Bár a fiúk 12 éves koruktól jártak a zsinagógába, ahol megtanulhattak írni-olvasni, és a kultuszhoz kapcsolódó ismereteket is elsajátíthatták, de a mesterségüket otthon, az apjuktól tanulták meg. A gyerekeknek Isten parancsolata szerint tisztelni kellett a szülőket, és a gyermekét szerető szülő gondoskodott utódáról és fegyelmezte gyermekét. (Péld 6,20) A szülők és gyermekek boldogsága összefüggött. Isten az ősatyák és felmenők tiszteletére tanított, amikor így mutatkozott be: „*Én vagyok atyádnak Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene.*” (2Móz 3,15) Az **5. parancsolatban** az ősökre vonatkozó „tiszteld” kifejezés azt jelenti: „hagyd meg a súlyát”. Isten ígérete szerint a nép jövője múlik azon, hogy tiszteli-e atyját és anyját. Ha meghagyja az atyák és anyák súlyát az ifjabb generáció, nem becsüli le őket, akkor hosszú ideig élhet az ígéret földjén.

Nemzetségtábla

Egy családhoz, nemzetséghez vagy törzshöz való tartozás igazolására úgynevezett nemzetségtáblákat állítottak össze. Az ókorban az apai felmenőket tartották nyilván. A fogság utáni időben a papi és lévita körökben különösen fontossá vált a származás bizonyítása (1Krón 23–25). Az Újszövetségben csak Jézus nemzetségtáblázata szerepel, két helyen. (Mt 1,1–17 és Lk 3,23–38).

E két nemzetségtáblázat feljegyzésének az volt a célja, hogy Jézus dávidi leszármazását igazolja. Máté evangélista a választott néppé válástól kezdi a felsorolást, és Józsefíg vezet a Jézus leszármazását. Végigtekinti a zsidó nép történelmét, és kiemeli, hogy Jézus felmenői között pogány származásúak is szerepelnek. Ezek az asszonyok Izráel történelmének egy-egy fordulópontját is jelölik. Lukács evangéliuma ezzel szemben Istenig vezet vissza Jézus származását, ami által a figyelmet Jézus isteni természetére irányítja.

Család az Újszövetségben

Jézus korában a család belső rendje változatlan maradt, bár az ősatyák korához képest több tekintetben végbement változás. A többnejűség megszűnt, és a kőházak nagysága meghatározó volt az együtt élők létszáma szempontjából. Továbbra is az apa szava volt a meghatározó, és ő volt a felelős a család gazdasági létéért és hitéletéért. Jézus tanított a családhoz és az Istenhez való viszony kapcsolatáról. Eszerint a sorrend: Istent kell jobban szeretni (Mt 10,37–38). Jézus parancsa szigorú: Ha a család meggátol Jézus követésében, akkor a családot el kell hagyni. Az evangéliumokban olvasunk arról, hogy Jézus követői között családok is voltak (pl. Lázár), testvérpárok is (Zebedeus fiai). Jézus a gyerekek magatartását példaként állította az Istenhez való viszony szempontjából (Mt 18,2). Jézus beszélt arról is, hogy a követőinek a közössége új család. A család összetartozását mutatja, hogy amikor egy családfő megtért, akkor az egész háza népe követte őt ebben, ez történt Kornéliusszal (ApCsel 10), valamint a filippibeli börtönőr esetében is, aki egész háza népével együtt keresztelkedett meg (ApCsel 16,33). Az evangélium terjedésében nagy szerepe volt a családi közösségben gyakorolt hitnek. Az apostoli levelekben gyakran esik szó a családtagok egymáshoz való viszonyáról. A keresztyén férfi felesége iránti szeretetében Krisztus egyháza iránti szeretete ábrázolódik ki. (Ef 5,25) Pál apostol a házastársak egymáshoz való, alá-fölérendeltségi viszonyáról ezt írta: „*Minden férfinak Krisztus a feje, az asszony feje a férfi, Krisztus feje pedig Isten.*” (1Kor 11,3) A szülő-gyermek kapcsolatában a Tízparancsolat megtartása, a szülők iránti tisztelet az engedelmisségben valósulhat meg: „*Ti, gyermekek, engedelmeskedjétek szüleiteknek minden tekintetben, mert ez kedves az Úrban.*” (Kol 3,20)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A téma feldolgozásánál figyelembe kell vennünk korunk szélsőséges szubjektívizmusát, individualizmusát. Az önmegvalósítás eszménye nem épít sem az idősek, sem az ősök tiszteletére. A mai családokban egyáltalán nem magától értetődő, hogy a gyermek tiszteli a szüleit. A gyökerek értékének a feltérképezése éppen ennek a tiszteletnek a megszületésében és megerősítésében segíthet.

A negyedikes gyermek elsődleges vonatkoztatási rendszere még mindig a család, természetesen választ innen példaképeket. Ugyanígy a korosztályos kapcsolatok, tanítói, tanárai is meghatározó hatással vannak rá. A család körében már nem csak a közvetlen kapcsolatokról táplálkozik, hanem egyre kíváncsibb a családi ősökre, legendákra, történetekre, anekdotákra is.

Ez az óra lehetőséget ad arra, hogy a gyermek feltérképezze a családját, a családjában lévő értékeket, és tudatosítsa magában a gyökereket, amelyek személyes létét, életét, életközegét, élettörténetét meghatározzák.

Fontos, hogy a tanár kifejezze tiszteletét és lojalitását a tanuló családtagjai felé. Ha az óra során fény derül arra, hogy a gyermek családi helyzete megterhelt, azt mindenképp négy szemközt beszéljük meg vele. A többiek előtt biztosítsuk róla, hogy teremtünk alkalmat ennek a megbeszélésére, de ne ott órán adjunk teret ennek.

Az értékek és pozitív kincsek összegyűjtésében segít, ha a kérdéseinkben azokra kérdezzük rá. Pl. Mi az, ami táplál? Mire lehetünk büszkék? Miben hasonlítunk a felmenőkre, aminek örülünk? stb.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja segítséggel elkészíteni a saját családfáját elkészíteni.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben és imádkozásban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja minta alapján elkészíteni a családfáját, tudja néhány családtagról, hogy melyik felekezethez tartozik.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: A gyökerek feltérképezése.

Kognitív cél: A családfa megismertetése a családban megjelenő generációk feltérképezése céljából.

Affektív cél: A családfában szereplő példaértékű/példának tekinthető személyekhez fűződő érzelmek tudatosítása.

Pragmatikus cél: A tanulók bátorítása arra, hogy a saját családfájukat elkészítsék.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Előző órai házi feladat megosztása Beszéljünk az elkészült munkákról! Adjunk teret pár szavas megosztásra, hogy ki kiről írt! Ha van, aki egy családtagját, felmenőjét választotta, azt olvassuk fel!</p> <p>Átvezetés: A mai témánk a gyökereink. Szülők, nagyszülők, akikre ugyancsak felnézhetünk. Azon gondolkodhatunk el ezen az órán, hogy hogyan és mivel táplálnak minket a családi elődeink, gyökereink.</p>	<p>Megjegyzés: Mivel nem biztos, hogy bárki is családtagot választott, készülnünk kell egy olyan megosztható leírással, ami egy ilyen kapcsolatból született.</p> <p>(a) Mi magunk is írhatunk egy felmenőnkéről, akit példaképünknek tekintünk, és szívesen osztjuk meg a diákjainkkal ezt a kapcsolatot egyfajta bizonyágtételként.</p> <p>(b) A TK 2. lecke (11. o.) olvasmánya tartalmaz egy családi beszámolót. Megvizsgálhatjuk ezt a leírást, hogy miben voltak példaértékűek Szabó Éva néni* felmenői.</p> <p>* Szabó Imréné Szabó Éva hajdani Szabó Imre, fasori lelkipásztor és esperes lánya, aki Szabó Imre Vajdaságból</p>

		származó lelkészhez ment feleségül. Előbb missziói előadóként, később Sárbogárdon szolgáltak lelkipásztorként 30 évet. Hét gyermek édesanyja. Fő szolgálati területe a hittanos és a konfirmandus korosztály volt, rendszeresen tartott és vezetett ifjúsági táborokat Tahiban. Különleges eszköze volt Istennek egyházunk megújulásában, a kommunizmus éveiben való helytállásban.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Családfa fogalma, műfaja, felépítése – a TK 2. lecke illusztrációjának, olvasmányának (10–11. o.) közös feldolgozás</p> <p>Kérdések a feldolgozáshoz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeritek-e a családfa kifejezést? • Mit fejezhet ki a családnak egy fán való elrendezése és a gyökök kifejezés? <p>Feladattár kérdései és feladatai a táblán vezetve.</p> <p>Saját családfa rajzoltatása a munkafüzetben egyénileg</p> <p>Tudod-e? A Bibliában családfa helyett nemzetségtáblázatok találunk. A nemzetségtáblázat műfajának és fogalmának átbeszélése a Tudod-e és a Jézus nemzetségtáblázata (Mt 1,1–17) alapján.</p>	<p>TK 2. lecke (10. o) illusztrációja és Feladattár</p> <p>MFGY 2. lecke 1. feladat (10. o.) MFEI 2/A lecke 1. feladat (10. o.)</p> <p>Tudod-e? – TK 2. lecke (11. o)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 385. dics. 13. 6. 12. 14. 16. 18. verse – dall. RÉ.241. Szent vagy (+BS) BS: 278. Kossuth izenete eljött – <i>magyar népdal</i> 284. Ó, én édes jó Istenem (dall. Bartók Béla: Este a székelyeknél) 297. Eger vár viadaláról</p>	
Házi feladat	<p>1. Munkafüzeti feladat befejezése. Kérjenek segítséget a családjukban, és egészítsék ki a családfát a még hiányzó adatokkal!</p> <p>2. Munkafüzet 2. feladata.</p>	<p>MFGY 2. lecke 1. feladat (10. o.) MFEI 2/A lecke 1. feladat (10. o.)</p> <p>MFGY 2. lecke 2. feladat (11. o.)</p>

	<p>3. Gyűjtőmunka: Ki tud minél távolabbi ősig visszamenni? Ki az a legrégebb élt református, aki ehhez a tanulócsoporthoz valakinek az ágán köthető?</p>	<p>MFEI 2/A lecke 2. feladat (11. o.)</p> <p>Ezzel a feladattal a következő órát készíthetjük elő.</p>
--	--	--

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 10-11. oldalak

A képen látható:

- Családfa rajza, rajta a család szereplőiről néhány lényeges információ szóbuborékokban.

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg kérdésekkel
- Szemléltető idézet a családról

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Nézd meg a képet! Mit láatsz? Miért nevezi a könyv ezt a képet családfának? Indokold meg!
- Olvasd el a lecke címét! Hogyan függ össze a lecke címe és a családfa rajza? Magyarázd meg!
- Vizsgáld meg Zsófi, Péter és Tomi családját! Hogy hívják a szüleit? Mivel foglalkoznak? Milyen felekezethez tartoznak? Ismersz evangélikus embereket? Mit tudsz az evangélikusokról?
- Vizsgáld meg a Szilas családot! Mivel foglalkoznak, és milyen felekezethez tartoznak Szilas Gergely szülei? Milyen rokonsági kapcsolatban vannak Zsófiival és testvéreivel?
- Vizsgáld meg a Kiss családot! Szilasné Kiss Andrea szülei mivel foglalkoznak és milyen felekezethez tartoznak? Milyen rokoni kapcsolatban vannak Zsófiival és a testvéreivel?
- Hogyan neveznék Zsófiék Horváth Ilona szüleit? És az ő szüleit?
- Hogyan neveznék Zsófiék Hercegh Rozália szüleit? És az ő szüleit?
- Tudsz-e valamit az ükszüleidről? A dédszüleidről? A nagyszüleidről? Kérdezz utána, mert fontos ismernünk honnan is származunk!
- Minden embernek vannak ősei, mi vagyunk a leszármazottak. Te mit örököltél a szüleidtől? A nagyszüleidtől? Mit tanultál tőlük?

A szöveg:

- Olvasd el a 11. oldalon lévő szöveget! Válaszolj a kérdésekre! Emlékezz és idézz föl egy érdekes történetet a családi legendáriumból! Miért emlékszik erre a történetre mindenki a családból? Neked miért fontos?
- Tudod-e, ki volt Szabó Imréné Éva? Kérdezd a hitoktatódat! Nézz utána az interneten! Mit tudtál meg róla?
- Mit tudtál meg a tőle idézett írásból? Ki volt az apai nagyapja? Hol tanult? Hogy és milyen körülmények között jutott oda?
- Mit tudtál meg az apai nagymamájáról?
- Anyagi ágon honnan származik? Anyai nagyapja sorsa hogyan alakult? Kit vett el feleségül?
- Édesanyja miről, kiről mesélt neki? Miért volt fontos, hogy ő ezeket a történeteket ismerje?
- A szerzőt, Szabó Imrénét mi érdekelte leginkább? Mit gondolsz miért?
- Téged mi érdekel leginkább a családot történetéből?

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

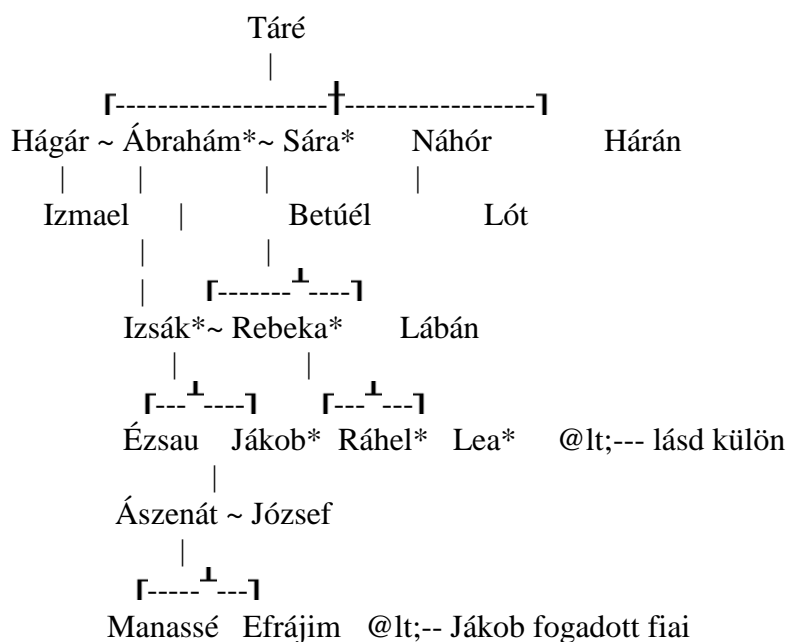
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Rokoni kapcsolatok a Bibliában. Kinek a kije?

Játszhatunk egy gyors bibliai kvízzjátékot, amelyben a rokoni kapcsolatokra kérdezzük rá.

- Ábrahám és Sára (férj és feleség)
- Jákób és Ábrahám (unoka-nagypapa)
- stb.

Segíthet az alábbi családfa az ősatyákról:

Jákob (Izrael)

feleségei: | fiai:

|
Lea-┬-T>Rubén, Simon, Lévi, Júda, Jiszachár, Zebulon

|└>lány: Dina

|

Bilha-†-->Dán, Naftáli
 |
 Zilpa-†-->Gád, Ásér
 |
 Ráhel-†-->József, Benjámin

2. Beszéljünk a gyökerekről a környezetismereti tanulmányaik alapján!

- Mi a gyökér feladata?
- Milyen a gyökér felépítése?
- Sorold fel a gyökér fajtáit!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: A feladat elvégzésénél érzékenyeknek kell lennünk a gyermekek családi viszonyaira. Segítenünk kell abban, hogy a saját családjukra alakítsák a családfát, hogy a vérségi rokonok kerüljenek egymás fölé, de odarajzolhassák, beleférjenek az ábrába a ténylegesen velük élő családtagok, vagy akiket családtagoknak vall. Tanítanunk és nevelnünk kell a tanulócsoportot arra, hogy nagyon sokféle családból származunk, de a család ajándék, és tiszteljük a saját és a mellettünk lévő családját is!

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Attól függően, hogy az előző témát mennyire sikerült az előző órán feldolgozni, ezen a második órán folytathatjuk az előbbi ívet a MFEI 2/B. lecke (12–13. o.) feladatainak a megoldásával, vagy ezt az órát fordíthatjuk egy, az iskolához kapcsolódó, példaértékű református ember életének a feldolgozására.

Fő hangsúly: A gyökerek feltérképezése.

Kognitív cél: A tanulók környezetében élt példaértékű reformátusok életének és munkájának a megismertetése.

Affektív cél: A példaértékű reformátusok életének és munkájának céljaival való érzelmi azonosulás.

Pragmatikus cél: Egy a tanulók környezetében élt példaértékű református életéről források, emlékek gyűjtése és közös tablóképzés.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat megbeszélése. A téma felidézése, felelevenítése.	MFGY 2. lecke 1–2. feladat (10–11. o.) MFEI 2/A lecke 1–2. feladat (10–11. o.) Megjegyzés: A munkafüzeti feladatok leellenőrzése közben feleleveníthetjük a múlt órán

	<p>Átvezetés: Az általunk választott és hozott református ős elhelyezése térben és időben azokhoz képest, akiket a tanulók gyűjtöttek a saját családfájuk kutatásakor.</p>	<p>tanultakat.</p> <p>A gyűjtőmunka a tanulócsoporthoz által felkutatott régen élt ősök és reformátusok felé irányítja a figyelmet.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Források, fényképek, kisfilmek, filmrészletek használatával a példaértékű református ős bemutatása, és a hozzá való viszony meghatározása közös beszélgetésben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hallottatok-e már róla? • Mit tudtok róla? • Hogyan vélekedhettek róla a kortársai? • Mennyiben lehet más a mostani képünk róla? • Emelj ki személyesen valamit az életéből, ami számodra szimpatikus, ami miatt számodra példaértékű! <p>Tabló készítése Hozott anyagok és eszközök segítségével egy közös tablókészítés. Egy nagy kartont tegyünk ki a tanulók elé! A karton alsó egyharmadán montázs és feliratok segítségével mutassák be az adott református életét! A fölötte lévő egyharmadra kerüljenek azok az értékek, amivel a kortársait, és közvetlen utódait táplálhatta! Legfölülre, a felső harmadra kerüljenek azok a kijelentések, amelyek a diákoktól származnak, amit magukra nézve fontosnak tartanak! Mindenki a sajátját írja fel, jelenítse meg valamilyen grafikával, szimbólummal! Így a tablón is felfedezhető a fastruktúra és a gyökérszimbólum, amelyek itt is megtelnek jelentéstartalommal!</p>	<p>Eszközök: minden olyan dokumentum, anyag, ami a bemutatást segítheti</p> <p>Eszköz: nagy karton stiftes ragasztók ollók színes papírok filcek tollak ceruzák díszítőelemek</p> <p>Témába vágó: grafikák térképek újságcikkek könyvborítók</p> <p>Megjegyzés: Ha nagy létszámú csoporttal dolgozunk, akkor több csoportban több tablót is készíthetünk azonos témában, vagy különböző tematikájút, a református ős életszakaszait vagy a munkássága különböző területeit külön-külön egy-egy tablón feldolgozva.</p>
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 385. dics. 1–3. 6. 12. 14. 16. 18. verse –</p>	

	dall. RÉ: 241. Szent vagy (+BS) BS: 278. Kossuth izenete eljött – <i>magyar népdal</i> 284. Ó, én édes jó Istenem (dall. Bartók Béla: Este a székelyeknél) 297. Eger vár viadaláról	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Élő beszámoló. Hívjunk el a hittanóra egy olyan gyülekezeti tagot, aki lelkesedéssel és örömmel mesél nagy, példaértékű reformátusokról a gyülekezet életéből, korábbi időszakából!

2. Kiállítás. Ha van a közelünkben témába vágó látogatható kiállítás, szánjuk rá a hittanórát!

3. Források, leletek. Ha a gyülekezet valamelyik anyakönyvében, vagy emléktáblán szerepel a gyermekek által is ismert református ós, keressük meg a táblát, mutassuk meg a nevét az anyakönyvben! Ezek a régi dokumentumok nagy csodálattal töltik el ezt a korosztályt.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

- **ISTEN A MI KIRÁLYUNK!**
- bevezető óra az éves tematikába

- **Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.**

- **TEOLÓGIAI ALAPVETÉS**

- **(Felhasznált irodalom:**

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

Egyháztörténet, tankönyv és tanári kézikönyv, RPI 1999.

CSOMOR, L., Szent István koronázási jelvényeinek eredete, Budapest, 1996.

JAGERSMA, H., Izráel története az ószövetségi korban, Budapest 1991.

- Jubileumi Kommentár, Budapest

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Korona

https://hu.wikipedia.org/wiki/A_Szent_Korona_%C3%B6tv%C3%B6sszakmai_vizsg%C3%A1lata)

- film: Kriskó László és Pörzse Sándor: Csillagösvényen

- **Isten a király**

Isten népének az államformája alapvetően a teokrácia, azaz Isten uralma. Ebben az országban Isten a király. Erről tanúskodik a Szentírás:

„Az Úr uralkodik örökkön-örökké.” (2Móz 18,18)

„Emeljétek föl fejetekeket, ti, kapuk, emelkedjétek föl, ti, ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Ki az a dicső király? Az erős és hatalmas Úr, az Úr, aki hatalmas a harcban. (Zsolt 24,7–8)

„...a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim!” (Ézs 6,5)

Isten királyként gondoskodik népéről (Zsolt 145,1kk.). Isten a király, ezért népe engedelmeséggel tartozik neki. A néppé formálódás előtt is egyértelmű volt ez a törzsek, a családok számára. Ábrahám engedelmesen indult el Isten szavára. (1Móz 12,1.4.) A családfő a család életét Isten vezetése szerint irányította. A családi törvények alapja az Isten hatalmának elismerése volt. Később, amikor nagyobb közösséggé formálódtak, akkor a vének tanácsa lett a közösség irányítója. Mózes a vénekkel beszélt (2Móz 3,16), amikor a nép sorsáról kellett dönteni. A kánaáni honfoglalás után Isten maga választott bírákat a vezetésre, hogy egy adott szükséghelyzetben a nép élére álljanak.

De a letelepült nép a környező országokhoz hasonlóan vezetőül (látható, emberi) királyt kívánt magának. Egy olyan királyt, aki egyaránt bíró és hadvezért (1Sám 8,20), aki az igazság és a hatalom letéteményese. Sámuel próféta rosszalta ezt, és előre vetítette, hogy ez önkényre ad lehetőséget (1Sám 8,11–16). A környező királyságokban a királyt istenként tisztelték, aminek nincs helye Isten népe életében. Ez a teokrácia elvét veszélyeztető kívánság volt. „Mert nem téged vetettek el, hanem engem vetettek el, hogy ne én legyek a királyuk.” (1Sám 8,7) Sámuel úgy fogalmazott, hogy hálátlan megvetése ez annak az Istennek, Aki megszabadította népét (1Sám 10,19). Ahogyan a bírákat is Isten választotta ki, és hívta el, úgy a királyokat is (1Sám 9,16). A kiválasztás pecsétje a felkenetés volt. Ez volt Isten akaratának jele. (1Sám 10,1) Ahogyan előre megmondta Isten, a királyok valóban sokszor hűtlenné váltak hozzá, és az egész népet „vétekbe” (2Kir 14,24) vitték.

Annak ellenére, hogy valóban bekövetkezett az, amit Isten Sámuel próféta által előre

megmondott a királyokról, mégis voltak olyan királyok, akik számára fontos volt a mennyei Király, akik Isten törvényei szerint éltek, és erre is tanították a népet, így vezették az országukat (illetve a kettészakadt országfelet). A királyi életrajzok végén a Szentírás értékeli mindig az adott királyt. Ennek a szempontjai: az Istenhez való hűség, a Neki való engedelmesség. Ahogy a Biblia fogalmaz: „*Azt tette, amit helyesnek lát az Úr.*” (1Kir 15,5.11; 22,43; 2Kir 12,3; 14,3; 15,3; 2Krn 29,2; 31,20; 34,2)

Ezek a királyok olyan tetteket vittek véghez, amelyek Isten akaratával egyeztek, amelyek segítettek az Istennel való kapcsolat fenntartásában. Így például Salomon templomot építtetett (1Kir 6), Jóás kijavíttatta a templomot (2Kir 12).

A királyok feladata az volt, hogy Isten vezetése alatt vezessék a rájuk bízott népet felelősséggel és hűséggel. A hatalmuk nem a sajátjuk, hanem Istené. Ahhoz, hogy egy király ezek alapján az elvek alapján kormányozzon, alázatos hitre volt szüksége. Ha ez megvolt, akkor tudott egy király jó lenni, ha ez nem volt meg, akkor pedig rossz király lett.

•

A Biblia Jézust is királynak nevezi. **Isten országa**

Jézus tanításának legfontosabb gondolata összefügg Isten királyságának a tényével, Jézus azt hirdette, hogy „*elközelített az Isten országa.*” (Mk 1,15) Tartalmilag ugyanezt jelenti a „mennyei országa” kifejezés is. Nem egy földrajzi helyet jelöl, hanem Isten uralkodásának, országglásának a tényét. Jézus eljövételével Isten uralma közelített el. Az üdvösség Jézus Krisztusban van. Isten országa, az eljövendő világ már jelen van elrejtetten. Jézus korában elismerte a zsidóság Isten királyi uralmát, és elfogadták, hogy a jövőben ez be fog következni. Amikor ez bekövetkezik, akkor valami egészen új kezdődik Izrael életében, elérkezik az üdv korszaka. Jézus tanítása azonban abban tér el kortársaitól, hogy ennek az eljövételnek nem a Törvény tökéletes betartása a feltétele, tehát nem az ember jut el Istenig, hanem éppen fordítva. Ez Jézus Krisztus eljövételével veszi kezdetét. Jézus Krisztus testet öltésével maga Isten jött el. Emberi eszközökkel az Isten országának a kiteljesedését nem lehet elérni. Jézus eljövételével kezdetét vette az üdvösség, az ember Istennel való megbékéltetése. Jézus személyében Isten mint király van jelen a világban. Isten országának a népéhez tehát azok tartozhatnak, akik elismerik Isten királyságát, akik hisznek Jézus Krisztusban, függetlenül attól, hogy mely nép tagjaként születtek (Mt 21,31). Az Isten országában való részesedés feltétele a Jézus melletti döntés. Ezt tanította Jézus számtalan példázatában is. Jézus elhozta az üdvösséget, és ezt majd a királyi ítélet követi. Isten országának a rendje más, mint a világi országoké, mert ebben Isten akaratára szerint történik minden. (Lk 4,18) A Jelenések könyve arról tanít, hogy Jézus Krisztus uralma a végidőkben be fog teljesedni, és választottai ebben osztoznak Vele. (Jel 20,4)

• **Magyar korona – Szent Korona**

A Magyar Királyság koronázási ékszere, amely a magyar államiság jelképe. István király koronájának is nevezik. Két részkoronából áll, amelyek elnevezése: görög korona (Corona Graeca) és latin korona (és Corona Latina). Az elnevezéseket a koronarészek zománctábláin való feliratok nyelve után kapták.

- Az aranyból készült koronát zománcképek, igazgyöngyök és drágakövekkel díszítik. A zománcozott képeken angyalok, szentek, apostolok, uralkodók képei láthatók, és mindkét koronán megtalálható a győztes Krisztus képe.
- A görög korona központi helyét foglalja el a trónján ülő Krisztus (Pantokrátor) teljes alakos képe. Jobb kezét áldásra emeli, bal kezében az „élet könyve” van. A Jelenések könyve szerint az utolsó ítéletkor a trónon ülő kezében lesz egy könyv, és a benne megírtak alapján történik meg az ítélet: „*És láttam egy nagy fehér trónt és a rajta ülőt: színe előtt elfutott a föld és az ég, és nem maradt számukra hely. És láttam, hogy a halottak, nagyok és kicsinyek a trón előtt állnak, és könyvek nyitvatnak ki. Egy másik könyv is kinyitvatott, az élet könyve,*

és a halottak a könyvekben írottak alapján ítéltettek meg cselekedeteik szerint.” (Jel 20,11–12) Fejét dicsfény övezi. A trón mellett egy-egy ciprusfa áll, melyek fölött görög betűk.

- A latin korona Pantokrátor ábrázolása is ugyanilyen, csupán abban különbözik, hogy a korona tetején álló (elhajlott) kereszttel át lett fúrva.
- A korona sok szimbólumot rejt magában. A keresztpánt jelképezi Isten mennyei királyságát, az alsó rész pedig a földi birodalmát. A keresztpánton látható jelképek a megváltásra mutatnak. A korona közepén a világegyetem Uraként Isten trónol.
- A latin koronán csak nyolc apostol szerepel, nem tudni, hogy milyen szempontok szerint válogatott a korona készítője. A nyolcból heten mártírhalált haltak. A koronán csepp alakú kövek is vannak, amelyek Jézus kiontott vérére szimbolizálják. Az abroncon található két sorban 153 darab gyöngy is. Ezzel a számmal találkozunk a nagy halfogás történetében Jézus feltámadása után (Jn 21,11)
- A korona jelképrendszerét kutatják, ötvösök is vizsgálták, a vizsgálatból levont következtetések azonban nem egységesek. Van olyan szakértő ötvös, aki azt állítja, hogy nem két korona összeillesztéséről van szó, hanem eredetileg is így alkotott egészet a korona. Mások ennek ellenkezőjéről vannak meggyőződve.
- (Szántai Lajos azt az érdekességet említi meg a korona kapcsán, hogy az első királyt Jézus születésnapján koronázták meg, az utolsó pedig nagypénteken.)
- Amikor egy királyt ezzel a koronával hivatalába beiktatták, és uralma kezdetét vette, akkor tudnia kellett, hogy a végső hatalom nem az övé, hanem Istené (Atya szimbóluma). Azt is tudatosítania kellett, hogy minden tetteivel számadással tartozik Istennek, és az utolsó időben meg kell állnia Jézus Krisztus bírói széke előtt. Az ítéző Bíró pedig számon kéri majd a cselekedeteit, amelyek az „élet könyvé”-ben le vannak írva. (Jel 20,12) A korona további szimbólumai arra emlékeztették a viselőit, hogy ezért a világért Jézus szenvedett, de győzedelmeskedett. A vértanú apostolok a hithűségre emlékeztettek.

• **VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK**

- Ez a lecke az év központi témájába, és szimbólumába vezet be: Isten a mi királyunk, korona. A negyedik gyermekben még egyszerre él a mesebeli öreg király és a történelmi korok valós királyainak a képe. A mesék a vágyak, kívánságok világát jelenítik meg, az irodalom órán olvasott legendák pedig élő királyok csodás tetteit. Kevésbé ismerik a királyságok korának árnyoldalait, a történelmi valóságot.
- Éppen ezzel a bennük élő pozitív képpel szeretnénk megalapozni Istennel való kapcsolatuknak egy új árnyalatát. Istent egy láthatatlan ország királyaként ismerhetik meg az évben, aki igazságosan és nagy szeretettel uralkodik országában és az ő népén. Ebbe az országba tartozni jó. Isten népe a legjobb uralkodót mondhatja magának. Olyan uralkodót, amilyen egy földi halandó sem tud lenni.
- A gyermekekben felmerülő negatív érzéseket, amelyek földi uralomhoz köthetők, éppen ezzel az eszkatologikus képpel oldhatjuk fel. A földi királyok csak részben tudják Isten jóságát képviselni a földön. Isten országában viszont a rend, a boldogság és a szabadság egyszerre valósul meg.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös énektanulásban, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje a király és a korona fogalmát, és segítséggel tudja a szimbólumot Istennel társítani. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Máté evangéliuma 25,34. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja, hogy Istent miért tekinthetjük királynak, néhány mondattal magyarázza is ezt. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: Máté evangéliuma 25,34.

- **ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA**
- **Fő hangsúly: Isten a mi királyunk!**
- **Kognitív cél:** Isten királyként való bemutatása és felismertetése.
- **Affektív cél:** Isten király voltaához kapcsolódó negatív és pozitív érzelmek feltérképezése.
- **Pragmatikus cél:** Isten király voltaához való pozitív attitűd kialakítása és erősítése.

• Óra fő része	• Javaslato	• Taneszköz, célhoz • kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Brain storming. Asszociációs gyűjtőmunka a táblánál.</p> <p>Rajzoljunk a táblára egy koronát. Írjuk bele, hogy király. Gyűjtsünk a tanulók segítségével minél több olyan szót, kifejezést, szókapcsolatot, amelyeket a 'koronához' és a 'királyhoz' kötnének!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Húzzuk alá a pozitív tulajdonságokat! • Húzzuk át a negatív tulajdonságokat! • Karikázzuk be, amelyek Istenre is igazak! <p>Átvezetés: még mije van a királynak a koronán kívül?</p> <p>Koronázási jelvények – közös munkáltatás a füzetben</p>	<p>Eszköz: tábla, nagy papír filc vagy kréta</p> <p>MFGY 3. lecke 1. (13. o.) MFEI 3. lecke 1. (14. o.)</p> <p>Megjegyzés: itt is bekarikázhatjuk azokat a szavakat, amelyek Istenre is jellemzőek lehetnek.</p>
Feldolgozási	Olvasmányfeldolgozás a tankönyvben	TK 3. lecke (12. o)

<p>javaslat, munkáltatás</p>	<p>Olvassuk el közösen az olvasmányt a diákokkal! Kérdések az olvasmány megbeszéléséhez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Játszottál-e már királyosat, lovagosat, királylányosat, udvarhölgyeset? • Öltöztél-e valamelyik jelmezbe farsangon? • Mi tetszett bennük? Mi volt számodra követendő? • Milyen királyokat ismertek? • Milyen királynak tartod Istent? <p>Isten a királyok királya! – szerepjáték Az olvasmányfeldolgozás utolsó kérdésénél tegyünk ki egy székét az osztály elé! Önként vállalkozó feladata, hogy az osztály előtt Istent királyként mutassa be, és győzze meg őket, hogy ők is válasszák királyuknak. Többen is próbálkozhatnak.</p> <p>Aranymondás A játék végén osszuk ki az önkénteseknek az aranymondást kis lapokon, ők pedig közösen olvassák fel a csoportnak, ezzel megpecsételve a lelkesítő beszédüket.</p> <p>Koronákról – a Tudod-e, a és a Feladattár feldolgozása Beszéljünk a magyar koronáról és az illusztrációban szereplő koronáról:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki látta a magyar koronát? • Milyen ismereteitek vannak róla? • Ki ismeri a Pantokrátor nevet és rajzot? (az ikonokon ez a kéztartás áldást jelent) • Mit mondanak Istenről a rajzolt koronán lévő ábrák? (Válasz: Teremtő Isten, aki szövetséget kötött a teremtett világgal, elküldte Jézust, és elküldte a Szentlelket. A Szentháromság mindhárom személye alkotja Isten országát és királyságát.) 	<p>Eszköz: szék</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 3. lecke 2. (14. o) MFEI 3. lecke 2. (15. o.)</p> <p>Eszköz: külön papírokon (3-4 db) az aranymondás</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 3. lecke 3. (14. o) MFEI 3. lecke 3. (15. o.)</p> <p>Megjegyzés: a negyedik gyermekeknek már van ismeretük a koronáról irodalom órán vett olvasmány alapján, van, aki osztálykiránduláson láthatta is.</p>
<p>Aranymondások</p>	<p><i>„Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek az országot, amely készen áll számotokra a világ kezdete óta.”</i> Mt 25,34</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	1. Áldjad, én lelkem (73. o.) Ne aggodalmaskodjál RÉ: 196. dicséret- Mondjatok dicséretet (+BS) JJ: 43. Élő, szent, igaz 75. Itt van mivelünk az Úr	
Házi feladat	MFGY 3. lecke 3. (14. o.) MFEI 3. lecke 3. (15. o.)	Ez a feladat átvezet a következő tematikai egységbe, mely a Kánaánba való letelepedéssel kezdődik. A gyermekek által készített rajz bennük is, és a mi számunkra is megjeleníti, hogy hogyan gondolkodnak egy országról, ahol Istent tartják a királyuknak. Erre a rajzra akár többször is visszautalhatunk a következő tematikai egységben.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 12-13. oldalak

A képen látható:

- Rajz: lovag rajza, udvarhölgy
- Rajz: István király koronája, ennek nagyított képe, kiemelve: a trónon ülő Krisztus

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: Isten a mi Királyunk

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez.

A képek:

- Figyeld meg a férfit ábrázoló képet! Melyik történelmi korban élhetett? Milyen az öltözéke? Miért hord páncélinget, sisakot és kardot? Miért hord tolldíszet a sisakján?
- Hogyan neveznéd meg a képen látható férfit? Ki ő? Mi lehetett a foglalkozása? Hol élhetett? Mi volt a dolga? Következtess az öltözéke, arckifejezése alapján!
- Figyeld meg a fiatal nő képét! Milyen az öltözéke? Mit fejez ki a testtartása? Mire lehet következtetni, hol élhetett? Mi volt a feladata?
- Milyen lehetett egy királyi udvarban élni a gyermekeknek? Hogyan és mit tanulhattak? Hogyan kellett viselkedniük? Képzeld el! Esetleg olvastál már ilyen tárgyú könyvet? Miről szólt, mi volt a címe?

- Nézd meg István király koronáját! Mit jelképez a korona? Milyen díszítményeket lehet találni az István király koronáján? Nézd meg nagyítóval is! Keress rá az interneten!
- A kiemelt képen (alul) kit látsz? Miért ül a trónuson? Mire tudsz ebből következtetni?

A szöveg:

- Kit ismersz a magyar királyok közül? Kiről tanultatok már? Mit tudsz elmondani róla?
- Ismersz-e olyan országokat, ahol most is király vagy királynő uralkodik? Sorold fel!
- Keress olyan képeket, ahol a királyi palotát és a királyi udvar szereplőit láthatod! Mesélj, beszélj róla a többieknek!
- Milyenek a jó királyok? Mi jellemzi őket?
- Mit mond a Biblia Istenről, mint királyról? Mit mond Jézusról?
- Mit jelent az, hogy Jézus nem uralkodni, hanem szolgálni jött a földre? Miről tanított?
- Ha azt gondolod, hogy te is Isten országához tartozol, akkor ez mit jelent számodra?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek az országot, amely készen áll számotokra a világ kezdete óta.”

- Ki mondhatta ezt a hívó mondatot, és kiknek szólt?
- Kik az Atya áldottai?
- Mit jelent az öröklés?
- Mi az az ország, amely a világ kezdete óta fennáll és örökölni lehet?
- Kik örökölhették ezt az országot? Sorolj fel olyan tulajdonságokat, amelyek jellemezhetik azokat az embereket, akik örökölhették ezt az országot!
- Gondolkozz el azon, hogy ez a hívás neked is szólhat! Miért?

1. Szinonimák. Gyűjtsünk szinonimákat, hogy mivel helyettesíthető a tanulók által szívesen használt 'Király!' szófordulat!

2. Koronaszínező. Bár úgy gondoljuk, ez a korosztály egyre kevésbé szeret színezni, de a felnőttek között is terjedő részletes színezők kihívást jelentenek, és utat adnak, hogy elmélyüljenek az aranymondásban, ha a következő lapot kiosztjuk nekik.

3. Koronabarkács.

Az alábbi lapon többféle korona közül választhatunk. A több háromszögből összeragasztható koronát készíthetjük közösen. Mindenki készít és díszít egy háromszöget, amiből összeállítunk egy közös koronát a hittanos csoporttal, ami az év szimbólumát jelenítheti meg az osztályteremben.

4. Adj, király, katonát! Hagyományos népi játék: Először is feláll a két csapat egymással szemben. Aztán az egyik csapat tagja elmondja a mondókát: Adj, király, katonát! Az ellenséges csapat - Nem adunk! A (Mi) csapatunk - Akkor szakítunk! Az ellenség - Szakíts, ha bírsz! Ekkor a csapatból kiválasztott ember nekirohan az ellenség láncának. Ennek két következménye lehetséges:

1. Sikerül áttörni a falat és a két gyerek (akit átszakított a játékos) közül kiválasztja az egyiket, és átviszi a saját csapatába.

2. Ha nem sikerül átszakítani, a szakító áll át abba a csapatba, amit megtámadott. Ezután ugyanezt teszi a másik csapat is.

Ez még addig folytatódik, amíg az egyik csapatban már csak egy fő marad.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Válaszokat megírni a feladathoz.

2. feladat:

A helyes megoldások:

Zsolt * 147,5 bölcs, erős

Zsolt 11,7 igaz

Zsolt 59,18 erős, hűség

Zsolt 18,3 hatalmas, megmentő/szabadító, pajzs

Zsolt 140,8 hatalmas szabadítóm

Zsolt 36,6 szeretetteljes, hűség

Zsolt 36,8 védelmező, szeretetteljes

I. TEMATIKAI EGYSÉG: ISTEN NÉPE AZ ÚJ HAZÁBAN

Az idei tanév ószövetségi történetei a tanév központi témájához kapcsolódnak. Izráel népe az új hazában többször került az elé a kérdés elé, hogy kit tekintenek a nép urának. Józsué a honfoglalás végeztével a sikemi országgyűlésen, Gedeon az arámiakkal vívott győztes csata után vall Istent hatalmáról, uralmáról. Ruth történetében, majd Sámuel elhívásában Isten gondoskodó Úrként mutatkozik meg, akinek előremutató tervei vannak el egészen Jézus születéséig, megváltó munkájáig.

Lecke		Fő hangsúly	'Isten a mi királyunk' kapcsolópont
4. Isten népe hazát kap: honfoglalás	4/A Isten népe hazát kap: honfoglalás	Isten országot/hazát ad.	Isten uralmához tartozni jó, országot, hazát biztosít, élő úrként gondoskodik népéről.
	4/B Isten népe hazát kap: honfoglalás		
5. Gedeon története	5/A Gedeon története	Isten vezetőket ad.	Isten országa, uralma vezetők által valósul meg. A vezetők a mennyei úr terveit, szeretetét, gondoskodását közvetítik.
	5/B Gedeon története		
6. Ruth története	6/A Ruth története	Isten gondoskodó Úr. Isten gondoskodó szeretete újat teremt.	A nehézségek idején is Istenbe, az ő uralmába vethetjük reményünket, bizalmunkat,
	6/B Ruth története		
7. Sámuel elhívása		Isten olyan Úr, aki hív, és terve van az ember életével.	Isten személyesen ismer minket, az uralma alatt célja, értelme van az életünknek, fontos feladatra hív, bíz bennünk.
Részösszefoglalás			
8. Saul az első király		Feladatvégzés Isten szerint	Isten átruházza a hatalmat és a felelősséget is, hogy uralmát gyakorolja a földön, de nem mindegy, hogyan végezzük ezt a küldetést, felkenetést, feladatot.
9. Dávid királlyá választása	9/A Dávid királlyá választása	Istennek a legkisebbel is terve van.	Isten országában, királyságában a legkisebbnek is helye van, feladatot kap.
	9/B Dávid királlyá választása		
10. Dávid és Góliát	10/A Dávid és Góliát	Isten a mi segítségünk	Ha Istenhez tartozunk, harcainkban is megsegít, az Ő uralmával győzelemre segít az önuralomban is.
	10/B Dávid és Góliát		

11. Barátom van: Dávid és Jónátán	11/A Barátom van: Dávid és Jónátán	Isten barátokat ad.	Barátok Isten országában.
	11/B Barátom van: Dávid és Jónátán		
Énekeljünk az Úrnak		Dicsérjük az Urat!	Méltó a mi Istenünk, királyunk, hogy dicsérjük!
12. Saul és Dávid		Dávid nem él vissza a hatalommal.	Két felkent, akik különböző módon élnek Istentől kapott hatalmukkal.
13. Hogyan éljek a hatalommal?		Hatalommal járó élethelyzetek	Isten felé vagyunk felelősek a tőle kapott hatalommal.
14. Salamon kérése		Istentől kapott bölcsesség	Az Istentől kapott hatalomhoz bölcsességre is szükségem van.
15. Mi az igazság?	15/A. Mi az igazság?	Az igazságosság fogalma	Isten számára a valóság, az igazság a mérvadó. Az ő országában nincs helye a megmásításnak, hamisításnak.
	15/B. Mi az igazság?		
16. Kiért, miért vagyok felelős?		Felelősen élni a bölcsességgel a mindennapokban.	A hatalom felelősen és bölcsen gyakorolható.
17. Szolgálattévők		Az egyház mi vagyunk.	Mi magunk Isten országának szolgálói, szolgálattévői vagyunk, lehetünk.
Összefoglalás I.			

4. ISTEN NÉPE HAZÁT KAP: A HONFOGLALÁS

(Józs 3; 6)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszama: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.)

„A honfoglalás

Józsué könyve

Az Egyiptomból való kivonulást a 40 éves pusztai vándorlás követte. Isten hosszú ideig készítette népét arra, hogy a jövevénylét után saját hazát szerezzenek. A letelepült életforma előtt sokáig vándoroltak a pusztában Isten ígéreteire, vezetésére és gondoskodására hagyatkozva. Azonban az Ígért Földjéhez, Kánaánhoz érkezéskor a megígért tejjel és mézzel folyó terület (2Móz 13,5) nem volt lakatlan. A pusztai vándorlás utáni letelepedési időszakot honfoglalásnak nevezzük, melyről Józsué könyve szól.

Józsué könyve tartalmi szempontból Mózes könyveinek, a Pentateuchosnak a folytatása, ezért a hat könyvet együttesen Hexateuchosnak (hat tekercs) is nevezzük. A könyv legfőbb üzenete, hogy Isten teljesítette ígését, elvezette népét a neki ígért földre. Izráel népe Istennek engedelmeskedve birtokba vette Kánaánt, az ígért földjét. Ezzel megvalósult Isten Ábrahámnak és utódainak adott ígérete: „*nagy néppé lesznek*” azon a földön. A könyv sajátos történetértelmezésének a célja, hogy a korszakot pozitív példaként, az engedelmesség idejeként mutassa be.

Józsué könyvének tartalma

A könyv tartalmilag két fő részre osztható: az 1–12. részek a honfoglalás harcait, a 13–24. részek az ország törzsek közötti felosztását tárják elénk.

Józsué efraimita származású volt, azaz József leszármazottja. Mózes halála után ő volt az a vezető, aki a nép irányítását átvette. Mózes ugyan láthatja még Kánaánt a Nébó hegyéről, de be már nem mehet. Józsué maga Isten hívta el a feladatra, hogy népét bevezesse az új országba (Józs 1,5–9). A következőkben, egészen az 5. fejezet végéig, a honfoglalás előkészületeiről olvasunk. Az elfoglalandó területeket előzetesen **két kém** mérte fel, akiknek **Ráháb**, egy jerikói parázna nő volt segítségére, amiért cserébe ő és háza népe megmenekült a pusztulás elől.

A 3–4. fejezet a **Jordánon való csodálatos átkelés** történetét írja le. A folyó vize kettévált, amíg a szövetség ládáját hordozó papok a medrében álltak, így tudott a nép átkelni.

Az átkelés után a szövetség megújításának jeleként körülmetélkedés történik, és páskát tartanak, melyről az 5. fejezet szól.

Az első, és leghíresebb küzdelem **Jerikó** bevétele volt (Józs 6), de **Aj** városának elfoglalása már nehézségekbe ütközött (Józs 7–8). A honfoglalás egyéb eseményeiről szól a 9–11. fejezet, a 12–19 részben az elfoglalt területek összeírását és **felosztását** írják le. Izráel minden törzse kapott egy-egy részt az országból. A **lévitáknak szánt városokról** később, a 21. fejezetben olvashatunk. Az egész folyamatot két fontos momentum zárja le:

A 22. rész a Jordántól keletre élő népek letelepedését és áldozati helyeinek kialakítását mondja el. A kijelölt áldozati szent helyek a Garizim és Ébál hegye, valamint Gilgál és Síló városa, ahol Saul koráig állt a szent sátor és a szövetségláda.

A 23. rész Józsué intő beszédét, a 24. rész a sikemi országgyűlést és a nép szövetségének megújítását írja le.

A sikemi országgyűlés (Józs 24)

Józsué nem csupán katonai vezető, a hit példaképévé is vált. Az ország elfoglalását követően összehívta a népet Sikembe, egy régi kánaáni városba. Itt választás elé állította őket: vagy Istent követik, vagy a kánaáni isteneket. Személyes hitvallással példát mutatott, majd a nép fogadalmával megújította a mózesi szövetséget. Ezt egy emlékkő állításával erősítették meg. Ez volt egyben Józsué búcsúbeszéde is, aki ezt követően, 110 évesen halt meg.

Bár Józsué ideje alatt az egész országot nem foglalták el, de a honfoglalás aktusa ide kapcsolódik. Ez az időszak a Kr. e. 13. század, mely során a kortörténészek szerint kisebb csoportokban érkezhettek meg az izraeliták Kánaán földjére. Később, Dávid és Salamon korában jött létre az egységes Izrael és Júda.

A honfoglalás sikere nem Izrael katonai erejének, hanem egyedül Isten hatalmának, és jóságának volt köszönhető. Az országot Isten ajándékként adta népének. A kánaániakkal szemben Isten maga harcolt. Az ősatyáknak adott ígéret vált valóra az eseményekben, melynek feltétele volt, hogy a nép az Istennel való szövetséget megtartsa.”⁵⁷

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ezen az órán a gyermekekben jelenlévő biztonság utáni vágyat és az abban érzett felszabadultságot kapcsoljuk össze olyan képekkel, mint otthon, haza, ország, úrság.

A biztonság csak vezettségben születik meg. Az ország és úrság szó fejezi ki leginkább, hogy Isten országához tartozni csak Isten uralma által lehet. Isten uralma pedig az Élő Úrral való kapcsolatban valósul meg. Ez a kapcsolat, ahogyan Isten népének, úgy a gyermeknek is szabadítás történetekben születik meg. A múlt évi anyag felidézése és az új anyag által a szabadító és hazát adó, a kivezető és helyünket biztosító, a megpróbáló és áldásokkal jelen lévő Isten képe összekapcsolódik, és ezáltal egy teljesebb istenismeretre juthatnak a tanulók.

Adjunk teret ezeken az órákon a személyes bizonyágtételeknek mind a szabadítás, mind az áldások terén! A kortörténeti ismeretek mellé pedig beemelhetjük magyar népünk történetét, aki ugyanígy vándorló népként érkezett ebbe a hazába, és Isten áldásaival maradtunk meg az elmúlt évezred viharos évszázadaiban. Mind a személyes, mind a nemzeti nehézségek, próbatételek, szabadítás történetek és áldások a szabadító és értünk uralkodó, szolgáló Istenhez visznek közelebb.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésekben, imádkozásban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:

⁵⁷ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 60–63. o.

<ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és a tankönyvi ábra alapján tudja elmondani hogyan jutott Isten népe Egyiptomból az új hazába. ○ Tudja röviden, segítséggel elmondani a tankönyvi szöveg alapján a honfoglalás történetét. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Józsué könyve 3,10. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja elmondani Isten népének útját Egyiptomból az új hazába, a tankönyvi ábra alapján. ○ Tudjon tájékozódni a tankönyvi térképen és ismerje néhány törzs nevét és helyét. ○ Tudja röviden elmondani a honfoglalás történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Tudja önállóan értelmezni a tankönyvi lecke Igéjét: Józsué könyve 3,10.
---	--

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten országot/hazát ad.

Kognitív cél: A honfoglalás történeteinek keresztül arra való rámutatás, hogy Isten élő Úr, aki új hazával ajándékozza meg népét.

Affektív cél: Isten uralmával, jelenlétével és vezetésével járó biztonságérzet felfedeztetése és átélésének a segítése.

Pragmatikus cél: A tanulók bátorítása, hogy Isten jelenlétének, uralmának, vezetésének jeleit keressék az életükben.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat összeszedése Ha a tanulókkal rajzoltattunk a múlt órai lecke 4. feladata kapcsán, akkor kérjük el a rajzot! Készíthetünk belőle faliújságot, de mindenképp biztosítsuk őket arról, hogy használni fogjuk az elkövetkező órákban a műveiket!</p> <p>Isten népével jár – szemléltetés Vigyünk be az órára 8 db. lábnyom alakú kartont az alábbi feliratokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itt sínylődünk rabszolgaként Egyiptomban. • Kivezetlek titeket! • Előttünk a Vörös-tenger, mögöttünk a fáraó csapata. • Száraz lábbal viszlek át a tengeren! • Nincs mit enni, nincs mit inni. • Fürjet, mannat adok, vizet fakasztok! • Kóborló nép vagyunk a sivatagban! • Törvényeimmel vezetlek titeket, eligazítalak az életben. <p>Összekeverve adjuk oda a diákoknak. Rakják ki a lépéseket! A nép lépéseire hogyan lépett az</p>	<p>MFEI 3. lecke 3. (14. o)</p> <p>Eszköz: nyolc db lábnyom kartonból</p>

	<p>Isten?</p> <p>Ismétlés elmélyítése, rögzítése TK 4. lecke (14. o.) illusztrációi segítségével összegezzük a fenti játékot, ezzel mélyítésük el az átismételt anyagot!</p>	TK 4. lecke (14–15. o.) illusztrációi, Feladattár
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Folytassuk a honfoglalás történetének elmondását további hat lábnyom segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan kelünk át a Jordánon? • Megállítom a folyó vizét. • Hogyan győzzük le erős várak ellenséges harcosait? • Veletek lesztek! Kürtötök szavára a falak leomlanak! • Vándorló népként hogyan vegyünk birtokba egy új országot? • Élő Istenként vagyok közöttetek! • „Az élő Isten van közöttetek.” • üres lábnyom <p>A történetmondás megfelelő részénél folytassuk a korábban megkezdett lépések útját a fenti lábnyomokkal! Így jutunk el Józsué zárómondatához: „Az élő Isten van közöttetek.” és Isten népének és a tanulóknak feltett kérdéshez, hogy ők erre mit lépnek? A nép válaszát megtalálják a TK olvasmányának utolsó sorában.</p> <p>Átvezetés: Itt visszatérhetünk azokra a rajzokra, amelyeket házi feladatként a múlt óra óta készítették. Beszélhetünk arról, hogy Kánaán földje igazából csak Isten vezetésével lehetett az a föld, amire a nép vágyott, de ez nem mindig valósult meg. De ránézhetünk a letelepedésbeli időszakra egy térkép segítségével.</p> <p>Isten népe az új hazában Dolgozzuk fel közösen a TK-ben található térképet a MF feladatainak segítségével.</p>	<p>Eszköz: 8 lábnyom</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 4. lecke 1. (15. o.)</p> <p>Megjegyzés: az üres lábnyomnál hagyjunk időt, csendet, hogy a tanulók megfogalmazhassák válaszaikat! Nem kell hangosan, lehet magukban, de maradhat egy kérdés is, amit majd az év során válaszolnak meg.</p> <p>MFGY 3. lecke 3. (14. o)</p> <p>MFGY 4. lecke 3. (17. o) TK 4. lecke (16. o.) térkép Tudod-e?</p>
Aranymondás	„Az élő Isten van közöttetek.” (Józs 3,9)	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>17. A Sionnak hegyén (TK 87. o.) RÉ: 23. zsoltár- Az Úr énnékem (+BS) 47. zsolt. No, minden népek (+BS)</p>	

	DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 59. Izráelnek maradéka, jöjj! 145. Áldunk Téged, Istenünk	
Házi feladat	MFGY 4. lecke 2. (16. o.) Egyéni vagy csoportos gyűjtőmunkában készítsenek a tanulók PowerPointban kiselőadást a következő két témában: 1. téma: Izráel földje akkor – régészeti emlékek és makettek 2. téma: Izráel földje ma	Megjegyzés: Érdeemes kijelölni, hogy ki melyik témát végzi el, hogy mindkettöböl szülessen kiselőadás.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 14-16. oldalak

A képen látható:

- Rajz: két oldalon lábnyomok, azokban rajzok: kivonulás Egyiptomból, fürjek és víz a pusztában, Vörös-tenger kettéválasztása, Tízparancsolat, Jerikó, csodálatos átkelés a Jordánon, a sikemi országgyűlés
- Rajz: tekercsen térkép rajza, a 12 törzs helye az országban

A szöveg:

- Olvasmány a hosszú vándorlásról, a honfoglalásról és Józsué munkájáról.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- A játékos munkafüzeti feladatmegoldás után, nézzétek meg a tankönyv ábráit! Mit jelképez a lábnyom?
- Figyeljétek meg a lábnyomokat! Milyen jelenet van az első lábnyomban? Mondjátok el! Hogyan kerültek Egyiptomba a zsidók?
- A második jelenet mit ábrázol? Mi történt a vándorló néppel? Isten hogyan segített rajtuk?
- Mire utal a következő lábnyom ábrája? Meséljétek el! Fogalmazzátok meg, hogyan segített Isten!
- Mire vonatkozik a negyedik lépés ábrája? Miért volt erre szüksége Isten népének?
- Hol történt az ötödik lábnyomban ábrázolt esemény?
- Miről szól a hatodik lábnyom ábrája? Hogyan történhetett ez?
- Milyen eseményt ábrázol a hetedik lábnyom? Ki az, aki beszél a néphez? Miért? Mit mondott?

- Mit üzennek neked ezek a képek? Foglald össze! Tudnál-e a saját életed egyik „lábnyomának” a történetéről beszélni, amikor Isten, mint egy Király segített rajtad vagy a családon?
 - Figyeld meg a térképet! Találd, ki melyik folyót ábrázolja a térkép! Keresd meg az osztályotok térképén! Milyenek látod?
 - Olvasd el a területen élő törzsek településeinek nevét! Hallottál-e már róluk és mit? Kik telepedtek le a folyótól keletre? Kik azok, akik a folyótól nyugatra telepedtek? Miért épp a folyó környékén telepedtek le?
 - Kik azok a filiszteusok?

A szöveg:

- Milyenek képzeled el az Ígéret Földjét? Miért nevezik így ezt a helyet?
- Mi minden történt az izráeliakkal, míg megérkeztek az új hazába? hogyan segítette őket Isten a vándorlás során?
- Kik azok, akik először telepedtek le az új hazában? Miért?
- Mi történt a többiekkel? Soroljátok fel!
- Mit mondott Józsué a népek a honfoglalás végén? Milyen eseményekre utalt?
- Mit válaszolt Izráel népe Józsué beszédére? Jegyezzétek meg ezt a mondatot! Mondjátok el hangosan!
- Ti hogyan szolgáljátok az Urat? Mondjátok el!

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Az élő Isten köztetek van”

- Ki mondta ezt a mondatot és kiknek?
- Mit jelent számodra „az élő Isten”?
- Miből gondolhatjuk, hogy az élő Isten közöttünk van ma is?

1. Bizonyságtétel tabló. Önálló gyűjtő munkaként vagy egy szabad órakeret terhére készíthetünk a csoporttal egy tablót, ahol képek, fotók, rajzok, újságcikkek, internetes anyagok segítségével az élő Úrról teszünk bizonyosságot.

2. Egy mai bizonyoságtétel. Ha van a környezetünkben olyan református fiatal vagy idős ember, akinek az életében különös szabadítással munkálkodott az élő Úr, és szívesen elmeséli történetét az osztálynak, hívjuk el az egyik alkalomra!

3. A Szentföld feltárása című dokumentumfilm (1 óra 42 perc).

<https://www.youtube.com/watch?v=WbMjBDOtWVc>

<https://gloria.tv/video/jLwq9NLQLCg>

Maga a dokumentumfilm sokkal inkább turista/zarándok szemmel készült, mint pedagógiai szempontokból. De sok mai kép közben a legfontosabb bibliai vonatkozások is elhangzanak.

8-13. percig találjuk a pusztai vándorláshoz, Mózes halálához, és a honfoglaláshoz kapcsolható részeket. 13-15. percig pedig a Dávidról és Salamonról szólót.

Az előtte és a további részek is érdekesek lehetnek, a tanév során, újból és újból visszatérhetünk rájuk.

4. Szentföldi körutazás (1 óra 45 perc)

Ugyancsak egy dokumentumfilm a mai Izráelről zárándok szemmel, újból és újból a bibliai helyekre, történetekre, szereplőkre utalva.

9-14. percig találjuk az egyiptomi szabadulást, majd a honfoglalást

5. Magyarország története 2. rész – Honfoglalás.

<https://www.youtube.com/watch?v=H8UCRWYugV0>

Magyar népünk is vándorló népként érkezett jelenlegi hazánkba. Beszélgethetünk akár a fenti film segítségével is a hasonlóságokról, különbségekről.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: Megoldások sorrendben: Rúben, Gád, Manassé, Jordán, Jerikó, ország, emóri, kánaániak/emóriak, Józsuét

3. feladat:

a) Kakukktojás: filiszteusok – nem Izráel népéhez tartoznak.

c) Gád, Rúben, Manassé

d) Ismerősek lehetnek a törzsek nevei, hiszen Izráel gyermekeiről több helyen hallhattak. Hallgassuk meg, és javítsuk ki óvatosan a félreértéseket, hamis információkat, rosszul rögzült dolgokat! De ismerősek lehetnek a helységnevek is további történetekből. Itt figyelhetünk arra, hogy kronologikusan rendet tegyünk köztük, hogy mi történt az ÓSZ idejében, és mi Jézus idejében.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZIISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA (MF 4/A. LECKE)

Fő hangsúly: Isten országot/hazát ad.

Kognitív cél: A honfoglalás történetein keresztül arra való rámutatás, hogy Isten élő Úr, aki új hazával ajándékozza meg népét.

Affektív cél: Isten uralmával, jelenlétével és vezetésével járó biztonságérzet felfedeztetése és átélésének a segítése.

Pragmatikus cél: A tanulók bátorítása, hogy Isten jelenlétének, uralmának, vezetésének jeleit keressék az életükben.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat összeszedése Ha a tanulókkal rajzoltattunk a múlt órai lecke 4. feladata alapján, akkor kérjük el a rajzot, és biztosítsuk őket, hogy még használni fogjuk, bár nem ezen az órán! (következően) Isten népével jár – szemléltetés. Vigyünk be az órára 8 db. lábnyom alakú kartont az alábbi feliratokkal: <ul style="list-style-type: none">• Itt sínylódunk rabszolgaként Egyiptomban.• Kivezetlek Titeket!• Előttünk a Vörös-tenger, mögöttünk a	MFEI 3. lecke 4. (15. o) Eszköz: nyolc db lábnyom kartonból

	<p>fáraó csapata.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Száraz lábbal viszlek át a tengeren! • Nincs mit enni, nincs mit inni. • Fürjet, mannat adok, vizet fakasztok! • Kóborló nép vagyunk a sivatagban! • Törvényeimmel vezetlek Titeket, eligazítalak az életben. <p>Összekeverve adjuk oda a diákoknak! Rakják ki a lépéseket! Isten népének útján milyen lépésre mit lépett az Isten?</p> <p>Isméltés elmélyítése, rögzítése TK 4. lecke (14. o.) illusztrációi segítségével összegezzük a fenti játékot, ezzel mélyítjük el az átismételt anyagot!</p>	<p>TK 4. lecke (14-15. o.) illusztrációi, Feladattár</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Folytassuk a honfoglalás történetének elmondását további nyolc lábnyom segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan kelünk át a Jordánon? • Megállítom a folyó vizét. • Hogyan győzzük le erős várak ellenséges harcosait? • Veletek leszek! Kürtötök szavára a falak leomlanak! • Vándorló népként hogyan vegyünk birtokba egy új országot? • Élő Istenként vagyok közöttetek! • „Az élő Isten van közöttetek.” • üres lábnyom <p>A történetmondás megfelelő részénél folytassuk a korábban megkezdett lépések útját a fenti lábnyomokkal! Így jutunk el Józsué zárómondatához: „Az élő Isten van közöttetek.” és Isten népének és a tanulóknak feltett kérdéshez, hogy ők erre mit lépnek? A nép válaszát megtalálják a TK olvasmányának utolsó sorában.</p> <p>Józsué széke itt és most – képzeletjáték, szerepjáték. Tegyünk ki egy széket az osztály elé! Bárki beleülhet és beszélhet arról, hogy mi mindenben van jelen az élő Isten itt, ebben a korban, ebben a világban. Lehet csak egy-egy mondatot is mondani.</p>	<p>Eszköz: 8 lábnyom</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 4/A. lecke 1. (16. o.)</p> <p>Megjegyzés: az üres lábnyomnál hagyjunk időt, csendet, hogy a tanulók megfogalmazhassák válaszaikat! Nem kell hangosan, lehet magukban, de maradhat egy kérdés is, amit majd az év során válaszolnak meg.</p> <p>Eszköz: szék</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 4/A lecke 2.</p>
<p>Aranymondás</p>	<p>„Az élő Isten van közöttetek.” (Józs 3,9)</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	17. A Sionnak hegyén (TK 87. o.) RÉ: 23. zsoltár- Az Úr énnékem (+BS) 47. zsolt. No minden népek (+BS) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 59. Izráelnek maradéka, jöjj! 145. Áldunk Téged, Istenünk	
Házi feladat	MFEI 4/A lecke 3. (17. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Bizonyágtétel -tabló. Önálló gyűjtő munkaként vagy egy szabad órakeret terhére készíthetünk a csoporttal egy tablót, ahol képek, fotók, rajzok, újságcikkek, internetes anyagok segítségével az élő Úrról teszünk bizonyosságot.

2. Egy mai bizonyágtétel. Ha van a környezetünkben olyan református fiatal vagy idős ember, akinek az életében különös szabadítással munkálkodott az élő Úr, és szívesen elmeséli történetét az osztálynak, hívjuk el az egyik alkalomra!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: Megoldások sorrendben: Rúben, Gád, Manassé, Jordán, Jerikó, ország, emóri, kánaániak/emóriak, Józsuét

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA (MF 4/B LECKE)

Fő hangsúly: Isten országot/hazát ad.

Kognitív cél: A honfoglalás történetein keresztül arra való rámutatás, hogy Isten élő Úr, Aki új hazával ajándékozza meg népét.

Affektív cél: Isten uralmával, jelenlétével és vezetésével járó biztonságérzet felfedeztetése és átélésének a segítése.

Pragmatikus cél: A tanulók bátorítása, hogy Isten jelenlétének, uralmának, vezetésének jeleit keressék az életükben.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése, előző órán tanultakra visszautalás Egy olyan ország, ahol Isten a király – egymás munkáinak megvizsgálása Az óra anyagára hangolódásként vegyük elő azokat a rajzokat, amelyeket házi feladatként az elmúlt héten készítették! Rakjuk ki a táblára őket, és beszéljünk a gyermekeket a rajzok alapján! Beszélhetünk Isten tervéről, hogy népét	MFEI 4/A. lecke 3. (17. o.) MFEI 3. lecke 3. (15. o) Beadott munkák, rajzok

	<p>megajándékozta Kánaán földjével, amelyben a legnagyobb ajándék nem maga a föld, hanem az élő Isten jelenléte és vezetése volt.</p> <p>Átvezetés: Múlt órai történet felidézése munkafüzetben munkáltatással.</p>	MFEI 4/B 2. (19. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Isten népe az új hazában Dolgozzuk fel közösen a TK-ben található térképet a MF feladatainak segítségével!</p> <p>Honfoglaló – Térbeli barkochbás játék Kérjük meg a gyerekeket, hogy memorizálják a MF 18. oldalán lévő térkép feliratait. Írjuk fel külön post-itokra a törzsek neveit és a filiszteus kifejezést. Alakítsunk ki egy üres teret az osztályban egy kötél vagy festőszalag segítségével a tanteremben! Jelöljük ki a Galileai- tó, a Jórsán és a Holt-tenger helyét! Osszuk ki a post-itokon a neveket úgy, hogy aki kapja, az nem láthatja, hanem egyből a homlokára teszi! Így csak a többiek segíthetnek abban, hogy ő hol helyezkedik el a térképen. Úgy kell segítséget kérnie, mint a barkochbában, hogy a válasz csak 'igen', 'nem', 'is-is' lehet. Cél, hogy mindenki megtalálja a térben a helyét, megtörténjen a honfoglalás.</p>	<p>MFEI 4/B. lecke 1. (18. o) TK 4. lecke (16. o.) térkép Tudod-e?</p> <p>Eszköz: post-it kötél vagy festőszalag</p>
Aranymondások	„Az élő Isten van köztetek.” (Józs 3,9)	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>17. A Sionnak hegyén (TK 87. o.) RÉ: 23. zsoltár: Az Úr énnékem (+BS) 47. zsolt. No, minden népek (+BS) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 59. Izráelnek maradéka, jöjj! 145. Áldunk Téged, Istenünk</p>	
Házi feladat	<p>Egyéni vagy csoportos gyűjtőmunkában készítsenek a tanulók PowerPointban kiselőadást a következő két témában: 1. téma: Izráel földje akkor – régészeti emlékek és makettek 2. téma: Izráel földje ma</p>	<p>Megjegyzés: Érdemes kijelölni, hogy ki melyik témát végzi el, hogy mindkettőből szülessen kiselőadás.</p>

--	--	--

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. A Szentföld feltárása című dokumentumfilm (1 óra 42 perc).

<https://www.youtube.com/watch?v=WbMjBDOtWVc>

<https://gloria.tv/video/jLwq9NLQLCg>

Maga a dokumentumfilm sokkal inkább turista/zarándok szemmel készült, mint pedagógiai szempontokból. De sok mai kép közben a legfontosabb bibliai vonatkozások is elhangzanak.

8-13. percig találjuk a pusztai vándorláshoz, Mózes halálához, és a honfoglaláshoz kapcsolható részeket. 13-15. percig pedig a Dávidról és Salamonról szólót.

Az előtte és a további részek is érdekesek lehetnek, a tanév során újból és újból visszatérhetünk rájuk.

2. Szentföldi körutazás (1 óra 45 perc).

Ugyancsak egy dokumentumfilm a mai Izráelről zarándok szemmel, újból és újból a bibliai helyekre, történetekre, szereplőkre utalva.

9-14. percig találjuk az egyiptomi szabadulást, majd a honfoglalást

3. Magyarország története 2. rész – Honfoglalás.

<https://www.youtube.com/watch?v=H8UCRWYugV0>

Magyar népünk is vándorló népként érkezett jelenlegi hazánkba. Beszélgethetünk akár a fenti film segítségével is a hasonlóságokról, különbségekről.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

a) Kakukktojás: filiszteusok – nem Izráel népéhez tartoznak.

c) Gád, Rúben, Manassé

d) Ismerősek lehetnek a törzsek nevei, hiszen Izráel gyermekeiről több helyen hallhattak. Hallgassuk meg, és javítsuk ki óvatosan a félreértéseket, hamis információkat, rosszul rögzült dolgokat! De ismerősek lehetnek a helységnevek is további történetekből. Itt figyelhetünk arra, hogy kronologikusan rendet tegyünk köztük: mi történt az ÓSZ idejében és mi Jézus korában.

5. GEDEON TÖRTÉNETE

(Bír 6–7)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.)

„A bírák kora

Kik a bírák?

A bírák olyan tisztségviselők, akiknek a feladatuk egy-egy közösség vezetése és peres ügyekben való eljárás. Már Mózes idejében is voltak hozzájuk hasonló elöljárók (5Móz 1,9–18). Isten a nép megmentésére használta őket: küldetésük volt, hogy megóvják a népet a beolvadástól és a megsemmisüléstől. Rendszerint karizmatikus vezetők voltak, de nem láttak el papi tisztséget. A honfoglalás kora után, az egységes királyság ideje előtti időszakban a bírák vezették Isten népét. Általában különböző törzsekből származtak, akik egy-egy törzs, esetleg város kormányzói voltak, és egymással párhuzamosan is bíráskodhattak. Erről az időszakról a Bírák könyve szól.

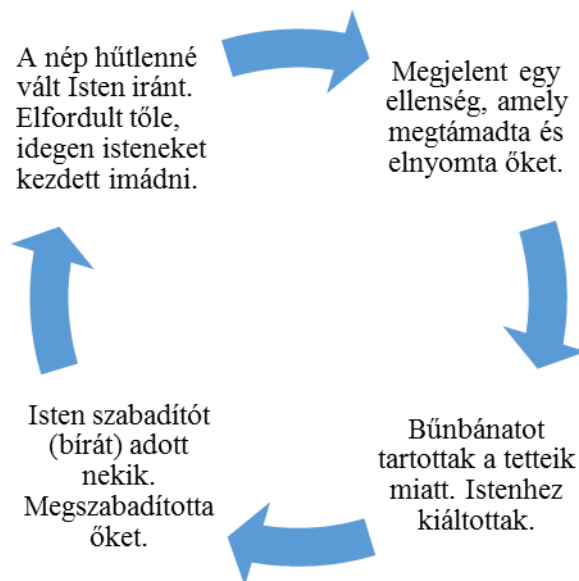
A Bírák könyvéről

Józsue könyve az ország elfoglalásáról, a Bírák könyve az elfoglalt területek megőrzéséről számol be. A honfoglaló harcok nemzedékének kihalásával véget ér a nép engedelmességének időszaka is. A bírák a harcok vezérei, azok a hősök, akiket Isten ezekben a nehéz időkben szabadítóul küldött, békeidőben pedig Isten igazságszolgáltatásának az eszközei voltak. Kortörténetileg kb. Kr. e. 1200–1030 közé tehető az uralkodásuk. Ezt a történelemből láthatjuk, hogy Kánaán történetében alapvetően egy nyugtalan, sok harccal fémjelzett időszak volt.”⁵⁸

„A bírák korának sajátosságai

A bírák korában nem volt politikai központ vagy főváros. A vallási központ Síló volt, ahol a szent sátor állt (Józs 18,1). Az ország részbeni elfoglalása állandó problémát jelentett. Az alig letelepült, jellemzően törzsi szövetségben élő izraeliek életében gyakoriak voltak a külső és belső támadások. A környező népek állandó veszélyt jelentettek. Keletről az ammoniták és moábiták, délről az amálekíták, edomiták és midiániták, nyugatról a filiszteusok, míg északról a kisebb kánaáni törzsek vették körül az izraeli törzseket. Ezekben a vészterhes időkben jelentek meg a bírák Isten által adott vezetőkként. A Biblia úgy értékeli ezt a kort, mint átmeneti idő a honfoglalás és az egyesült királyság között. Ugyanakkor rámutat a korszakra jellemző **sematikus ismétlődésre**.

⁵⁸ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 63. o.

„⁵⁹”

„**Gedeon (Bír 6–9)** Manassé törzséből származó bíra, aki a midjániták ellen harcolt. Áser, Zebulon és Naftáli északi törzsekhez fordul szövetségért. Angyali elhívását Gedeon Istentől kért jelekkel akarta megerősíteni. A jeleket meg is kapta Istentől az elhívás bizonyítékául. Első tetteként lerombolta apja bálványáldozati oltárát. Harcba hívta az embereket az elnyomók ellen. Gedeon az összegyülekezett 32.000 emberből előbb elküldte azokat, akik félték, majd azokat is, akik hason fekvé ittak. 300 fegyvertelen társával győzött a midjániták fölött. Ez a győzelem is arra hívja fel a figyelmet, hogy Isten a szabadító, aki minden nehézség ellenére vigyáz népére. Bár nagy harcos volt, de a Biblia arról is beszél, hogy nem tartotta be egész életében Isten parancsait. Története végül az ófrai bálványimádással zárul. Tudjuk róla azt is, hogy másodházasságából született egy Abimelek nevű fia, aki királlyá kiáltotta ki magát Sikemben. A fiú ezután elpusztította a várost, de végül maga is meghalt egy ostromban.”⁶⁰

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Gedeon története és Izráel bírái kapcsán az Istentől rendelt vezetők szerepét vizsgáljuk meg. A negyedikes gyermek korosztályosan még inkább felnéz szüleire, tiszteli tanárait, előtte van a leválásnak, kamaszkori lázadásnak. Viszont korunk ideológiája, az önmegvalósítás, a szélsőséges individualizmus, szubjektivizmus nem támogatja a tekintélyelvű, hierarchikus berendezkedéseket. A gyermek körül élő felnőttek is nehezen illeszkednek be pusztán felső utasítás miatt bármilyen rendszerbe. Az önálló, posztmodern ember maga dönt az életéről, és maga választja meg azt is, hogy milyen felsőbb kérésnek vagy utasításnak engedelmessé válik. Éppen ezért a feljebbvaló iránti tisztelet szinte ismeretlen a mai gyermekek közt. Ebben a generációban egyre általánosabb, magyarázatot adtak arra nézve, hogy valamit miért tegyenek meg. Nem elég a felnőtt tekintélye.

Maga az uralom és uralkodni kifejezés is idegen. A biztonság iránti igényükre kell építenünk ezeket a fogalmakat. Azért van szükség vezetőre, mert akkor tudunk egy irányba haladni, akkor lesz

⁵⁹ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 64. o.

⁶⁰ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 66–67. o.

békesség köztünk, akkor tudjuk egymást elfogadni, akkor van kit követni. A korábbi leckék üzeneteit használhatjuk a bírák Istentől rendelt feladatainak a bemutatására.

A korosztályra jellemző kritikai realizmus itt is megmutatkozhat. A gyermekek már megfogalmazzák az ambivalens tapasztalatokat. Nemcsak nehéz, hanem kérdéses is, hogy hogyan tiszteljük valakit, miközben ismerjük a rossz tulajdonságait. Itt visszautalhatunk az első leckében található szívre. Nincs olyan vezető, akinek ne lennének negatív tulajdonságai, vagy aki nem hibázna. Az a jó vezető, aki Istenre hagyatkozik, mint Gedeon.

Ha olyan szülő, tanár él a gyermekek környezetében, aki valóban visszaél a rá ruházott gyermek feletti hatalmával és felelősségével, azt mindenképp jeleznünk kell a megfelelő hatóságoknál. Ez a lecke előhozhat ilyen történeteket. De egyúttal teret ad, hogy a gyermek elé éljük a tiszteletet. Istentől rendelt szülők és tanárok ők is, elmarasztaló kritika és ítékezés helyett felajánlhatjuk tetteikben kifejeződő segítségünket, és szívből jövő imádságunkat értük, nekik.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Gedeon történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni, memorizálni a lecke Igéjét: Bírák könyve 8,23. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja megmagyarázni, mit jelent a bíra kifejezés és a bibliai tisztség. ○ Tudja elmondani Gedeon történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Tudja értelmezni és memorizálni a tankönyvi lecke Igéjét: Bírák könyve 8,23.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten vezetőket ad.

Kognitív cél: Gedeon történetén keresztül annak tudatosítás, hogy Isten bírák által vezeti az új hazában a népét.

Affektív cél: A tanulók környezetében lévő tekintélyszemélyekhez (pedagógus, szülő) iránti tisztelet erősítése. **Pragmatikus cél:** Az Isten szerinti jó vezető ismerveinek azonosítása, közös vizsgálata a tanulókkal együtt.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Házi feladat ellenőrzése – ismétlés Az önállóan/csoportban elkészített kiselőadások segítségével az előző órán tanultak felelevenítése.</p> <p>Átvezetés: Tudod-e?</p> <p>De nehéz a bíra dolga! – motivációs játék Önként jelentkezőnek súgunk a fülébe valamilyen feladatot, amit el kell végeztetnie az osztállyal (pl. Álljanak a tábla elé csökkenő sorrendben; üljenek a tanári asztalnak háttal; stb.). Az önkéntes tanulónak szavak nélkül, mozdulatokkal, arcmimikával kell elérnie a többi tanulónál, hogy elvégezzék a feladatot, amit csak ő tud, mert neki súgtuk. Néhány újabb jelentkező és kör után beszéljünk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen stratégiával dolgoztak a bírák? • Mennyire volt hatásos? • Milyen érzés volt? 	<p>Megjegyzés: Mivel a tanulókhöz is eljuthat időnként a hír az újabb és újabb izraeli krízisekről, beszéljünk a gyermekeknek pár szóban a zsidó nép hányattatásairól, a múlt században történt új honfoglalásról, és a konfliktusokról, amelyek mai napig fennállnak köztük és arabok közt! Az ítélező, szélsőséges hangokat csendesítsük el! Istenre mutassunk, aki minden nép felett úr, és aki hazát ad a nemzeteknek, békességre hívja őket, ami nem mindig sikerül, de a megoldásokat is csak Isten útján kereshetjük.</p> <p>Megjegyzés: A feladattal arra irányítjuk a gyermekek figyelmét, hogy mennyire nehéz másokat vezetni, egy akaratra bátorítani. Ugyanilyen nehéz volt a letelepedett néppel is Istennek és a bírának is.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Gedeon története Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nép engedetlensége, bálványszobor imádása • Midianiták fosztogatása, a város felgyújtása • Gedeon elhívása, bálványszobor összetörése • Gedeon sereget gyűjt, Isten kérése, Gedeon engedelmissége • Istenbe vetett bizalom, fáklyás rajtatütés 	<p>TK 5. lecke (17. o.)</p> <p>Javaslat: Ha a csoportunk nehezebben követ bibliai történeteket, akkor feladhatjuk párhuzamosan, történetmondás közbeni aktivitásként is a kapcsolódó munkafüzet feladatát.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • A nép kérése, Gedeon válasza a népnek: • Aranymondás: „<i>Én nem uralkodom rajtatok. Az Úr uralkodjék rajtatok!</i>” (Bír 8,23) <p>Aranymondás memorizálása Az aranymondáshoz illesszünk mozdulatokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Én nem rajtatok</i> – bal kézzel magunkra mutatunk és a mutató ujjunkkal nemet intünk • <i>rajtatok</i> – bal kézzel a többiek felé mutatunk (ahogy a TK-ben Gedeon) • <i>Az Úr uralkodjék</i> – jobb kézzel felfelé mutatunk <p><i>rajtatok</i> – jobb kezünket felfele, bal kezünket az előttünk állók felé mozdítjuk, nyomatékosítva Gedeon mozdulatát.</p> <p>Bíra – bíró. Az üzenet elmélyítése munkafüzeti feladatok segítségével.</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 5. lecke 1. (18. o.) MFEI 5/A lecke 1. (20. o.)</p> <p>TK 5. lecke (17. o) illusztráció Megjegyzés: Kapcsolódhatunk ezzel a TK-ben lévő Gedeon rajzhoz, a mozdulatokkal pedig a gyermekek megélhetik az uralomról és a hatalmaskodásról való lemondást Isten javára.</p> <p>MFGY 5. lecke 2. és 4. feladat (19–20. o.) MFEI 5/A lecke 2. feladat (21. o.)</p>
Aranymondás	„ <i>Én nem uralkodom rajtatok. Az Úr uralkodjék rajtatok!</i> ” (Bír 8,23)	Id. fenn MFGY 5. lecke 5. (20. o.)
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) RÉ: 77. Zsolt. 1–3.,7–8. verse: Az Istenhez az én szómat BS: 286. Ne csüggedj el, kicsiny sereg – dall. RÉ. 68. zsolt. Hogyha felindul az Isten (+RÉ) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 1. Ha vándorutam – kánon 145. Áldunk Téged, Istenünk</p>	
Házi feladat	MFGY 5. lecke 3. feladat (19. o.) MFEI 5/A lecke 3. feladat (21. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 17. oldal

A képen látható:

- Szemléltető rajz: Gedeon, korabeli ruhában, arckifejezése meggyőző, karjaival gesztikulál

A szöveg:

- Olvasmány: Gedeon, a bíra története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Figyeljétek meg Gedeon bírát! Mit fejez ki az arca és a testtartása?

A szöveg:

- Milyen események előzték meg Gedeon megjelenését? Mi történt a nehéz időkben? Kik voltak a midianiták? Miért szállták meg az országot?
- Kit szólított meg Isten? Miért?
- Ki az a bíra? Mi a teendője?
- Mit mondott Isten Gedeonnak? Miért?
- Mit tett Gedeon először?
- Miért sokallta Isten a harcra jelentkezőket? Milyen furcsa parancsot adott Gedeonnak?
- Miért kellett a vízhez vinni a maradék sereget? Kiket kellett kiválasztania Gedeonnak? Miért?
- Hányan maradtak a hadba vonulók?
- Kikkel és miért csatáztak?
- Hogyan nyerték meg a csatát a harcosok? Ki segített nekik a hadakozásban?
- Mi történt az izráelikkal?
- Gedeon miért nem fogadta el a királyságot? Mit mondott?
- Milyen következtetést vonsz le a történetből? Tudod-e alkalmazni a saját életedben ezt a következtetést? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Én nem uralkodom rajtatok, Az Úr uralkodjék rajtatok!”

- Ki mondta ezeket a mondatokat? Kiknek mondta? Miért?
- Ki az, akinek uralkodni kell rajtunk? Miért?

1. Karmester. Klasszikus megfigyelési játék. Egyvalaki kimegy a teremből. A többiek megegyeznek, hogy kit követnek. A kijelölt személy mutat valamilyen mozdulatot, amit a többiek követnek. Időnként változtat rajta. A behívott tanulónak ki kell találnia, hogy ki a karmester. Kit követnek a többiek?

2. Gedeon azt mondta. A 'Tanító néni azt mondta' kedvelt gyermekjáték mintájára játsszuk ezt a játékot! Kiválasztunk egy Gedeont. Gedeon utasításokat ad a csoportnak. Ha a mondatot úgy kezdi: Gedeon azt mondta, akkor követik az utasítást. Ha csak egy egyszerű felszólító mondatot mond bevezető nélkül, akkor nem követik. Nehezíthetünk a játékon, ha egy harmadik változatot is bevezetünk, és Gedeonnak sem csak akkor kell engedelmeskedni, ha 'Az Úr azt mondta' mondattal indul a felszólítás.

Énekjavaslat (alternatívák)	1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) RÉ: 77. zsolt. 1–3. és 7–8. verse: Az Istenhez az én szómat... BS: 286. Ne csüggedj el, kicsiny sereg – dall. RÉ. 68. Zsolt. Hogyha felindul az Isten (+RÉ) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 1. Ha vándorutam – kánon 145. Áldunk Téged, Istenünk	

TOVÁBBI ÖTLETEK: ld. feljebb

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Az ábrák fentről jobbra soronként haladva (kiemelve, amit bekarikázhatunk): *Biblia, igehirdetés, 10 parancsolat, újság, imádság, házirend, törvénykönyv, jogi szabályok, rádió, előadások, televízió, idős emberek tanácsa.*

A beszélgetés során térjünk ki arra, hogy a többi is hordozhatja Isten üzenetét (példát is gyűjtsünk rá), de a kiemelték azok, amelyekkel kifejezetten Isten felé fordítjuk a figyelmünket.

6. RUTH TÖRTÉNETE

(Ruth 1–4)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

LACZAY, A., Az öt tekercs üzenete. Isten jelen van az élet eseményeinél. Kísérleti tankönyv. Bibliaismeret, Ószövetség, kiegészítő modul Budapest, 2014.)

„Ruth könyve rövid, novellaszerű írás a Bibliában. A bírák korának vége felé játszódik. Olyan történetet mond el, amely során bepillantást nyerünk egy család életébe és fennmaradásába. Azt is megtudhatjuk, hogy később milyen szerepe lesz ennek a családnak az egész nép, Izráel életére nézve. A történet meglepő volt abban a korban, hiszen nem volt jellemző, hogy egy nő önként, magától választja a zsidó vallást.

A történet

Naomi és férje, Elímelek, valamint két fiuk éhínség miatt Betlehemből Móáb földjére megy. Itt Elímelek hamarosan meghal. Mindkét fiú móábi nőt vesz feleségül: Orpát és Ruthot, majd a két fiú is meghal.

Az éhínség után Naomi visszatér hazájába, s bár mindkét menyét arra biztatja, hogy maradjanak Móáb földjén, Ruth követi őt Betlehembe.

Férj nélkül mindkettejükre nehéz sors vár. A mózesi törvények kedvezményeket adnak a szegényeknek. A szegények törvénye védte a rászorulókat. A gabonát nem volt szabad learatni a mező széléig, és az elhullott szálakat sem szedhették össze, hogy a szegényeknek is jusson a termésből (3Mózes 23,22). Ruth ezzel a lehetőséggel él, mikor az aratást követően kalászt szedeget Bóáz földjén. Bóáz, aki Naomi néhai férjének, Elímeleknek közeli rokona, megkedveli Ruthot. Jóindulata jeleként segíti őt munkájában és gondoskodik róla. Izráelben ekkor hatályban volt a sógorházasság (levirátus) törvénye. Ez azt jelenti, hogy ha egy férfi utód nélkül hal meg, özvegyét az elhunyt férj közeli rokona veszi feleségül, hogy gyermeke születhessen. Ha így gyermek született, akkor az az elhunyt férfi nevét viselte. Elímelek legközelebbi rokona nem tudja teljesíteni ezt az előírást. A sorban ezután Bóáz következik, aki örömmel vállalja a kötelességet. Feleségül veszi Ruthot, ezt követően gyermekük születik, aki az Óbéd nevet kapja. Őt az akkori törvények szerint Naomi fiának tekintették. Óbédnek majd Dávid király lesz az unokája.”⁶¹

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ruth történetében több kapcsolópontot is találunk a mai gyermekek mindennapjaihoz.

Családi történet. A történet elején még egy istenfélő zsidó családot találunk két fiúval. A végén egy anyóst, egy móábi idegen asszonyt, egy sógorházasságot és egy unokát. Hasonló folyamatot láthatunk, ahogyan a mai patchwork családok kialakulnak: törések, veszteségek, ezekben születő

⁶¹ LACZAY, A., Az öt tekercs üzenete. Isten jelen van az élet eseményeinél. Kísérleti tankönyv. Bibliaismeret, Ószövetség, kiegészítő modul Budapest, 2014. 9–10. o.

döntések. A történetben a biztos pont Isten. Aki hozzá ragaszkodik, azt az élet útján tartja. A gyermekek számára a történet legerősebb üzenete, hogy Isten ezekben a családokban is mindvégig jelen van a sok-sok változáson keresztül is gondviselő szeretetével.

A másik aktuális téma a migráció. Naomi családja migráns család Moáiban, Ruth pedig egy beköltöző Betlehemben. A mai gyermekeket is eléri a hírek, a különböző álláspontok a felnőttek részéről. A történet során előjöhhetnek azok az életpéldák is, amikor magyarországi családok a tanulók környezetéből elhagyták az országot, és nyugatra költöztek a jobb élet reményében.

Mindkét esetben a történet gerince igazít el minket. Sok minden változhat, történhet az életben. Családoknak el kell hagyniuk hazájukat szegénység vagy háború miatt. Országoknak befogadni menekülő családokat. A kérdés, hogy Istennel járjuk-e ezt az utat, és Isten gondviselő szeretetét keressük-e akár migránsként, akár befogadóként.

A felmerülő kérdések megbeszélése közben a legfontosabb, hogy az üzenetre mutassunk. és kerüljük az ítélezést mások döntései felett. Helyette az evangéliumot hirdessük: a legkülönbözőbb változások, veszteségek, nehézségek idején is Istennél találunk biztonságot, neki lehetünk hálásak újat teremtő munkájáért.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben és imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani a tankönyvi kép és szöveg segítségével Ruth történetét. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja a tankönyvi kép és szöveg alapján elmondani Ruth történetét.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten gondoskodó Úr.

Kognitív cél: Ruth történetén keresztül Isten gondoskodó szeretetének a megismertetése.

Affektív cél: Lehetőség biztosítása az órán arra, hogy a tanulók érezzék Isten gondoskodó szeretetét.

Pragmatikus cél: Isten gondoskodó szeretetében való megerősítés a tanult bibliai történetek és életpéldák segítségével.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás,	Betlehem – eddigi ismeretek aktivizálása közös munka során a táblán	Eszköz: tábla, kréta/filc

<p>előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Írjuk fel a tábla közepére, hogy Betlehem. Meséljük el, hogy a jelentése: 'kenyér háza'. Rajzoljunk köré egy kenyeret, a kenyér köré pedig egy házikót!</p> <p>Gyűjtsünk olyan szavakat a rajz köré, amelyek a gyerekek eddigi, Betlehemhez kötődő ismereteit szedik egy csokorba! Idetartozik Jézus születéstörténete is. A térkép alapján megnézhetik a fekvését, azt, hogy milyen városhoz van közel. Ha iktattunk be ismeretterjesztő filmet a Szentföldről, vagy vittünk már képeket, végeztek gyűjtőmunkát, akkor onnan is lehetnek ismereteik.</p> <p>Átvezetés: A 'kenyér házában', Betlehemben is voltak ínséges évek, amikor azért kellett elindulnia egy családnak távoli vidékre, mert nem volt mit enni.</p>	<p>Megjegyzés: A lecke Jézus családfájához vezet (Ruth, Óbéd), így a gyerekek karácsonyhoz kapcsolódó ismereteire majd visszautalhatunk.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Ruth története Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naomi családja Betlehemben • Költözés idegen országba, Moádba • A moábi évek, menyek • A férfiak halála • Az asszonyok nehéz sorsa • Naomi döntése, Ruth hűsége • Nehéz kezdet Betlehemben • Ruth szorgalma, kitartása • Bóáz Isten szerinti gondoskodása • Naomi új családja Betlehemben <p>Beszélgetés a történet alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismernek-e valakit, aki másik országba költözött? Mit tudnak róla? • Mi lehet a jó és mi lehet a nehéz egy költözésben? • Naomi családja nehézségek idején indult útnak, és Isten velük volt. Miből derül ez ki? <p>Történet feldolgozása páros munkáltatással a munkafüzetben: A padtársak a történetmondás közbeni megfigyeltek alapján közösen oldják meg a feladatot!</p>	<p>TK 6. lecke (18. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Osszuk oszloponként (A csoport, B csoport) két csoportra az osztályt (a padtársak így külön csoportba kerülnek)! Az egyik csoport jegyezze meg a nehézségeket, szomorúságokat Naomi életében, a másik csoport az áldásokat, örömeiket!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 6. lecke 1. (21. o.)</p> <p>MFGY 6. lecke 2. (21. o.)</p>

	<p>Aranymondás tanítása Az aranymondás egyes részeibe illesszük be a történet egyes részleteit! Miben élte meg Naomi és családja az aranymondás igazságait? Keressünk mai élet példákat is rá!</p> <p>A legnagyobb áldás: Mt 1,5 – Bibliaolvasás és a lecke anyagának összekapcsolása a táblán lévő korábbi ismeretekkel. Emeljük ki az áldások közül Ruth családját, majd olvassuk fel a kapcsolódó igeszakaszt Jézus nemzetségtáblázatából!</p>	<p>Eszköz: Biblia TK 6. lecke (18. o.) olvasmány utolsó bekezdése</p>
Aranymondás	„Mert aki kér, min kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitják.” (Mt 7,8)	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>11. Jöjj, mondjunk hálaszót (TK 81. o.) 8. Áldjon meg Téged (TK 79. o.) Ne aggodalmaskodjál RÉ: 84. zsolt. 1–3.6. verse – Ó, seregeknek Istene (+BS) 251. dics. 1–2. 6. verse- Meghódol lelkem DU: 100. Csillagoknak teremtője JJ: 14. Áldd, lelkem, Istened 51. Mit magadnak várnál 105. Dicsérik ajkaim az én Uramat</p>	
Házi feladat	MFGY 6. lecke 3. (22. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 18. oldal

A képen látható:

- Rajzok: folyamatábrák, Naomi és családja (férj, feleség, két fiúgyermek), az özvegy Naomi és Ruth, kenyér, Boáz és Ruth, búzakéve

A szöveg:

- Olvasmány: Ruth története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Kép:

- Figyeld meg Móáb földjén élő család képét! Kiket láatsz? Mi lehet a jellemző erre a családra? Hogyan viszonyulnak egymáshoz? Figyeld az arckifejezéseket és a gesztusokat!
- Mi történhetett a két nővel? Mit láatsz, milyen állapotban lehetnek? Mi lehet ennek az oka?
- Mit jelképez számodra a kenyér?
- Mi történik Betlehemben? Milyen érzelmek tükröződnek a férfin és a nőn? Miért?
- Mit jelképez számodra a búzakéve?

Szöveg:

- Ki volt Naomi? Hogy hívták a férjét? Hány gyermeket neveltek? Kik voltak ők? Hol laktak?
- Kik voltak a menyei Naominak?
- Miért kellett elhagyniuk Betlehemet? Hová mentek? Milyen tragikus dolog történt a családdal?
- Mit határozott el Naomi Móábbbán? Mire kérte a két menyét? Azok hogyan döntöttek? Mit mondtak? Miért?
- Végül hová ment az özvegy Naomi és Ruth? Mit találtak ott? Milyen szokások éltek akkoriban az özvegy nőkkel kapcsolatban?
- Miért szedegetett elhagyott búzakaralászokat Ruth? Kivel találkozott ott? Ki volt Boáz?
- Mi történt Ruth és Boáz között? Hogy hívták a gyermeküket? Naomival mi történhetett?
- Kik származtak ebből a családból? Kiknek voltak ők az ősei?
- Te ismered-e az őseidet: nagyszüleidet, dédszüleidet, ükszüleidet? Kérdezz utánuk!

1. Pollyanna története. Eleanor H. Porter: Pollyanna, sokak által ismert könyv iránt tehetjük érdeklődővé a gyermekeket, ha hozzákapcsoljuk a lecke üzenetéhez, és felolvasunk belőle egy részletet. Pollyanna mindvégig hitt Isten gondviselő szeretetében, és ennek a fényében tudott elfogadni minden változást és nehézséget az életében.

2. Életvonal. Meséljük el Naomi életét egy életvonal segítségével! Húzzunk a történetmondás közben egy vonalat a táblán! Ahol áldások voltak, ott emelkedjen a vonal, ahol nehézségek, próbák, ott ereszkedjen! Az üzenet, hogy a vonal mindvégig Isten gondviselő szeretetében marad. Ezt megjeleníthetjük felülről a vonalra szóródó sugarakkal vagy a lenti verssel.

3. Lábnyomok – vers. (Ismeretlen szerző nyomán Túrmezei Erzsébet fordítása)

<http://www.nemokap.hu/ir/labnyom.htm>

Feldolgozás: <http://www.nemokap.hu/ir/labnyom.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=-OL0-E2wSk4>

4. Süssünk kenyeret.

Kis rezsón, hordozható, indukciós egylapos tűzhelyen készíthetünk a gyermekekkel néhány kovásztalan kenyérlépenyt, amit közösen elfogyasztunk az órán. Mindeközben megmutathatjuk a kenyérsütés fázisait.

Vigyünk be búzamatot, mozsarat, tálat, vizet, sót, amivel lepényt formálnak a búzalisztból! Kézről kézre adva a búzamatot, mozsarat, tálat... készítsék el a lepénykét, utána pedig süssük ki közösen! Uthalhatunk az egyiptomi szabadulásra is, és az utolsó vacsorára, amikor Isten népe ugyancsak kovásztalan kenyeret evett.

Több kenyeret készíthetünk, ha az alábbi receptet bekeverjük előre, és míg a gyermekek készítik a sajátságukat, mi sütünk nekik párat. Egy kisebb deszkán kis nyújtófával készítsünk lepényeket, és egy száraz teflonos serpenyőn süssük ki frissen!

Hozzávalók:

35 dkg liszt
vagy
35 dkg teljes kiőrlésű búzaliszt
4 evőkanál olvasztott vaj
1 teáskanál só
2 evőkanál olaj

Elkészítés:

A lisztet a sóval együtt tálba tesszük. Közepébe mélyedést nyomunk, apránként beleöntünk annyi langyos vizet, hogy nem túl lágy, sima tésztát kapjunk. Kezünket beolajozzuk, majd a tésztát úgy 3 percig gyúrjuk. Majd 10 egyenlő részre osztjuk és gombóccá formáljuk. Gyors mozdulatokkal ellapítjuk, lisztezett deszkára tesszük. Nyújtófával mintegy 18 centiméter átmérőjű körökké nyújtjuk. Felmelegítünk egy vasserpenyőt, beletesszük az egyik tészta lapot és nagy lángon megsütjük. A széleket falapáttal lenyomkodjuk, így a hő hatására a lepény közepe felemelkedik.

(Szinte a világ minden táján készítenek kovásztalan kenyeret. Az indiai csapati rokonai a mexikói tortilla, a kínai mandarin palacsinta, az etióp indzsán, a zsidó pászka és a magyar hamuban sült pogácsa. Különböző, durvára tört fűszert keverhetünk a csapati tésztájába. Például: bors, zöld bors, koriander, aszatgyanta (asa foetida), granulált fokhagyma, kömény, ánizs stb... A csapati tölthető és jól mártogathatunk vele.)

Forrás: http://gasztroabc.hu/recept/3433_chapati/

5. Kézműves ötletmorzsák. (Ötlet: Raffainé Bíró Veronika)

- Képkirakó készítése a történethez: nyírás, összeillesztés, színezés, ragasztás.
- Gabonakép készítése: agyag- vagy gyurmalapba gabonaszemek, kalászkok nyomkodása.
- Szerű makettjének elkészítése agyagból, természetes anyagokból.
- Szerű képének elkészítése színes papír (textil) kivágással, ragasztással.
- Szalmafonással aratódíszek készítése.
- Zsompör készítése raffiából (Fonott raffiaköteg varrása).
- Búzagyűjtögető játék: A teremben „elhullajtott” árpából az vehet fel, aki tudja a választ a kérdésekre. Történet rögzítésére szolgál.

6. Ruth-Bóáz. Szántó-szerű. (Ötlet: Raffainé Bíró Veronika)

„Kedvelt játéka a 2. osztályos pártásoknak. Egymással szemben 3 méterre felállnak két egysoros vonalba. Az egyik oldalon a fiúk, másikon a lányok, de jobb, ha vegyesen állnak fel. (Az egyik csapat a fehér, a másik csapat fekete.) A csapatok mögött mindkét oldalon kb. 10-15 méterre meghúzzuk a határvonalat (de ezt helyettesítheti kerítés, ház is.). A játékvezető mondja, súgja

halkan: fekete-fehér, fehér-fekete, egyszer csak elkiáltja magát, (valamelyik nevét) pl. FEHÉR! Ekkor az üldözők a fehérek lesznek, a feketék pedig: usgyé! De gyorsan, mert akit elkapnak, az fogoly lesz!

Szabály:

A játékvezető egyenlő arányban szólítsa a két csapatot, mert foglya csak annak lehet, aki fogó (üldöző)

A 10-15 m-re meghúzott vonalig lehet csak megfogni a menekülőket.

Az a csapat győz, amely pl. hatszori (8-szori) üldözés után több foglyot ejtett.

Az indíttatást ne csak állásból, hanem guggolásból, törökülésből, mellső fekvőtámaszból is elvégezhetjük, ha a talaj engedi!

Ugyanezt a játékot játszhatjuk labdával is. Minden gyerek egy labdával rendelkezik. Felállnak a vonalra. A játékvezető felszólítására a fehér vagy a fekete csapat a másik vonaláig szaladhat, onnan dobhat a menekülők után. Akit eltaláltak, fogoly lesz!”

(Forrás: Esztergályos Jenő: Oktatójátékok kisiskolásoknak 136.o.)

Hittanórán Ruth történetéhez kapcsolódóan: Fekete-fehér helyett Ruth-Bóáz, szántó-szérű

7. Gabonaaratás. (Ötlet: Raffainé Bíró Veronika)

Eredeti játék: Esztergályos Jenő: Oktatójátékok kisiskolásoknak 288.o. Burgonyaültetés.

Létszámok: csapatonként 6, 8, 10, 12 fő (páros létszámokkal játszható)

Kellékek: Csapatonként 3-3 maroklabda, stukklabda vagy teniszlabda.

A gyermekek egyes oszlopban állnak fel a váltóversenyhez. Minden oszlop elé rajzolunk 3 db kb. 30 cm átmérőjű karikát, ezek lesznek a „burgonyafészkek.

A feladat a következő: az első gyermek a labdákat (burgonyákat) egyenként belerakja a körbe, körökbe, és megkerüli az akadályt, utána visszafut a helyére. Kézzárúttal vált. A második játékos összeszedi a három labdát a fészkekből, és miután az akadályt megkerülte, visszatér a csapatához. A labdákat átadja a 3. játékosnak, aki újra ültetni fogja, a negyedik felszedi, stb.

Mozgásigényessége mellett jó figyelemfejlesztő is.

3-osztályos kortól felfelé ajánljuk. Csapatok közötti versenyre is alkalmas. Ha nem páros létszámmal játszunk, akkor a fészkekbe előre helyezzük bele a labdákat!”

Hittanórán: Gabonaaratás.

Gyertek, mi is arassunk gabonát, mint Bóáz földjén a munkások!

Az első elveti a gabonát, a második játékos learatja, a harmadik kötegekbe rakja és otthagyja, a negyedik összegyűjti.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA (MFEI 6/A. LECKE)

Fő hangsúly: Isten gondoskodó Úr.

Kognitív cél: Ruth történetén keresztül Isten gondoskodó szeretetének a megismertetése.

Affektív cél: Adjunk lehetőséget a gyermeknek, hogy találkozzon Isten gondoskodó szeretetével.

Pragmatikus cél: Isten gondoskodó szeretetében való megerősítés a tanult bibliai történetek és élet példák segítségével.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Betlehem – eddigi ismeretek aktivizálása közös munka során a táblán Írjuk fel a tábla közepére, hogy Betlehem! Meséljük el, hogy a jelentése: 'kenyér háza'.	Eszköz: tábla, kréta/filc Megjegyzés: A lecke Jézus családfájához

	<p>Rajzoljunk köré egy kenyeret, a kenyér köré pedig egy házikót!</p> <p>Gyűjtsünk olyan szavakat a rajz köré, ami a gyerekek eddigi, Betlehemhez kötődő ismereteit szedik egy csokorba! Idetartozik Jézus születéstörténete is. A térkép alapján megnézhetik a fekvését, milyen városhoz van közel. Ha iktattunk be ismeretterjesztő filmet a Szentföldről, vagy vittünk már képeket, végeztek gyűjtőmunkát, akkor onnan is lehetnek ismereteik.</p> <p>Átvezetés: A 'kenyér házában', Betlehemben is voltak ínséges évek, amikor azért kellett elindulnia egy családnak távoli vidékre, mert nem volt mit enni.</p>	<p>vezet (Ruth, Óbéd), így a gyerekek karácsonyhoz kapcsolódó ismereteire majd visszautalhatunk.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Ruth története Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naomi családja Beltelehembben • Költözés idegen országba Moábba • A moábi évek, menyek • A férfiak halála • Az asszonyok nehéz sorsa • Naomi döntése, Ruth hűsége • Nehéz kezdet Betelehembben • Ruth szorgalma, kitartása • Bóáz Isten szerinti gondoskodása • Naomi új családja Betlehembben <p>Beszélgetés a történet alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismernek-e valakit, aki másik országba költözött? Mit tudnak róla? • Mi lehet a jó, és mi lehet a nehéz egy költözésben? • Naomi családja nehézségek idején indult útnak, és Isten velük volt. Miből derül ez ki? <p>Történet feldolgozása a munkafüzetben párban: A padtársak a történetmondás közbeni megfigyeltek alapján közösen oldják meg a feladatot!</p> <p>Aranymondás tanítása Az aranymondás egyes részeibe illesszük be a</p>	<p>TK 6. lecke (18. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Osszuk oszloponként (A csoport, B csoport) két csoportra az osztályt (a padtársak így külön csoportba kerülnek). Az egyik csoport jegyezze meg a nehézségeket, szomorúságokat Naomi életében, a másik csoport az áldásokat, örömeiket.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 6/A. lecke 1. (23. o.)</p> <p>MFEI 6/A. lecke 2. (23. o.)</p> <p>Javaslat:</p>

	történet egyes részleteit! Miben élte meg Naomi és családja az aranymondás igazságait? Keressünk mai élet példákat is az aranymondás igazságára!	Írjuk fel három külön lapra az aranymondás részeit: <ul style="list-style-type: none"> • aki kér, kap • aki keres, talál • a zöregtőnek megnyitattik Így vizualizálhatjuk a feladatot, és a történettel való dolgozást.
Aranymondás	„Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zöregtőnek megnyitattik.” (Mt 7,8)	
Énekjavaslat (alternatívák)	11. Jöjj, mondjunk hálaszót (TK 81. o.) 8. Áldjon meg Téged (TK 79. o.) Ne aggodalmaskodjál RÉ: 84. zsolt. 1–3.6. verse – Ó, seregeknek Istene (+BS) 251. dics. 1–2. 6. verse – Meghódol lelkem DU: 100. Csillagoknak teremtője JJ: 14. Áldd, lelkem, Istened 51. Mit magadnak várnál 105. Dicsérik ajkaim az én Uramat	
Házi feladat	Gyűjtőmunka: Keressünk bibliai példákat az aranymondás igazságára!	Javaslat: Egy A/4-es fekvő tájolású lapra készítsünk három oszlopot az aranymondás három részével! Az egyes oszlopokba írhatnak általuk is ismert bibliai történeteket.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Pollyanna története. Eleanor H. Porter: Pollyanna, sokak által ismert könyv iránt tehetjük érdeklődővé a gyermekeket, ha hozzákapcsoljuk a lecke üzenetéhez, és felolvasunk belőle egy részletet. Pollyanna mindvégig hitt Isten gondviselő szeretetében, és ennek a fényében tudott látni minden változást és nehézséget az életében.

2. Lábnyomok vers. (Ismeretlen szerző nyomán Túrmezei Erzsébet fordítása)

<http://www.nemokap.hu/ir/labnyom.htm>

Feldolgozás: <http://www.nemokap.hu/ir/labnyom.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=-OL0-E2wSk4>

3. Süssünk kenyeret!

Kis rezsón, hordozható, indukciós egylapos tűzhelyen készíthetünk a gyermekekkel néhány kovásztalan kenyérlepenyt, amit közösen elfogyasztunk az órán. Mindeközben megmutathatjuk a kenyérsütés fázisait.

Vigyünk be búzamatot, mozsarat, vizet, sót, amivel lepenyt formálnak a búzalisztból! Kézzel kézre adva a búzamatot, mozsarat, tálat... készítsék el a lepenykét, majd süssük ki közösen! Utalhatunk az egyiptomi szabadulásra is, és az utolsó vacsorára, amikor Isten népe ugyancsak kovásztalan kenyeret evett.

Több kenyeret készíthetünk, ha az alábbi receptet bekeverjük előre, és míg a gyermekek készítik a sajátjukat, mi sütünk nekik párat. Egy kisebb deszkán kis nyújtófával készítsünk lepenyeket, és egy száraz teflonos serpenyőn süssük ki frissen!

Hozzávalók:

35 dkg liszt

vagy

35 dkg teljes kiőrlésű búzaliszt

4 evőkanál olvasztott vaj

1 teáskanál só

2 evőkanál olaj

Elkészítés:

A lisztet a sóval együtt tálba tesszük. Közepébe mélyedést nyomunk, apránként beleöntünk annyi langyos vizet, hogy nem túl lágy, sima tésztát kapjunk. Kezünket beolajozzuk, majd a tésztát úgy 3 percig gyúrjuk. Majd 10 egyenlő részre osztjuk, és gombóccá formáljuk. Gyors mozdulatokkal ellapítjuk, lisztezett deszkára tesszük. Nyújtófával mintegy 18 centiméter átmérőjű körökké nyújtjuk. Felmelegítünk egy vasserpenyőt, beletesszük az egyik tészta lapot és nagy lángon megsütjük. A széleket falapáttal lenyomkodjuk, így a hő hatására a lepény közepe felemelkedik.

(Szinte a világ minden táján készítenek kovásztalan kenyeret. Az indiai csapati rokonai a mexikói tortilla, a kínai mandarin palacsinta, az etióp indzsán, a zsidó pászka és a magyar hamuban sült pogácsa.

Különböző, durvára tört fűszert keverhetünk a csapati tésztájába. Például: bors, zöld bors, koriander, aszatgyanta (asa foetida), granulált fokhagyma, kömény, ánizs stb... A csapati tölthető és jól mártogathatunk vele.)

Forrás: http://gasztroabc.hu/recept/3433_chapati/

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA (MFEI 6/B. LECKE)

Fő hangsúly: Isten gondoskodó szeretete újat teremt.

Kognitív cél: Ruth történetén keresztül Isten újat teremtő gondoskodásának a megismertetése.

Affektív cél: Isten újat teremtő gondoskodásához fűzött remény érzelmi hátterének a megerősítése.

Pragmatikus cél: A tanult bibliai történetek és saját életpéldák alapján Isten újat teremtő tetteinek az összegyűjtése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Életvonal. Idézzük fel a csoporttal közösen Naomi életét egy életvonal segítségével! Húzzunk a közös történetmondás közben egy vonalat a táblán! Ahol áldások voltak, ott emelkedjen a vonal, ahol nehézségek, próbák, ott ereszkedjen!</p> <p>Üzenet: a vonal mindvégig Isten gondviselő szeretetében maradt. Ezt megjeleníthetjük felülről a vonalra szóródó sugarakkal, vagy a lenti verssel.</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 6/B. lecke 1–2. (24. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Aranymondás ismétlése, üzenet elmélyítése a házifeladat ellenőrzése kapcsán. Ismételjük át az aranymondást, a múlt órai üzenetet, és tekintsük át a gyűjtőmunkákat! A mai életpéldákat gyűjtsük a táblára egy két oszlopos táblázatba. Az első oszlop tetejére írjuk fel a 'Próba/Nehézség' kifejezéseket, a második oszlop tetejére pedig 'Isten válasza'! Üzenet: Isten gondviselő szeretete újat teremt.</p> <p>Átvezetés: Naomi és Rúth életének megpróbáltatásai is egy egészen újra mutattak.</p> <p>Mt 1,5 – Bibliaolvasás Olvassuk fel a kapcsolódó igeszakaszt Jézus nemzetségtáblázatából!</p> <p>Munkafüzetben munkáltatás Isten vígasztaló, újat teremtő szeretetét jeleníti meg Naomi két családjára.</p>	<p>Eszköz: tábla, kréta/filc TK 6. lecke (18. o.) olvasmány utolsó bekezdése</p> <p>Eszköz: Biblia</p> <p>MFEI 6/B. lecke 3. (25. o.)</p>
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>11. Jöjj, mondjunk hálaszót (TK 81. o.) 8. Áldjon meg Téged (TK 79. o.) Ne aggodalmaskodjál RÉ: 84. zsolt. 1-3.6. verse- Ó, seregeknek Istene (+BS) 251. dics. 1-2. 6. verse- Meghódol lelkem DU: 100. Csillagoknak teremtője</p>	

	JJ: 14. Áldd, lelkem, Istened 51. Mit magadnak várnál 105. Dicsérik ajkaim az én Uramat	
Házi feladat	MFEI 6/B. lecke 3. (25. o.) befejezése	

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: A próbák idején a HŰSÉG (képrejtvény: hűs ég), az áldások idején a HÁLA (képrejtvény: hál A) születik meg bennünk.

7. SÁMUEL ELHÍVÁSA

(1Sám 3,1–21)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.)

„1. Sámuel, Isten utolsó bírása, a királyság előkészítője

Bár nem a Bírak könyvében van szó róla, de a Szentírás bíráként tartja számon Sámuel is. Az utolsó bírának, és a hivatalos próféták közül pedig az elsőnek nevezi. Nevéhez sok tett kötődik, valamint két bibliai könyv: Sámuel 1–2. könyvei.

1.1. Sámuel könyvei

Sámuel első könyve a Bírak könyvének közvetlen folytatása. Olyan eseményeket dolgoz fel, melyek a bírák korától a királyságig, illetve a királyság korában történtek. A két sámueli könyvhöz szorosan hozzátartoznak a Királyok 1–2. könyvének első részei is. A négy könyv együtt majdnem 500 év történetét foglalja össze, kb. Kr. e. 1050-től 587-ig, a babiloni megszállásig. Ebből az 500 évből Sámuel első könyve mintegy 50 évet foglal magában. Az 1–12. fejezetek szólnak magáról Sámuelről, a többi az utána következő időszakot öleli át. Három főszereplője: 1. maga a névadó, Sámuel bíra és próféta, 2. Saul, az első király, 3. Dávid, a második, a királyságot megszilárdító uralkodó. Sámuel 1. könyve átvezet a bírák korából a királyság korába. A Szentírás tudósítása szerint a zsidóság vallási központja Silóban volt ebben az időben. Állandó fenyegetettséget jelentettek a filiszteusok. Ebben az időben még nem alakult ki szoros együttműködés a 12 törzs között, így egységes törzsszövetségről nem beszélhetünk.

1.2. Sámuel személye (1Sám 1–25)

Sámuel születése Isten ígéretének beteljesülését mutatja. Szülei Elkáná és Anna, Lévi törzséből származó házaspár voltak. Anna hosszú ideig meddő volt. Fogadalmat tett, hogy amennyiben gyermeke születik, hálából Istennek szenteli. Így került, a kor szokásának megfelelően, a 3-5 éves gyermek Éli főpaphoz Isten szolgálatára. Isten ifjúkorában megszólította Sámuel, és feladatra hívta el (1Sám3). Az első üzenet, melyet közvetítenie kellett, tanítójának, Élinek szólt. Mivel Éli fiai elfordultak Istentől, és alkalmatlanná váltak a szolgálatra (1Sám 2,11–17), ezért Isten ítéletet mondott Éli házára.

Később Sámuel munkássága kiteljesült. Bíra lett, aki peres ügyekben igazságot szolgáltatott. Ugyanakkor próféta és „látó” is, aki figyelmeztette népét az Istenhez való megtérésre. Valamint pap, aki áldozatot mutatott be népéért, Micpában, ahol megújította a szövetséget Istennel. Feladatai közé tartozott, hogy végigjárta a városokat. Ezzel is előkészítette a törzsek közötti kapcsolatokat (1Sám 7). Idős korában fiai lettek az utódai, de ők nem követték mindenben Isten útját.

Sámuel könyvében visszatérő elem, hogy a nép több alkalommal is királyt kívánt, a környező népek mintájára. Sámuel ellenezte a királyságot. Felhívta a figyelmet a veszélyeire, vallotta, hogy Isten uralkodik, ő a király.”⁶²

⁶² NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 70. o.

„2. Saul királysága (kb. Kr. e. 1025–1011/1010)

2.1. A kapcsolat Sámuel és Saul között

Isten szavának engedelmességgel keresett Sámuel királyt a népnek. Végig hangsúlyos a történetekben, hogy Isten választotta ki Sault, nem pedig a nép döntött mellette. Saul első győzelme után (az ammóniak ellen) Sámuel letette a bírói tiszteletét, és búcsúbeszédet mondott. Prófétaaként azonban továbbra is imádkozott a népért (1Sám12), és folyamatosan jelen volt Saul király életében. Az engedetlené vált Saulnak hirdette Isten ítéletét. Isten parancsára Dávidot titokban királlyá kente, és oltalmat adott neki, amikor Saul elől menekült. Ezzel a későbbi cselekvő és az aktuális bűnök ellen tiltakozó próféták előképének is tekinthető.

2.2. Saul királlyá választása és személye (1Sám 10)

Az első **király megválasztásában** Sámuel 1. könyve rámutat arra, hogy Isten munkálkodott a királyság érdekében is. Saul apja, a Benjámín törzsből származó Kis elveszett szamarainak keresésére indulva találkozott Sámuellel, a „látóval”. Isten szavára, találkozásuk alkalmával Sámuel titokban felkente Sault királlyá. Majd Sámuel Micpában „országgyűlést” hívott össze, melynek témája a királyválasztás volt. Sorsolással választottak királyt, ahol Saulra esett a választás (1Sám 9–10). Ezt követően Saul nagy népszerűséget szerzett, amikor vezetésével legyőzték a tízszeres fölényben lévő ammóniakat, így a királyságát Gilgálban megerősítették (1Sám 11).⁶³

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gyermekek is, ugyanúgy, mint a felnőttek, már korán felteszik a létükre vonatkozó egzisztenciális kérdéseket: honnan vagyok, mi az értelme és célja az életemnek? Korosztályonként más-más fogalmakkal, kifejezésekkel, de újból és újból visszatérnek erre a mindnyájunkat meghatározó tematikára.

Sámuel elhívása nemcsak gyermekségét, hanem születését, sőt anyja gyermek utáni vágyakozását is magába foglalja. A tanuló több ponton azonosulhat ezzel a történettel. Láthatja az anyák természetes vágyát a gyermek után; Isten életet adó hatalmát; egy szülő felajánlását, hogy a legjobbat szeretné a gyermeknek, Isten közelében tudni őt; egy gyermek istenkapcsolatát; egy felnövekvő férfi hivatását, feladatát; mindebben Isten jelenlétét.

Mégis, Sámuel elhívása egy távoli kor távoli körülményei közt történik. A munkafüzet első feladata egy mai gyermek életéhez hozza közel Sámuel életének eseményeit. További kapcsolópontok lehetnek a keresztesítés (Sámuel felajánlása), melyet a Tudod-e dolgoz fel, illetve a konfirmáció (Sámuel elhívása), amelyre az önismereti teszttel térhetünk ki.

A lecke Istent életünk tervező és kormányzó urának mutatja be, aki mégsem önkényes úr, hanem aki a kiteljesedés felé vezet az életünket.

⁶³ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 70–72. o.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja röviden elmondani Sámuel történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 3,10. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja a tankönyvi képek és szöveg alapján önállóan elmondani Sámuel történetét. ○ Tudja értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 3, 10.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten olyan Úr, aki hív és terve van az ember életével.

Kognitív cél: Sámuel elhívásán keresztül felismertetni, hogy Isten adja az életet, Ő tervezi el a célját, értelmét, és Ő hív annak megvalósítására.

Affektív cél: Annak a biztonságérzetnek a megerősítése/felébresztése, hogy Istennek terve van az ember életével.

Pragmatikus cél: Közös összegyűjtése azoknak a lehetőségeknek, hogy hogyan lehetünk kapcsolatban Istennel és figyelhetünk oda Rá.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Isten szól. Hogyan? – Mit? – Kinek? Dramatikus játék korábbi bibliai ismeretek felidézésére.</p> <p>Az előző évfolyamok anyagából írjuk fel kártyára/vagy nyomtassuk ki a PDF mellékletet a következő bibliai történetekkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Angyal jelenik meg Máriának • Csillag vezeti a bölcseket • József álma • Isten megjelenik Mózesnek a csipkebokorban • Isten elhívja Ábrahámot <p>Egy-egy önként jelentkező páros előadja pantomimban a csoportnak a történetet. A hittancsoport feladata, hogy megfejtse a pantomimból, hogy hogyan szólt Isten, kinek, milyen módon és mit mondott.</p> <p>Beszélgetés és a történetre való átvezetés a játék kapcsán: Ma milyen módon szólhat Isten? Mit akarhat</p>	<p>Megjegyzés: Be is vihetjük az előző évek hittankönyveit segítségül. Ha nagyobb a csoport, érdemes a párokat már az elején megbízni a feladattal, meghatározott időt adni a felkészüléshez.</p> <p>Az idő lejártá után a csoportok egymás után játsszák el a jelenetüket, a táblán pedig táblázatban vezessük a csoport megfejtését!</p>

	mondani? Miben igazít el bennünket? Ma egy Sámuel nevű fiúról/gyermekről szól a történet, akivel Istennek terve volt, és ez már születése körül is nyilvánvalóvá vált.	
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Történetmondás Sámuel elhívása Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anna imádsága a silói templomban • A gyermek születése • A gyermek felajánlása • Sámuel elhívása - Aranymondás • Sámuel a próféta • Sámuel felkeni Izráel első királyát. <p>Az üzenet elmélyítése munkafüzetben munkáltatással. Olvassuk fel a munkafüzetben található Tudod-e? – t! Közös, általunk vezetett munkáltatásban oljuk meg a munkafüzetben a feladatot!</p> <p>Aranymondás tanítása Mit válaszolt Sámuel Istennek, amikor szólította? Mi tudjuk-e ugyanezt mondani életünk Urának?</p> <p>Néhány önként jelentkezőt kérjünk meg, hogy az aranymondáshoz társítson egy mozdulatot, ami kifejezi Isten felé Sámuel lelkületét, az odafigyelést, engedelmességet! (Ahogy egy szolga, lovag, udvarhölgy a király elé áll, vagy lehet ez egy imamozdulat.) Mutassunk mi is be egyet bátorításképpen! Tegyük fel a kérdést: Kinek melyik mozdulat a leghitelesebb? Melyikkel tudná ő mondani ezt a mondatot?</p>	<p>TK 7. lecke (19. o.)</p> <p>Megjegyzés: A mellékletben található képeket használhatjuk a történetmondás közben, ha kiosztjuk a gyermekeknek, és megkérjük, hogy emelje fel az a gyermek a képet, akinél az épp elmesélt jelenet van. De használhatjuk az ellenőrző, ismétlő kérdésekhez, amikor sorrendbe rakhatjuk a gyermekekkel.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 7. lecke 1–2. (23. o.) MFEI 7. lecke 1–2. (26. o.)</p> <p>MFGY 7. lecke 3/b (23. o.) MFEI 7. lecke 3/b (27. o.)</p>
Aranymondások	„Szólj, mert hallja a Te szolgád.” (1Sám 3,10)	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>11. Jöjj, mondjunk hálaszót (TK 81. o.) Tudom, az Úrnak terve van velem. RÉ: 89. zsolt. 1.3. verse – Az Úrnak irgalmát (+BS) 274. dics. 1.3. verse – Ki Istenének átad mindent</p>	

	JJ: 8. Ki hűséges én hozzám	
Házi feladat	MFGY 7. lecke 4. (25. o.) MFEI 7. lecke 4. (28. o.)	<p>javaslat:</p> <p>A házi feladat kijelölését vezessük be a Tudod-e? ismeretanyagával! A gyermekek keresztelését összekapcsolhatjuk Sámuel felajánlásával, a konfirmációra készülésüket pedig a teszt témájához kapcsolhatjuk, amelyben arra keresnek választ, hogy mennyire megszólíthatók ők maguk.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 19. oldal

A képen látható:

- Szemléltető képsor: imádkozó kezek, anya gyermekével, fekvőhelyen ülő serdülő fiú, imádkozó férfi, Sámuel felkeni Sault

A szöveg:

- Olvasmány: Sámuel története, elhívása

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Tankönyvi folyamatábrák: Mit fejez ki az első rajz? Miért?
- Mit ábrázol a második kép?
- Miért ébredt fel álmából?
- A negyedik képen már felnőttként látjuk az ifjút! Mi olvasható le a képről?
- Az ötödik képen már egészen idős, mit ábrázol a jelenet? Kit ken fel éppen Izrael királyának? Mit tudsz erről? Kérdezd a hitoktatódat!

A szöveg:

- Olvassátok el az olvasmány címét! Mit jelent a cím? Ki lehetett Sámuel? Hallottatok-e már róla?
- Ki volt Sámuel édesanyja? Miért imádkozott az Úrhoz? Mit ígért az Úrnak, ha teljesíti a kérését?

- Mit mondott Éli Annának?
- Ki volt Éli?
- Hol élte az életét Sámuel? Kik nevelték Sámuelet?
- Mi történt vele a templomban? Ő mit gondolt és mit tett?
- Mit tett, amikor rájött, hogy az Úr szólítja? Mit mondott az Úrnak?
- Milyen feladattal bízta meg az Úr?
- Hogyan élte Sámuel az életét?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

”Szólj, mert hallja a te szolgád.”

- Ki mondta ezt a mondatot és kinek? Miért?
- Te hogyan szolgálod az Urat? Hallod-e hogyan, miképpen, ki által szól hozzád az Úr? Mondd el!

1. Anna életvonala. Tekintsünk rá a történetre az édesanya szemszögéből! Rajzoljuk fel Anna életvonalát a történet kezdetétől! A nehézségek idején a tábla közepén vízszintesen húzott vonal lefele tér, öröm idején, áldások idején fölfelé halad. Helyezzünk a gyermekekkel a vonalra a megfelelő helyre a leckében található illusztrációkat!

2. Süket postás. Az aranymondást taníthatjuk az ismert fülbe sűgős módszerrel is, amikor elindítjuk az osztály egyik sarkán fülbe sűgva az üzenetet, amit ők ugyancsak fülbe sűgva adnak tovább, kérdés, az utolsóhoz mi jut.

3. Ki szólít? Koszorú népi játék. Lányos csoportok még ebben az életkorban is szívesen eljátsszák az óvodás korukból ismert népi játékot, amikor valaki leguggol a kör közepére, eltakarja a szemét, míg a körben lévők éneklnek az éneket: „Koszorú, koszorú, mért vagy olyan szomorú?” A körben guggoló: „Azért vagyok szomorú, mert a nevem koszorú.” Majd valaki a külső körből a hátához megy, és elváltoztatott hangon, a másik gyerek hátán kopogtatva mondja: „Kipp, kopp, kopogok, találd ki, hogy ki vagyok?” Ha kitalálja a közepén lévő, akkor helyet cserélnek.

4. Keresztelői fotók, történetek. Hozassunk be a gyerekekkel keresztelői fotókat! Beszélgessünk az alkalomról, a templomról, a keresztelő lelkészről, keresztszülőről! Keressük meg a nevüket, ha lehetőségünk van rá, a keresztelői anyakönyvben!

5. Szüleik hivatása? Beszélgethetünk szüleik hivatásáról. Mit tudnak róla, miért az a foglalkozásuk? Keressük az elbeszélésekben Isten gondviselő jelenlétét, tervét, fűzzük hozzá a gyermekek elbeszéléseihez!

6. Elhívás – hivatás. Mi magunk is bizonyoságot tehetünk az elhívásunkról, hivatásunkról, de be is hívhatunk valakit az órára, aki szívesen beszél a gyülekezetből, tanári karból arról, hogy Isten hogyan vezette őt erre a hivatásra, arra a helyre, ahol él, szolgál.

7. Interjú: Miért lett lelkész a gyülekezetünk lelkésze? Csoportmunkaként adjuk ki egy interjú készítését a gyülekezet lelkészeivel! A csoportmunka menetét segítsük az alábbi pontokkal:

- Időpont egyeztetése személyesen (vasárnapi istentisztelet végén) vagy telefonon. Csoporttagok tájékoztatása. Felelős:.....

- Kérdések összegyűjtése a csoporttagoktól. Felelős:.....
- Találkozó megbeszélése, egyeztetése, szervezése. Felelős:.....
- Apró ajándék a csoport részéről a meglátogatott lelkésznek. Felelős:.....
- Szóvivő, aki felteszi a csoport kérdéseit. Felelős:.....
- Hangmérnök, aki a mobilja segítségével felveszi a hangot, vagy videót készít az alkalomról. Felelős:.....
- Prezentálás. Fogalmazás/tabló/kisfilm készítése. Felelős:.....

8. Tedd, amit mondok! – játék párban. (Ötlet: Alexi Zsófia)

Ketten egymással háttal ülnek. Mindkettőjük előtt ugyanaz a játékkészlet van (legók, fakockák, papír és ceruzák, bábok, babzsákok, stb.) Nem látják egymást a gyerekek, de beszélgetni tudnak. A pár egyik tagja elrendezi a kapott tárgyakat maga előtt, és pontos utasításokat fogalmaz meg a társának, hogy mindkettőjük előtt ugyanaz az elrendezés legyen. Sámuelnek is pontosan elmondta az Úr, hogy mit kell tennie, és ő meg is tette. Vajon mennyire nehéz feladat ez?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

3. feladat: Fentről lefele, jobbról balra az ábrák a következőket jelenítik meg: természet szépsége; mindennapi élelem, imádság, igehirdetés, tankönyv, templom, tanárnő/tanár, Biblia, szülők, aranymondás, istentiszteleti alkalom

RÉSZÖSSZEFOGLALÁS

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK ÖSSZEFOGLALÓ ÓRÁJÁRA

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Házi feladat ellenőrzése</p> <p>Átvezetés: Mi a különbség a sátor és a templom mint istentiszteleti helyek között? A mai összefoglaló óra a honfoglaló nép történeteit eleveníti fel az új hazában.</p>	<p>MFGY 8. lecke 1. (26. o.) MFEI 8. lecke 1. (29. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Vaktérkép – ismeret felelevenítése párokban Rajzoljuk fel a táblára a MFEI 23. oldalán lévő vaktérképet! Osszuk ki padonként egy-egy ollóval egy-egy szélesebb papírcsíkon az összekevert betűkből álló feliratokat úgy, hogy azok szétvághatók legyenek! Dolgozzanak párban a tanulók! Vágják szét a feliratot betűkre, rakják ki a helyes szót, majd ragacsgyurmával illesszék a táblára a megfelelő helyre! A feladat végén írjuk be a törzseket is a megfelelő helyre!</p> <p>Barkochba – bibliai szereplők körülírása, csoportjáték Írjuk fel post-itokra az MFEI 34. oldalán lévő bibliai szereplőket! Osszuk ki a tanulók között úgy, hogy egyből egy tanuló homlokára ragasszuk a feliratot, hogy ő ne, csak a társai láthassák, hogy kicsoda ő! A feladat, hogy körbejárva, a társainak egy-egy kérdést feltéve megtudja, hogy kicsoda ő, kinek a neve van a homlokán. A kérdésekre csak a barkochba szabályai szerint 'igen', 'nem', 'is-is' lehet a válasz. Aki megfejtette a nevét hangosan kiáltsa: Én vagyok... Így jelzi, hogy őneki sikerült. Versenyszerűen is játszhatjuk.</p> <p>Interjú – azonosulás a bibliai szereplőkkel Miután a tanulók kitalálták, hogy ők kicsodák, készítsünk velük interjút! Járjunk körbe, és mindenkitől kérdezzük meg, hogy tudnak-e arról beszélni, hogy kit tekintenek Úrnak, és mit tett velük ez az Úr!</p>	<p>Eszköz: előre megírt papírcsíkok, 6 db olló</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI Részösszefoglalás 1. (31. o.)</p> <p>Eszköz: előre megírt post-it</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI Részösszefoglalás 3.; 5. (33–34. o.)</p> <p>Javaslat: Nagy csoportlétszám esetén egy nevet több gyermeknek is adhatunk.</p> <p>A feladat a munkafüzetben is levégezhető: MFEI Részösszefoglalás 2. (32. o.)</p> <p>Javaslat: Ha többen is ugyanazt a</p>

	<p>Keresd a párod! - Kik szolgálnak ma az élő Úrnak?</p> <p>Írjuk fel külön-külön kis kártyákra a gyülekezetünk szolgálóinak a nevét és tisztségét (kántor, lelkész, hittanoktató, gondnok, iskolaigazgató...)! Osszuk ki a kis kártyákat a tanulók közt, akik anélkül, hogy megnéznék, tegyék a homlokukra! Csak a társaik segíthetnek abban, hogy a tisztség megtalálja a hozzá tartozó nevet.</p>	<p>bibliai nevet kapták, akkor együtt kérdezzük őket!</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI Részösszefoglalás 4. (33. o.)</p>
Aranymondások	<p>Folytasd! – aranymondások ismétlése labdával/plüssállattal</p> <p>Álljunk körbe! Valaki kezdjen el egy aranymondást, miközben tovább ad/dob egy labdát/plüssfigurát! Aki kapja, az vagy folytatja az aranymondást, vagy passzol és továbbdobja a labdát/plüssöt.</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	Ismételjük át az eddig tanult énekeket!	
Házi feladat	<p>MFEI Részösszefoglalás 6. (34. o.)</p> <p>Fogalmazás: Te mit tudsz mondani az élő Úrról?</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Folytasd a nyomokat! Hozzuk be a 4. leckénél használt nyomokat! Rakjuk sorrendbe a tanulókkal! Majd adjunk a kezükbe korabeli házak rajzát kivágva (kb. 8-9 db)! Ezek már a letelepedett nép történeteit jelképezik. Rajzolja meg az osztály Izráel népének történeteit, amelyeket már Kánaán földjén éltek meg, amelyeket az idei tematikai egységben tanultak! Vegyük számba a történeteket, majd osszuk szét, hogy ki melyiket rajzolja! Nagyobb létszámú csoport esetén párban is dolgozhatnak.

2. Legek. Melyik volt ennek a tematikai résznek a legdurvább, legvéresebb, legmegrendítőbb, legmeghatóbb története? Írjuk fel egy-egy A/4-es lap aljára ezeket a szavakat! Adjuk körbe a lapokat úgy, hogy mindenki írjon az egyes szavakhoz egy-egy történetet, eseményt az elmúlt időszak hittanóráiról! Miután ráírta a maga sorát, hajtja le, hogy a következő ne láthassa! A végén hajtogassuk ki a lapokat és olvassuk fel az összegyűlt irományokat!

8. SAUL AZ ELSŐ KIRÁLY

(1Sám 8,1–10,8)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

Egyháztörténet, tankönyv és tanári kézikönyv, RPI 1999.

JAGERSMA, H., Izráel története az ószövetségi korban, Budapest 1991.

Jubileumi Kommentár, Budapest

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetségét köt népével, Budapest, 2015.

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.)

Isten a király

Isten népének az államformája alapvetően a teokrácia, azaz Isten uralma. Ebben az országban Isten a király. Erről tanúskodik a Szentírás:

„Az Úr uralkodik örökkön örökké.” (2Móz 18,18)

„Emeljétek föl fejeteket, ti, kapuk, emelkedjétek föl, ti, ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Ki az a dicső király? Az erős és hatalmas Úr, az Úr, aki hatalmas a harcban. (Zsolt 24,7–8)

„...a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim!” (Ézs 6,5)

Isten királyként gondoskodik népéről (Zsolt 145,1kk.). Isten a király, ezért népe engedelmeséggel tartozik neki. A néppé formálódás előtt is egyértelmű volt ez a törzsek, a családok számára. Ábrahám engedelmesen indult el Isten szavára. (1Móz 12,1.4.) A családfő a család életét Isten vezetése szerint irányította. A családi törvények alapja az Isten hatalmának elismerése volt. Később, amikor nagyobb közösséggé formálódtak, akkor a vének tanácsa lett a közösség irányítója. Mózes a vénekkel beszélt (2Móz 3,16), amikor a nép sorsáról kellett döntenie. A kánaáni honfoglalás után Isten maga választott bírakat a vezetésre, hogy egy adott szükséghelyzetben a nép élére álljanak.

De a letelepült nép a környező országokhoz hasonlóan vezetőül (látható, emberi) királyt kívánt magának. Egy olyan királyt, aki egyaránt bíró és hadvezért (1Sám 8,20), aki az igazság és a hatalom letéteményese. Sámuel próféta rosszalta ezt, és előrevetítette, hogy ez önkényre ad lehetőséget (1Sám 8,11–16). A környező királyságokban a királyt istenként tisztelték, aminek nincs helye Isten népe életében. Ez a teokrácia elvét veszélyeztető kívánság volt. „Mert nem téged vetettek el, hanem engem vetettek el, hogy ne én legyek a királyuk.” (1Sám 8,7) Sámuel úgy megfogalmazott, hogy hálátlan megvetése ez annak az Istennek, Aki megszabadította népét (1Sám 10,19). Ahogyan a bírakat is Isten választotta ki, és hívta el, úgy a királyokat is (1Sám 9,16). A kiválasztás pecsétje a felkenetés volt. Ez volt Isten akaratának jele. (1Sám 10,1)

„Saul királysága (kb. Kr. e. 1025–1011/1010)

A kapcsolat Sámuel és Saul között

Isten szavának engedelmeskedve keresett Sámuel királyt a népnek. Végig hangsúlyos a történetekben, hogy Isten választotta ki Sault, nem pedig a nép döntött. Saul első győzelme után (az ammóniak ellen) Sámuel letette a bírói tisztét és búcsúbeszédet mondott. Prófétaként azonban továbbra is imádkozott a népért (1Sám12), és folyamatosan jelen volt Saul király életében. Az engedetlené vált Saulnak hirdette Isten ítéletét. Isten parancsára Dávidot titokban királlyá kente, és

oltalmat adott neki, amikor Saul elől menekült. Ezzel a későbbi cselekvő és az aktuális bűnök ellen tiltakozó próféták előképének is tekinthető.

Saul királlyá választása és személye (1Sám 10)

Az első **király megválasztásában** Sámuel 1. könyve rámutat arra, hogy Isten munkálkodott a királyság érdekében is. Saul apja, a Benjámin törzséből származó Kis elveszett szamarainak keresésére indulva találkozott Sámuellel, a „látóval”. Isten szavára, találkozásuk alkalmával Sámuel titokban felkente Sault királlyá. Majd Sámuel Micpában „országgyűlést” hívott össze, melynek témája a királyválasztás volt. Sorsolással választottak királyt, ahol Saulra esett a választás (1Sám 9–10.). Ezt követően Saul nagy népszerűséget szerzett, amikor vezetésével legyőzték a tízszeres fölényben lévő ammóniakat, ezzel megerősítették királyságát Gilgálban (1Sám 11).

Saul ellentmondásos személyiségnek tűnik a Szentírás alapján. Bár Isten választotta, és sok sikert ért el, de elég sok szó esik az Isten ellen fordulásairól is. Pl. meglátogatott egy halottidézőt, önfejtő volt, nem hallgatott Isten szavára, el akarta pusztítani Dávidot, féltékeny volt fiának (Jónáthán) sikereire, féltékeny volt Dávidra, stb. Az 1Sám16-ban olvashatunk arról is, hogy depressziós hajlamú ember lehetett. Dávid az egyik leírás szerint így került a királyi udvarba, ahol zenéjével lenyugtatta az ingerült királyt.

Saul végig Gibeában maradt, nem épített ki magának királyi rezidenciát. Nem olvasunk arról sem, hogy a harcokon kívül igazán uralkodáshoz hasonlító tevékenységet folytatott volna, közigazgatási rendszer kialakításáról sincs szó. A szó igazi értelmében nem is király volt, hanem hadvezér. Éppen ezért a klasszikus királyság korát utódjához, Dávidhoz köthetjük. Érdemei között említhető az ammóniak legyőzése (1Sám 11), a filiszteusok visszaszorítása (1Sám 14), az amálekíták fölött aratott győzelme (1Sám 15).

Saul Isten ellen fordulása

Saul és fia, Jónátán, számos győzelmet arattak a filiszteusok fölött. De Saul sorra követte el a hibákat. Egyik alkalommal Sámuel helyett bemutatta az áldozatot, amit nem tehetett volna meg, mivel nem volt pap. Majd Isten utasítása ellenére megengedte népének a zsákmányszerzést (rablást), és megkímélte az amálekítákat. Az Istennek való engedetlenség büntetése az lett, hogy az Úr elfordult tőle, nem tekintette többé királynak. Sámuel végleg megszakította vele kapcsolatát. Saját maga okozta a halálát is. Egy filiszteusok elleni küzdelemben vereséget szenvedtek, ahol Saul fiai meghaltak. Ez után ő is a saját kardjába dőlt, hogy elmeneküljön a fogság elől (1Sám 31,4).⁶⁴

Saul életén keresztül Isten arra figyelmeztet minket, hogy a kiválasztottság nem elég, hanem mindvégig hűségesnek kell maradni Istenhez. Attól függően végezzük a szolgálatunkat jól vagy rosszul, hogy az Isten útján járunk-e, megmaradunk-e a tanítása mellett. Isten szavára kitartóan, élethosszig kell figyelni. Akkor lesz az életünknek gyümölcse, ha az gondozzuk (Péld 27,18) Gondold végig a végig! Saulnak Isten prófétája, Sámuel segítője volt az úton, azonban ezt a segítséget nem vette mindig igénybe. Isten ad ma is segítőt a hívó emberek mellé, aki a Szentlélek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

⁶⁴ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 70–72. o.

A korábbi leckében a gyülekezet körében felvetett problémakört ebben a leckében a mindennapokban vizsgáljuk meg.

A negyedikes gyermek az eriksoni modell szerint a harmadik fázis vége felé tart. Még működhet benne a teljesítményre való vágy, a bizonyítás, de lehet, hogy már inkább az identitáskeresés határozza meg.

A gyermek feladathoz való viszonyát egyrészt meghatározhatja, hogy a korábbi években mennyiben a kezdeményezőkézség, vagy mennyiben a kisebbség győzött benne. Másrészt a szocializációs közeg, hogy mennyiben tudták jól feladatvégzésre motiválni. A gyermekben az elvégzett feladat örömet szerez. Ha a környezete minden életkorban a megfelelő nehézségű és időtartamú munkával látta el, akkor valószínűleg egészséges attitűddel áll neki saját feladatainak. Ha túl nehéz feladatokat kapott, akkor a kudarc erősödhetett meg benne. Ha nem mertek feladatot bízni rá, akkor a kisebbség. Ugyancsak szocializáció függvénye, hogy milyen a munkához való viszonya. Örömmel, kötelességtudóan, kelletlenül, másokra mutogatva, vagy éppen féltékenykedve végzi-e a feladatot? Tud-e segítséget kérni, hallgat-e az útmutatásra, a tanácsra, segítségre?

Ebben a leckében Saul történetén keresztül a csoportunk feladathoz való viszonyát ismerve segíthetünk egy pozitív attitűdbeli elmozdulást, illetve a lelkes munkavégzés és abban a vezetőkhoz való viszony megerősítését.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel elmondani azt, hogy kicsoda Saul, ill. a királlyá kenésének történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásokban, beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja önállóan elmondani azt, hogy kicsoda Saul, illetve királlyá kenésének a történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján.○ Tudja jellemezni Saul személyiségét.○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét és tanulja meg: Példabeszédek könyve 27,18.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Feladatvégzés Isten szerint.

Kognitív cél: Saul történetén keresztül annak a felismertetése, hogy a szolgálatunkat lehet jól és rosszul végezni attól függően, hogy Istennel járunk, vagy nem járunk Istennel.

Affektív cél: Az Isten szerinti feladatvégzés akadályainak és lehetőségeinek (kételyek, bizonytalanságok) a feltérképezése.

Pragmatikus cél: Bátorítás az Isten szerinti feladatvégzésre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Én és a gyülekezeti szolgálatok? – korábbi feladat felelevenítése Térjünk vissza a MFGY 8. lecke 2/c. (27. o.); MFEI 8. lecke 2/c. (30. o.) pontjára. Sikerült-e azóta valamilyen gyülekezeti szolgálatot felajánlania a tanulóknak?</p> <p>Én és a feladatok – beszélgetés a TK illusztrációja és a Feladattár 1. kérdései alapján</p> <p>Átvezetés: Izrael nem elégedett meg Istennel, a mennyei királlyal, földi királyt kívánt. A mai történet Saulról szól, és arról, hogyan végezte a királysággal járó feladatait.</p>	<p>MFGY 8. lecke 2/c. (27. o.); MFEI 8. lecke 2/c. (30. o.)</p> <p>TK 9. lecke Feladattár 1. (23. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Saul az első király – Történetmondás A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrael királyt kíván • Sámuel felkeni Sault • Saul győztes csatái • Saul engedetlenségei: Sámuel helyett bemutatja az áldozatot, zsákmányok szétesztása • Dávidot küldi segítségül Isten • Saul féltékenysége • Halottidézőnél • Öngyilkosság a vesztes csatában <p>Beszélgetés a történet képei és a történetmondás alapján!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen jó tulajdonságai, adottságai voltak Saulnak? • Milyen erősségei voltak királtságának? • Milyen gyengeségeket, hibákat fedezel fel a viselkedésében? • Milyen rossz döntéseket fedezel fel az életében? <p>A tanulók feladathoz való viszonyának feltérképezése, a történet tanulságának elmélyítése a tankönyvben és a munkafüzetben való munkáltatással.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassuk el közösen a Tudod-e anyagát, vagy foglaljuk össze a történet 	<p>TK 9. lecke (22. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Osszuk két részre az osztályt! Az egyik fele írja fel Saul értékeit, jótetteit! A másik csoport írja fel hibáit, gyengeségeit, rossz döntéseit!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 9. lecke 1. (28. o.) MFEI 9. lecke 1. (35. o.)</p> <p>MFGY 9. lecke 3. (30. o.) MFEI 9. lecke 3. (37. o.)</p> <p>TK 9. lecke Tudod-? (23. o.)</p>

	<p>tanulmányként!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyéni munkában végezzék el a munkafüzet 2. feladatát! • Dolgozzuk fel az aranymondást a Feladattár 2. kérdése alapján! 	<p>MFGY 9. lecke 2. (29. o.) MFEI 9. lecke 2. (36. o.) TK 9. lecke Feladattár 2. (23. o.)</p>
Aranymondások	<p>„Aki a fügefát gondozza, az eszi a gyümölcsét.” (Péld 27,18) Gyűjtsünk közmondásokat, szólásokat, amelyek hasonló üzenetet hordoznak, mint az aranymondás!</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 9. lecke 4. (30. o.) MFEI 9. lecke 4. (37. o.)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>12. Isten élő Lelke, jöjj (TK 82. o.) JJ: 9. Mind jó, amit Isten tész</p>	
Házi feladat	Válogassunk az órán nem kitöltött munkafüzeti feladatokból!	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 22-23. oldal

A képen látható:

- Rajz: Sámuel felkeni Sault jelenete, Saul képe, Saul és a zsákmány rajza
- Rajzok: kuka, kislány ábrázolása más-más arckifejezésekkel, furulya, terített asztal részlete, mosogatógép, könyv, macskatál

A szöveg:

- Olvasmány: Saul, az első király története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Kiket látsz az első rajzon? (Már láttad a tankönyved 19. oldalán.) Mi történik a képen?
- Miért volt erre a szertartásra szükség?
- Kit ábrázol a második kép? Milyennek találsz? Mit olvasol le a képről?
- Milyen embert mutat be a harmadik rajz? Mit látsz a háttérben? Honnan kerülhettek oda?
 - Milyen munkaeszközöket látsz a képen? Neked melyikkel volt már feladatod? Milyen érzéssel végezted el ezt a feladatot? Miért?
 - Mi a kedvenc otthoni feladatod, amit nagyon szívesen végzel?

- Milyen feladatai vannak a családot többi tagjának? Melyiket végzik nagyon jó kedvvel?
- Nézd meg a kislány arcát! Milyen érzéseket fejez ki? Miért? Ő vajon melyik háztartási munkát végzi kelletlenül? Melyiket végezheti örömmel? Találd ki!

A szöveg:

- Mi történt Sámuel próféta idején? Miért zúgolódott a nép?
- Mire kérte a nép Sámuel prófétát?
- Kit választott Isten az izráéliek első királyának? Milyen volt Saul?
- Milyenné tette a sok siker Sault? Miért? Mivel lehet bizonyítani az állításodat?
- Mit tartott a legfontosabbnak Saul? Hogyan folytatódott és hogyan ért véget Saul élete? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Aki a fügefát gondozza, az eszi a gyümölcsét.”

- Láttál-e már fügefát? Háromszor is hoz gyümölcsöt, ha gondozzák! Ettél-e már fügét? Milyen ízű volt?
- Nektek otthon milyen gyümölcsfátok van? Hogyan gondozzátok? Ki szedi le a gyümölcsöt? Ki fogyasztja el?

1. Lelkes-Muszáj-Unott egy napja. Osszuk három csoportra az osztályt! Írjunk a gyermekek hátára felváltva egy L vagy egy M vagy egy U betűt. Aki L betűt észlelt, az a Lelkes csapatba kerül, aki M betűt, az a Muszáj csapatba, aki az U betűt, az az Unott csapatba. Többféle feladatot adhatunk:

- Írjon minden csapat egy fogalmazást a névadója egy napjáról! Hogyan végezte és hogyan sült el a feladatai, hogyan érezte magát közben?
- Alakítsanak egy szoborcsoportot, ami megjeleníti a névadójukat!

2. Gyere velünk a Biblia korába. Kisebb csoportba bevihetjük a Biblia koráról szóló könyvet, amiben utána nézhetünk, hogy milyen feladatai lehettek egy Biblia korabeli 10 éves gyermeknek, milyen mesterségeket, kézművességeket, ház körüli feladatokat végzett.

3. „Azért jó...” tabló. Vigyünk be feladatokat, házimunkát, kötelességeket ábrázoló, reklámújságból kivágott képeket. Készítsünk közösen egy montázst, amin azt fogalmazza meg az osztály, miért jó ezeket a feladatokat elvégezni!

4. Ez elment vadászni, ez meglőtte, ez... Nagyobb osztályban végezhetünk 4-5 fős csoportban olyan kézművességet, aminek egy-egy lépését mindig más csoporttag végzi el, így közösen készítenek el valamit. Ezáltal átélhetik, hogy minden csoporttag feladatvégzése és lelkesedése fontos, jelentős.

5. Királyos – mozgásos szerepjáték. (Ötlet: Kovács Boglárka)

Járj úgy, mint egy:

- Tanácstalan gyerek, akit királynak választanak
- Egy erős, bátor király, aki csatába megy lován
- Egy gondolkodó király, aki nehéz döntés előtt áll
- Csátát nyert, hazaérkező király

Ülj úgy, mint:

- Egy trónon ülő bölcs, igazságos király
- Reggeliző király, aki késsel-villával eszik
- Leveleit olvasó király

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: H I B D C G F A E

4. feladat: Megfogja a munka végét.; Nem egy nap alatt épült Buda vára.; Ég a keze alatt a munka.; A munka nemesít.; Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!; Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.

9. DÁVID KIRÁLYÁ VÁLASZTÁSA

(1Sám 16)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.

PECSUK, O.(Szerk.), Bibliaismereti kézikönyv, Budapest, 2004.)

Dávid felemelkedésének története

A bibliatudomány a Saul bukásától a Dávid királlyá választásáig terjedő összefüggő elbeszélésciklust, azaz 1Sám 16–tól 2Sám 5-ig terjedő fejezeteket elnevezte „Dávid felemelkedése történeté”-nek.

„Dávid királysága (kb. 1011/1010–972/970)

Dávid elhívása és személye (1Sám 16)

Már Sámuel első könyvében olvashatunk Dávidról, akit Sámuel már akkor királlyá kent, amikor még Saul volt az uralkodó. Isten szavára, az engedetlen Saul helyett választotta őt Sámuel. Dávid a betlehem-i Isai házából származott, a legkisebb, a nyolcadik fiú volt. Ezt követően került Saulhoz. Dávid Saul haláláig tiszteletben tartotta, hogy Saul a felkent király, sőt, Saul és Jónatán halálhíre őszintén megrendítette (2Sám 1).

A Biblia pozitívan nyilatkozik személyiségéről, még akkor is, ha hibáit sem kendőzi el. Jó megjelenésű, daltárs, okos beszédű, népszerű, hűséges, megbízható, alázatos és irgalmas embernek látszik a történetekből. Pásztor volt még mielőtt Saul udvarába került volna (1Sám 17,15). Itt kötött barátságot Jónatánnal, Saul fiával, aki több esetben még az apjával szemben is védte barátját.

A Szentírás beszél Saullal való ellentmondásos kapcsolatáról. Egyrészt Saul által került a királyi udvarba zenészként, lantjátékával nyugtatta le a királyt. Másrészt sokat olvashatunk arról is, hogy a filiszteus Góliát legyőzése után Saul féltékenyvé vált, és meg akarta ölni Dávidot. Menekülnie is kellett előle, aminek eredménye egy hosszas üldözés lett. Dávid több alkalommal is bosszút állhatott volna Saulon, mégsem tette meg.

Dávid uralkodása idején Sámuel már nem élt. Ekkor Nátán és Gád próféták hirdették Isten Igéjét.”⁶⁵

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Dávid személye általában már ismert a gyermekek előtt. Felkenetését nem biztos, hogy ismerik.

⁶⁵NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 74. o.

A gyermekek szívesen azonosulnak a legkisebb testvérrel, a népmesék világát idézi elő, ahol a legkisebb királyfi és a legkisebb királylány nyeri el a mese végére a legnagyobb jutalmat, a legnagyobb boldogságot.

A negyedik gyermek az alsó tagozatban nagyként éli meg magát, ugyanakkor már tekinget a felső tagozatosok felé. Két korszak határán van fejlődéslélektanilag is, ami ismét előhozza benne a kicsinység érzését. Már egyre több mindent végez önállóan, mégis, még csak alsó tagozatos.

A történet fókuszában Isten terve van. Dávid ebben a történetben kap egy jövőképet, ugyanakkor megmaradhat gyermeknek. Még fejlődnie, erősödnie, tanulnia, tapasztalnia kell, ahogy egy negyediknek is. A mai gyermekeknek gyakran nincs jövőképük vagy épp gyerekkoruk. A tehetősebb családok nem látják el feladatokkal a gyermekeket, így azok nem szereznek tapasztalatot saját magukról és a világban végezhető tevékenységekről/munkáról. A hátrányos helyzetben élő családok nagy részében pedig a negyedik gyermek már sok olyan feladatot hordoz, ami a szülei feladata lenne. Vigyáz a kistestvérré, elindítja a kisebbeket óvodába, iskolába, de a szülők cél nélküli élete, a haszontalan mindennapok nem segítenek, hogy a gyermekben kialakuljon egy jövőkép a későbbi életével kapcsolatban. Ezt célozza meg Dávid története. A gyermek rátekinthet azokra az ajándékokra, amelyeket Istentől kapott, amelyekkel kibontakozhat a világban.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Dávid királlyá választásának történetét a tankönyvi képek és szöveg segítségével. ○ Tudja segítséggel értelmezni és memorizálni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 16,7. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni és elmondani Dávid felkenetésének történetét a tankönyvi képek és szöveg segítségével. ○ Tudja önállóan értelmezni és memorizálni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 16,7.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Istennek a legkisebbel is terve van.

Kognitív cél: Dávid történetén keresztül rámutatni Istenre, akinek a legkisebbel is nagy terve van.

Affektív cél: A gyermekleltől adódó negatív érzések feloldása Isten legkisebbeket is megszólító ígéretével.

Pragmatikus cél: A gyermekkel közösen annak a felfedezése, hogy neki milyen szerepe lehet Isten tervében.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>A 'legkisebb' léttel való azonosulás – egyéni/páros munkáltatás a munkafüzetben</p> <p>Párban vagy egyénileg végezzék el a munkafüzet 1. feladatát!</p> <p>Osszuk meg egymással a válaszokat!</p>	MFGY 10. lecke 1. (31. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Kicsinyek a Bibliában, akikkel Istennek nagy terve volt. – közös munka a táblánál</p> <p>Készítsük el a táblán a munkafüzet 2. feladatában található táblázatot! Osszuk ki az egyes állításokat papíron! A csoport előképzettségétől függően vagy önállóan töltsék ki a táblázatot, vagy adjuk meg a lehetséges válaszokat gyurmaragaccsal felragasztva a tábla szabad részeire, amelyekből választhatnak!</p> <p>Átvezetés:</p> <p>A mai órán egy legkisebb fiúról szól a történet, akivel Istennek nagy terve volt.</p> <p>Dávid királlyá választása – Történetmondás</p> <p>A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sámuel elkeseredése Saul miatt • Isten új terve • Sámuel Betlehemben Isai házában • A hét testvér Sámuel előtt • Aranymondás – ahogyan Isten látja az embereket • Dávidot hazahívják a nyáj mellől • Dávid felkenése • Dávid előtt lévő út <p>Képelemzés – TK illusztrációjának közös elemzése és a Feladattár közös feldolgozása</p> <p>Milyen érzések, indulatok tükröződnek a testvéreken?</p> <p>Milyen módon éled meg azt, hogy gyermek vagy, kisebb vagy a különböző szinterein az életednek?</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető:</p> <p>MFGY 10. lecke 2. (31. o.)</p> <p>TK 10. lecke (24. o.)</p> <p>Javaslat: Dávid királlyá választásának a története alkalmas, hogy bibliodramatikusan is feldolgozzuk. Könnyen megjeleníthető, illetve az egyes testvérrel való azonosulásban megjelenhet a gyermekek személyisége, bibliaismerete.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladatok:</p> <p>MFGY 10. lecke 3–4. (32. o.)</p> <p>TK 10. lecke 24–25. o. Feladattár</p>
Aranymondások	<p>„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.”</p> <p>(1Sám könyve 16,7)</p>	Találjunk ki mozdulatokat az aranymondás elsajátításához, így könnyebben rögzül!

Énekjavaslat (alternatívák)	14. Hárfahúron háladallam (TK 84. o.) RÉ: 47. zsolt. 1–2. verse – No, minden népek (+BS) 264. dics. – Áldjad én lelkem (+BS) 296. dics. 1. verse – Szép tündöklő hajnalszavak JJ: 8. Ki hűséges én hozzá	
Házi feladat	Munkafüzet meg nem oldott feladataiból szabadon	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 24-25. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: Dávid testvérei figyelik Dávidot. Sámuel felkeni Dávidot.
 - Fényképek: kislány könyvekkel, fiú futball labdával, a képek körül szófelhőkben szavak, kifejezések (a gyülekezetben, az orvosi rendelőben, otthon, a hittanórán, az iskolában, a barátaimmal)

A szöveg:

- Olvasmány: Dávid királlyá választása

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Ki az, akit felken Sámuel? Ki volt ő? Mit tudtok róla? Ki volt Sámuel? Mit tanultatok eddig róla?
- Emlékezzetek Saulra, az első királyra! Hogyan kezdte az uralkodását, hogyan és miért változott meg? Milyenné vált?
- Nézzétek meg a képet! Keressétek meg Sámuel! Nézzétek, meg mit csinál? Miért teszi ezt?
- Kik állnak oldalt és nézik az eseményt? Figyeld meg egyenként az embereket! Mit olvasol le az arckifejezésükből és a testtartásukból?
- Milyen a táj? Milyen növényeket látsz? Mire következtetsz ebből?
- Figyeld meg a férfiak ruházatát! Milyen korban hordhattak ilyen öltözéket a férfiak? Sámuel ruházata miért tér el a többiekétől?

A szöveg:

- Mit tett Saul uralkodásának végén? Miért fordult el Istentől?
- Mit mondott Isten Sámuelnek?
- Hova kellett mennie és miért?
- Hány fia volt Isainak? Mit gondolt róluk Sámuel?

- Ki volt a legkisebb fia Isainak? Miért őt választotta ki az Úr?
- Mit tett ekkor Sámuel?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.”

- Mit lát az ember? Mit néz az Úr?
- Mi van a szívünkben? Mit láthat ott az Úr?

1. Legkisebb emlős-madár-hüllő. Olvassuk el közösen a Tudod-e? – ben lévő állatok jellemzőit! Jelenítsük meg egy centiméter és egy konyhai mérleg segítségével! Keressünk olyan tárgyat az osztályban, aminek összesen annyi a súlya, mint a bemutatott állatnak!

2. Max Lucado: Különleges ajándék. Hasonló tematikát dolgoz fel ez a mesekönyv, amiben minden kis famanónak a saját feladatát, Istentől kapott hivatását, tehetségét kell felfedeznie kicsinységében.

3. Petőfi kiskorában. Petőfi gyermekkoráról szól Mosonyi Alíz alábbi írása. A híres emberek is voltak gyerekek, kaptak intést, szidást. Rosszalkodtak. A vers játékosan nyitja fel a gyermekek szemét arra, hogy a gyermekként megélt fegyelmezések nem választják el őket a kiteljesedett, egész, értelmes élettől.

Írjuk fel a verset a táblára, vagy vetítsük ki egy Petőfi – fényképpel:

pesten van egy iskola
 petőfi sándor járt oda
 petőfi ne mozogjon a padban
 petőfi zavarja az órát
 petőfi nem hozta el a tornaruháját
 petőfi eszik a pad alatt
 ARANYBETŰKKEL írták be az intőt.

(Mosonyi Alíz: Budapesti mesék– részlet)

Beszélgessünk az alábbi kérdések alapján a versről!

1. Mit mond a vers Petőfi Sándorról?
2. Ismertek-e olyan híres embert, akiről nem gondolták gyermekkorában, hogy nagyra viszi?
3. Te mi leszel, ha nagy leszel?

4. Ismered-e a kis Gaust? Meséljük el a kis Gauss történetét, és a mesélés közben adjunk teret, hogy a gyermekek végezzék el a számolást! A matematikában jártas gyermekek előszeretettel végzik ezt a feladatot.

Az egyik leghíresebb matematikus, Carl Friedrich Gauss már gyermekként kitűnt tehetségével. Az akkori időkben egy tanító egyszerre több osztállyal foglalkozott. Amíg a tanító az egyik csoporttal foglalkozott, addig a többieknek önálló feladatot adott. Egy alkalommal Gauss csoportja azt a feladatot kapta, hogy adják össze 1-től 100-ig az egész számokat. A tanító arra számított, hogy ez jó sokáig el fog tartani a gyermekeknek. Legnagyobb csodálkozására a kis Gauss már jelentette is az eredményt: 5050. A tanító kérdésére, hogy kapta a helyes eredményt, el is magyarázta: Az első és utolsó szám összege: $1 + 100 = 101$. A második és utolsó előtti számok összege ugyancsak ennyi: 2

+ 99 = 101, és így tovább. Összesen 50 darab ilyen pár van, mindegyik összege 101, így a keresett összeg $101 \times 50 = 5050$.

Otthoni feladatként adhatjuk:

a) Kérdezd meg a környezetében lévő felnőtteket, hogy van-e olyan az életükben, amiben már gyermekként is ügyesek voltak, és ma is használják? Hogyan készítette őket Isten a mostani életükre?

b) Rajzold le őket gyermekként és felnőttként!

5. Királyos – mozgásos szerepjáték. (Ötlet: Kovács Boglárka)

Járj úgy, mint egy:

- Tanácstalan gyerek, akit királynak választanak
- Egy erős, bátor király, aki csatába megy lován
- Egy gondolkodó király, aki nehéz döntés előtt áll
- Csata nyert, hazaérkező király

Ülj úgy mint:

- Egy trónon ülő bölcs, igazságos király
- Reggeliző király, aki késsel, villával eszik
- Leveleit olvasó király

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: József – Egyiptom főembereként megmentse családját az éhezéstől ; Ábrahám – Isten népének ősatya legyen; Jákób – Istenhez térjen, és tőle származzon Izráel 12 törzse; Mózes – kivezesse népét Egyiptomból; Sámuel – próféta és bírá legyen Izráelben.

4. feladat: bot: vezetés, a nép terelgetése; lant: zsoltárírás, imádság a népért; parittyá: harc a népért

5. feladat: Fönről-le, jobbról-balra a lehetséges válaszok:

fiú -> apuka; kutyakedvelés -> állatorvos; lány -> anyuka; számítógépes ismeretek -> informatikus; Biblia -> presbiter, lelkész, hittanoktató, házicsoportvezető; énekhang -> óvónő, kórustag, énektanár, énekes; matektehetség -> matematikus, könyvelő, közgazdász, csillagász; foci -> edző, focista, lelkes apuka; rajz/írás -> grafikus, író, könyvelő; kerti munka -> kertész, gazdálkodó, hobbikertész; olvasás -> író, tanár, tudós, bölcsész

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Istennek a legkisebbel is terve van.

Kognitív cél: Dávid történetén keresztül rámutatni Istenre, akinek a legkisebbel is nagy terve van.

Affektív cél: A gyermeklétből adódó negatív érzések feloldása Isten legkisebbeket is megszólító ígéretével.

Pragmatikus cél: A gyermekkel közösen annak a felfedezése, hogy neki milyen szerepe lehet Isten tervében.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
---------------------	-------------------	--------------------------------------

<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Legkisebb emlős-madár-hüllő Olvassuk el közösen a Tudod-e? – ben lévő állatok jellemzőit! Jelenítsük meg egy centiméter és egy konyhai mérleg segítségével! Keressünk olyan tárgyat az osztályban, aminek összesen annyi a súlya, mint a bemutatott állatnak!</p> <p>A 'legkisebb' léttel való azonosulás – egyéni/páros munkáltatás a munkafüzetben Párban vagy egyénileg végezzék el a munkafüzet 1. feladatát! Osszuk meg egymással a válaszokat!</p>	<p>TK 10. lecke Tudod-e? (25. o.)</p> <p>Eszköz: konyhai mérleg, centis/vonalzó</p> <p>MFEI 10/A. lecke 1. (38. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Kicsinyek a Bibliában, akikkel Istennek nagy terve volt. – közös munka a táblánál Készítsük el a táblán a munkafüzet 2. feladatában található táblázatot! Osszuk ki az egyes állításokat papíron! A csoport előképzettségétől függően vagy önállóan töltsék ki a táblázatot, vagy adjuk meg a lehetséges válaszokat gyurma ragaccsal felragasztva a tábla szabad részeire, amelyekből választhatnak!</p> <p>Átvezetés: A mai órán egy legkisebb fiúról szól a történet, akivel Istennek nagy terve volt.</p> <p>Dávid királyá választása – Történetmondás A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sámuel elkeseredése Saul miatt • Isten új terve • Sámuel Betlehemben Isai házában • A hét testvér Sámuel előtt • Aranymondás – ahogyan Isten látja az embereket • Dávidot hazahívják a nyáj mellől • Dávid felkenése • Dávid előtt lévő út <p>Aranymondás feldolgozása Találjunk ki mozdulatokat az aranymondás elsajátításához, így könnyebben rögzül!</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI 10/A. lecke 2. (38. o.)</p> <p>TK 10. lecke (24. o.)</p> <p>Javaslat: Dávid királyá választásának a története alkalmas, hogy bibliodramatikusan is feldolgozzuk. Könnyen megjeleníthető, illetve az egyes testvérrel való azonosulásban megjelenhet a gyermekek személyisége, bibliaismerete.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladatok: MFEI 10/A. lecke 3–4. (39. o.)</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (1Sám 16,7)</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	14. Hárfahúron háladallam (TK 84. o.) RÉ: 47. zsolt. 1–2. verse – No, minden népek (+BS) 264. dics. – Áldjad én lelkem (+BS) 296. dics. 1. verse – Szép tündöklő hajnalcsillag JJ: 8. Ki hűséges én hozzá	
Házi feladat	Gyűjtőmunka: PPT-n, kisfilmen gyűjtsenek olyan történeteket, amikor valaki már gyermekként kitűnt valamilyen Istentől kapott adományával, amelyet felnőttként kamatoztatott is.	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Max Lucado: Különleges ajándék. Hasonló tematikát dolgoz fel ez a mesekönyv, amiben minden kis famanónak a saját feladatát, Istentől kapott hivatását, tehetségét kell felfedeznie kicsinységében.

2. Petőfi kiskorában. Petőfi gyermekkoráról szól Mosonyi Alíz alábbi írása. A híres emberek is voltak gyerekek, kaptak intést, szidást. Rosszalkodtak. A vers játékosan nyitja fel a gyermekek szemét arra, hogy a gyermekként megélt fegyelmezések nem választják el őket a kiteljesedett, egész, értelmes élettől.

Írjuk fel a verset a táblára, vagy vetítsük ki egy Petőfi- fényképpel:

pesten van egy iskola
petőfi sándor járt oda
petőfi ne mozogjon a padban
petőfi zavarja az órát
petőfi nem hozta el a tornaruháját
petőfi eszik a pad alatt
ARANYBETÜKKEL írták be az intőt.

(Mosonyi Alíz: Budapesti mesék - részlet)

Beszélgessünk az alábbi kérdések alapján a versről!

1. Mit mond a vers Petőfi Sándorról?
2. Ismertek-e olyan híres embert, akiről nem gondolták gyermekkorában, hogy nagyra viszi?
3. Te mi leszel, ha nagy leszel?

3. Ismered-e a kis Gaust? Meséljük el a kis Gauss történetét, és a mesélés közben adjunk teret, hogy a gyermekek végezzék el a számolást! A matematikában jártas gyermekek előszeretettel végzik ezt a feladatot.

Az egyik leghíresebb matematikus, Carl Friedrich Gauss már gyermekként kitűnt tehetségével. Az akkori időkben egy tanító egyszerre több osztállyal foglalkozott. Amíg a tanító az egyik csoporttal foglalkozott, addig a többieknek önálló feladatot adott. Egy alkalommal Gauss csoportja azt a feladatot kapta, hogy adják össze 1-től 100-ig az egész számokat. A tanító arra számított, hogy ez jó sokáig el fog tartani a gyermekeknek. Legnagyobb csodálkozására a kis Gauss már jelentette is az eredményt: 5050. A tanító kérdésére, hogy kapta a helyes eredményt, el is magyarázta: Az első és utolsó szám összege: $1 + 100 = 101$. A második és utolsó előtti számok összege ugyancsak ennyi: $2 + 99 = 101$, és így tovább. Összesen 50 darab ilyen pár van, mindegyik összege 101, így a keresett összeg $101 \times 50 = 5050$.

Otthoni feladatként adhatjuk:

a) Kérdezd meg a környezetekben lévő felnőtteket, hogy van-e olyan az életükben, amiben már gyermekként is ügyesek voltak, és ma is használják? Hogyan készítette őket Isten a mostani életükre?

b) Rajzold le őket gyermekként és felnőttként!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: József – Egyiptom főembereként megmentse családját az éhezéstől; Ábrahám – Isten népének ősatya legyen; Jákób – Istenhez térjen, és tőle származzon Izráel 12 törzse; Mózes – kivezesse népét Egyiptomból; Sámuel – próféta és bíra legyen Izráelben.

4. feladat: bot: vezetés, a nép terelgetése; lant: zsoltáírás, imádság a népért; parittyája: harc a népért

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Istennek a legkisebbel is terve van.

Kognitív cél: Dávid történetén keresztül rámutatni Istenre, akinek a legkisebbel is nagy terve van.

Affektív cél: A gyermeklétből adódó negatív érzések feloldása Isten legkisebbeket is megszólító ígéretével.

Pragmatikus cél: A gyermekkel közösen annak a felfedezése, hogy neki milyen szerepe lehet Isten tervében.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Képelemzés és ismétlés – TK illusztrációjának közös elemzése és a Feladattár közös feldolgozása által Milyen érzések, indulatok tükröződnek a testvéreken? Milyen módon éled meg azt, hogy gyermek vagy, kisebb?	TK 10. lecke 24–25. o. Feladattár Megjegyzés: Engedjük, hogy a gyerekek őszintén megfogalmazzák átéléseiket! Próbáljuk meg ezeket ne elbagatellizálni, hanem empatikusan meghallani, elhordozni, visszatükrözni, társul szegődni, és utalni a történet üzenetére, evangéliumára!
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Isten terve a legkisebbekkel – üzenet elmélyítése a munkafüzetben való munkáltatással. Segítsük a gyermekeket, hogy azonosulhassanak néhány olyan ajándékkal, amelyik szerepel az ábrákon, és találjanak kifejezetten rájuk jellemzőt, rajzolják le az üres négyzetbe! Otthoni gyűjtőmunka feldolgozása	MFEI 10/B. lecke 1. (40. o.) Javaslat: Ha előre kifénymásoljuk kinagyítva az ábrákat, a táblán vezetve közösen is megoldhatjuk a munkafüzeti feladatot.

	Az óra további részében lehetőséget adhatunk arra, hogy megosszák a házi feladatként gyűjtött anyagaikat ppt-n, vagy kisfilmen.	
Aranymondások	„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” Sámuel első könyve 16,7	
Énekjavaslat (alternatívák)	14. Hárfahúron háladallam (TK 84. o.) RÉ: 47. zsolt. 1–2. verse – No, minden népek (+BS) 264. dics. – Áldjad én lelkem (+BS) 296. dics. 1. verse- Szép tündöklő hajnalcsillag JJ: 8. Ki hűséges én hozzá	
Házi feladat	Munkafüzet megmaradt feladatai	MFEI 10/A és 10/B lecke

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: Fönről-le, jobbról-balra a lehetséges válaszok:

fiú -> apuka; kutyakedvelés ->állatorvos; lány -> anyuka; számítógépes ismeretek -> informatikus; Biblia -> presbiter, lelkész, hittanoktató, házicsoport-vezető; énekhang -> óvónő, kórustag, énektanár, énekes; matektehetség -> matematikus, könyvelő, közgazdász, csillagász; foci -> edző, focista, lelkes apuka; rajz/írás -> grafikus, író, könyvelő; kerti munka -> kertész, gazdálkodó, hobbikertész; olvasás -> író, tanár, tudós, bölcsész

10. DÁVID ÉS GÓLIÁT

(1Sám 17,26–58)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszama: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

Jubileumi Kommentár, Budapest

JAGERSMA, H., Izráel története az ószövetségi korban, Budapest 1991.

[http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/goliat/ch/67bfed2a76d0ff3ec8f1a4c25d2ca4f0/)

[bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/goliat/ch/67bfed2a76d0ff3ec8f1a4c25d2ca4f0/\)](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/goliat/ch/67bfed2a76d0ff3ec8f1a4c25d2ca4f0/)

Dávid egész életében kiemelkedő képességű, bátor harcos volt. Valamennyi győzelme közül azonban mégis a legemlékezetesebb a filiszteus Góliáttal szemben aratott győzelme. Katonai tapasztalat és valódi fegyverzet nélkül győzte le ellenfelét, annak fizikai és katonai fölénye ellenére. Itt mutatkozott meg először Dávid életében Isten erejének a jelenléte. Ez a győzelem jelentős volt Dávid jövője szempontjából is. A siker után nagy változások következtek be az életében. Az állattenyésztő fiúból a királyi udvar katonája lett. A győzelem pedig rámutatott Izráel Istenére, aki a győzelmet adja.

Konfliktus a filiszteusok és az izráéliek között

A filiszteus nép ugyanabban az időben jelent meg Kánaánban, mint Isten népe (Kr. e. 12. sz.). A konfliktus onnan eredt, hogy mind a két nép ugyanazon a területen szándékozott letelepedni. A filiszteusok végül a Földközi-tenger partján alakították ki az öt városból álló birodalmi szövetségüket. Világbirodalmaknak kiszolgáltatta nem sok befolyásuk volt a politikára. A bírák korában kezdtek fontos szerepet játszani a Bibliában. Sámson történetében jelentek meg először Izráel ellenségeiként. Korabeli gondolkodás szerint két nép közötti harc mindig a két nép Istene (istene) közötti harc kifejeződése is volt. Az a nép győz egy harcban, amelynek az istene erősebb. Amikor egy összecsapás után a filiszteusok zsákmányként elvitték magukkal a szövetség ládáját (Isten jelenlétének a szimbólumát), úgy tűnt, mintha legyőzte volna a filiszteusok istene az élő Istent. De amikor a szövetségládája közelében a bálványiszobor megsemmisült, a bálványimádó népet pedig csapások érték, bebizonyosodott, hogy mégis Isten az erős (1Sámuel 4).

Az izráéli honfoglalás utáni időben a filiszteusok lettek Isten népének legfőbb ellenségei, akik igyekeztek mindent megtenni az egységes királyság ellen. A filiszteusokkal való küzdelem legnagyobb részben Saul uralma alatt zajlott.

A küzdelem jelenetei:

1. Kihívás a harcra (1Sám 17,1–11)

A filiszteus harcos, Góliát, félelmet kelt. A félelemkeltés eszközei: magas termete (3,25 m), fegyverzete (részletesen leírja a Biblia), kiabálása, gúnyolódása, kitartása. Úgy provokálta harcra az izráélieket, hogy a számukra legféltettebbet és legszentebbet bántotta meg: Istent (1Sám 17,43). Magabiztos, azt hiszi, hogy ő egyedül képes az egész népe helyett győzelmet aratni. A fizikai erőfölényében bízott. Isten népe hitt a megfélemlítésnek. Megijedtek.

2. Dávid tanúja a gúnyolódásnak (1Sám 17,12–31)

Dávid másként reagált, mint a nép. Nem ijedt meg, hanem felháborodott a gúnyolódó szemtelenségén. Mindenki rettegve és feszülten várta, hogy mi következik. Csak a legkisebb fiú, Dávid volt bátor. Sejthető volt, hogy valamit forgat a fejében, mert a jutalomról kérdezett. Hadrendben várakozott Dávid három bátyja. Ők sem bíztak Dávid erejében, szájhősnek tartották. Senki sem tudta elképzelni, hogy Dávid egy ilyen helyzetből győztesen kerülhessen ki. Saulhoz is eljutott a híre Dávid felháborodásának. Mindenki csak emberi szinten értelmezte ezt a helyzetet.

3. Dávid szándéka (1Sám 17,32–40)

Dávid Isten ügyében gerjedt haragra. Jelentkezett Saulnál a harcra. Saul sem látott semmi esélyt arra, hogy Dávid győzhessen, ám ellenvetéseire Dávid a pásztori tapasztalataival érvelt. Ez kicsit nevetségesnek tűnt ebben a helyzetben. Egy érv van, aminek engedhetett Isten népének a királya: Isten erejével indul Dávid harcra. Mert ő így akarta legyőzni a filiszteust, nem a parittyájában, hanem egyedül a minden hatalmat birtokló Úr erejében bízva. Saul harci öltözetét éppen ezért nem fogadta el. Mindent el kell hagyni, ami utalna a majdani győzelem emberi hozzájárulására. Isten győzelme készülődött.

4. Góliát gúnyolódása (1Sám 17,41–47)

Hihetetlen önbizalommal és öntudattal kezdte gúnyolni Góliát Dávidot. Próbálta a szavaival megfélemlíteni. De Dávid bátran válaszolt, Isten nevében indult a harcra, és megpróbétálta Góliát halálát. Nem a maga tapasztalatára és erejére hivatkozott, hanem egy olyan erőre, aki nála, és a filiszteusnál is sokkal nagyobb.

5. Dávid győzelme (1Sám 17,48–53)

Valójában csoda történik, hiszen Dávid egy lövéssel győzi le Góliátot. A győzelem hatására a filiszteusok pánikba estek, megfutamodtak. És ekkor az izráeli sereg harcra indult. Legyőzte a filiszteusokat.

6. Dávid Saul elé kerül (1Sám 17,54–58)

A történet azzal zárul, hogy Dávid a királyi udvarba került. Dávid és Góliát harcában Dávid győzelmének nem az a jelentősége, hogy egy gyengébb legyőzte bölcsességgel vagy furfanggal a nála kategóriákkal erősebb ellenfelet. Ebben a küzdelemben, amit Dávid és Góliát folytatott, valójában Isten küzdött meg a bálványokkal, és bizonyította be hatalmát. Ennek a küzdelemnek nem elsősorban a filiszteusok számára volt nagy tanulsága, hiszen ők továbbra is imádták a saját bálványaikat. Isten népe ismét megbizonyosodhatott arról, hogy Isten mellettük van, erejével támogatja őket. Ezért is van jelentősége annak, hogy ekkora különbség volt az erőviszonyok között. Így láthatta Isten népe, hogy a győzelmet Isten adja.

VALLÁSPEDAGÓGIAISZEMPONTOK

A negyedikesek által jól ismert és kedvelt bibliai történet a bennünk élő Góliátokra irányítja a figyelmet. A mai gyermekek a szó eredeti értelmében nem ismerik a háborút, harcot, de a mindennapokban megannyi győztes-vesztes szituációt élnek át. A családi viták, harcok szülőkkel, testvérekkel, osztálytársak közti rivalizálás, tanárokkal való rossz kapcsolat, intés, feddés, megszegényítés mind a történethez kapcsolhatók.

A negyedikes gyermek ezekben a szituációkban vagy konfrontatív, vagy megadó legyőzési stratégiákat használ személyiségének megfelelően. Mindkettő ugyanúgy lehet vesztes kimenetelű. A harc ráadásul két vagy több személy között zajlik.

A tanóra célja a szemléletformálás. „Nem test és vér ellen van hadakozásunk”. Nem egymással, hanem a bennünk és köztünk lévő romboló erők felett kell győznünk. Ebben kérhetjük az élő Isten, a Szentlélek segítségét és jelenlétét.

A negyedik gyermek már tapasztalja magában is azokat a negatív erőket (féltékenység, irigység, lustaság, rosszindulat, haragtartás, engedetlenség, stb.), amelyek felett győznünk kell, Góliátoknak nevezhetjük. Ezek ellen leginkább a pozitív erők táplálásával, támogatásával győzhetünk. Ennek a szemléletnek a kialakítását végezhetjük el az órán. A tankönyvben található kavicsokon ezekre találhatnak alternatívákat.

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Dávid és Góliát történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel jellemezni Dávid személyiségét. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 17,37. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan elmondani Dávid és Góliát történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja jellemezni Dávid és Góliát személyiségét, és fogalmazza meg az ok-okozati összefüggéseket az események kimenetele szempontjából. ○ Tudja értelmezni és tanulja meg a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 17,37.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten a mi segítségünk

Kognitív cél: Dávid történetén keresztül ismerjék fel a tanulók, hogy az élő Isten segíthet győzelemre.

Affektív cél: Az Istenre hagyatkozás pozitív attitűdjének megerősítése.

Pragmatikus cél: Lehetőséget teremteni az órán, hogy a gyermekek Istenhez forduljanak a hétköznapi harcaikban győzelemért.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Góliát és én Vigyünk be az órára mérőszalagot, mérleget, végezzünk számításokat, és jelenítsük meg a munkafüzet 1. feladata alapján!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen magas volt Góliát? • Milyen súlyos volt a páncélja? Hány gyermek súlya adja ki? 	<p>Eszköz: mérőszalag (5 m), mérleg</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 11. lecke 1. (34. o.) MFEI 11/A lecke 1. (41. o.)</p>

<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Dávid és Góliát – Történetmondás Vigyünk be egy követ Dávid tarisznyájából! Mutassuk be a gyermekeknek! Meséljük el a már jól ismert történetet a kő szemszögéből! Ezzel azoknak a gyermekeknek a figyelmét is lekötjük, akik amúgy már unják ezt a bibliai történetet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kő élete, helye, társai, mielőtt Dávid a tarisznyájába tette. • Fordulat: társaival együtt egy pásztorfiú tarisznyájába került. • A kövek beszélgetése a tarisznyában, hogy ki mit hallott korábban Dávidról, és ki mit tud a feladatról, a filiszteusok támadásáról, Góliátról. • Dávid és Saul beszélgetése a páncél kapcsán, amit a kő kihallgat. – Aranymondás • Kinn a csatatéren • A végzetes parittyadobás, a kő dicsősége, aki legyőzte Góliátot <p>Beszélgetés a történetmondáshoz feltett kérdésről, az aranymondásról</p> <p>A történet elmélyítése kézművességgel Osszunk ki minden gyermeknek egy kavicsot, amire rá is írhatják az egyik oldalára a HIT szócskát!</p> <p>A történet üzenetének a személyes élettel való összekapcsolása a TK illusztrációja és Feladattár segítségével. A beszélgetés végén válasszon minden gyermek egy kavicsot a TK ábrájáról, és írja fel az adott szót/erősséget a saját kavicsának a másik oldalára! Hit által, Isten Lelkével növekedhet bennünk ez a tulajdonság, ez a Lelki ajándék, amellyel legyőzhetjük a bennünk lévő Góliátokat.</p>	<p>TK 11. lecke (26. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Mi volt Dávid erőssége? Mit lehetne erre a köre írni? Mivel győzte le igazából Dávid az óriást?</p> <p>Javaslat: A történetmondás közben hangsúlyozzuk többször Dávid hitét! Hitt Istenben. A kavicsra ezt írhatnánk.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 11. lecke 2. (34. o.) MFEI 11/A lecke 2. (41. o.)</p> <p>Eszköz: annyi darab kavics, ahányan vannak az osztályban, filcek</p> <p>TK 11. lecke Feladattár (27. o.)</p> <p>Javaslat: Az óra végén adjunk teret a személyes imádságnak, amelyben a kavicson szereplő ajándékokért imádkozhatnak a tanulók. Engedjük, hogy közben kezükbe vehessék a kavicsot, azzal együtt fogalmazhassák meg kérésüket!</p>
<p>Aranymondások</p>	<p><i>„Az Úr, aki megmentett engem az oroszlán és a medve karmától, meg fog menteni ennek a filiszteusnak a kezéből is.”</i> (1Sám 17,37)</p>	
<p>Énekjavaslat</p>	<p>4. Páncélba bújt (TK 75. o.)</p>	

(alternatívák)	RÉ: 35. zsolt.1. verse – Perelj, Uram, perlőimmal BS: 143. Végtelem irgalmú- 1.8. verse	
Házi feladat	MFGY 11. lecke 4. (35. o.) MFEI 11/A lecke 4. (42. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 26-27. oldal

A képen látható:

- Szemléltető rajz: Góliát rajza
- Dávid, amint a parittyájával dobásra készül
- Rajz: kavicsok, rajtuk tulajdonságok, parittyá

A szöveg:

- Olvasmány: Dávid és Góliát története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Olvassátok el a lecke címét! Nézzétek meg az ábrákat az oldalon! Válasszátok ki, melyik rajz ábrázolja Góliátot! Milyennek látjátok? Milyen az öltözéke, fegyverzete? Milyen az arckifejezése? Mit fejez ki a kézmozdulata?
- Figyeljétek meg Dávidot is! Milyen az öltözéke? Hasonlítsd össze a Góliát öltözékével! Mi a különbség? Mire következtetsz ebből?
- Mit tart a kezében Dávid? Mire készül?
- Olvasd el a kavicsokra írt szavakat! Gondolkozz ez azon, hogy ezek közül mi jellemző rád! Miért jó, hogy rendelkezel ezekkel a tulajdonságokkal?
- Mit jelent a címben „a bennünk és körülöttünk lévő „Góliátok”? Mire gondolhatunk? Milyenek lehetnek ezek a tulajdonságaink? Mondj rá példákat! Hogyan tudod legyőzni ezeket?

A szöveg:

- Kik voltak a filiszteusok? Mi volt jellemző rájuk? Ki volt a történetben a képviselőjük?
- Milyen ember volt Góliát? Miért szidta a zsidó népet és az ő Istenüket?
- Mit tettek erre az izráeliek?
- Ki volt Dávid? Ki volt az édesapja? Hány testvére volt? Mivel foglalkozott?
- Mire vállalkozott Dávid? Hogyan akart segíteni a király rajta?
- Végül mivel győzte le az óriást? Ki segítette őt győzelemre?

- Mit éreztek az izráéliek a győzelem után? Mi történt a filiszteusokkal?
- Adj hálát Istennek minden sikeredért, győzelmedért! Most magadban mondj egy hálaadó imát!

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Az Úr, aki megmentett engem az oroslán és a medve karmától, meg menteni ennek a filiszteusnak a kezéből is.”

- Ki mondta ezt a mondatot?
- Tudsz-e valamit arról, hogy Dávidot megmentette az Úr az oroslán és a medve karmaitól? Mondd el a többieknek!
- Dávid hitt Istenben és bízott benne. Mondj példát hitre és bizalomra a saját életedből!

1. Bibliai mértékegységek. Ismerkedjünk a bibliai mértékegységekkel! Az alábbi oldal eligazítást adhat nekünk. Készítsünk memóriakártyát! Az egyikén legyen a bibliai mértékegység, mellette egy rajz, mely kifejezi, hogy súly, űrmérték, vagy hosszmérték! A párján legyen az általunk használt megfelelője!

http://igemorzsza.hu/szent_biblia/mertekek/mertekek.html

2. Parittyakészítés

Készítsünk parittyát az alábbi módon! Helyezhetünk bele aranymondásos papírral körbevett papírgalacsint.

3. A legkisebb királyfi – legkisebb királylány. Készítsünk két tablót! Az egyik közepére rajzoljunk/ragasszunk egy mesefigurát a legkisebb királyfiról, a másakra a legkisebb királylányról! A tabló aljára gyűjtsék össze a lányok és fiúk külön az általuk ismert népmesék alapján a megpróbáltatásokat, a tabló középső részére mindazt, ami által győzedelmeskednek a próbákban, a felső sávra pedig gyűjtsék össze a mesékben szereplő jutalmakat, amiket kapnak hűségük, bátorságuk, odaszántságuk miatt!

Ezzel a közös munkáltatással aktivizálhatjuk a gyermekekben mindazokat a tudattalan lenyomatokat, amelyeket a mesék hordoznak magukban, és amelyek a gyermekek sajátjai még az óvodás és kisiskolás korból.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: Góliát 378,25 cm magas, páncélja 57 kilogramm volt.

2. feladat: A helyes kavicsok sorrendben: Úr; megmentett; medve; filiszteusnak; kezéből.

4. feladat:

								F
								I
K	R	O	K	O	D	I		L
Ö								I
N								S
Y				S				Z
Ö		G	Ó	L	I	Á		T
K					N			E
					G			U
								S

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten a mi segítségünk

Kognitív cél: Dávid történetén keresztül ismerjék fel a tanulók, hogy csak az élő Isten segíthet győzelemre.

Affektív cél: Az Istenre hagyatkozás pozitív attitűdjének megerősítése.

Pragmatikus cél: Lehetőséget teremteni a ráhagyatkozás pozitív átélésre az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Történetmondás – ismétlés kavicsal a kézben Vigyük be erre az órára is a múlt órán használt kavicsot Dávid tarisznyájából! Mondjuk el a hittan csoporttal közösen a történetet úgy, hogy elindítjuk a kavicsot az egyik tanulónál! Ő elkezd a történetet ugyanúgy a kavics nevében, ahogy mi mondtuk. Egészen odáig kell mondania, míg bele tudja fogalmazni a kavics szereplő HIT szót a mondandóba. Utána továbbadja, és megy tovább az elbeszélés.	Eszköz: kavics HIT felirattal
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Dávid imádsága harc idején – 27. zsoltár feldolgozása a munkafüzetben. Közös zsoltár a hittan csoport számára nehézség idejére Végezzék el a padtársak a munkafüzet 2. feladatát! A megszületett imádságokat írják le egy-egy kiosztott lapra! Álljuk körbe ezeket a	MFEI 11/B lecke 1. (43. o.) MFEI 11/B lecke 2. (43. o.)

	lapokat, és próbáljunk meg ezek összeillesztésével egy közös zsoltárt megformálni! Olvassuk fel egybe az óra végén ezt a közös imádságot!	
Aranymondások	<i>„Az Úr, aki megmentett engem az oroszlán és a medve karmától, meg fog menteni ennek a filiszteusnak a kezéből is.”</i> (1Sám 17,37)	
Énekjavaslat (alternatívák)	4. Páncélba bújt (TK 75. o.) RÉ: 35. zsolt.1. verse – Perelj, Uram, perlőimmal BS: 143. Végtelen irgalmú – 1.8. verse	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Zsoltárok – dicséretetek. Gyűjtsük össze a csoporttal azokat a gyermekek által ismert énekeket, dicséreteteket, amelyek ugyancsak bátorítóak lehetnek nehézség idején, amelyek a hitre, győzelemre, kitartásra buzdítanak!

11. BARÁTOM VAN: DÁVID ÉS JÓNÁTÁN

(1Sám 20)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

BOTTERWECK, G./ RINGGREN, H./ FABRY, H.-J. (Hrsg.) Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Stuttgart 1973-2007.

KITTEL, G./ FRIEDRICH, G. (Hrsg.) Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament, Stuttgart 1933-1979.

RÓZSAI, T., A barátság, Budapest, 1988.

<http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/freundschaft-at/ch/c6f36e79109dc46f1349e7524a5347d5/>

Barátság a Bibliában

Az ókori Keleten az egyén nagyon szorosan kötődött a családjához, ezért a barátságok és a nem rokoni kapcsolatok nem játszottak akkora szerepet. Ezért nem is csoda, hogy a héber nyelvben nincsen speciális, egyértelmű szó a barátira. A szövegekörnyezetből lehet eldönteni, hogy barátról van-e szó vagy valaki másról. A barát fogalmához legközelebb eső (réa) szó jelentése: szomszéd, társ, embertárs, egy másik ember, politikai szövetséges, katonai bajtárs. Gyakran a testvér szót használják barát értelemben, hogy a két idegen ember közötti erős szálát kifejezésre juttassák. Tartalmilag a barátság az Ószövetségben kölcsönös szimpátián és bizalmon alapuló emberi kapcsolatot jelent. Ez nyilvánul meg abban, hogy a barátok szeretik egymást, mint a saját életüket (5Móz 13,7; 1Sám 18,1). Az az összetartozás, ami az Ószövetségben barátok között létrejön, nem közvetlen, hanem Isten közvetítésével létrejövő kapcsolat. Az ószövetségi barát fogalom mögött ott áll a szövetség gondolata. A barát mindenképpen Isten szövetségének a képviselője.

A **király barátja** kifejezés egy tisztséget jelölt (1Móz 26,26; 1Krón 27,33). Ez a kifejezés a hellenista korban is élt még. A bölcsességi irodalomban találunk sok baráttal kapcsolatos gondolatot, amelyek kiemelik, hogy a barátok között kialakult szálak is lehetnek olyan erősek, mint a családtagok közöttiek (Péld 18,24).

A Biblia megemlíti azt is, hogy valaki Isten barátja is lehet. Ábrahámot Isten barátjának nevezi (Ézs 41,8). Isten úgy beszélt Mózesnek, ahogyan az ember a barátjával beszél (2Móz 33,11) A kegyesek is Isten barátainak számítanak (Zsolt 60,7).

Az Ószövetségben olvashatunk még további barátokról: Ruth és Naómi, Jób és barátai, Dániel barátai (Dán 3).

Az Újszövetségben már ismert fogalom a barátság. Két megfelelő kifejezést is találunk a görög nyelvben. Az egyik (hetairosz) jelentése: kolléga, partner, társ. Így nevezi a példázatban a szőlősgazda a napszamosát. „*Ő pedig egyiküknek így felelt: Barátom, nem bánok veled igazságtalanul. Vajon nem egy dénárban egyeztél meg velem?*” (Mt 20,13) Ez a kifejezés inkább a távolabbi barátira vonatkozik. Érdekes, hogy Jézus így szólítja meg Júdást az elárulás előtt: „*Barátom, ezért jöttél!*” (Mt 26,50) Az Újszövetségben van egy másik szó is, ami a barátot jelenti (filosz). A szó magában hordozza azt, hogy barát az, akit kedvelünk. Jézus a tanítványait barátainak

hívja (Lk 12,4). Jézust pedig a vámszedők és bűnösök barátjának hívják (Mt 11,19). A barátság egy szimmetrikus kapcsolat, amely más, mint a szolga-úr viszony, ezért nagyon jelentős az, hogy Jézus azt mondja, hogy Ő barát.

Dávid és Jonatán barátsága

Dávid és Jonatán barátságának a története a legismertebb a Bibliában. Miután Dávid legyőzte Góliátot barátság alakult ki közte és Saul király legidősebb fia: Jónátán között (1Sám 18). Nevének jelentése: „Jahve adta”. A társadalmi különbségek ellenére a két fiatalember nagyon jól megértette egymást. A barátságot egy szövetséggel erősítették meg: Jónátán a ruháját és a fegyverét adta Dávidnak (1Sám 18,1–4). Ettől kezdve két egyenrangú félről van szó. A kapcsolatuk szimmetrikus szintre emelkedett. Dávid korai győzelmei után Saul hozzáállása megváltozott. Feleségül ígért lányát, Mérabot máshoz adta, majd helyette Míkalt házassította össze Dáviddal. A két fiatalember között kialakult jó viszonyt a sógorsági kötelék is erősítette. A barátok között létrejövő hűség miatt Jónátán mindvégig kiállt Dávid mellett. Amikor Saul féltékenységeben meg akarta ölni Dávidot, igyekszik megmenteni barátja életét. Az első kísérlet sikerrel járt: Jónátán közbenjáró beszédére megesküdt Saul (1Sám 19,4–7). Ez a békesség rövid ideig tartott. Saul ismét tervbe vette, hogy megöli Dávidot. Dávid kénytelen volt elmenekülni az otthonából. Jónátán utánament, és ígéretet tett arra, hogy apja szándékait elárulja barátjának (1Sám 20). Dávid elfogadta az ajánlatot. Ismét szövetséget kötöttek (1Sám 20,16). Ekkor már előre látta Jónátán, hogy Dávid lesz a következő katonai vezér. Ezért a szövetségkötés ekkor már nem maradt egyoldalú. Jónátán információt ígért, Dávid pedig sértetlenséget. Ez a szövetség a leszármazottakra is vonatkozott (1Sám 20,41). Saul ártó szándékát tudtul is adta Dávidnak a barátja. Ezzel egy időben azonban Saul számára pedig az vált egyértelművé, hogy fia megpróbálja megmenteni barátja életét. Jónátán a barátságért cserében azzal fizetett, hogy le kellett mondania a trónról (1Sám 20,31). Jónátán meghalt a Gilbóá-hegyi filiszteusok elleni harcban, (1Sám 31,2) az ellenség meggyalázta. Dávid siratóénekeinek emlékét a Biblia is megőrizte (2Sám 1,17–27).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Negyedikben a barátság témája fontos és kedvelt téma. Erre az időre már kialakulnak baráti csoportok. Jellemző a nemi elkülönülés. Külön alakítanak csapatot a lányok, külön a fiúk. Időnként, ezek a csoportok harcolnak, rivalizálnak egymással, de sokkal inkább az egyműiek közt alakul ki a versengésben kifejeződő csoportdinamikai mozgás.

Már elkezdődhet az átpártolás jelensége, hogy a család elsődlegesen meghatározó közegét felváltják a barátságok. Éppen ezért egy-egy barátság, baráti kötelék komoly érzelmi és bizalmi elköteleződéssel is jár már, amiben a gyermekek megélik a hűség, a titoktartás, a kitarás, a mellé állás, felvállalás tapasztalatait, de ugyanígy megélik az elárulást, cserbenhagyást, hűtlenséget.

Dávid és Jónátán barátsága egy szép és példaértékű barátság története, aminek mentén átgondolhatják a tanulók saját barátságaikat és azt, hogy ők milyen barátok.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja segítséggel 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan elmondani Dávid

<p>elmondani Dávid és Jónátán barátságának történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 18,24. 	<p>és Jónátán barátságának történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Példabeszédek 18,23.
--	---

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten barátokat ad.

Kognitív cél: A barátság értékeinek tudatosítása.

Affektív cél: A barátsággal együtt járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A barátságban való kitartáshoz szükséges attitűdök megerősítése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Barátság keresztretjvény Rajzoljuk fel a munkafüzet első feladatában lévő keresztretjvényt a táblára! Osszuk ki egy-egy gyermeknek, vagy padtársnak (nagyobb osztályban négyes csoportnak) az egyes állításokat! Egy-egy tanuló írja fel a táblára a megoldást!</p> <p>A barátság fogalmának és tapasztalatainak aktivizálása egyéni munkáltatással a munkafüzetben.</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFGY 12. lecke 1. (36. o.)</p> <p>MFGY 12. lecke 2. (36. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Dávid és Jónátán barátsága – történetmondás Meséljük el Dávid és Jónátán barátságát a gyermekeknek a tankönyvben lévő olvasmány részletességéig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Jónátán megismerik egymást • Barátságuk és szövetségkötésük • Saul üldözni kezdi Dávidot • Jónátán hűsége és segítsége • A bujkáló Dávid hűsége <p>Aranymondás: „...van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.” Példabeszédek könyve 18,24</p> <p>Bibliai történet üzenetének elmélyítése páros munkáltatással a munkafüzetben</p> <p>Nagy barátságok az irodalomban – a</p>	<p>TK 12. lecke (28. o.), Feladattár 1. (29. o.)</p> <p>Javaslat: A tankönyvi illusztráció kapcsán beszéljünk a gyermekek közti barátságról:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit fejezett ki Jónátán ajándéka Dávidnak? • Te mit tudnál felajánlani a barátodnak barátságkötésnek jeléül? <p>MFGY 12. lecke 3. (37. o.)</p> <p>TK 11. lecke Feladattár 2.</p>

	<p>tananyag ismeretszintű összekapcsolása a gyermekek olvasmányaival</p> <p>Aranymondás elmélyítése titkosírással és igéskártya készítéssel</p> <p>Készítsenek a tanulók egyéni titkosírást a munkafüzetbe! Osszunk ki indigót és A/4-es fehér lapokat, hogy egyből két példányban készíthessék!</p> <p>Osszuk ki a kartoncsíkokat, amelyre írják rá az egyéni titkosírással az aranymondást, és díszítsék az igéskártyát/könyvjelzőt!</p> <p>Tegyék bele egy borítékba a titkosírás-megfejtést és az igéskártyát, írják rá egy barátjuk nevét, és vigyék magukkal, hogy odaadhassák!</p>	(29. o.)
Aranymondások	<p>„...van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.”</p> <p>(Péld 18,24)</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>14. Hárfaúron háladallam (TK 84. o.)</p> <p>RÉ: 234. dics. 3. verse – Ó Szeretet, áraszd ránk meleged</p> <p>JJ: 51. Mit magadnak várnál</p>	
Házi feladat	Páros vagy egyéni munkaként adhatjuk a munkafüzet megmaradt feladatait.	MFGY 12. lecke 5–6. (38. o.)

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 28-29. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: Jónátán Dávidnak ajándékozta a fegyvereit, köpenyét
- Rajz: könyvek egy polcon

A szöveg:

- Olvasmány: Dávid és Jónátán barátsága

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeljétek meg a környezetet! Hol találkozott a két ifjú? Mit láttok a közelben? Mi látható a távolban?
- Melyik ifjú lehet Dávid? Ki lehet a másik fiatalember?
- Mi történhet kettőjük között? Mit tart a másik fiatal a kezében? Mik ezek? Mire használták? Miért nyújtja Dávid felé?
- Ha az arckifejezésüket vizsgáljátok, milyen viszonyban lehetnek?
- Ha az olvasmányt elolvasod, arra is felelni tudsz, hogy miért került sor erre az eseményre!
- Te mivel ajándékoztad meg már a barátodat/barátnődet? Miért tetted?
- Mi jellemzi szerintetek az igazi, jó barátságot?

A szöveg:

- Mi történt Dáviddal, miután legyőzte Góliátot? Hova került? Kivel találkozott ott? Ki volt ő?
- Mivel ajándékozta meg Jónátán Dávidot? Miért tette ezt? Miben egyeztek meg?
- Miért lett féltékeny Saul, és miért haragudott meg Dávidra?
- Jónátán hogyan segített Dávidnak?
- Jónátán miért maradt az apja mellett?
- Mi a véleményed a történetekről?
- Te megvédted már a barátodat/barátnődet? Miért volt erre szükség? Mi történt?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„... van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.”

- Mit jelent ragaszkodni valakihez? Mondj példát rá!
- Te milyen testvér vagy? Milyen lennél?
- Milyen barát vagy? Milyen szeretnél lenni?

1. Írjunk öt érzék verset a barátságról! – előző órai anyag felelevenítése

A barátság úgy néz ki, mint...

A barátságnak olyan a hangja, mint...

A barátságnak oly íze van, mint...

A barátságnak olyan a tapintása, mint...

A barátságnak olyan az illata, mint...

A feladatot elvégezhetjük közösen a táblán, ahova felkerül néhány javaslat mindegyik sorba, de leírathatjuk a gyermekekkel a saját asszociációjukat is egy előre kinyomtatott lapra, vagy a füzetükbe.

2. Jézus és Péter barátsága. Idézzük fel a harmadik évfolyam nagypénteki – húsvéti óráit, és az azon elvégzett feladatokat!

3. Készítsünk barátságtányért!

Az alábbi tányér mintájára a gyermekekkel is készíthetünk Tányér-Barátot. Papírtányérra írjuk rá az idézetet, majd a karimáját díszítsük! Az ünnepi időben megrakhatják édességgel, süteménnyel, és odaajándékozhatják egy barátjuknak, akár olyannak, akivel szeretnének kibékülni.

Az idézet:

Tányér-Barát házról házra,
édeset, sósat mind kínálva,

mosoly-szeretettel újra rakva,
vándorútját így folytatja.
Áldás kapni...
Áldás újra telerakni...
Áldás BARÁTNAK továbbadni...

4. Indítsunk barátság süteményt az osztályban!

Készítsük el az alábbi recept szerint a barátság süteményt úgy, hogy elkészítjük előbb a kovászt:

- 1 csomag szárított élesztő
- 1 csésze liszt
- 1 csésze cukor
- 1 csésze tej

Az élesztőt langyos vízzel csomómentesen összekeverjük, majd 10 percig állni hagyjuk. Egy nagy tálban összekeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot, majd egy csésze tejet keverünk hozzá, ügyelve arra, hogy a keverék csomómentes legyen. Ezután az élesztős oldatot keverjük hozzá. A tálát letakarjuk, és a kovászt érleljük. A második, harmadik, negyedik napon átkeverjük egy fakanállal. Az ötödik napon hozzákeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot és egy csésze tejet. A hatodik, a hetedik, nyolcadik, kilencedik napon ismét átkeverjük egy fakanállal. A tizedik napon ismét hozzákeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot és egy csésze tejet. A keverékből kivesszünk egy csészényit, és ezt használjuk fel a sütemény készítéséhez. A maradék kb. három csészényit, ajándékozzuk oda egy-egy tanulóknak, amit megsüthet, illetve továbbszaporításra használhat. Fontos, hogy a tésztát amennyire lehet, hűtőben tartsuk.

A továbbadott kovással a tennivalók:

- Hétfő :Tegyel a kovászhoz 2,5 dl cukrot!
- Kedd :Tegyel a kovászhoz 2,5 dl felforralt, majd lehűtött tejet!
- Szerda: Tegyel a kovászhoz 2,5 dl lisztet!
- Csütörtök: Keverd össze a kovászmasszát!
- Péntek: Tegyel 2,5-2,5 dl cukrot, tejet és lisztet, mint korábban!

Összekeverés után a kovászt négy részre osztjuk, három részt továbbadunk három barátunknak, a negyedik részből készítjük el a süteményünket.

A sütés előtt még hozzáadandók:

- ♣ ½ kávéskanál szódabikarbóna,
 - ♣ 1 db tojás,
 - ♣ 2 dl olaj,
 - ♣ ½ csomag sütőpor,
 - ♣ 1 csomag vaníliás cukor,
 - ♣ 2,5 dl liszt,
 - ♣ ízlés szerint csokoládé (apró darabokra vágott) és mazsola, vagy friss, esetleg aszalt gyümölcs.
- Kikent, lisztezett formában, előmelegített sütőben, 175 C-on 50-60 percig sütjük.

5. Állati barátságok: <http://joportal.hu/johirek.php?readmore=1321>
<http://www.erdekesvilag.hu/tag/allati-baratsag/>

6. Barátságtegez. Készítsünk az alábbi képek alapján barátságteget! Készítsük el henger alakú dobozból, vagy WC-papír gurigából vagy műbőrből, filcből és madzagból a teget! A papírból készülő nyilakra írjanak a gyerekek olyan tulajdonságokat, amelyek a barátokat jellemzik, amelyek a barátsághoz kellenek!

Forrás:

<https://hu.pinterest.com/search/pins/?rs=ac&len=2&q=david%20jonathan%20craft&etslf=14159&q=david%20jona&0=david%7Cautocomplete%7C1&1=jonathan%7Cautocomplete%7C1&2=craft%7Cautocomplete%7C1>

Letöltés: 2016. június 21.

7. SMS. (Ötlet: Haukiné Szabó Rózsa)

Feladat: Dávid személyébe belehelyezkedve SMS-ben adj hírt magadról Jonatánnak az elválásot követő első hét eltelte után! Írd meg, hogy mi történt veled, köszönd meg a segítséget! Az üzenetben szerepeljenek az alábbi szavak is: barlang, szent kenyér, filiszteus Góliát kardja, pap, pusztában és sziklavárakban!

Pl.:

Szeretett barátom, Jonatán!

Tudom, hogy aggódsz értem, ezért írok Neked. Mióta elváltunk, pusztában és sziklavárakban találok menedéket. De van életem, fegyverem és szállásom. Egy paptól kaptam szent kenyeret, magamnál tartom a filiszteus Góliát kardját, és barlangokban alszom. Hálás vagyok neked mindenért. Imádkozom, hogy apád haragja elmúljon. Köszönöm, hogy a bajban mellettem voltál, számíthattam rád. Szeretettel gondol rád barátod: Dávid.

8. Barátságposta. (Ötlet: Karlóczyai Mariann: Komámasszony, hol az olló? Kisgyermekek játékoskönyve, 109. o., Gyorsposta; Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

A gyermekek egyvonalon állnak fel szorosan egymás mellé. Az első az indító (Dávid) egy szót vagy egy rövid mondatot súg a szomszédja fülébe úgy, hogy más ne hallja meg. Ő is továbbsúgja a mellette állónak, s ez így folytatódik, míg az utolsó (Jonatán) hangosan meg nem mondja, amit hallott. A gyerekek csak azt súghatják tovább, amit hallottak, a szöveget megváltoztatni nem szabad. A továbbsúgott mondat szólhat az igaz barátságról, Dávid köszönetnyilvánításáról. Az indító és az utolsó gyermek személyét változtatva lehetőséget kapnak a gyermekek arra, hogy saját szavaikkal kifejezhessék érzéseiket, gondolataikat.

9. Ki vagyok én? (Ötlet: Karlóczyai Mariann: Komámasszony, hol az olló? Kisgyermekek játékoskönyve, 154. o., Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

Kiválasztunk két gyermeket, az egyiküket kiküldjük a tanteremből, majd megbeszéljük a másikkal, hogy ki lesz az, aki kint van. Behívjuk a kint lévőt, és most a másik gyermek megy ki, akiről szintén megállapítjuk, hogy ki lesz. Ezután behívjuk a másik gyermeket. A gyermekek egymással szemben megállnak, feladatuk az, hogy kitalálják, kik ők. A két gyermek beszélgetéséből ki kell ennek derülnie. Üdvözléssel indul, mindegyik a másik szerepkörének megfelelően köszön, és így folytatódik tovább a beszélgetés. Túl sokat nem szabad előre elárulni, mert akkor nagyon könnyű lesz a feladat. A többiek hallgatják a beszélgetést, ami igazán érdekes lehet, ha ügyesen játszó szerepelnek. A játékot addig lehet folytatni, amíg mind a kettő gyermek kitalálja, hogy ki ő.

Kitalált szereplők: Dávid, Saul, Jonatán, szolga, Góliát, Dávid győzelmét ünneplő izraelita

Tipp: a megbeszélés helyett lehet az is, hogy a szereplők nevét felírjuk egy papírra, kalapba tesszük, és kihúzzuk, hogy ki lesz. A kihúzás után átbeszélhetjük és segítséget is adhatunk a gyermeknek.

Ha bibliai kvíz vetélkedőt tartunk, akkor a hallgatóságot feloszthatjuk az osztály létszámától függően 2 vagy több csoportra is, és feladatul adhatjuk, hogy találják ki, kik a szereplők, és írják fel azt az előzőleg kiosztott varázstáblára (a varázstábla készítés menete Dr. Doroghy Einon: Kreatív játékok c. könyve 81. oldalán megtalálható). Mielőtt elhangzik a két szereplőtől a megfejtés, megnézi a tanár a varázstáblára felírtakat, és ha helyes, akkor jutalmazza azt. Jutalmazás módját a tanár találja ki.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: 1. CSERBEN; 2. TITKAIMAT; 3. SZOMORÚ; 4. MEGLÁTOGAT; 5. JÁTSZANI.
Megoldás: BARÁT.

5. feladat: PAJTÁS, HAVER, KOMA, ISMERŐS, CIMBORA, LELKITÁRS, CIMBI, BAJTÁRS, PAJTI, ISMERŐS, PUSZIPAJTÁS, stb.

6. feladat:

Barátodért se tagadd az igazat!
 Madarat tolláról, embert barátjáról.
 Új barátért el ne hagyd a régit!
 A baráthoz vezető ösvényt sose nője be a fű!
 Az igaz barát mindent tud rólad, mégis szeret.
 Nincs jobb tükör a régi barátnál.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten barátokat ad.

Kognitív cél: A barátság értékeinek tudatosítása.

Affektív cél: A barátsággal együtt járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A barátságban való kitartáshoz szükséges attitűdök megerősítése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Barátság keresztretjvény Rajzoljuk fel a munkafüzet első feladatában lévő keresztretjvényt a táblára! Osszuk ki egy-egy gyermeknek, vagy padtársnak (nagyobb osztályban négyes csoportnak) az egyes állításokat! Egy-egy tanuló írja fel a táblára a megoldást!</p> <p>A barátság fogalmának és tapasztalatainak aktivizálása egyéni munkáltatással a munkafüzetben.</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI 12/A lecke 1. (44. o.)</p> <p>MFEI 12/A lecke 2. (44. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Dávid és Jónátán barátsága – történetmondás Meséljük el Dávid és Jónátán barátságát a gyermekeknek a tankönyvben lévő olvasmány részletességéig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Jónátán megismerik egymást • Barátságuk és szövetségkötésük • Saul üldözni kezdi Dávidot • Jónátán hűsége és segítsége • A bujkáló Dávid hűsége <p>Aranymondás: „...van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.” (Péld 18,24)</p> <p>Történet elmélyítése bibliai igeszakaszok tanulmányozásával Osszuk három csoportra az osztályt! Osszuk szét köztük a munkafüzet 3. feladatában található</p>	<p>TK 12. lecke (28. o.), Feladattár 1. (29. o.)</p> <p>Javaslat: A tankönyvi illusztráció kapcsán beszéljünk a gyermekek közti barátságról:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit fejezett ki Jónátán ajándéka Dávidnak? • Te mit tudnál felajánlani a barátodnak barátságkötések jeléül? <p>Eszköz: Bibliák MFEI 12/A lecke 3. a)–b). (45. o.)</p>

	igeszakaszokat! A csoportok osszák meg egymással az elvégzett feladatrészt!	
Aranymondások	„... <i>van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.</i> ” (Péld 18,24)	
Énekjavaslat (alternatívák)	14. Hárfahúron háladallam (TK 84. o.) RÉ: 234. dics. 3. verse – Ó, Szeretet, áraszd ránk meleged JJ: 51. Mit magadnak várnál	
Házi feladat	MFEI 12/A lecke 3. c). (45. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Jézus és Péter barátsága. Idézzük fel a harmadik évfolyam nagypénteki - húsvéti óráit, és az azon elvégzett feladatokat!

2. Készítsünk barátságtányért!

Az alábbi tányér mintájára a gyermekekkel is készíthetünk Tányér-Barátot. Papírtányérra írjuk rá az idézetet, majd a karimáját díszítsük! Az ünnepi időben megrakhatják édességgel, süteménnyel, és odaajándékozhatják egy barátjuknak, akár olyannak, akivel szeretnének kibékülni.

Az idézet:

Tányér-Barát házról házra,
édeset, sósat mind kínálva,
mosoly-szeretettel újra rakva,
vándorútját így folytatja.

Áldás kapni...

Áldás újra telerakni...

Áldás BARÁTNAK továbbadni...

3. Indítsunk barátság süteményt az osztályban!

Készítsük el az alábbi recept szerint a barátság süteményt úgy, hogy elkészítjük előbb a kovászt:

- 1 csomag szárított élesztő
- 1 csésze liszt
- 1 csésze cukor
- 1 csésze tej

Az élesztőt langyos vízzel csomómentesen összekeverjük, majd 10 percig állni hagyjuk. Egy nagy tálban összekeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot, majd egy csésze tejet keverünk hozzá, ügyelve arra, hogy a keverék csomómentes legyen. Ezután az élesztős oldatot keverjük hozzá. A tálát letakarjuk, és a kovászt érleljük. A második, harmadik, negyedik napon átkeverjük egy fakanállal. Az ötödik napon hozzákeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot és egy csésze tejet. A hatodik, a hetedik, nyolcadik, kilencedik napon ismét átkeverjük egy fakanállal. A tizedik napon ismét hozzákeverünk egy csésze lisztet, egy csésze cukrot és egy csésze tejet. A keverékből kiveszünk egy csészényit, és ezt használjuk fel a sütemény készítéséhez. A maradék kb. három csészényit, ajándékozunk oda egy-egy tanulóknak, amit megsüthet, illetve továbbszaporításra használhat. Fontos, hogy a tésztát amennyire lehet, hűtőben tartsuk.

A továbbadott kovással a tennivalók:

Hétfő: Tegyéél a kovászhoz 2,5 dl cukrot!

Kedd: Tegyéél a kovászhoz 2,5 dl felforralt, majd lehűtött tejet!

Szerda: Tegyéél a kovászhoz 2,5 dl lisztet!

Csütörtök: Keverd össze a kovásmasszát!

Péntek: Tegyéél 2,5-2,5 dl cukrot, tejet és lisztet, mint korábban!

Összekeverés után a kovászt négy részre osztjuk, három részt továbbadunk három barátunknak, a negyedik részből készítjük el a süteményünket.

A sütés előtt még hozzáadandók:

- ♣ ½ kávéskanál szóda bikarbóna,
- ♣ 1 db tojás,

- ♣ 2 dl olaj,
 - ♣ ½ csomag sütőpor,
 - ♣ 1 csomag vaníliás cukor,
 - ♣ 2,5 dl liszt,
 - ♣ ízlés szerint csokoládé (apró darabokra vágott) és mazsola, vagy friss, esetleg aszalt gyümölcs.
- Kikent, lisztezett formában, előmelegített sütőben, 175 C-on 50-60 percig sütjük.

4. Állati barátságok. Használhatjuk szemléltetőanyagként, beszélgetésindítóként az alábbi oldalakon látható, állatok barátságát megjelenítő fényképeket. Térjünk ki arra, hogy mi jellemez egy barátságot, mennyiben lehet más az állatok és az emberek barátsága!

<http://joportal.hu/johirek.php?readmore=1321>

<http://www.erdekesvilag.hu/tag/allati-baratsag/>

5. SMS. (Ötlet: Haukiné Szabó Rózsa)

Feladat: Dávid személyébe belehelyezkedve SMS-ben adj hírt magadról Jonatánnak az elválásot követő első hét eltelte után! Írd meg, hogy mi történt veled, köszönd meg a segítséget! Az üzenetben szerepeljenek az alábbi szavak is: barlang, szent kenyér, filiszteus Góliát kardja, pap, pusztában és sziklavárakban.

Pl.:

Szeretett barátom, Jonatán!

Tudom, hogy aggódsz értem, ezért írok Neked. Mióta elváltunk, pusztában és sziklavárakban találok menedéket. De van ételem, fegyverem és szállásom. Egy paptól kaptam szent kenyeret, magamnál tartom a filiszteus Góliát kardját, és barlangokban alszom. Hálás vagyok neked mindenért. Imádkozom, hogy apád haragja elműljék. Köszönöm, hogy a bajban mellettem voltál, számíthattam rád. Szeretettel gondol rád barátod: Dávid.

6. Barátságposta. (Ötlet: Karlóczai Mariann: Komámasszony, hol az olló? Kisgyermekek játékoskönyve, 109. o., Gyorsposta; Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

A gyermekek egyvonalon állnak fel szorosan egymás mellé. Az első az indító (Dávid) egy szót vagy egy rövid mondatot súg a szomszédja fülébe úgy, hogy más ne hallja meg. Ő is továbbsúgja a mellette állónak, s ez így folytatódik, míg az utolsó (Jonatán) hangosan meg nem mondja, amit hallott. A gyerekek csak azt súghatják tovább, amit hallottak, a szöveget megváltoztatni nem szabad. A továbbsúgott mondat szólhat az igaz barátságról, Dávid köszönetnyilvánításáról. Az indító és az utolsó gyermek személyét változtatva lehetőséget kapnak a gyermekek arra, hogy saját szavaikkal kifejezhessék érzéseiket, gondolataikat.

7. Ki vagyok én? (Ötlet: Karlóczai Mariann: Komámasszony, hol az olló? Kisgyermekek játékoskönyve, 154. o., Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

Kiválasztunk két gyermeket, az egyiküket kiküldjük a tanteremből, majd megbeszéljük a másikkal, hogy ki lesz az, aki kint van. Behívjuk a kint lévőt, és most a másik gyermek megy ki, akiről szintén megállapítjuk, hogy ki lesz. Ezután behívjuk a másik gyermeket. A gyermekek egymással szemben megállnak, feladatuk az, hogy kitalálják, kik ők. A két gyermek beszélgetéséből ki kell ennek derülnie. Üdvözléssel indul, mindegyik a másik szerepkörének megfelelően köszön és így folytatódik tovább a beszélgetés. Túl sokat nem szabad előre elárulni, mert akkor nagyon könnyű lesz a feladat. A többiek hallgatják a beszélgetést, ami igazán érdekes lehet, ha ügyesen játszó szerepelnek. A játékot addig lehet folytatni, amíg mind a kettő gyermek kitalálja, hogy ki ő.

Kitalált szereplők: Dávid, Saul, Jonatán, szolga, Góliát, Dávid győzelmét ünneplő izraelita

Tipp: a megbeszélés helyett lehet az is, hogy a szereplők nevét felírjuk egy papírra, kalapba tesszük és kihúzzuk, hogy ki lesz. A kihúzás után átbeszélhetjük és segítséget is adhatunk a gyermeknek.

Ha bibliai kvíz vetélkedőt tartunk, akkor a hallgatóságot feloszthatjuk az osztály létszámától függően 2 vagy több csoportra is, és feladatul adhatjuk, hogy találják ki, kik a szereplők és írják fel azt az előzőleg kiosztott varázstáblára (a varázstábla készítés menete Dr. Doroghy Einon: Kreatív játékok c. könyve 81. oldalán megtalálható). Mielőtt elhangzik a két szereplőtől a megfejtés, megnézi a tanár a varázstáblára felírtakat, és ha helyes, akkor jutalmazza azt. Jutalmazás módját a tanár találja ki.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: 1. CSERBEN; 2. TITKAIMAT; 3. SZOMORÚ; 4. MEGLÁTOGAT; 5. JÁTSZANI.

Megoldás: BARÁT.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten barátokat ad.

Kognitív cél: A barátság értékeinek tudatosítása.

Affektív cél: A barátsággal együtt járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A barátságban való kitartáshoz szükséges attitűdök megerősítése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat ellenőrzése</p> <p>Írjunk öt érzék verset a barátságról! – előző órai anyag felelevenítése A barátság úgy néz ki, mint... A barátságnak olyan a hangja, mint... A barátságnak oly íze van, mint... A barátságnak olyan a tapintása, mint... A barátságnak olyan az illata, mint...</p> <p>Az én barátságálóm – kikre igaz a fenti vers az életedből? Egyéni munkáltatás a munkafüzetben.</p>	<p>MFEI 12/A lecke 3. c). (45. o.)</p> <p>Megjegyzés: A feladatot elvégezhetjük közösen a táblán, ahova felkerül néhány javaslat mindegyik sorba, de leírathatjuk a gyermekekkel a saját asszociációjukat is egy előre kinyomtatott lapra vagy a füzetükbe.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 12/B lecke 5. (48. o.)</p> <p>MFEI 12/B lecke 1. (46. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Bibliai történet felidézése páros munkáltatással a munkafüzetben</p> <p>Nagy barátságok az irodalomban – a tananyag ismeretszintű összekapcsolása a gyermekek olvasmányaival</p>	<p>MFEI 12/B lecke 2. (46. o.)</p> <p>TK 11. lecke Feladattár 2. (29. o.)</p>

	<p>Aranymondás ismétlése titkosírással és igéskártya készítéssel</p> <p>Készítsenek a tanulók egyéni titkosírást a munkafüzetbe! Osszuk ki indigót és A/4-es fehér lapokat, hogy egyből két példányban készíthessék!</p> <p>Osszuk ki a kartoncsíkokat, amelyre írják rá az egyéni titkosírással az aranymondást, és díszítsék az igéskártyát/könyvjelzőt!</p> <p>Tegyék bele egy borítékba a titkosírás-megfejtést és az igéskártyát, írják rá egy barátuk nevét, és vigyék magukkal, hogy odaadhassák!</p>	<p>MFEI 12/B lecke 3. (47. o.)</p> <p>Eszköz: indigó, A/4 lap, kartoncsíkok (férjen bele egy borítékba) borítékok</p>
Aranymondás	<p><i>„...van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.”</i></p> <p>(Péld 18,24)</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>14. Hárfahúron háladallam (TK 84. o.)</p> <p>RÉ: 234. dics. 3. verse – Ó, Szeretet, áraszd ránk meleged</p> <p>JJ: 51. Mit magadnak várnál</p>	
Házi feladat	<p>Páros vagy egyéni munkaként adhatjuk a munkafüzet megmaradt feladatát.</p>	<p>MFEI 12/B lecke 4. (48. o.)</p>

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

4. feladat: PAJTÁS, HAVER, KOMA, ISMERŐS, CIMBORA, LELKITÁRS, CIMBI, BAJTÁRS, PAJTI, ISMERŐS, PUSZIPAJTÁS, stb.

5. feladat:

Barátodért se tagadd az igazat!

Madarat tolláról, embert barátjáról.

Új barátért el ne hagyd a régit!

A baráthoz vezető ösvényt sose nője be a fű!

Az igaz barát mindent tud rólad, mégis szeret.

Nincs jobb tükör a régi barátnál.

ÉNEKELJÜNK AZ ÚRNAK!

(olvasmány)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

CSOMASZ TÓTH, K., Dicséjétek az Urat! Budapest, 1975.

KARASSZON, D., Zsoltárok könyve, (JK) Budapest, 1996.

PECSUK, O. (Szerk.), Bibliaismereti kézikönyv, Budapest, 2004.

RÓZSA, H., Az Ószövetség keletkezése, Budapest, 1986.)

A Zsoltárok könyvéről

A Zsoltárok könyve a héber vallásos költészet 150 darabját öleli fel. Az énekek többsége istentiszteleti funkciót töltött be, megzenésített imádság. A ma gyakorolt közös éneklés ismeretlen volt, a hívők legfeljebb a zsoltárok végén található „Halleluja!” felkiáltással feleltek az énekekre. A többes számban megfogalmazott énekeket a léviták kórusa énekelte. A Zsoltárok könyvében egyéni énekeket is találunk, amelyek a legkülönbözőbb élethelyzetekben megszólaló hívő ember imádságait tartalmazzák.

Zsoltár név eredete

A görög eredetű „psalmos” szóból ered a könyv elnevezése. A héber „mizmór” kifejezés fordítása a Septuagintában. A „mizmór” kifejezés 57 zsoltár feliratában szerepel. A Vulgátában a latin elnevezés: psalmus. Innen alakult ki a magyar elnevezés.

Zsoltárok szerzői

A Zsoltárok könyvének mintegy felében Dávid a megjelölt szerző, akinek Saul udvarában a hárfapengetés is feladata volt (1Sám 16,14kk). A zsidó-keresztény hagyomány a felirat nélküli zsoltárokat is neki tulajdonítja. További szerzők, akiket megneveznek maguk a zsoltárok: Kórah fiai, Salamon, Ászáf, Mózes, Éván.

Zsoltárok felirataiban szereplő elnevezések jelentése

Az egyes zsoltárok elején tájékoztatást és útmutatást találunk a műfajra, keletkezésre vagy a használatra vonatkozóan.

- **Ének** (héberül: sír): Olyan istentiszteleti éneket jelent a Zsoltárok könyvében, amelyet általában hangszerrel kísértek. 30 éneket tartalmaz a Zsoltárok könyve.
- **Zsoltár** (héberül: mizmór): Szintén zenei kísérettel előadott éneket jelent, amelyet az Úr tiszteletére énekeltek. Világi énekeket nem neveztek így. Egyes zsoltárok feliratában szerepel, hogy „Dávid zsoltára” (Zsolt 65). Ez jelentheti azt, hogy ő a szerző, vagy azt is, hogy neki, illetve leszármazottainak ajánlott ének (Zsolt 24). Összesen 57-szer olvassuk ezt a feliratot.
- **Zarándok ének** (héberül: sír hammaalót), 120–134. zsoltárok: A Jeruzsálembé, az egyes ünnepekre vonuló zarándokok útközben ezeket az énekeket énekeltek.
- **Dicséret** (héberül: töhillá): Isten nevét (Teremtő, Gondviselő, Szabadító) magasztaló himnusz. A Zsoltárok könyvének szerkesztői dicséreteknek (Töhillím) nevezték el az egész könyvet, hiszen tartalmát tekintve Istendicséret minden egyes zsoltár.

- **Hálaének** (héberül tódá): Az egyén életében végbement szabadításért hálát adó Istendicséret.
- **Imádság** (héberül: töfillá): Panaszénekekben előforduló kérést, közbenjáró imádságot jelent.

Zsoltárok műfajai

Tartalmuk és formájuk szerint a zsoltárokat különböző műfajokba sorolhatjuk:

Himnuszok

Istent magasztaló költemények. Összesen 36 himnusz található a Zsoltárok könyvében. (pl. 8, 65, 103–106). Tartalmilag a Teremtő, Gondviselő és Szabadító Istent magasztalják. Izráel történetének jelentős eseményei jelennek meg ezekben a költeményekben.

A himnuszok egy sajátos csoportja **Isten királyságáról** szólnak (47; 93; 96–99). A bennük jellemzően elhangzó kiáltás, „Uralkodik az Úr!” (pl. 93,1), a földi király beiktatásának állandó eleme volt (2Sám 15,10).

Sion-zsoltárok (46; 48; 76; 84; 87; 122; 132 stb.): Isten lakóhelyét, a jeruzsálemi templomhegyet, a Siont magasztaló énekek. Megvallják Isten hűségét, aki örök lakhelyül választotta a Siont, és ezért nem is fogja engedni, hogy elpusztuljon a hegy és a rajta épült templom.

Panaszénekek (Zsolt 3–7; 13; 17; 22 stb.): A zsoltárok egynegyede panaszének. Az egyén vagy a gyülekezet közössége Isten elé tárja szenvedéseit, és kéri Isten szabadítását. Háttérében az a gondolat áll, hogy Isten megértő és szerető Isten, akihez a bajban is lehet fordulni. A panaszénekeknek állandó elemei:

- megszólítás (Zsolt 22,2)
- panasz (Zsolt 38)
- könyörgés (Zsolt 13,2)
- hála (nem minden esetben, de pl. Zsolt 6,9)

Hálaének

A panaszát Isten elé táró, megszabadított hívő hálával fordul ezekben az énekekben az Úr elé. Ilyenkor a panaszos a templomban hálaáldozatot mutatott be, vagy bizonyosságot tett az Istentől tapasztalt jóságról a gyülekezet közössége előtt (Zsolt 66,13). A hálaének felépítése hasonló, mint a himnuszé (Zsolt 34).

Bűnbánati zsoltárok (6; 32; 38; 51; 102; 130; 143): Ezekben az énekekben az igaz ember a szenvedéseit tárja Isten elé. Ebben a kitárulkozásban önvizsgálatot tart, Isten törvényei alapján felismeri vétkeit, amelyekért Isten szabadulást hozó bűnbocsánatát kéri.

Királyzsoltárok (2; 18; 20; 21; 45; 72; 89; 101 stb.) Nem azonosak az Isten királyságáról szóló zsoltárokkal. Ezek a zsoltárok a földi királyhoz vagy a földi királyról szólnak. A zsoltárok középpontjában a király Istentől kapott megbízatása és felelőssége áll, hogy gondoskodjon a törvényességről. Olyan király képét festik le ezek a zsoltárok, amelyeket inkább egyfajta eszménynek, mint történelmi tapasztalatnak lehet tekinteni. Mivel a fogsággal megszűnt Izráelben a királyság intézménye, ezért a királyzsoltárokat úgy tekintették a későbbi korokban, mint a Messiás királyra vonatkozó próféciákat. Ezek az énekek hangsúlyozzák Dávid házának kiválasztottságát.

A hívő ember számára az éneklés énekekben elmondott imádság lehet. Az énekekben kifejezhetjük az érzéseinket Isten iránt.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az éneklés egy olyan koncentrált, összeszedett cselekedet, melyben részt vesz a test, az elme, az érzelmek, és egyben közösségi találkozás is. Éppen ezért van nagyon nagy jelentősége a hittanórákon, hiszen a gyermeket a maga teljességében vonja be a közösségbe, és kapcsolja mind a kortársaihoz, mind Istenhez.

Nehézségként merül fel, hogy a mai családokban nem énekelnek. A gyermek nem hozza magával természetesen az éneklés szokását, szabadságát, meg kell szerettetnünk vele. A kedvelt énekek, játékos énekeltetés motiváció arra, hogy az ének önkifejezéssé lehessen, mintegy felülírja a teljesítménykényszert, köteleességit.

Az ének több feladatot is betölthet a hittanórán. Egyrészt tagolja az együtt töltött időt, vezeti a gondolatot, a lelket, elmélyít. Segít memorizálni, tudatosítani, összefoglalni a hittartalmakat. Nem véletlenül mondták a régiek, hogy „Az énekeskönyv a nép bibliája.” Harmadrészt a zene szükségszerű médiuma az evangélium kommunikálásának, nagyon erős a missziói aspektusa, hiszen az evangélium üzenetét érzelmekkel telíti. Negyedrészt a zenének, énekeknek terápikus hatása is van. Ha a helyén és lelkesen használjuk az éneklést, a gyermekek mindegyik áldását tapasztalni fogják az együtténeklésnek, és éneklő hittancsoporttá válnak.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel megfogalmazni a zsoltár fogalmát, szerepét az emberek életében.○ Tudjon legalább két verset értelmezni segítséggel a tankönyvi lecke Igéiből: Zsoltárok könyve 42,2–6.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja megfogalmazni a zsoltár fogalmát és szerepét Isten dicsőítésében.○ Tudja, hogy ki szerezte a legtöbb zsoltárt a Bibliában.○ Tudja értelmezni a tankönyvi Igéket segítséggel: Zsoltárok könyve 42,2–6.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Dicsérjük az Urat!

Kognitív cél: A zsoltárok keletkezésének, jellegzetességének és az Isten dicséretben betöltött helyének megismertetése.

Affektív cél: A zsoltárokhoz kapcsolódó pozitív érzelmek megerősítése a korosztályban.

Pragmatikus cél: Régi és újabb keletű zsoltárok közös éneklése az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz
---------------------	-------------------	--------------------------

		kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Hangszerbörze Készítsünk elő hangszereket a tanári asztalon letakarva, hogy a gyerekek ne láthassák! A gyermekeket kérjük meg, hogy fordítsák meg a széküket, üljenek a tanári asztalnak háttal, és véletlenül se forduljanak meg, vagy leskelődjenek a játék alatt. Vegyék maguk elé a füzetüket, vagy osszunk ki egy lapot, amire írják sorra a tippjeiket, hogy milyen hangszer hangját hallják!</p> <p>Engedjük, hogy a játék megbeszélése után ki is próbálhassák a bevitt hangszereket.</p> <p>Rögzítsük az átéléseket a munkafüzetben való munkáltatással!</p>	<p>Eszközök: különböző, a tanár által megszólaltatható hangszerek</p> <p>Javaslat: Ha nem tudunk megszólaltatni többféle hangszert, vihetünk be szimfonikus zenét, hogy milyen hangszereket ismernek fel benne, vagy kereshetünk hangszeres bemutatókat a youtube-on.</p> <p>MFEI Énekeljünk az Úrnak! olvasmányfeldolgozás 1.a) (49. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>42. zsoltár a Bibliában és az énekeskönyben – közös feldolgozása a Feladattárnak. Osszuk két csoportra az osztályt (pl. padoszerint)! Az egyik csoportnak a kezébe adjunk Bibliát, a másiknak énekeskönyvet! Keressük ki mindkettőből a 42. zsoltárt! Felváltva olvassuk fel a zsoltár egy-egy versét más-más tanulóval a Bibliából, és az adott vershez illő éneksorokat az énekeskönyvből! Így egymás mellett szólalnak meg a megfeleltethető részek.</p> <p>Olvasmány feldolgozása képelemzéssel, beszélgetéssel, a szöveg hangos olvasásával Beszélgessünk a TK-ben található képekről, a gyülekezeti éneklésről, a gyermekek eddigi tapasztalatairól! Milyen módon dicsőítették eddig Istent? Olvassuk el az olvasmány szövegét!</p> <p>Közös zenélés és dicsőítés megtervezése A munkafüzet hasábjain alakítsunk egy gyermekzenekart! A zenekarban az énekhang, a taps, a ritmushangszer ugyanúgy fontos szerepet tölt be. Keressünk egy a gyermekek által ismert és szeretett, hangszeren is könnyen megtanulható</p>	<p>TK Énekeljünk az Úrnak! olvasmány, Feladattár 1. (31. o.) Eszköz: énekeskönyv Biblia (az osztály létszámának megfelelően)</p> <p>Megjegyzés: A feladat a TK-ben is megoldható (31. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI Énekeljünk az Úrnak! olvasmányfeldolgozás 2. (50. o.)</p> <p>TK Énekeljünk az Úrnak! olvasmány és illusztrációja (30. o.)</p> <p>MFEI Énekeljünk az Úrnak! olvasmányfeldolgozás 1.b)-c) (49. o.) Hibajegyzék: a b). feladatrészhez nem készült kipontozott rész.</p>

	éneket a kottatárból (pl. 1.; 2; 4; 5; 10, 17), amelyet otthon elsajátíthatnak, és következő órán megpróbálhatjuk közösen elénekelni, így dicsőíteni az Urat.	
Énekjavaslat (alternatívák)	7. Mint a szép híves patakra (TK 78. o.) RÉ: 33. zsolt.1-2. verse- Nosza, istenfélő szent hívek (+BS) 96. zsolt. 1.5-6.8. verse- Énekeljetez minden népek 150. zsolt. –Dicsérjétez az Urat (+BS) 296. dics. 1.6-7. verse- Szép tündöklő hajnalcsillag DU: 28. Zengjetez Istennek	
Házi feladat	A választott ének gyakorlása hangszeren vagy énekhangon.	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 30. oldal

A képen látható:

- Fényképek: templomi gyülekezet egy részlete – felnőttek és gyermekek, két gyermek kezében énekes könyv, zenekar, éneklő fiatalok

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: énekeljünk az Úrnak

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Nézzétek meg a képeket! Milyen hasonlóságot vesztek észre? Miben különböznek a fényképen szereplő történések?
- Vizsgálj meg azokat a képeket ahol felnőttek és gyermekek vannak! Mit csinálnak? Miért?
- Te játszol valamilyen hangszeren?
- Hol szoktatok zsoltárokat énekelni? Miért? Milyen érzés mikor együtt énekeltek és dicséritek az Urat?

A szöveg:

- Hol található a Bibliában énekek?
- A bibliai időkben hol énekeltek az emberek?
- Ki a zsoltárok szerzője? Keress példát a bibliai szövegben!
- Milyen zsoltárokat ismersz? Énekeljtek!

1. Zsoltárfeldolgozások. Készülhetünk többféle zsoltárfeldolgozással, melyek mind a 42. zsoltár átiratai. Nyomtassuk ki a szövegüket, vigyük be a hanganyagot! Tegyük fel összehasonlító kérdéseket:

- Melyik ragadta meg leginkább az eredeti zsoltár mondanivalóját?
- Melyik dallam adja vissza leghűbben a zsoltár üzenetét?
- Melyik számodra a legszebb, ami leginkább tetszik? Miért?

Zsoltárfeldolgozások:

- Gryllusék előadásában a 42. zsoltár: <https://www.youtube.com/watch?v=JMzK0v5mrC0>
- Pécsi gyülekezeti kórus előadásában: <https://www.youtube.com/watch?v=jD60EBjhek0>
- Mendelssohn feldolgozása: <https://www.youtube.com/watch?v=oetcvLM4aQs>
- Mint szarvas hús vízforrásra zenei kísérete: https://www.youtube.com/watch?v=mBI_MxPfcSY
- Mint szarvas hús vízforrásra zenekari énekes feldolgozás: <https://www.youtube.com/watch?v=HATZtwcAzXQ>
- Mint szarvas hús vizek után: <https://www.youtube.com/watch?v=BuhvnGI2rys>

2. Zámirblog. Egy mai zsoltáros honlapja. Hallgassunk meg egy-két ma született Istent dicsérő, hozzá fohászkozó éneket! Szabó András alkotónaplója interneten is elérhető. Neve jelentése: zsoltáros. <http://zamir.snackblogger.com/radio.html>

3. Sófár Református Dicsőítő Portál. Hívjuk fel a figyelmét a gyerekeknek arra a református országos kezdeményezésre, akik Isten dicséretét, a Neki való szolgálatot munkálják a legkülönbözőbb művészeti ágakban! A minden évben megrendezésre kerülő nyári Iskolájukban már 200-250 gyermek – fiatal – felnőtt vesz részt, odaszánva idejét, tehetségét Isten dicséretére és a hitben való elmélyülésre.

sofarportal.hu

4. Közös szolgálat megtervezése. Ha sikerül létrehozunk egy zenekart a hittan csoportból, szervezzünk szolgálati lehetőséget a számukra! Fontos, hogy ne koncertként éljék meg, hanem egy olyan szolgálatként, amikor gyermekeket, gyülekezeti tagokat vezetnek a KÖZÖS éneklésben.

12. SAUL ÉS DÁVID

(1Sám 18,6–14; 19,1–10; 24; 26)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

<http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das->

[biblelexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/david/ch/d44778188023b378f5b12fa88287b1a6/#h6](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/david/ch/d44778188023b378f5b12fa88287b1a6/#h6)

A Bibliai leírása szerint Izráel első és második királya között lévő kapcsolatot súlyos konfliktusok terhelték. A kezdeti jó barátságból üldöző-üldözött viszony lett. Saul féltékeny indulatai vezérelték, ellenséget látott Dávidban. Féltette a királyi hatalmát, ezért többször is az életére tört.

Dávid Isten kiválasztott emberének tekintette Sault, akit Isten helyezett a hivatalába. Az ő szemében a felkent elleni lázadás Isten elleni lázadással volt egyenlő. Dávid Saulhoz való viszonyulásáról nem derül ki semmi ellenséges.

Saul és Dávid kapcsolatának több fázisa is volt:

1. Dávid bekerül a királyi udvarba: Saul és Dávid baráti időszaka

Saul és Dávid megismerkedésének elején egy rövid ideig jó kapcsolat állt fenn közöttük. Ez az időszak a királyi udvarba kerülés utáni közvetlen idő volt.

Dávid több okból is bekerült a királyi udvarba.

a) Jutalmul:

Miután egy személyben győzelmet aratott a zsidó nép akkori legnagyobb ellensége felett, Saul jutalmul a palotájába fogadta. „*Saul pedig magához vette őt azon a napon, és nem engedte, hogy visszatérjen apja házába.*” (1Sám 18,2)

b) Zenével gyógyítóként:

Saul szolgálival kerestetett valakit, aki megnyugtassa nyugtalan lelkét. Dávidot ajánlották neki, mert értett a lantpengetéshez (1Sám 16,14–23). Saul megszerette Dávidot. A fiatal fiú zenei gyógyító képességét többször is kamatoztatta a királyi udvarban. A lantpengetés csak időszakos feladat volt.

c) Fegyverhordozóként:

A Góliáton aratott győzelem után Dávid Saul fegyverhordozója lett (1Sám 16,21). Saul már korábban is maga köré kezdte gyűjteni az erős és bátor embereket. Így vette maga mellé Dávidot is (1Sám 14,52).

2. Dávid korai győzelmei: Saul féltékeny

Dávid jelentősebb katonai győzelmeket aratott, mint Saul. Ez adott okot Saul számára a féltékenységre. A királyi trónt kezdte féltetni. A helyzetet az is rontotta, hogy gúnyverset írtak Saulról, ami a büszkeségében mélységesen megsértette (1Sám18). Dávid győzelmét nem a király győzelmének tulajdonították, ahogyan az elvárható lett volna egy királyi szolgálatban álló hadvezér győzelme után, hanem neki magának. Dávid népszerűsége nőtt, bár ő megmaradt ugyanúgy a királyi udvarban, és folytatta tovább a királynak felajánlott szolgálatát.

3. Bosszúvágy: Saul Dávid életére tör

a) Saul féltékenysége tettekben öltött testet. Többször rátámadt Dávidra. Érdekes módon nem Dávid kezdett félni Saultól, hanem fordítva (1Sám 18,12). Félelmében hirtelen gyilkos indulatok öntöttek

el. Saját kezűleg azonban nem tudott végezni Dáviddal, hiába dobta felé a lándzsáját, nem találta el (1Sám 18,11). Isten megvédte jövődöbéli királyát.

b) Miután nem sikerült megölni Dávidot, Saul meg akarta öletni őt. Ezért ezredesi rangra emelte azzal a szándékkal, hogy a csaták első sorában az ellenség keze által elessen (1Sám 18,17). Isten azonban Dáviddal volt, győzelmek sorát aratta, és egyre nagyobb elismerésre tett szert, Isten megóvta az életét (1Sám 18,30).

c) Saul nem hagyott fel tervével, hogy Dávid életét kioltja. Előre megfontolt szándékkal, ismételt a lándzsájával akarta megölni őt. Tervét megosztotta fiával, Jónátánnal és az udvari embereivel. Jónátán megmentette a barátját, Dávidot. Saul terve kudarcot vallott (1Sám 19).

4. Saul rövid ideig nem ellenséges: eskü Jónátánnak

Jónátán apja lelkiismeretére beszélt, és elérte, hogy Saul egy rövid ideig felhagyjon bosszújával (1Sám 19,7).

5. Dávid menekül Saul elől

Dávidot felesége, Míkál, a király lánya kimenekítette a királyi palotából apja haragja elől. Saul üldözni kezdte Dávidot. De Isten újból csak nem engedte, hogy baj érje (1Sám 19). Idegen királyokhoz menekült, pusztában, barlangban lakott (1Sám 23,14). Saul viszont nem tett le Dávid megöletéséről, így Dávid védelmezőket toborzott, 600 katonát gyűjtött maga mellé (1Sám 23,13). Saul éppen a maga katonáival üldözte Dávidot, már majdnem el is fogta, amikor a filiszteusok betörése miatt vissza kellett vonulnia. Így mentette meg Isten Dávidot.

6. Dávid megkíméli Saul életét

Dávid csapatának létszámbeli hátránya ellenére olyan helyzetbe került, hogy meg is ölhetné volna Saul, ezzel véget érhetett volna a menekülése. Dávid azonban az Istentől kapott tisztségre hivatkozva megtiltotta katonáinak, hogy a felkent királyra kezet emeljenek (1Sám 24,7), hatalmával nem élt vissza. Saul bűnbánó szavakkal bocsánatot is kért Dávidtól, és megeskette Dávidot, hogy az utódait is megkíméli. De a játszma nem ért véget. Saul ennek ellenére folytatta Dávid üldözését, aki újra és újra megkíméli az életét (1Sám 26). Ismét megismétlődik a lelepleződés és az eskü.

7. Saul halála

Saul a fiaival együtt egy filiszteusok elleni harcban vesztí életét. Testüket meggyalázzák (1Sám 31). Dávid hozzáállását mutatja, hogy nem könnyebbült meg üldözője halálakor, nem is érzett diadalt, hanem siratóéneket énekelt gyászában (2Sám 1).

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel elmondani Saul és Dávid kapcsolatát a tankönyvi képek és szöveg alapján.○ Tudja segítséggel megfogalmazni mi volt az oka Saul és Dávid kapcsolatának.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• Tudja önállóan értelmezni Saul és Dávid kapcsolatát és annak okait, és tudja megfogalmazni.• Tudja jellemezni Saul királyt néhány mondattal.• Tudja jellemezni Dávidot, fogalmazza meg hogyan segített Isten neki.• Tudja önállóan értelmezni a lecke

<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel megfogalmazni Isten milyen módon segített Dávidnak. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 24,13. 	Igéjét: Sámuel első könyve 24,13.
--	-----------------------------------

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A történet két nagyon különböző ponton érintheti a gyermekeket. Egyrészt a kiszolgáltatottság, másrészt a hatalomgyakorlás vagy éppen a hatalommal való visszaélés oldaláról. A lecke mindkét megközelítést aktivizálja a tanulóknban.

A gyermek elsődlegesen kiszolgáltatott lény. Szüleire, gondviselőire, a felnőttekre utalt. Ez a kiszolgáltatottság sokszor frusztrációval is járhat. Azok a gyermekek, akik indokolatlanul sok kiszolgáltatottságot élnek meg, agresszív viselkedést alakítanak ki, amiben ők hatalmaskodhatnak másokon. Ez lehet egy kistestvér, osztálytárs, de egy állat is akár, vagy tárgyak, amelyeket rongál, tönkretesz.

A tananyag feldolgozása során fontos, hogy megjelenhessen a kiszolgáltatottság frusztrációja, és a frusztrációra adható alternatív megoldás is. Az igazi szabadság a hatalmaskodó felett, ha le tudom győzni az én belső rosszérzésemet, és nem adom vissza, vagy éppenséggel nem adom tovább. A negyedik gyermekekkel már lehet beszélgetni ilyen élethelyzetekről, nehezen hordozható kapcsolatokról. Mégis fontos, hogy tartsuk az óra kereteit. Ha felmerül egy, az órán nem megbeszélhető probléma, biztosítsuk a tanulót, hogy szünetben visszatérünk rá. A bibliai történet segítségével vezessük vissza a beszélgetést az órai a keretek közé! Itt most Dávid és Saul történetén keresztül nézünk rá minderre. Egy védett teret ad a történet, amiben ki-ki átélheti a maga azonosulási pontjait. A történetben fontos pont, hogy Saul és Dávid is király. Mindketten Isten felkentjei, ahogy mindnyájunknak teremtettségünk adja meg azt a méltóságot, hogy ne legyünk kiszolgáltatottak, és azt a felelősséget, hogy hogyan élünk a hatalommal.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Dávid nem él vissza a hatalommal.

Kognitív cél: Dávid és Saul történetén keresztül rámutatni az Isten szerinti hatalommal való élésre.

Affektív cél: A hatalomhoz való szemléletmód formálása a biblikus irányba.

Pragmatikus cél: A Dávid és Saul történetében megismert, hatalommal járó élethelyzetek közös átgondolása, vizsgálata.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Bizalomjáték-hatalomjáték Állítsuk a hittan csoportot körbe! Minden harmadikat hívjuk be a kör középsébe! Kössük be a szemüket, hogy ne láthassanak! A körben lévő társaikat kérjük meg, hogy adjanak valamilyen jelzést, vegyenek fel valamilyen kontaktust a bennlévőkkel! (Tapsoljanak körülöttük, fogjanak velük kezét, paskolják meg a vállukat, vezessék valahova, stb!) Ha úgy látjuk, hogy eldurvul a	Eszköz: sálak/kendők a csoport harmadának Megjegyzés: Ne adjunk előre utasítást, hogy milyen módon kommunikáljanak a bennlévőkkel! A játék célja éppen az, hogy mind a bennlévők,

	<p>játék, egyből állítsuk le!</p> <p>Ültessük le a gyermekeket, és beszéljük meg az átéléseket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen érzés volt bekötött szemmel a kör közepében állni? (kiszolgáltatottság, bizalom, kíváncsiság, stb.) • Hogyan élted meg, hogy bármit tehetél a bekötött szemű társaddal? (hatalom, felelősség, tanácstalanság, stb.) <p>Átvezetés: Dávid Saul előli bujdosásai közben megélte a kiszolgáltatottságot, de megélte a hatalmat és a felelősséget is.</p>	<p>mind a kinn lévők átélhessék spontán, hogy mit jelent benn kiszolgáltatottnak lenni, és mit jelent kinn felhatalmazottnak lenni.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Saul és Dávid – Történetmondás A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávidnak és a király közti kapcsolat megromlik • Saul kétszer is Dávid életére tör • Jónátán közbenjárása • Saul harcban akarja elveszejteni Dávidot • Dávidnak menekülnie kell • Dávid lehetősége/ Saul kiszolgáltatottsága az Én-Gedi sziklabarlangban – Dávid megkegyelmez • Dávid és harcosainak rajtaütése Saul táborán – Dávid megkegyelmez. - Aranymondás <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Fénymásoljuk a gyermekek számára a mellékletben lévő feliratokat: HATALMA VOLT KISZOLGÁLTATOTT VOLT A történetmondás közben emeljék fel az épp aktuális feliratot akár Saulra, akár Dávidra vonatkoztatva!</p> <p>Dávid és a hatalom. Aranymondás üzenetének feldolgozása a munkafüzetben</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p>	<p>TK 13. lecke (32. o.) Eszköz: fénymásolt feliratok</p> <p>Javaslat: Nyomtassuk ki és lamináljuk le a mellékletben található grafikai anyagot! Használhatjuk a történetmondás után szemléltetésként.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 13. lecke 1. (39. o.) MFEI 13. lecke 1. (51. o.)</p> <p>MFGY 13. lecke 4. (40. o.) MFEI 13. lecke 4. (52. o.)</p> <p>MFGY 13. lecke 3. (40. o.) MFEI 13. lecke 3. (52. o.)</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Az Úr tegyen igazságot köztünk, az Úr álljon értem bosszút rajtad, de én nem emelek rád kezet.” (1Sám 24,13)</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	16. Siess, keresztyén (TK 86. o.) RÉ: 38. zsolt. 1–3. 9–10. 21–22. verse- Haragodnak nagy voltában 161. dics. 1. 5–6. verse – Siess, keresztyén (+BS) 255. dics. 5–6. verse – E világon gonoszok gyökereznek (+BS) 399. dics. 1. 9. verse: Imhol vagyok, édes Uram, Istenem (+BS)	
Házi feladat	MFGY 13. lecke 2. (39. o.) MFEI 13. lecke 2. (51. o.) vagy MFGY 13. lecke 5. (41. o.) MFEI 13. lecke 5. (53. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 31-32. oldal

A képen látható: Rajz: eseménysor (első és harmadik kép: Saul Dávidra dárdával támad, második kép: Jónátán szót emel Dávidért, negyedik kép: Dávid a pusztában, ötödik képen a barlangban Saul köpenyéből Dávid levág egy darabot, a hatodik képen Dávid elviszi Saul korsóját és lándzsáját)

A szöveg:

- Saul és Dávid

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Mit ábrázol az első és harmadik kép? Milyen állapotban van a király? Miért dühöng és támad Dávidra?
- Hogyan gyógyította Dávid a rossz gondolatokkal küzdő Sault? Milyen hangszeren játszott?
- Kiket látsz a második képen? Mit akar az apjától Jónátán?
- Figyeld meg az ötödik képet! Mit látsz Dávid kezében?
- Nézd meg az hatodik képet! Mit csinál Saul? Mit csinál Dávid? Mit visz el Saul sátrából? Miért teszi, mit gondolsz?

A szöveg:

- Ki volt Saul? Ki volt Dávid? Ki volt Dávid barátja?
- Milyen volt Saul, mi volt jellemző rá?
- Keresd meg az olvasmányban azt a mondatot, amelyik az első és a harmadik képet magyarázza! Olvasd el!

- Keresd meg azt a részt az olvasmányból, amelyből megtudod, hogy az indulatos, rossz gondolatokkal küzdő királyt hogyan próbálta gyógyítani Dávid!
- Hogyan mutatta ki Saul a Dávid iránt érzett gyűlöletét?
- A második kép magyarázatát keresd meg az olvasmányban! Mit tudtál meg? Mi a véleményed erről?
- Mi történt a barlangban?
- Miért vitte el Dávid Saul barlangjából a lándzsát és korszót? Mit akart ezekkel bizonyítani Saulnak?
- Mit jelent Dávid mondata: „Az Úr legyen a bíró közöttünk!”? Mire utalt?
- Miért fakadt sírva Saul?
- Haragudtál már valakire? Miért? Mit tettél? Gondold végig magadban!
- Te tudnál-e úgy viselkedni, mint Dávid? Tudnál-e tisztelni olyan embert, aki rosszul bánik veled? Hogyan lehetséges ez? Gondolkozz ezen!

1. Körmese. Kisebb csoportban indítsunk körmesét egy sárkányról, egy királylányról három királyfiról, ahol a két legidősebb féltékeny a kisebbikre. A mese folytatása mindig a következő lehetősége (hatalma/kötelessége/felelőssége), a soron következőnek pedig az előbbihez kell kapcsolódnia (kiszolgáltatottja/alkalmazkodhat). A mese végén térjünk vissza a mesefűzés folyamatára is! Hogyan élték meg a gyermekek a körmesét?

2. Jön a Saul. (Ötlet: Itt a játék – Fejlesztőjátékok tematikus szöveggyűjteménye óvodásoknak és kisiskolásoknak, NOVUM Impex, 109. o., Jön a farkas. Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

A tantermi székekből kör alakú házat építünk, hogy a székek közötti résen be lehessen félni. A játékosok a székek körül gyorsan sétálnak, esetleg futnak. Saul, aki lehet a tanár, vagy egy kiválasztott gyermek is, a terem egyik felében várakozik és a „Jön Saul” felkiáltással a körbe sétálókhoz, futókhoz siet és igyekszik valamelyiküket elkapni. A játékosok igyekeznek a székek közötti résen bemenni a házba. Akit elfogtak, az leül az egyik székre, és Saul újra „támad”.

Ehhez a játékhoz át kell rendezni a tantermet, hiszen a játékhoz tér kell. Fontos a figyelmet az óvatosságra felhívni.

Tipp: Jó időben lehet kint a szabadban is játszani, kiküszöbölve az esetleges baleseteket.

3. Játék a névelőkkel. (Johanna Friedl: Az iskolai siker titka, 33. o.; Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

A gyermeknek arról a tárgyról, személyről kell mesélnie három mondatban, amit/akit kihúz az előre elkészített kártyák közül. A mondatokban azonban nem hangozhat el egyszer sem az „a”, „az”, és az „egy” szó. Amennyiben elvétí, zálogot ad. A zálog kiváltható; zálogkiváltásnál ismét egy olyan mondatot kell mondania, amelyben nem szerepelnek a névelők. Ha most is ront, a záloga megmarad.

Az elkészített kártyákon szereplő tárgyak és személyek: Dávid lantja, Saul lándzsája, Saul köpenye, Dávid katonái, Saul korszója, barlang, stb.

Tipp: lehet osztályszinten játszani, de párokba illetve csoportokra bontva is játszható. Hozassuk előre be a zálogtárgyakat! Lehet egy gyümölcs, egy szem cukorka, kisebb csoki, bármi, amit szívesen zálogba ad a gyermek.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: Saul Jónátánnak, Dávid Jónátánnak, Saul Jónátánnak, Dávid a társainak, Dávid Saulnak, Saul Dávidnak.

13. HOGYAN ÉLJEK A HATALOMMAL?

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

BERLEJUNG, A./FREVEL, CH., Handbuch theologischer Grundbegriffe, zum Alten und Neuen Testament, München, 1963.

COENEN, L., Theologisches Begriffslexikon, Wuppertal, 1969.

SZÜCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.)

Isten hatalma (Ószövetség)

Mind az Ó-, mind az Újszövetség tanítása szerint a hatalom, az erő tulajdonképpeni birtokosa Isten. Dávid hálaadó imájában ezt fogalmazza meg: „*Tied, Uram, a méltóság, a hatalom és a tisztelet, a hírnév és a fenség, bizony minden, ami a mennyben és a földön van! Tied, Uram, az ország, magasztos vagy te, mindenség fejedelme! Tőled ered a gazdagság és a dicsőség, te uralkodsz mindenben. A te kezében van az erő és a hatalom, a te kezéd tehet bárkit naggyá és erőssé.* (1Krón 29,11–12) Jézus az Úri imádságban mondja: „*mert tied a hatalom...*” (Mt 6,13)

Ő az, aki bármire és bárkire képes hatást gyakorolni. Ez a hatás lehet akár fizikai, lelki, katonai vagy politikai. Minden Istenről szóló bibliai kijelentés háttérben meghúzódik az a tény, hogy Istennek végtelen hatalma van. E végtelen hatalom bizonyítéka a világ megteremtése. Ezzel a végtelen hatalmával visel gondot a megteremtett világ fölött, és bizonyítja be folyamatosan, hogy a természet erői felett is Ő az ÚR. Isten választott népe is újra és újra megtapasztalta Isten hatalmát. Mózes a hálaadó énekében részletesen megnevezi a vörös-tengeri átkelésnek azokat a mozzanatait, amelyben Isten hatalma, ereje nyilvánult meg (2Móz 15,3kk). Számtalanszor megismétlődik az Ószövetségben az a bizonyíték, hogy Isten hatalma intézi népe életét. „*Pedig a te néped űk, a te örökséged, akiket nagy erőddel és kinyújtott karoddal hoztál ki.*” (4Móz 9,27) Erre a felismerésre a megfelelő válasz a hálaadás. Mózes így fogalmazza ezt meg: „*Erőm és énekem az Úr, megszabadított engem. Ő az én Istenem, őt dicsóítem, atyám Istene, őt magasztalom.*” (2Móz 15,2)

A fogság korának nagy teológiai felismerése volt, hogy Isten hatalma nem csak a választott népre vonatkozik, hanem az egész világra és minden népre kiterjed, nem korlátozódik arra a területre, ahol hisznek Benne (Bír 11,24; 1Sám 26,19; Ézs 40). Dániel könyvében a világbirodalmakról szóló látomás egyértelmű kijelentés Isten legfőbb uralmáról (Dán 7). Az Ószövetség himnuszai, imádságai, prófétai igéi sokszor szólnak az Isten hatalmának a megtapasztalásáról. Az életmentő csodák mellett a szövetségekötés révén is megbizonyosodott Isten népe az Úr hatalmáról. Ábrahámmal való szövetségekötésekor így mutatkozott be: „*Én vagyok a Mindenható Isten... Megajándékozlak szövetséggel.*” (1Móz 17,1.2.) Isten mindenható hatalmának elismerésére az elvárt tettekben megmutatózó válasz: az engedelmesség: „*Járj színem előtt, és légy feddhetetlen.*” (1Móz 17,1) Isten végtelen hatalmát meg fogja tapasztalni a világ, a pogány népek is a végidőkben (Jóel 2).

Isten hatalma (Újszövetség)

Az Újszövetség gondolkodása szerint a hatalom (dünamisz) Istené. Sőt, Ő maga a Hatalmas (dünatos), akinek a birtokában van a hatalom. Mária énekében olvassuk: „*mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és szent az ő neve, irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az őt félőkön*”

(Lk 1,49) De Jézus maga is ezt mondja: „*Jézus ezt mondta: Én vagyok, és meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.*” (Mk 14,62) A „dünamisz” szó jelentése: képesség, hatalom, erő. Isten a hatalmát leginkább Jézus Krisztusban mutatta meg. Jézus hatalommal szólt és cselekedett. Gyógyító erő áradt belőle (Lk 5,17; 6,19). Isten hatalmának jeleit ismerték fel Jézusban (Mt 13,58; Jn 5,19). Jézus egész működése, bűnbocsánata, démoni erők feletti győzelme Isten világban megjelenő uralmának a látható jele volt (Lk 11,14–26). Hatalmának eredetére rákérdeztek a főpapok, írástudók. A talányos válaszból kiderül, hogy Jézus mennyei hatalommal cselekedett (Mk 11,27–33).

A keresztség szereztetési igéjében azt mondja Jézus, hogy minden hatalom, akár mennyeiről, akár földiről van szó, neki adatott (Mt 28,18 kk.). A Jézus által használt görög szó (exúszia) jelentése teljhatalom, képesség. Olyan mindenre kiterjedő hatalomról van szó, aminél nincsen nagyobb. Ez nagy bátorítást jelent azoknak, akik Benne hisznek.

Isten ereje legnyilvánvalóbbá Jézus feltámadásában mutatkozott meg (Róm 1,4). A végidőkben pedig majd megmutatkozik Isten hatalma Jézus Krisztus második eljövetelekor.

Emberi hatalom

A Biblia tanítása szerint az ember hatalma Istentől való. Ő adott az Édenkertben hatalmat és egyben felelősséget az embernek a teremtett világ felett (1Móz 1,26).

A rábízottakat ápolni és gondoznia kellett. Az ember a neki adott szabadság hatalmával nem jól élt, elbukott, visszaélt vele. Isten ennek ellenére nem vonta meg az embertől a hatalom birtoklásának a lehetőségét.

A Szentírás tanítása szerint Isten a földi világban a rendet emberek által tartja fenn (Jn 19,11), azonban nem találunk a hatalom használatára vonatkozó részletes leírást. A hatalom birtokosa mindig Isten marad, aki felelősséggel, feladatokkal ruházza fel az embert. Ezért fontos, hogy a vezetők Isten útján járjanak. Ő adta a hatalmat a választott nép mindenkori vezetőinek, a bírácoknak, királyoknak és a prófétáknak is.

Isten egy ideig bírácokat tett a jogi és katonai hatalom letéteményeseivé, így vezette népét. A királyokat is Isten választotta ki, állandó megbízatásuk jele a felkenetés lett. Isten előre tudta, hogy a hatalom birtoklása a visszaélés lehetőségét is magában hordozza, ezért a királyság intézményének a bevezetése nem volt eredeti szándéka. A királyok hatalmukkal hol jól éltek, hol visszaéltek, de mindenképpen Isten megbízatása alatt álltak. Emiatt a szemlélet miatt történt az, hogy Dávid soha sem emelt kezét a méltatlanná vált királyra, Saulra. Ha megtette volna, Istennel fordult volna szembe.

A próféták is Istentől kaptak hatalmat a szólásra és a prófétaátigazolós csodák végrehajtására. Az Ószövetségben találkozunk Istenellenes hatalmakkal, hatalmasságokkal. Aki népe ellen támadt, az Őellene fordult.

A királyság kora után, amikor már a nép vezetőit nem Isten jelölte ki, felvetődött a földi hatalom iránti lojalitás kérdése. Amikor Jézust provokatív módon megkérdezik az adózásról, akkor válaszával egyúttal a hatalomtól is tanít. Azzal, hogy azt mondja, hogy a császárnak meg kell adni, ami az övé, elismeri, hogy a világi vezetésnek van gazdasági és politikai hatalma. Ez a hatalom azonban nem abszolút. A császári és az isteni nem két egymás melletti hatalom. Isten hatalma a császáré fölött van, és a császár iránti hűség mértékét az Isten iránti hűség határozza meg. Ez a mérce később döntő jelentőségűvé vált, amikor a keresztyéneket üldözni kezdték, és választás elé állították, hogy kinek a hatalmát ismerik el. Sokan vállalták inkább a vértanúságot, de a császár hatalmát nem ismerték el fontosabbnak. A földi hatalom letéteményesének tudnia kell, hogy hatalma gyakorlásakor a jogot és az igazságot kell képviselnie, és hatalma nem korlátlan.

A hatalom birtoklása az ember bűnévé válhat, ha visszaél vele.

Pál apostol tanít a földi hatalom szükségességéről (Róm 13,1). A felsőbbség Istentől kapott feladatot lát el azzal, hogy a maga jutalmazásos – büntetési rendszerében, a saját törvényei szerint visszatart a rossztól, jogtalanságtól, igazságtalanságtól. Ha az állam megfelel ennek a végső soron Istentől kapott feladatának, akkor a keresztyén embernek nincsen oka arra, hogy engedetlen legyen. Ebben az értelemben, és ezért tartozik engedelmességgel a felsőbbség iránt a keresztyén ember.

A hatalommal való élés és visszaélés példája Saul és Dávid kapcsolatának a történetében

Saul és Dávid kapcsolatában újra és újra megjelenik a hatalommal, erővel való helyes élés és visszaélés kérdése.

Saul visszaélése: a király kezdeti jóindulata átcsapott gyilkossági szándékba.

Helyes élés: Dávid katonai hátránya ellenére is többször került olyan helyzetbe, hogy meg is ölhetette volna Sault, ezzel véget érhetett volna a menekülése. Dávid azonban az Istentől kapott tisztségre hivatkozva meg is tiltotta a katonáinak, hogy a felkent királyra kezet emeljenek. (1Sám 24,7)

Visszaélés: Saul bűnbánó szavakkal bocsánatot kért Dávidtól, és megeskette Dávidot, hogy az utódait is megkíméli, Saul ennek ellenére folytatta Dávid üldözését.

Helyes élés: Dávid ismételten megkíméli Saul életét. (1Sám 26) Ismét csak azért nem emelt kezet Saulra, mert az Isten felkentje.

Visszaélés: Megisméltódott a lelepleződés és az eskü. A Szentírás tanúsága szerint Saul magatartásának hátterében az állt, hogy eltávozott tőle az Úr. (1Sám 18,12)

Isten vezetése nélkül a hatalmat rosszra használjuk.

	Saul	Dávid
Hatalma eredete	Istentől	Istentől
Isteni hatalom bizonyítéka	Felkenetés	Felkenetés
Önmaga feletti fizikai hatalom	Időnként kontrollvesztés	Tudatos
Ereje	Gyengülő	Erősödő
Katonai erejének a jele	Katonasága	Győzelmek
Akik fölött hatalma volt	Izráel teljes népe	600 harcos
Hatalommal való élés	Visszaélés	Jól élt vele
A hatalommal való élés/visszaélés oka	Féltékenység	Isten iránti tisztelet
Hatalommal való visszaélésre példa	Gyilkossági kísérlet Harc élvonalába küldés	Később Betsabé történetében

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Saul és Dávid történetéhez kapcsoljuk a hatalommal való élés korosztályi szintű átbeszélését, feldolgozását. Itt is érvényesek a 13. leckében leírt valláspedagógiai megfontolások.

A továbbgondoláshoz érdemes figyelembe venni, hogy a hatalom gyakorlásával a gyermek kétféle szituációban találkozhat. Az egyik a konfliktusos szituációk, amelyre Dávid és Saul története példa. Itt jó áttekinteni a már gyermekkorban is elkülöníthető konfliktuskezelési stratégiákat:

1. Versengő stratégia, melyben a felek harcként élik meg a konfliktust, a másik legyőzésére törekednek. Ebben nem születik megállapodás.
2. Alkalmazkodó stratégia, melyben az egyik fél lemond érdekeiről, félelemből (nagyobb, erősebb gyermek), kényszerből (szülői, nevelői ráhatásra) vagy hosszabb távú érdekei miatt.
3. Elkerülő stratégia. A gyermek már magát a konfliktust kerüli, tudatosan.
4. Kompromisszumkereső stratégia, ahol a közösen elfogadható megoldás keresése a cél.

5. Problémamegoldó stratégia, amikor olyan megoldásra törekszenek, amiben mindkét fél érdekei érvényesülnek.

A Krisztus-himnusz feldolgozása, a krisztusi lelkület fókuszba állítása lehetőséget ad, hogy átbeszéljük, hogy hogyan élhetünk a hatalmunkkal egy konfliktusban. Erősítsük a problémamegoldó stratégiát (ez történt megváltásunkkor is), és az Isten rendjét, tervét szem előtt tartó problémamegoldást. Mi, keresztyének a hatalmat Istentől kapjuk, és Neki tartozunk felelősséggel.

A másik élethelyzet, amikor hatalomgyakorlásról beszélhetünk, az a felelősségi körök. A gyermekek is megélik ilyen élethelyzeteket (pl. szóvivő, felelős, napos, hetes, írődeák, időfelelős, vigyázás kistestvérré). A kötelesség végzése hatalommal is jár, a hatalom viszont felelősséggel.

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje fel segítséggel mit jelent a hatalmi helyzet korosztályi vonatkozásban. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon példákat mondani a hatalmi helyzetről a korosztályi környezetből. ○ Tudjon példát mondani a hatalommal való visszaélésről és annak következményeiről.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Hatalommal járó élethelyzetek.

Kognitív cél: Annak a felismertetése konkrét példákon keresztül, hogy vannak olyan élethelyzetek, amelyek hatalommal járnak.

Affektív cél: A hatalomhoz való szemléletmód formálása a biblikus irányba.

Pragmatikus cél: A hatalommal járó élethelyzetek közös átgondolása, vizsgálata és tapasztalatok megbeszélése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Király-játék</p> <p>Vigyünk be egy koronát és jogart, vagy ahhoz hasonló tárgyat! Vezessük be a gyerekeket az öreg király udvarába egy kis meséléssel, ahol a király szavát mindenki teljesíti!</p> <p>Hívjunk ki három önként jelentkezőt. Az egyik lesz a király, akinek a fejére kerül a korona, és kezébe a jogar. A kérdés: Mire használod a hatalmadat? A másik kettő jelenítse meg a király-tanuló kívánságát.</p> <p>Játszhatjuk több fordulóban a játékot.</p>	<p>Eszköz: korona és jogar.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 14. lecke 1. (42. o.) MFEI 14. lecke 1. (54. o.)</p>

	<p>Átvezetés: Mit gondoltok Jézus mi mindenre használhatta, hogy Égi Királyként, isteni hatalommal járt itt az emberek közt?</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>A múlt órai történet felidézése, és a lecke üzenetének a feldolgozása a tankönyv illusztrációja, a Feladattár és az olvasmány alapján.</p> <p>Mondj egy mondatot, megmondom ki vagy! - játék Írjunk fel kis cetlikre olyan feladatokat, felelősségi köröket, amelyek hatalommal/felelősséggel járnak a gyermekek életében: hetes, napos, naplófelelős, kapus, csapatkapitány, szólamfelelős zenekarban/ kórusban, tornaórán tanszerfelelős, stb! Osszuk ki a cetliket a gyermekek között! Egy-egy tanuló helyezkedjen bele abba a feladatkörbe, ami a cetlijén áll, és mondjon egy olyan mondatot, hogy az osztály az alapján kitalálja, hogy kit alakít. Pl. Tanító néninek jelentem...; A mi csapatunk szerint a megfejtés...;</p> <p>Átvezetés: A feladatok felelősséggel és hatalommal is járnak.</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással párban/csoportban/közösen</p>	<p>TK 14. lecke Feladattár (33. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 14. lecke 1. (42. o.) MFEI 14. lecke 1. (54. o.)</p> <p>Eszköz: cetliken feladatkörök</p> <p>Javaslat: Ha úgy látjuk, hogy az osztályunkban nehéz a gyermekeknek megfogalmazni ilyen mondatokat, játszhatjuk úgy, hogy a mondatot mi mondjuk, és az alapján kell kitalálni az osztálynak, hogy milyen felelősségi körre gondoltunk .</p> <p>MFGY 14. lecke 3–4. (42-43.) MFEI 14. lecke 3–4. (54-55. o.)</p>
<p>Aranymondás</p>	<p>„Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt.” (Fil 2,5–8)</p>	
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>16. Siess, keresztyén (TK 86. o.) RÉ: 89. zsolt.1. 5. verse – Az Úrnak irgalmát (+BS) 119. zsolt. 1–3. verse –Az oly emberek nyilván boldogok 399. dics. 1.9. verse – Imhol vagyok (+BS) DU: 75. Hagyjad az Úrra utadat JJ: 19. Ne dicsekedj a holnapi nappal</p>	
<p>Házi feladat</p>	<p>A 13–14. lecke megmaradt munkafüzeti</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapon összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Őrös. A következő játékkal egy-egy tanulónak hatalmat adunk. A játék után beszélgethetünk is arról, kinek hogyan élte meg a lecke üzenete alapján a feladatot.

A tábla él/fal elé, az osztálynak háttal kiáll egy űr. Az osztályból mindenki lerak mögé egy tárgyat. Hátrébb lépnek a játékosok a terem/udvar túlsó felébe. A tárgyért kell eljutni úgy, hogy az űr ne hallja meg, és ne észlelje a mozgást. Amikor az űr a játékosok felé fordul, mindenkinek meg kell merevednie. Aki mozgásban van, azt az űr megszólítja, így vissza kell mennie az eredeti helyére, és újból kezdenie a közeledést. Az győz, aki leghamarabb szerzi meg a tárgyat az űr mögül.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

3. feladat: Gondolkodjunk közösen a gyermekekkel! Lehetséges válaszok pl.:

- rendőr; óvni az emberek biztonságát, a jó rendet; Hatalma van börtönbe zárni, lefegyverezni, önvédelemből a másik életét elvenni; Lehetősége van fegyvert viselni, fegyverrel bánni.
- orvos; emberi életet menteni, gyógyítani; lehetősége van gyógyszerekhez hozzájutni, vizsgálatokat felírni, tudni, ki milyen beteg volt; hatalma van az élet felett

14. SALAMON KÉRÉSE

(1Kir 3,5–15)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetségét köt népével, Budapest, 2015.)

„Salamon királysága (970–931/930; 1Kir 3–11)

A Királyok első könyve

Dávid halála után fia, Salamon követte őt a trónon. Erről az időszakról az 1Királyok beszél, Sámuel könyveinek a folytatásának tekinthető. A könyv Dávid életének utolsó éveiről, Salamon király uralkodásáról, majd a kettészakadt ország történetéről számol be. Az 1–11. fejezetek a területileg legnagyobb ország történetét tárják elénk, amiben központi helyet kap a jeruzsálemi templom megépítése és felszentelése.

Salamon személye és uralkodása

Dávid és Betsabé fia, aki apjának a halálát követően kezdte meg uralkodását, de feltételezhető, hogy Dávid életének a végén, gyengesége és betegsége idején már ő látta el a királyi teendőket. Uralkodása kezdetén testvére, Adónijjá, Jóáb hadseregpáncsnok és Ebjátár főpap fellázadt ellene. Salamon letörte a lázadást, Jóábot száműzték, Adónijjá meghalt, és új főpapot nevezett ki, Cádókot (1Kir 2).

Salamon folytatta apja politikáját. Uralkodása alatt fejlődésnek indult az ország. Az országot nem törzsi határok alapján nézte, hanem 12 helyhatóságra osztotta. Közigazgatási reformot hajtott végre, a helytartóságok élére helytartókat rendelt. Kemény adókat vezetett be, a kényszermunka alkalmazása mellett ezek tették lehetővé, hogy virágzó országot építhessen. Az egyes helytartóságok egy-egy hónapig látták el a királyi udvart. **Országának egyik nagyhatalma volt.** Az állam külsőleg megerősödött. Virágzó kereskedelem és gazdaság jellemezte, még hajóflottája is volt. Iskolákat hozott létre.

A Biblia **bölcs királynak** nevezi, aki Istentől kapta a bölcsességét (1Kir 3). Gibeóban álmában Isten felajánlotta Salamonnak, hogy bármit kérhet tőle. Ő a királyság vezetéséhez kért Istentől bölcsességet. A bölcsességét mutatja az álom utáni igazságos ítélete két nő között, akik egy élő és egy meghalt gyermek anyasága fölött vitáztak (1Kir 3,16–28). A Szentírás számos könyvét, a bölcsességirodalomhoz tartozó Példabeszédeket, a Prédikátor könyvét és az Énekek énekét tulajdonították Salamonnak. Az 1Kir 5,12–13 beszámolója alapján Salamon *„Háromezer példabeszédet mondott, és ezeröt éneket szerzett. Beszélt a fákról (...), az állatokról, a madarakról, a csúszómászókról és a halakról.”*

Gazdagságának a híre messze földre elterjedt. Ez megnyilvánult Salamon építkezéseiben is. Hatalmas palotát építtetett, és elkészült az első jeruzsálemi templom.

A Szentírás által nem helyeselt **házassági** szokást folytatott. 700 felesége, köztük az egyiptomi fáraó lánya, és további 300 ágyasa volt. Házasságaival a környező népekkel való békét igyekezett

megerősíteni. Ugyanakkor a számos idegen népből származó feleségekkel a különféle bálványimádásoknak is teret adott. Élete végén ennek következményeként elfordult Istentől, a bálványimádás bűnébe esett (1Kir 11). Ahijjá próféta ekkor jövendölte meg az ország kettészakadását, ami Salamon halála után be is következett.”⁶⁶

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A hatalommal való élest, a hatalom gyakorlását az előző órákon a felelősséggel kapcsoltuk össze. A felelősséget bölcsességgel gyakorolhatjuk. A mai iskolarendszer és oktatás sokkal inkább a lexikális tudást, a kimagasló értelmi képességeket állítja a gyermekek elé értéként. Nehezen értelmezik, vagy nem is tudják értelmezni a bölcsesség kifejezést. Emiatt első renden az okosság és bölcsesség kifejezések differenciálását kell elvégeznünk. Már csak azért is, mert a negyedikes korosztályra amúgy is jellemző az 'okoskodás'. Valóban többet tudnak, mint az alsóbb évfolyamokon a gyermekek, örömmel tölti el őket, hogy a különböző tantárgyak és készségek által erre az életkorra kitarul előttük a világ, és egyre több mindenre rálátnak. A lecke célja, hogy felmutassa, hogy az ismeret még önmagában nem érték, csak ha bölcsen tudunk vele élni. A bölcsesség Istentől származik, aki teremtett minket, és aki tudja, hogyan éljünk az ismereteinkkel, hogyan élhetünk ezáltal boldogan.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani a Salamon kérése című szöveg tartalmát a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni, hogy mi az okos és bölcs döntés között a különbség a népmese alapján. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 2,6. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni a Salamon kérése történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja példákon keresztül bizonyítani, hogy mi a különbség az okos és bölcs döntés között. ○ Tudja önállóan értelmezni és meg tanulni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 2,6.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Istentől kapott bölcsesség.

Kognitív cél: Salamon történetén keresztül az Istentől kapott bölcsesség értékére való rámutatás.

⁶⁶ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 77–78. o.

Affektív cél: Az Istentől kapott bölcsesség utáni vágyakozás felébresztése.

Pragmatikus cél: Az okos és a bölcs döntések helyzeteinek megkülönböztetése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>A buta és a bölcs – rávezető mese a téma feldolgozásához</p> <p>Olvassuk el közösen a tankönyvben található nigériai népmesét! A mese után beszéljünk a bölcsesség fogalmáról, ezzel tájékozódva a gyermekek előzetes tudásáról!</p> <p>A bölcsesség fogalmának további differenciálása Tudod-e? segítségével és a munkafüzetben munkáltatással.</p>	<p>TK 15. lecke Nigériai népmese (35. o.)</p> <p>TK 15. lecke Tudod-e? (35. o.)</p> <p>MFGY 15. lecke 1. (44. o.)</p> <p>MFEI 15. lecke 1. (56. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Salamon kérése – Történetmondás akrosztichon segítségével.</p> <p>Meséljük el Salamon történetét úgy, hogy a táblánál az alábbi részek mesélésénél felírjuk a mondat/szó/szószerkezet kezdőbetűjét! A végén leolvasható, hogy mit is kért Salamon Istentől.</p> <p>Bátorságra volt szüksége a fiatal Salamonnak Öröksége egy egész ország volt Leleményesnek is lennie kellett CSak egy kérése lehetett Engedelmes szívet és bölcsességet kért Segítségül Istentől, Aki mikor látta, hogy Salamon nem földi kincset, vagy hosszú Életet kér, Gazdagon megáldotta még a bölcsesség felett.</p> <p>Aranymondás feldolgozása</p> <p>Fogalmazzuk át az aranymondást úgy, hogy értelmezzük egymás segítségével az 'ismeret', 'értelem' és 'bölcsesség' kifejezéseket!</p> <p>Pl.: Az ismeret értelmes használata bölcsesség. VAGY Bölcsességre van szükség, hogy értelmesen használjuk az ismeretet.</p> <p>Bölcsek a történelemben – a bölcsesség témájának további árnyalása a munkafüzetben való munkáltatással</p>	<p>TK 15. lecke olvasmánya és illusztrációja (34. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Ki fejt meg először a táblára írt szót? Akinél megvan a megfejtés, írja le egy papírra, majd emelje fel a kezét jelzésként, de ne árulja el!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 15. lecke 3. (45. o.) MFEI 15. lecke 3. (57. o.)</p> <p>MFGY 15. lecke 4. (46. o.) MFEI 15. lecke 4. (58. o.)</p> <p>Javaslat: Osszuk háromfelé az osztályt! Osszuk szét a három történelmi személyiséget! A csapatok értelmezzék magukban a</p>

		szöveget, majd mondják el az osztálynak, amire jutottak!
Aranymondás	„Csak az Úr ad bölcsességet, szájából ismeret és értelem származik.” (Péld 2,6)	
Énekjavaslat (alternatívák)	17. Sionnak hegyén (87. o.) RÉ: 84. zsolt.1–2.4. verse – Ó, seregeknek Istene (+BS) 119. zsolt. 1–2. 4. verse – Az oly emberek nyilván boldogok 278. dics. 1. 3. 7–8. verse – Dicsőült helyeken (+BS) BS: 157. Felséges Isten, nagy nevedet áldom – 1.4. verse (dall. RÉ.225. dics. Nagy hálát) JJ: 100. Minden bölcsességnek	
Házi feladat	MFGY 15. lecke 2. (45. o.) MFEI 15. lecke 2. (57. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 34-35. oldal

A képen látható:

- Magyarázó rajz: Salamon király és a gondolatai szóbuborékokban (tárgyi értékek, bölcsesség, trón-királyság)
- Szemléltető rajz: teknősbéka, sütőtök

A szöveg:

- Olvasmány: Salamon kérése
- Nigériai népmese a teknősről

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Salamon királyt látod a képen. Mire gondolhat? Mit láatsz az első buborékban? Te is vágysz ilyen dolgokra? Miért?
- Mit láatsz a jobb oldali buborékban? Mire gondolhatott Salamon? Te foglalkoztál már ilyen gondolattal?

- A középső buborékban mit olvashatsz? Mit jelent ez a kifejezés? Te bölcsnek tartod magad? Miért?
- Mi a különbség az okos és a bölcs ember között?
- Milyen állatot látsz a képen? Mit tudsz róla? Hogyan kell gondoskodni róla?
- Ettél-e már sütőtököt? Milyen volt a színe, íze? Miért jó ez a táplálék?

A szövegek:

- Hány éves lehetett Salamon, mikor királlyá lett? Mit jelentett ez számára? Ki volt az édesapja? Mit örökölt?
- Milyen különös álma volt? Mit mondott álmában neki az Úr?
- Salamon mit kért az Úrtól? Keresd meg ezt a mondatot a könyvedben!
- Mit jelent az engedelmes szív? Mit jelent a bölcsesség?
- Keresd meg azt a mondatot, amelyben az Úr válaszol Salamonnak! Mit gondolsz, hogy vélekedsz erről?
- Milyen uralkodó lett Salamon király? Mi mindent tett, hogy felvirágoztassa Izráelt?
- Hogyan nevezték el az emberek? Miért?
- Miről szól a mese? Mire határozta el magát a teknősbéka? Miért akarta ezt? Hogyan tervezte meg az megvalósítást?
- Hogyan sikerült neki?
- Vajon miféle bölcsességeket szedett össze? Találjátok ki!
- Miért nem tudta fölvenni a fára a tököt?
- Mit tanácsolt neki egy ember? Ezután mi történt?
- Mire jutott a teknősbéka? Mit tett? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Csak az Úr ad bölcsességet, szájából ismeret és értelem származik.”

- Mit mond nekünk a Példabeszédek könyve? Kitől kapjuk a bölcsességet?
- A bibliai idézet szerint mit jelent az, ha bölcsességgel áld meg bennünket Isten?
- Mi az ismeret és mit jelent értelmesnek lenni?

1. Történetmondás gyerekrajzokkal. (Drüszler Edit ötlete nyomán) A gyerekek szabadon választhatnak az alábbi személyek vagy dolgok közül: király, bárány, kecske, bika, férfi, nő, oltár tűzzel, hold és csillagok, nap, egy szív, korona, kincsesláda) és azt rajzolják le.

2. Hely Istennel. Csendgyakorlat. (Forrás: Drüszler Edit)

A most következő néhány percben megkeressük azt a helyet, ahol lehetőségünk nyílik Istennel beszélgetni, vele kapcsolatot teremteni. Ez olyan hely lesz, ahol megpihenhetünk és feltölthetünk, ahol Isten is meg tud minket szólítani, mert semmi mással nem foglalkozunk.

Csukjátok be a szemeket, üljétek kényelmesen! Vegyetek egy nyugodt, mély levegőt, majd lassan fújjátok ki!

Hangjelzés: 1 x triangulum csendülése

A hang eltűnése után:

Képzeld magad oda, ahol a legjobban szeretsz lenni, ahol senki nem zavar, ahol csendben egyedül lehetsz, és pihenhetsz! (Csend...) Olyan helyet válassz, ahol megnyugszol, és senki más nem hallja amit mondasz, csak Isten! (Csend...) Ide magaddal viheted a Bibliádat, itt szabadon kiöntheted a

szíved, itt énekelhetsz is, ha ahhoz van kedved. (Csend...)
Most gondolatban lassan gyere vissza a tanterembe! (Csend...)
Ha meghallod a triangulum csendülését, lassan kinyithatod a szemed.

3. Betűkirakó

(Játék forrása:

http://ujalma.hu/wp-content/uploads/2012/01/jatekgyujtemeny_tanaroknak.pdf

A hittanórára adaptálta: Drüszler Edit)

Összekevert betűkből minél több, a történetben is szereplő értelmes szót kell alkotni, ahol egy betű többször is felhasználható.

A játék játszható több kisebb csoportban is, ahol a csoportok versenyezhetnek egymással: ki tud több szót alkotni a megadott betűkből, a történetnek megfelelően?

Jelen történethez megadható, lehetséges rejtvény pl.: A L M N T A R S K I Y D Z P E O (Salamon, király, oltár, áldozat, alom, palota, Isten, alszik, lat, találkozik).

4. Barkochba (Játék forrása:

http://ujalma.hu/wp-content/uploads/2012/01/jatekgyujtemeny_tanaroknak.pdf ; A hittanórára adaptálta: Drüszler Edit)

Kiszámoljuk a kérdezőt, aki kimegy a teremből. A többiek tárgy, élőlény vagy fogalom témakörben kiválasztanak egy szót az adott történetnek, vagy bibliai kornak megfelelően, amit ki kell majd találnia a kérdezőnek. A kérdező sorban mindenkinek feltesz egy kérdést, amelyre ők csak igennel, vagy nemmel válaszolhatnak.

Jelen történethez megadható, lehetséges szavak: pap, áldozat, kecske, marha, bárány, oltár, szövetségláda, Isten, király, szolgák, ágy, ház, palota, város, stb.

5. Tabló

(Játék forrása:

http://ujalma.hu/wp-content/uploads/2012/01/jatekgyujtemeny_tanaroknak.pdf

A hittanórára adaptálta: Drüszler Edit)

A csoport tagjai a teremben össze-vissza mozognak, majd hirtelen megállnak a hittanoktató jelzésére (taps, vagy csörgő, esetleg csengő). Megállás után megadott időn belül az épp aktuális történetből a hittanoktató által megadott jelenetet kell egész csoportos tabló, vagyis állókép formájában "elkészíteni". Ebben a játékban nincs mód szöveges információra, de nonverbális jelzéseket (mimika, mozdulatok) alkalmazhatnak a gyerekek.

Cél: próbálják meg minél hamarabb összeállítani a tablót (fél perc, maximum egy perc)!

A játék az adott történet több jelenetével is megismételhető. Nagy csoport (pl. 20 fő vagy annál több) esetén érdemes két kisebb csoportot alkotni, ahol az egyik csoport lesz a tablókészítő, a másik a közönség. A csoportok egymást váltva tudnak „színpadra” lépni.

Jelen történethez megadható, lehetséges jelenetek: áldozat Gibeonban; Salamon nyugovóra tér; Salamon álma; hazatérés; Jeruzsálemi áldozat bemutatása; királyi lakoma.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Okos Olivér: 1.; 4.; 7.; 8.; 11.

Bölcs Béla: 2.; 3.; 5.; 6.; 9.; 10.; 12.;

15. MI AZ IGAZSÁG?

(1Kir 3,16–28)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

A Heidelbergi Káté, Budapest, 2013.

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

COENEN, L., Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal, 1969.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Kálvin Kiadó, 2013.

FRIES, H., Handbuch theologischer Grundbegriffe, München, 1963.

SZÚCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.)

Az igaz szó jelentése a Bibliában

Az igaz szó mind az Ó-, mind az Újszövetségben egy viszonyfogalom. Valamihez képest igaz valaki vagy valami.

- Isten jelzője: „*Hű az Isten, nem hitszegő, igaz és egyenes ő.*” (5Móz 32,4) A bűnös emberrel ellentétben Ő a szent a tiszta, a büntelen. Az abszolút mérce. Ő önmagában igaz. Szemben a hamis istenekkel, a bálványokkal, Ő a valóban létező. „*...nincs más isten rajtam kívül, igaz és szabadító isten nincsen rajtam kívül.*” (Ézs 45,21)
- Az ember jelzője: a bűnös ellentéte, a hívő ember szinonimája: „*Nóé igaz ember volt, feddhetetlen a maga nemzedékében. Az Istennel járt Nóé.*” (1Móz 30,33) „*Akkor ismét látni fogjátok, hogy mi a különbség igaz és bűnös között, az Isten tisztelői és az őt nem tisztelők között.*” (Mal 3,18) „*...az igaz ember hite által él.*” (Hab 2,4)
Az igaz lét nem az ember saját tulajdona. Istentől kapja: „*nincsen saját igazságom a törvény alapján, hanem a Krisztusba vetett hit által van igazságom a hit alapján.*” (Fil 3,9) Senki sincs, aki abszolút értelemben igaz (azaz büntelen) volna, „*...nincs igaz ember egy sem...*” (Róm 3,10)
- Igaz az, ami a valóságnak megfelelő: a hazugság ellentéte, ami hiteles. Olyan állítás, amelyről meg lehet győződni tapasztalati úton, hogy valóságos-e. Sába királynője ezért mondta: „*Igaz volt, amit országomban hallottam dolgaidról és bölcsességedről, de nem hittem azoknak a beszédeknek, míg magam el nem jöttem, és saját szememmel meg nem láttam.*” (1Kir 10,6–7) Sokan meggyőződtek arról, hogy amit Keresztelő János megmondott Jézusról, az a valóságnak megfelel: „*Sokan mentek oda hozzá, és mondták, hogy János nem tett ugyan egyetlen csodát sem, de mindaz, amit János órála mondott, igaz volt.*” (Jn 10,41) Ilyen értelemben beszél a Biblia arról, hogy egy mérleg lehet igaz, vagyis olyan, amivel nem csalnak. (3Móz 19,36)
- Igaz az, ami a törvénynek megfelelő: Egy ítélet lehet igaz, amely a törvénynek megfelelő ítéletet hoz. „*Állíts törzsenként bírákat és elöljárókat minden lakóhelyeden, amelyet Istened, az Úr ad neked, és ezek ítéljék a népet igaz ítélettel!*” (5Móz 16,18) Az olyan ítélet az igaz, amelyet nem befolyásol megvesztegetés: „*Vesztegetésre szánt ajándékot ne fogadj el, mert az ilyen ajándék vakká teszi a világosan látókat, és vesztét okozza az igaznak.*” (2Móz 23,8)

Igazságosság az Ószövetségben:

Mivel Isten tulajdonsága az, hogy igaz (Ézs 45,21), ezért Ő igaz Bíró is (Jer 12,1), Aki elvárja, hogy az emberek közötti igazságszolgáltatás az Ő igazságos mércéje szerint menjen végbe. Isten választott népe a történelmi csapásokat (elsősorban a babiloni fogságot) Isten igazságos ítéleteként élte meg. A szövetség törvénye elleni bűnök miatt Isten ellenségeket küldött, akik megbüntették a szövetség szegőit. Azonban a kegyelem ígérete nem maradt el, feltétele a bűnbánat (Ám 5,10–20).

- Igazságos ítélezésre Isten közvetlenül a törvényadáskor felhívja Mózes figyelmét. Az igazságos ítékezés alapja az, hogy Isten rendel el olyan ítélő bírakat, akik igazságát képviselik. Az igazságos ítékezésnek az ismérvei 5Móz 16,19 szerint:

– törvény szerinti eljárás: „*Ne kerülj meg a törvényt!*”

– egyenlő elbánás (előítéllettől mentes törvénykezés): „*Ne légy személyválogató!*”

– korrupciómentes ítékezés: „*Ne fogadj el vesztegetést!*”

Az igazságos ítékezéshez tartozik egy ígéret is: megmarad az ország: „*Az igazságra és csakis az igazságra törekedj, hogy életben maradj, és megtarthatd birtokodban azt a földet, amelyet Istened, az Úr ad neked.*”

Abban az országban, ahol igazságosan betartják a törvényeket, béke van (Zsolt 85,11). Dávidról azt írja a Biblia, hogy jogot és igazságot szolgáltatott a népnek (2Sám 8,15). Néhány zsoltárban elhangzik az a kérés is, hogy Isten segítse meg a királyt abban, hogy igazságos ítéleteket tudjon hozni (Zsolt 72,1kk; vö. Zsolt 45,7; 89,15; 97,2). A próféták feladata volt, hogy őrködjének az igaz ítélelhozatal érvényén. Ezért sokszor szóvá is tették, ha igazságtalanságot tapasztaltak (Ézs 1,21–23; Jer 5,25–28; Ám 5,10–12).

Igazságosság az Újszövetségben

Jézus tanított az igazságos ítéletről. A farizeusok szemére vetette a törvény kapcsán, hogy elhanyagolják az igazságos ítéletet. Tanítása szerint az igazságos ítélet az irgalmasságban illetve a szeretet gyakorlásában valósulhat meg. „*De jaj nektek, farizeusok, mert tizedet adtok a mentából, a kaporból és minden veteményből, de elhanyagoljátok az igazságos ítéletet és az Isten szeretetét, pedig ezeket kellene cselekedni és amazokat sem elhanyagolni!*” (Lk 11,42)
Az igazságosság akkor Isten szerinti, ha kegyelmes.

Jézus magát nevezi igazságnak (alétheia). Ez a kifejezés nem jogi értelmű, hanem azt jelenti: valóság, szemben a hazugsággal. Jézus az igazság megtestesítője, Aki Isten igazságát képviselte a világban, megélhetővé tette az igazságot (Jn 14,6).

A Jézus Krisztusban való hit által lehet mégis igaz a bűnbeesett ember Isten előtt, mert Jézus Krisztus igazságát Isten úgy tekinti, mintha a megtért, újjászületett ember sajátja lenne. Így igazul meg az ember. Isten kegyelme ebben az értelemben felülírja a jogosságot.

Aki embertársával szemben igazságtalanul viselkedik, az magával Istennel bánik igazságtalanul. Az utolsó ítéletről szóló példázatban Jézus az igazakról szólva tanítja, hogy aki a legkisebbel is jól bán, az magával Jézussal bán jól. Ezért az igazságos elbánásnak jutalma is van. Isten igazságáról tanít a Káté az ember bűne kapcsán is. Isten igazsága elégtételt kíván.

Salamon igazságos döntése

Salamon Istentől megkapta azt a bölcsességet, amely segítségével nem csak a saját életét, hanem az egész rábízott országot Isten szerint tudta kormányozni.

A bibliai leírás szerint ez volt az első alkalom, amikor a király használja az Istentől kapott bölcsességét. A két asszony egyedülálló lehetett, mert nem volt férfi velük. A két gyermek születése között három nap telt el. Salamon a meghallgatás után nem a megszokott módon hozta meg az ítéletét. Az igazság (hazugság) kiderítésére több módszert is alkalmaztak. Egyik szerint lopás esetében meg kellett esküdni az Úrra: „...akkor az Úrra tett eskü döntöjünk között arról, hogy

rátette-e kezét a felebarátjának a tulajdonára.” (2Móz 22,10). Hűtlenség gyanújával a férj a feleséget a paphoz vihette, ahol átokhozó víz segítségével derítették ki az igazságot (4Móz 5,11). Sorsvetéssel derült fény Ákán bűnére (Józs 7,14) Salamon Isten bölcsességével azt ismeri fel, hogy egy anya a gyermeke életének a megmentése érdekében mindenre képes.

Salamon döntése abban az értelemben volt igazságos, hogy felfedte a hazugságot. Isten tiltja a hazugságot: „...*ne hazudjatok...*” (3Móz 19,11) A Biblia tanítása szerint az ördög munkájának lételeme a hazugság (Jn 8,44), így ő a hazugság forrása. Ezért aki hazudik, nem Isten szerint cselekszik, hanem az ördög kedvére tesz.

A Heidelbergi Káté összefoglalóan beszél az ember Isten előtti igazságáról a 60. kérdés–feleletben. Minden ember vétkezett, azért senkire sem lehet azt mondani, hogy igaz, vagyis senki sincs, aki bűn nélküli volna. „*Nincs igaz ember egy sem...*” (Róm 3,21)

Csak a Krisztusban való hit által lehet az ember igaz Isten előtt. (Róm 3,22) Isten parancsolatai ellen súlyosan vétkeztünk, és erről a lelkiismeretünk is tanúskodik ellenünk. De Isten kegyelemből ingyen nekünk ajándékozza, nekünk tulajdonítja Krisztus igazságát. Ezért történhet meg az, hogy aki hisz Jézus Krisztusban, egykor majd úgy állhat meg Isten ítélőszéke előtt, mintha nem követett volna el semmi bűnt, és mintha maga az ember lett volna egész életében Istennek engedelmes.

Az ember egyszerre bűnös és igaz (simul iustus et peccator). A megigazulás során az ember kapcsolata rendbe jön Istennel.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A lecke témája az igazság-igazságosság kérdését dolgozza fel Salamon bölcs döntésén keresztül. Két veszély, ha a moralizálás vagy a jogi értelemben vett igazságosság felé billen el az átadott üzenet. A teológiai bevezető legfontosabb mondata valláspedagógiai értelemben, hogy „Jézus magát nevezi igazságnak (alétheia). Ez a kifejezés nem jogi értelmű, hanem azt jelenti: valóság, szemben a hazugsággal.” Éppen azokban a közegekben, ahol túlzott erkölcsi elvárások vagy jogi alapon meghozott döntések uralkodnak, az ember a hazugsághoz folyamodik, hogy mentse önmagát. Így van ez a gyermekekkel is.

A gyermek már óvodáskora végén elkezd kísérletezni a hazugsággal, a nem igaz mondással. Amikor felismeri, hogy a gondolatai a sajátjai, amibe nem látnak bele mások, játszani kezd ezzel a tapasztalattal. Ezt úzheti olyan játékként, csalafintaságként, hogy maga a felnőtt is látja, talán be is kapcsolódik a tréfába. Ha a gyermek veszélyeztetve érzi magát, életösztöne viszi rá a hazugságra.

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a gyermek alap beállítottsága az őszinteség, szereti és keresi az igazságot (a valóságot). A büntető, elmarasztaló, megszégyenítő, félelmet keltő közegben a gyerekek egyre többször folyamodnak hazugsághoz. Elfogadó, megengedő, megértő közegben tudják csak felvállalni az igazságot, a valóságot, önmagukat. Rajtunk felnőtteken is múlik, hogy ez a bátorság kialakuljon bennük. Isten elfogadó szeretetének a megismerése is segít, hogy vállaljuk önmagunkat, önmagunkról a valóságot, mert tudjuk, hogy a bűneinkkel együtt fogad el.

A negyedikes gyermek ambivalenciát mutat a témát illetően. Egyrészt még nagyon erős benne a szabálytudat, nagyon fontos neki az igazságosság. Egyértelmű választ vár a ’Mi az igazság?’ kérdésre. Másrészt, ahogy az első leckében is már dolgoztunk vele, érti, hogy az igazság árnyaltabb. A jó kérdés: ’Mi a valóság?’

Salamon bölcs tettevel a valóságra derített fényt. Nem arra, hogy mi történt, hanem hogy ki a valódi gyerek. A valóságban az anyák féltik a gyermekeiket. Nem egy jogi, hanem egy valóságos döntést hozott a király.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Salamon király döntésének történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni, honnan tudta Salamon király, hogy miképpen döntsön igazságosan és indokolja. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek könyve 12,28. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan értelmezni Salamon király döntésének történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján. ○ Tudja megfogalmazni Salamon király igazságos döntésének előzményét, következményét és tudja indokolni azt. ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét és tanulja meg: Példabeszédek könyve 12,28.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az igazságosság fogalma.

Kognitív cél: Salamon bölcs döntésén keresztül az igazságosság fogalmának a megismerése.

Affektív cél: Az igazságossághoz kapcsolódó pozitív és negatív érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek felidézése a tanulók életében, amiben az igazságosságnak döntő jelentősége van.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kockázás – kockáztatás. Szemléltető játék a téma bevezetésésképpen.</p> <p>Osszuk 3-5 fős csoportokra az osztályt! Minden csoport kapjon két dobókockát! A kezdő dobó dob úgy, hogy a többiek ne lássák a kockákat (a tenyerével eltakarja). Összeadja a kockák értékét, és bemondja a körbe. A következő játékosnak ennél nagyobbat kell dobnia, vagy nagyobbat kell mondania. Ha sikerül nagyobbat dobnia, igazat mond, ha nem, akkor hazudnia (kamuznia) kell. A következő játékosnak el kell döntenie, hogy igazat, vagy hamisat mondott a dobó. (Következtethet a viselkedéséből, hangsúlyozásából, metakommunikációs jelekből.)</p>	<p>Eszköz: csoportonként két dobókocka</p> <p>Megjegyzés: A játék az igazság és a hazugság tapasztalatát aktivizálja a gyermekekben. Ne moralizáljuk túl a játékot! Ez egy védett játéktér, ahol ez is megélhető. Engedjük megélni annak a tapasztalatát, hogy ők személyesen hogyan állnak az igaz- és a hazugmondással!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzet</p>

	<p>Beszélgessünk az átélésekről:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan érezted magad, amikor sikerült nagyobbat dobni? • Hogyan érezted magad, amikor hazudni kellett? • Miből próbáltad kitalálni, hogy a társad igazat mond, vagy hamisat? <p>Átvezetés: Egyszer Salamon király is nehéz feladat elé került. Ki kellett derítenie, hogy ki mond igazat.</p>	<p>feladat: MFGY 17. lecke 2. (51. o.) Matekos osztálynak elgondolkodtató fejtörő az igazmondásról.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Mi az igazság? – Történetmondás Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Két anya az igazságot szolgáló király előtt • Az egyik majd a másik anya vádja • Az egyik majd a másik anya szerint a történet. • Salamon tanácsstalansága • Salamon ötlete és parancsa • A valódi anya reakciója • Salamon döntése <p>Aranymondás feldolgozása: Beszélgessünk az igazi anya reakciójáról az aranymondás szavai alapján!</p> <p>Az igaz és a hamis út közti különbség. Tankönyv illusztrációjának és a Feladattár 2. pontjának feldolgozása alapján. Olvaszuk el az utakon található feliratokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassa fel egy tanuló az útelágazás előtti mondatokat, kérdéseket! • Beszélgessünk olyan szituációkról, amikor nehéz az igazat vagy a hamisat választani! Beszélgessünk a füllentés, a kegyes hazugság, a titkolózás, a csalás eseteiről! • Egy másik tanuló olvassa fel a baloldali/hamis úton lévő feliratokat! • Mondjunk mindegyikre egy életpéldát a mindennapokból! • Egy harmadik tanuló olvassa fel a jobb oldali/igaz ösvényen lévő mondatokat! • Ezekre is gyűjtsünk mindennapi példákat! • Beszéljük át a Feladattár 2. kérdéseit! <p>Liturgikus áldáskör az Igaz Istennel!</p>	<p>TK 17. lecke (38. o.)</p> <p>Kapcsolódó feladat: MFGY 17. lecke 3. (51. o.) Megjegyzés: A feladatot feladhatjuk történetmondás közbeni aktivitásnak is. Olvassák el a tanulók előre az állításokat! Majd hallgassák figyelmesen a történetet, ami közben, vagy utána oldják meg a feladatot!</p> <p>TK 17. lecke Feladattár 2. (38-39. o.)</p> <p>Megjegyzés: Létrehozhatunk három csoportot is. A diákok párhuzamosan dolgozzák fel egymás közt a megadott képi anyagot a megadott kérdésekkel, majd megosztják az osztállyal.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 17. lecke 4–5. (52–53. o.)</p> <p>MFEI 17/B. lecke 3. (66. o.)</p>

	Az órát zárjuk egy liturgikus imakörrel! Osszuk szét a tanulók közt a munkafüzet 3. feladatában lévő igéket! Álljanak körbe! Egyenként olvassák fel a jobb oldalon állónak az Igét, ami a kezükben van, majd adják is oda! Így egy áldáskör alakul ki. A végén mondjunk rövid imádságot, melyben hálát adunk Istennek azért, hogy elfogad minket a valóságunkkal, megbocsát és az igazság útján támogat minket! Végül mondjuk el közösen a Miatyánkot!	Eszköz: igés kártyák/kartoncsíkok igékkel
Aranymondások	„Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.” Példabeszédek könyve 12,28	
Énekjavaslat (alternatívák)	15. Fel, barátim (85. o.) RÉ: 33. zsolt. 1.3. verse – Nosza, istenfélő (+BS) 119. zsolt. 80. verse – Törvényidet én igen szeretem DU: 75. Hagyjad az Úrra utadat JJ: 51. Mit magadnak várnál	
Házi feladat	Megmaradt feladatok a munkafüzetből Korábbi leckékből is válogathatunk, ezzel készítve a gyermekeket a következő órán esedékes összefoglalásra.	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 38-39. oldal

A képen látható:

- Illusztráció: két nő, középen csecsemő kosárban, háttér nélküli rajz
- Szemléltető szimbolikus rajz és szöveg: Erdő, út, jelző tábla (igaz-hamis), az úton szövegek

A szöveg:

- Olvasmány: Mi az igazság?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeld meg a két nőt! Milyen a testtartásuk, a gesztusuk, az arckifejezésük?
- Miről beszélnek? Melyik anyáé lehet a kosárban lévő kisgyermek? Mit gondolsz?
- Milyen módon beszélhetnek egymással? Mit mondhatnak a gyermekről?
- Nézd meg ezt az erdőt! Utak ágaznak el benne. Mit jelez az irányjelző tábla?
- Mit jelent a hamis út? Mit jelenthet az igaz út?
- Olvasd el, mit írtak a hamis irány útvonalára! Magyarázd meg az egyes mondatokat!
- Olvasd el, mit írtak az igaz irány útvonalára! Magyarázd meg az egyes mondatokat!
- Te melyik úton jársz?

A szöveg:

- Miért keresték fel az anyák Salamon királyt? Mi történt? Miért kértek döntést a királytól?
- Mit mondott az egyik anya? Mit a másik?
- Mi volt Salamon király döntése?
- Hogyan döntött a király? Mi segített neki a döntésben?
- Mi a véleményed Salamon király döntéséről?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„ Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.”

- Miért írja a Példabeszédek könyve, hogy az igazság ösvényén élet van? Hogyan értelmezted ezt? Mondj rá példát!
- Milyen ember az, aki hamisan él? Mondj rá példát! Mi vár arra, aki sok hamisságot követ el?
- Miért nehéz jónak lenni? Mi az, ami megakadályoz benne? Mi, vagy ki az, ami/aki segíthet abban, hogy te a jó, igaz úton járj?

1. Fejtörők. További logikai és fejtörő feladatokat találunk az alábbi honlapon:

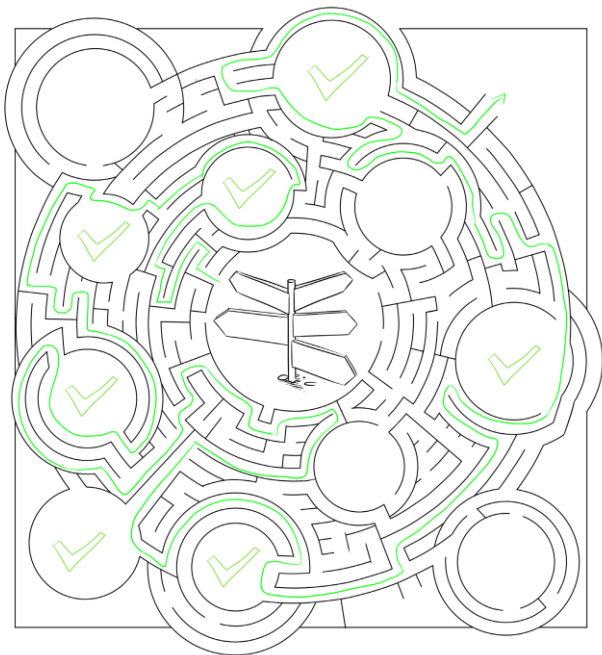
http://www.kfki.hu/~merse/fejtoro_feladvanyok.html

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: A rajz alapján kell elvégezni a nyomozást. A válaszokra a tárgyak alapján következtethetünk:

1. Négy turista van, hiszen négy kanál és tányér van előkészítve.
2. Több napja, hiszen a sátor és a fa közé pókhálót szőtt a pók.
3. Csónakkal – evezőlapátok.
4. Közel, hiszen a tyúkok csak a falu mellé tudnak kimenni,
5. Balról, hiszen jobbra állnak a zászlók.
6. Dél, rövidek az árnyékok.
7. Augusztusban, ebben a hónapban idénygyümölcs a dinnye.

4. feladat:

5. feladat:

- Nem hagyja az Úr éhezni az igaz embert, de a bűnösök hasa éhen marad. (Péld 13,25)
- Az igaz utat tud mutatni másnak is, a bűnösöket pedig tévelygésbe viszi saját útjuk. (Péld 12,26)
- Az igaz jóllakásig ehet, de a bűnösök mohóságát elveti. (Péld 10,3)
- Az igaz tanú nem hazudik, de a hamis tanú hazugságot beszél. (Péld* 14,5)
- Életnek forrása az igaz ember szája, de a bűnösök szája erőszakot rejteget. (Péld 10,11)
- Ha ráfúj a forgósél a bűnösre, nincs többé, de az igaz örökké tartó alapon áll. (Péld 10,2)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az igazságosság fogalma.

Kognitív cél: Salamon bölcs döntésén keresztül az igazságosság fogalmának a megismerése.

Affektív cél: Az igazságossághoz kapcsolódó pozitív és negatív érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek felidézése és előidézése a tanulók életében, amiben az igazságosságnak döntő jelentősége van.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kockázás – kockáztatás. Szemléltető játék a téma bevezetésésképpen.</p> <p>Osszuk 3-5 fős csoportokra az osztályt! Minden csoport kapjon két dobókockát! A kezdő dobó dob úgy, hogy a többiek ne lássák a kockákat (a tenyerével eltakarja). Összeadja a kockák értékét, és bemondja a körbe. A következő játékosnak ennél nagyobbat kell dobnia, vagy nagyobbat kell mondania. Ha sikerül nagyobbat dobnia, igazat mond, ha nem, akkor hazudnia (kamuznia) kell. A következő játékosnak el kell</p>	<p>Eszköz: csoportonként két dobókocka</p> <p>Megjegyzés: A játék az igazság és a hazugság tapasztalatát aktivizálja a gyermekekben. Ne moralizáljuk túl a játékot! Ez egy védett játéktér, ahol ez is megélhető. Engedjük megélni annak a</p>

	<p>döntenie, hogy igazat, vagy hamisat mondott a dobó. (Következtethet a viselkedéséből, hangsúlyozásából, metakommunikációs jelekből.)</p> <p>Beszélgessünk az átélésekről:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan érezted magad, amikor sikerült nagyobbat dobni? • Hogyan érezted magad, amikor hazudni kellett? • Miből próbáltad kitalálni, hogy a társad igazat mond vagy hamisat? <p>Átvezetés: Egyszer Salamon király is nehéz feladat elé került. Ki kellett derítenie, hogy ki mond igazat.</p>	<p>tapasztalatát, hogy ők személyesen hogyan állnak az igaz- és a hazugmondással!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 17/A. lecke 2. (63. o.) Matekos osztálynak elgondolkodtató fejtörő az igazmondásról.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Mi az igazság? – Történetmondás Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Két anya az igazságot szolgáltató király előtt • Az egyik majd a másik anya vádja • Az egyik majd a másik anya szerinti történet • Salamon tanácstalansága • Salamon ötlete és parancsa • A valódi anya reakciója • Salamon döntése <p>Aranymondás feldolgozása: Beszélgessünk az igazi anya reakciójáról az aranymondás szavai alapján!</p> <p>Illusztráció feldolgozása. A történet összekapcsolása a játékban szerzett tapasztalatokkal. Beszélgessünk az illusztrációról! Melyik lehet az igazi, és melyik lehet a hazug anya?</p> <p>Imádság az igazság útján. – Kérő és bűnbánó imádság gyakorlása. Adjunk lehetőséget a gyermekeknek, hogy felidézzenek az életükből igazságtalan helyzetet, amikor őket érte igazságtalanság, vagy olyan</p>	<p>TK 17. lecke (38. o.)</p> <p>Kapcsolódó feladat: MFEI 17/A. lecke 3. (63. o.) Megjegyzés: A feladatot feladhatjuk történetmondás közbeni megfigyelésnek. Olvassák el a tanulók előre az állításokat! Majd hallgassák figyelmesen a történetet, ami közben, vagy utána oldják meg a feladatot!</p> <p>Megjegyzés: A kérdésnek nincs egzakt megoldása, ahogy Salamonnak sem sikerült csak az asszonyokat látva kideríteni. Így van ez a mindennapokban is, ahogy a kockajátékban sem mindig lehetett csak a viselkedésből kideríteni mindent.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 17/A. lecke 4. (64. o.)</p>

	helyzetet, amikor nem tudtak igazat mondani. Imádkozzanak ezekért a helyzetekért magukban vagy hangosan!	
Aranymondások	„Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.” (Péld 12,28)	
Énekjavaslat (alternatívák)	6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 33. zsolt. 1. 3. verse – Nosza, istenfélő (+BS) 119. zsolt. 80. verse – Törvényidet én igen szeretem DU: 75. Hagyjad az Úrra utadat JJ: 51. Mit magadnak várnál	
Házi feladat	MFEI 17. lecke 1. (62. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 38-39. oldal

A képen látható:

- Illusztráció: két nő, középen csecsemő kosárban, háttér nélküli rajz
- Szemléltető szimbolikus rajz és szöveg: Erdő, út, jelző tábla (igaz-hamis), az úton szövegek

A szöveg:

- Olvasmány: Mi az igazság?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeld meg a két nőt! Milyen a testtartásuk, a gesztusuk, az arckifejezésük?
- Miről beszélnek? Melyik anyáé lehet a kosárban lévő kisgyermek? Mit gondolsz?
- Milyen módon beszélhetnek egymással? Mit mondhatnak a gyermekről?
- Nézd meg ezt az erdőt! Utak ágaznak el benne. Mit jelez az irányjelző tábla?
- Mit jelent a hamis út? Mit jelenthet az igaz út?
- Olvasd el, mit írtak a hamis irány útvonalára! Magyarázd meg az egyes mondatokat!
- Olvasd el, mit írtak az igaz irány útvonalára! Magyarázd meg az egyes mondatokat!
- Te melyik úton jársz?

A szöveg:

- Miért keresték fel az anyák Salamon királyt? Mi történt? Miért kértek döntést a királytól?
- Mit mondott az egyik anya? Mit a másik?
- Mi volt Salamon király döntése?
- Hogyan döntött a király? Mi segített neki a döntésben?
- Mi a véleményed Salamon király döntéséről?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.”

- Miért írja a Példabeszédek könyve, hogy az igazság ösvényén élet van? Hogyan értelmezted ezt? Mondj rá példát!
- Milyen ember az, aki hamisan él? Mondj rá példát! Mi vár arra, aki sok hamisságot követ el?
- Miért nehéz jónak lenni? Mi az, ami megakadályoz benne? Mi, vagy ki az, ami/aki segíthet abban, hogy te a jó, igaz úton járj?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: A rajz segít a nyomozós feladat megoldásában. A kérdésekre a tárgyak alapján lehet rájönni:

1. Négy turista van, hiszen négy kanál és tányér van előkészítve.
2. Több napja, hiszen a sátor és a fa közé pókhálót szőtt a pók.
3. Csónakkal – evezőlapátok.
4. Közel, hiszen a tyúkok csak a falu mellé tudnak kimenni,
5. Balról, hiszen jobbra állnak a zászlók.
6. Dél, rövidek az árnyékok.
7. Augusztusban, ebben a hónapban idénygyümölcs a dinnye.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az igazságosság fogalma.

Kognitív cél: Salamon bölcs döntésén keresztül az igazságosság fogalmának a megismerése.

Affektív cél: Az igazságossághoz kapcsolódó pozitív és negatív érzelmek feltérképezése.

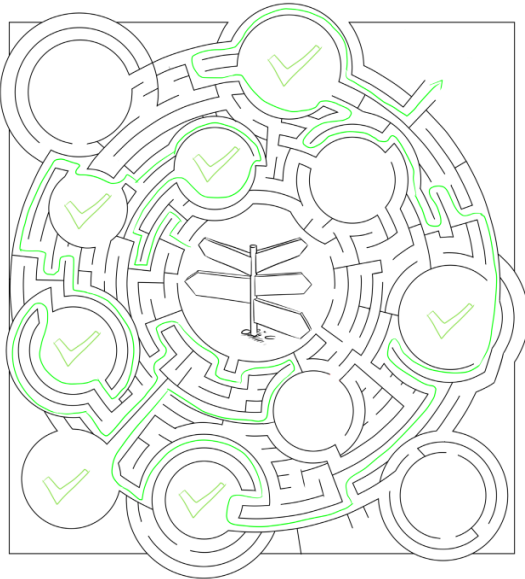
Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek felidézése és előidézése a tanulók életében, amiben az igazságosságnak döntő jelentősége van.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Igaz-hamis történet. Előző órai anyag felelevenítése. Meséljük el az előző óra történetét úgy, hogy egy-egy helyen beleszövünk egy-egy hamis állítást is. A gyermekek jelezzék, ahol rájöttek a turpisságra! Megegyezett jel lehet egy taps, vagy 'Na-na!' felkiáltás, vagy a 'Dehogy!' szócska. Javítsák is ki a történet alapján helyesre!	
Feldolgozási javaslat,	Az igaz és a hamis út közti különbség. Tankönyv illusztrációjának és a Feladattár 2.	TK 17. lecke Feladattár 2. (38–39. o.)

<p>munkáltatás</p>	<p>pontjának feldolgozása alapján. Olvassuk el az utakon található feliratokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassa fel egy tanuló az útelágazás előtti mondatokat, kérdéseket! • Beszéljünk olyan szituációkról, amikor nehéz az igazat vagy a hamisat választani. Beszéljünk a füllentés, a kegyes hazugság, a titkolózás, a csalás eseteiről! • Egy másik tanuló olvassa fel a baloldali/hamis úton lévő feliratokat! • Mondjunk mindegyikre egy életpéldát a mindennapokból! • Egy harmadik tanuló olvassa fel a jobb oldali/igaz ösvényen lévő mondatokat! • Ezekre is gyűjtsünk mindennapi példákat! • Beszéljük át a Feladattár 2. kérdéseit! <p>Aranymondás átismétlése további igék feldolgozásával a munkafüzetben! Idézzük fel az aranymondást, és illesszük hozzá a munkafüzetben található igéket az Igaz Istenről!</p> <p>Liturgikus áldáskör az Igaz Istennel! Az órát zárjuk egy liturgikus imakörrel! Osszuk szét a tanulók közt a munkafüzet 3. feladatában lévő igéket! Álljanak körbe! Egyenként olvassák fel a jobb oldalon állónak az Igét, ami a kezükben van, majd adják is oda! Így egy áldáskör alakul ki. A végén mondjunk rövid imádságot, melyben hálát adunk Istennek azért, hogy elfogad minket a valóságunkkal, megbocsát és az igazság útján támogat minket! Végül mondjuk el közösen a Miatyánkot!</p>	<p>Megjegyzés: Létrehozhatunk három csoportot is, akik párhuzamosan dolgozzák fel egymás közt a megadott képi anyagot, a megadott kérdésekkel, majd megosztják az osztállyal.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 17/B. lecke 1–2. (65–66. o.)</p> <p>MFEI 17/B. lecke 3. (66. o.)</p> <p>Eszköz: igéskártyák/kartoncsíkok igékkel</p>
<p>Aranymondás</p>	<p>„Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.” (Péld 12,28)</p>	
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>RÉ: 33. zsolt. 1. 3. verse – Nosza, istenfélő (+BS) 119. zsolt. 80. verse – Törvényidet én igen szeretem DU: 75. Hagyjad az Úrra utadat JJ: 51. Mit magadnak várnál</p>	
<p>Házi feladat</p>	<p>Megmaradt feladatok a munkafüzetből. Korábbi leckékből is válogathatunk, ezzel készítve a gyermekeket a következő órán</p>	

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

2. feladat:

Nem hagyja az Úr éhezni az igaz embert, de a bűnösök hasa éhen marad. (Péld 13,25)

Az igaz utat tud mutatni másnak is, a bűnösöket pedig tévelygésbe viszi saját útjuk. (Péld 12,26)

Az igaz jóllakásig ehet, de a bűnösök mohóságát elveti. (Péld 10,3)

Az igaz tanú nem hazudik, de a hamis tanú hazugságot beszél. (Péld* 14,5)

Életnek forrása az igaz ember szája, de a bűnösök szája erőszakot rejteget. (Péld 10,11)

Ha ráfúj a forgósél a bűnösre, nincs többé, de az igaz örökké tartó alapon áll. (Péld 10,2)

16. KIÉRT, MIÉRT VAGYOK FELELŐS?

(SALAMON BÖLCSESSÉGET KÉR ISTENTŐL)

(1Kir 3,5–15)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.

SZŰCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.)

A **felelősség** fogalma sem a héber sem a görög nyelvben nem fordul elő. A felelősség fogalmának bibliai megfelelője a **számadás**. Az ember számadásra való kötelezettségének gondolata, mint a felelősség legkézenfekvőbb formája, az egész Szentírás végig húzódik. Az embernek mindennel el kell majd számolnia, amit Istentől kapott: a képességeivel, lehetőségeivel, az életben kapott áldásaival. Mert Isten számon kér, és az embernek **sáfárként** majd el kell mondania, hogy mit tett (Lk 16,2). A sáfár olyan szolga volt, akinek a feladata a ház, illetve a vagyon gondozása. Ez a tisztség a gazda és a szolgája között kialakult bizalomra épült. Jézus azt tanította, hogy a követőinek olyannak kell lenni, mint egy jó sáfárnak: készenlétben várni az Úr hazaérkezését, és el is kell számolni azokkal a javakkal, amit rábízott. (Lk 12,42.48). Az Újszövetségben Pál az apostolokat nevezi sáfároknak, akik Isten titkainak a megbízottjai (1Kor 4,1). Isten megajándékozta az embert lehetőségekkel, képességekkel, kegyelmi ajándékokkal, és ezeket felelősséggel kell használni (1Pét 4,10) A mai egyházi szóhasználat ez utóbbi értelemben használja a sáfárkodás, sáfárság fogalmát.

Már az Édenkertben számon kérte Isten az ember cselekedetét. El kellett mondania, hogy a neki adott lehetőséget mire használta. Isten előre elmondta az embernek azt, hogy milyen következményei lesznek a tettének. A felelősség azt jelenti, hogy ezt a következményt az embernek el kell vállalnia. Az Édenkertben Isten a gondoskodás felelősségét bízta az emberre. Felelős lett az ember a kert jólétéért. A teremtményekért. Isten az emberre bízta a világot, ez a felelősség azt jelenti, hogy a világ sorsa azon is múlik, hogy az ember mennyire képes az Isten parancsai, előírásai, törvényei szerint élni.

Nem csak a megtett cselekedetekért tartozunk számadással, felelősséggel. Arról is számot kell adni, amit nem tettünk meg, aminek a lehetőségét elszalasztottuk. Ezért is ítéli el a gazda azt a példázatbeli szolgát, aki a jövőre nézve nem használta ki a talentumok adta lehetőséget.

A bűnért való felelősség nem hárítható át a Sátánra. Ádám próbálta áthárítani a felelősséget, de Isten ezt nem fogadta el.

Salamon bölcsességének a története

A bibliai bölcsesség fogalma (héberül *hokmá*) nem elvont filozófiai bölcselkedést jelent, mint amit a görög filozófiában, hanem praktikus életbölcsességet. A bölcsességet az jelenti, hogy az ember a jó és rossz közötti döntéshelyzetben képes-e a jót választani. A bölcsesség birtokában akkor lesz az ember, ha féli Istent. Ez a kiindulás (Péld 1,7).

A Biblia **bölcs királynak** nevezi, aki Istentől kapta a bölcsességét (1Kir 3). Gibeóban álmában Isten felajánlotta Salamonnak, hogy bármit kérhet tőle. Ő a királyság vezetéséhez kért Istentől bölcsességet. A bölcsességét mutatja az álom utáni igazságos ítélete két nő között, akik egy élő és egy meghalt gyermek anyasága fölött vitáznak (1Kir 3,16–28). A Szentírás számos könyvét, a bölcsességirodalomhoz tartozó Példabeszédek, Prédikátor könyvét és az Énekek énekét tulajdonították Salamonnak. Az 1Kir 5,12–13 beszámolója alapján Salamon „*Háromezer példabeszédet mondott, és ezeröt éneket szerzett. Beszélt a fákról..., az állatokról, a madarokról, a csúszómászókról és a halakról.*”

Gazdagságának a híre messze földre elterjedt. Ez megnyilvánult Salamon építkezéseiben is. Hatalmas palotát építtetett, és elkészült az első templom is Jeruzsálemben.

Salamon Isten bölcsességéről azt tanította, hogy minden bölcsességnek az az alapja, hogy az embernek Istent kell félni (Péld 9,10).

Kálvin az Institúcióját is ezzel a gondolattal kezdi: az ember igaz bölcsessége Isten ismeretén alapszik.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A felelősség nem csak a feladatvégzést, a szolgálatot foglalja magában, hanem azt az önálló, belső elköteleződést, hogy vállalom mindazt, ami egy kisállat, növény, ügy megkíván, önállóan felismerem ezeket és elvégzem.

Mivel a mai gyermekek a feladatvégzésben sem jártasak annyira, mint amennyire a képességeik, készségeik lehetővé teszik, ezért magát a felelősséget sem élik meg igazán. Nehéz számukra hosszútávon, kitartóan, elkötelezetten végezni feladatokat, mert megszokták, hogy csak rövidtávú, pontszerű feladatokat kapnak.

A lecke a felelős kapcsolatra világít rá. Keressük meg minden gyermek életében azt a kapcsolópontot, ahova kötni tudja ezt a kifejezést: egy rendszeres házimunka, ami az ő felelősségi köre; egy kisállat; virág, stb. Vezessük be őket a felelősséggel együtt járó jelenlétbe, ami kitartást, elköteleződést, érzelmi kötődést, belső motivációt is kíván.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni a Lázás Ervin: Négyszögletű kerekdő című írásának részletét a felelősségteljes viselkedés szempontjából. ○ Tudja segítséggel elmondani, hogy neki személy szerint milyen felelősségteljes munkája van. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan értelmezni a Lázás Ervin meserészletét a felelősségteljes viselkedés szempontjából. ○ Tudja önállóan felsorolni és értékelni a saját felelősségteljes munkáit.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Felelősen élni a bölcsességgel a mindennapokban.

Kognitív cél: Felismertetni a diákokkal a felelős élethelyzeteket és a bölcs döntések szükségességét.

Affektív cél: A felelősséghez kapcsolódó pozitív és negatív érzések feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulók számára olyan felelős élethelyzetek felidézése, amelyekben gyakorolhatják a korosztályos bölcs döntéseket.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Vacsakamati virágja – olvasmányfeldolgozás Olvassuk el közösen, egy-egy diákot egymás után felszólítva a tankönyvben lévő meserészletet!	TK 16. lecke olvasmány (36. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Mekkora a Te országod? – a lecke témájának összekapcsolása a bibliai történettel a TK 37. oldala segítségével 1. Rajzoljuk fel ismét Izráel országát a táblára, vagy vigyünk be Salamon uralkodásáról szóló térképet! Mutassuk be, hogy mekkora területen és mennyi mindenért volt felelős Salamon király! 2. Ismertessük a Tudod-e? ismeretanyagát és kapcsoljuk a tankönyvi illusztrációhoz! Használjuk a Feladattár kérdéseit! 3. Osszuk ki az A/4-es lapokat! A gyermekeknek adjunk időt, hogy megrajzolhassák a saját felelősségi köreiket, azt az országot, amiért ők a felelősek! Készítsenek egy képzeletbeli térképet, amire rajzoljanak rá minden fontos helyszínt, dolgot, személyt, amikért, akikért ők felelősek! Segít a tankönyvben lévő virág ábrája, a virágszirmokba írt területek. Az óra zárásaként adjunk teret közbenjáró imádságnak! A gyermekek imádkozzanak azokért, akikért felelősséget vállalnak és éreznek! Kérjenek az ő számukra valamit! (Salamon is az országért kért bölcsességet)	TK 16. lecke Feladattár, Tudod-e, illusztráció (36. o.) Eszköz: A/4-es lapok, vízfesték, tempera Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 16. lecke 1. (47. o.) MFEI 16. lecke 1. (59. o.)
Aranymondás	<i>„Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka” (1Móz 8,22)</i>	
Énekjavaslat (alternatívák)	16. Siess, keresztyén (86. o.) RÉ: 119. zsolt. 9–10. verse – Cselekedd ezt szolgáddal 399. dics. 1. 13. verse- Imhol vagyok (+BS)	

	BS: 124. Áldj meg minket, Úr Isten DU: 94. Uram, kérlek téged	
Házi feladat	MFGY 16. lecke 2. (48. o.) MFEI 16. lecke 2. (60. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 36-37. oldal

A képen látható:

- Szemléltető képek: egészséges virág cserépben, egy hervadó virág cserépben
- Infógrafika: szívárvány, benne szöveg (gondoskodom róla, imádkozom érte, vigyázok rá, gondolok rá, segítek, figyelek rá, törődöm vele) alatta virág, szirmaiban szavak: család, háztartás, barátok, háziállatok, iskola, gyülekezet.

A szöveg: Lázár Ervin: A Négyszögletű kerek erdő - részlet

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Milyen virágot kapott Vacskamati a barátaitól? Mondd el, hogy néz ki? Milyen színekben pompázik?
- Most nézd meg a másikat! Mit veszel észre? Mi történhetett ezzel a pompás virággal? Miért történt ez?
- Neked van virágod? Hogy bánsz vele? Miért?
- Nézd meg a szívárványt! Mit juttatott eszedbe? Olvasd el, mi van ráírva! Milyen gyermekre, emberre vonatkoznak ezek a kifejezések?
- Figyeld meg a virágot, olvasd el a szirmaiba írt szavakat!
- Hogyan kapcsolódhatnak a szívárványba írt kifejezések a szirmokba írt szavakhoz?

A szöveg:

- Ismered-e Lázár Ervin: Négyszögletű kerek erdő című meséjét? Olvasd el!
- Mikor volt Vacskamati születésnapja? Hogyan köszöntötték fel a barátai?
- Hogyan fejezte ki Vacskamati, hogy örül az ajándéknak?
- Mi történt később az ajándékkal? Miért?
- Mit mondtak Vacskamatinak a barátai?
- A virágnak miért dörömbölt akkor a szíve? Mit jelent ez a mondat?
- Neked van-e valamilyen növényed, állatod? Hogy bánsz vele?
- Mit jelent a felelősség, a felelősségvállalás? A növényeken, állatokon kívül te kiért, miért vállalsz felelősséget?

- Mit jelent felelősséget vállalni? Olvasd el a szívárvány kifejezéseit! Te ezeket betartod? Miért?
- Te kiről gondoskodsz a családotban? Kiért imádkozol? Kire, mire szoktál vigyázni? Kire gondolsz sokat? Kiknek segítesz? Kire, kikre figyelsz? Kivel, kikkel törődsz?

1. Felelősségi körök a hittancsoportban. Fogalmazzunk meg olyan hittanórához kapcsolódó területeket, amelyek egy-egy feladatkört jelenítenek meg (berendezni az imakört, gondoskodni a hittanterem kulcsáról, kiosztani a tankönyveket, stb.)! Beszéljük meg, hogy ezeket végezni, hordozni is felelősség! A csoport létszámától függően önkéntes jelentkezéssel osszuk szét a tanulók közt a feladatokat, és határozzuk meg, hogy mennyi ideig lesz felelőse ennek a feladatnak! Segítsük a gyermekeket az év során, hogy begyakorolják magukat a hosszabb távú felelősségvállalásba!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

3. feladat: A csoportos munka a felelősség átélését és gyakorlását teszi lehetővé. Mindenkire szükség van, hogy elvégezzék a feladatot. Segítsük őket, hogy a feladat végére sikerélményük legyen, ne csak a végeredményben, hanem magának a folyamatnak a megélésében is!

17. SZOLGÁLATTEVŐK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

II. Helvét Hitvallás XVIII. fejezet

KNIGHT, G. A. F. Az Ószövetség keresztyén teológiája, Budapest, 2006.

http://www.reformatus.hu/data/documents/2014/05/26/2013_evi_I_2014_evi_IV_LELKESZTORVENY.pdf

;

http://www.reformatus.hu/data/documents/2014/03/03/1994_evi_II_2013_evi_VIII_ALKOTMAN_Y.pdf)

Szolgaság-szolgalat

A kifejezés az úr-szolga viszonyból ered. A (rab)szolgaság intézménye az ókori Keleten és Izraelben is elterjedt volt. A rabszolgákra vonatkozó mózesi törvények sokkal humánusabbak voltak, mint a környező országoké (2Móz 21: pl. a hetedik évben szabadon bocsátották őket). A rabszolgák sokszor szinte családtagként tagolódtak be (ld. damaszkuszi Elíézer 1Móz 24,2). A Bibliában találkozunk a szolgaság gondolatának negatív és pozitív jelentésével is:

- Negatív értelemben: Az egyiptomi szolgaságból (5Móz 5,15) Istennek meg kellett szabadítani a népét. Egyiptom maga a szolgaság háza (2Móz13,3). A bálványimádás bűne is összekapcsolódik a szolgaság fogalmával: később ez a kép a bűnben való lét szimbóluma lett. Aki bűnt cselekszik, az szolgálja a bűnnek (Jn 8,34), és ebből az állapotból Jézus tud megszabadítani.
- Pozitív értelemben is találkozunk a szolgaság, szolgalat kifejezésekkel a Bibliában. Isten és választott népe közötti viszony kifejezésére a Szentírás gyakran használja az úr-szolga képet. (Ézs 49,3) Az Istennek való szolgalat soha sem rossz, és visszatükröződik benne az Isten iránti bizalom is. Isten szolgájának nevezte többek között Mózeset (2Móz 14,31), Ábrahámot (1Móz 26,24), Dávidot (2Sám 3,18) is. De az egész nép Isten szolgája. Különösen sokszor fordul elő Ézsaiás prófétánál a „Jahve Szolgája” és a „Szolgám” kifejezés. Isten Szenvedő Szolgája pedig maga Jézus Krisztus. A Szentírásban sokszor hangzik el az a felszólítás, hogy az Úrnak örömmel kell szolgálni (Zsolt 100). Az Úrnak való szolgalatnak az a lényege, hogy Isten Úrnak ismerjük el. Az Istennek való szolgalat nem csak ideiglenes, hanem egy egész életre szóló döntés, amely az élet minden területére kihat (Józs 24,16) Jézus a küldetését szolgalatnak nevezte (Mt 20,28; Jn 13,1kk.).

Szent sátor

A salamoni templom megépítéséig a szent sátor volt az a hely, amely Isten jelenlétének bizonyosságát jelentette a nép számára: „Készítsenek nekem szentélyt, hogy közöttük lakjam!” (2Móz 26,8). A sátort Isten útmutatása szerint készítették el. (2Móz 25–27) A sátorban jelent meg Isten, ott végezték el a bűnért való áldozatokat. A sátorban kapott helyet a szövetség ládája, benne a szövetség törvénye. A sátrat magukkal vitték Kánaánba is. A letelepült életforma idejében Isten újabb rendelést adott, így készítette el Salamon a templomot. A szent sátor körüli szolgalatra Isten elhívta Áront és fiait. (2Móz 28,1)

További információk:

Szolgálattévők

Isten kiválasztott magának olyan embereket, akiket különleges feladattal bízott meg. Ők Isten képviselői lettek, küldöttek. Ilyenek voltak: a próféták, papok, királyok vagy Áron leszármazottai. A léviták Lévinek utódai voltak, akik nem kaptak területet Kánaánban, hanem különleges feladatot, nekik kellett a kultusz körüli szolgálatokat végezni.

A keresztyén gyülekezetben a tisztségviselők (presbiter, püspök, diakónus, tanító) a meghatalmazásukat Istentől kapták, ennek a megerősítése a kézrátétellel történt. Az Istennek való szolgálat nem korlátozódik a hivatásszerűen vállalt munkára, az egyházban minden tagnak lehetősége és kötelessége is az Istennek való szolgálat.

Az alábbi táblázatban a Magyarországi Református Egyházban működő szolgálatokról kapunk egy áttekintést. Idézet a törvényből:

Megnevezés.	Feladat:
Lelkipásztor	<ol style="list-style-type: none">1. Az evangélium hirdetése.2. Hitéleti alkalmak vezetése.<ol style="list-style-type: none">1. Sákramentumok kiszolgáltatása.2. A gyülekezet gondozása.3. Felelősség a gyülekezet lelki és anyagi életéért.4. Isten általános igazságait a gyülekezet életére vonatkoztatni.5. Tanítás.6. Figyelni a szegényekre.7. Látogatni betegeket, nehéz helyzetben lévőket, imádkozásokat szervezni.8. Példamutató életvezetés.9. Isten akaratának a keresése.10. Egyházi szolgálat ügyét képviselni.11. Felelősségvállalás azért, hogy az egyházi élet szép rendben történjen. (1Kor 14,40; 1Tim 3,1–7; 1Pét 5,2–3).12. Gyülekezetben vagy egyházi intézményben végez szolgálatot. Egyházi intézmények szerinti szolgálatok:<ul style="list-style-type: none">– missziói lelkész– börtönlelkész– kórházlelkész– tábori lelkész– egyetemi lelkész
Hittanoktató és vallástanár	Hittanórák tartása a törvényi előírások szerint. (gyülekezetben vagy egyházi iskolákban)
Ifjúsági vezető	<ol style="list-style-type: none">1. Ifjúsági alkalmak tartása.2. Ifjúsági programok szervezése.
Gondnok	<ol style="list-style-type: none">3. A lelkipásztorral együtt felelős a gyülekezet lelki és anyagi életéért.4. A presbitérium vezetése.
Presbiter	<ol style="list-style-type: none">5. A gyülekezet lelki életének a gondviselése.6. A gyülekezet anyagi életének a gondviselése.

Kántor	7. Istentiszteleteken és egyéb egyházi alkalmakon az énekek vetetése. 8. Egyházi zenekultúra fejlesztése.
Orgonista	Istentiszteleteken és egyéb egyházi alkalmakon orgonán kíséri az éneket. (A kántor és az orgonista lehet egy személy is.)
Bizottsági tag	Egyházközség által választott bizottság tagja. A bizottságok különféle feladatokat láthatnak el.
Pénztáros	9. Egyházfenntartói járulékok és adományok gyűjtése. 10. Évenkénti számadás elkészítése.
Harangozó	11. Harangozás. 12. A presbitérium által meghatározott feladatok ellátása.
Egyházfi	13. Templomi rend fenntartása. 14. A presbitérium által meghatározott feladatok ellátása.
Egyháztag	15. Egyházközség istentiszteleti szolgálati közösségében részt venni. 16. Rendszeresen úrvacsorázni. 17. Választani tisztségviselőket.

A fenti táblázatban, a törvényben foglalt szolgálatokon kívül természetesen számtalan önkéntes szolgálatot is lehet végezni. Vannak olyan gyülekezetek, ahol a gyerekek maguk is vállalnak feladatokat. Ilyen lehet (a teljesség igénye nélkül):

- gyermekfoglalkozáson segítség,
- előadásokon szereplés,
- idősek látogatása,
- ajándékkészítés,
- gyermekpresbiteri tisztség.

A felnőtt gyülekezeti tagok önként vállalt szolgálatait elsősorban a helyi gyülekezet életében felmerült igények határozzák meg. Az alkalmak és a lehetőségek sora végtelen.

A szolgálatban való feladatvállalást meghatározó alapvető érzés: az Isten iránti hála. Ennek tükröződnie kell a feladatvégzés közben. A keresztyén ember úgy tekint azokra a feladatokra: – hálából végzi,

- nem a maga, hanem Isten dicsőségére,
- az Istentől kapott talentumaival való sáfárságból végzi.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK:

A negyedikes gyermek már mind kognitív, mind motorikus funkcióiban képes önálló feladatokat elvállalni és elvégezni. A kérdés sokkal inkább a szocializációra irányul, hogy mennyiben kapott már önálló, felelősséggel járó feladatokat otthon, az iskolában, azokban a közösségekben, ahol megfordul.

A mai szülők jóval később bíznak feladatokat a gyermekekre, mint ahogy azok képessé válnak rá. Keveset segítenek otthon, nincs önállóan végzett házimunkájuk. A harmadikos évfolyamban a ... lecke foglalkozott ezzel, onnan lehetnek információink a saját csoportunkra nézve.

A feladatvégzés, a szolgálat nem pusztán a feladat vagy a kötelességteljesítés miatt fontos a korosztálynak, hanem a valahová tartozás miatt is. Oda szeretünk tartozni, ahol hasznosnak érezzük magunkat. Ez egyre hangsúlyosabb a tanulóknak, fiataloknak, akik keresik az identitásukat, közösségeiket, világban betöltött helyüket, szerepüket.

A szolgálattévőkről szóló tananyag sokkal inkább a pragmatikus célkitűzést tartja szem előtt, mint a többit. Ha a gyermek megtapasztalja, hogy képes önállóan elvégezni egy feladatot, akkor az örömmel tölti el, onnantól pedig érdeklődik iránta, ismeretet is szívesen szerez róla. Éppen ezért fontos, hogy lehetőséget adjunk gyülekezeti szolgálatra vagy az óra keretén belül, vagy egy további alkalommal.

Emiatt az egyházi iskolában a gyülekezetben töltött órával érdemes kezdeni, és utána foglalkozni a lexikális ismeretekkel a tankönyv és munkafüzet alapján. Gyülekezeti hittanon vagy rászánunk egy szabadon kitölthető órakeretet a megadott két órás feldolgozásra, vagy csak egy órát tartunk, és a vasárnapi istentisztelet alkalmával próbáljuk megélhetővé tenni a tanultakat.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel megfogalmazni mi a szent sátor és mire szolgált Mózes idejében. ○ Ismerje meg segítséggel a gyülekezeti szolgálatokat a tankönyvi kép alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja megfogalmazni, mi volt a szent sátor és annak szerepe Mózes idejében. ○ Tudja felsorolni a tankönyvi kép segítségével, hogy a gyülekezetben milyen szolgálati lehetőségek vannak. ○ Ismerje a saját gyülekezetében folyó szolgálati lehetőségeket.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA: „SZÓLJ, MERT HALLJA A TE SZOLGÁD.” (1SÁM 3,10) GYÜLEKEZETLÁTOGATÁS

Fő hangsúly: Az egyház mi vagyunk.

Kognitív cél: A gyülekezeti szolgálatok megismertetése.

Affektív cél: Pozitív érzelmi attitűd és belső motiváció kialakítása a gyülekezeti szolgálatokkal kapcsolatosan.

Pragmatikus cél: Olyan szituációk, lehetőségek keresése, melyben a gyermek a hitével kapcsolatban, illetve a gyülekezeti közösségében és/vagy hittanórán vállalható feladatait beazonosítja és megtalálja.

Az óra keretében látogassuk meg a helyi református gyülekezet tereit! Az egyes helyeken a gyermekek feladata, hogy meglássák azokat a tárgyakat, amelyek „egy-egy szolgálatra hívnak”. Nevezék meg ezeket, akár meg is mutathatják. Adjunk teret minden gyermeknek az aktivitásra! Meg is élhetünk egy-két szolgálatot:

- Egy gyermek olvassa fel az úrasztalánál állva a Bibliából Sámuel történetét!
- Egy másik gyermek ossza ki az énekeskönyvet!
- Egy harmadik, akinek jó énekhanga van, vezessen egy közös éneklést!

- Ha van zongorázó/harmóniumozó gyermek, kísérettel is énekelhetünk.
- Készíthetünk előre a csoport tagjaival egy virágcsokrot az Úr asztalára.
- stb.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 40-41. oldal

A képen látható:

- A Szent Sátor rajza
- Épület rajza és kapcsolódó tevékenységek jelzései

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Figyeljétek meg Isten hajlékának a tervrajzát! Mi látható a Szent Sátor legfelső részében? Hogy hívják ezt a helyet? Mi a szerepe és mit tartalmaz a láda?
- Kik mehettek be a legfelső helyiségbe?
- A Szent Sátor második helyiségében miket lehet látni? Oda kik mehettek be?
- A Szent Sátor előterében mi és ki látható? Ott mi történt?
- Kik azok a léviták? Mi volt a dolguk a szent sátorban? Nézz utána az interneten!
- Kik azok, akik szolgálatot teljesítenek az osztályotokban? Hogyan nevezitek őket? Mit csinálnak, hogyan szolgálják az osztályt és a tanáraitokat?
- Milyen szolgálatot szoktatok végezni a gyülekezetekben? Soroljátok fel!
- Nézzétek meg a 41. oldalon lévő rajzot! Milyen szolgálatot szoktatok otthon végezni? A szüleitek hogyan szolgálják a családotokat? Miért teszik ezt?
- Milyen tevékenységgel segítitek a gyülekezeteket? Figyeld meg a kép második részét? Sorold fel a képek alapján, milyen lehetőségeid vannak a szolgálatra?
- Rajtatok kívül ki szolgálja még a gyülekezetet és hogyan teszi ezt? Miért teszi?
- Találjatok ki valamilyen – másoknak is hasznos – tevékenységet, amivel a családotokat, az osztályotokat és a gyülekezetet is tudnátok szolgálni!

1. Gyülekezeti szolgálat megtervezése csoportmunkában.

Tervezzenek meg csoportban egy olyan alkalmat, amelyen az osztály/a csoport/ néhány barát együtt valamilyen szolgálatot teljesítenek a gyülekezetben!

Kérdések a tervezéshez:

Ki végzi?

Mit végez?

Mikor?

Mit kell előkészíteni hozzá?

Kinek segít?

stb.

Ezzel a tervezést is segítenénk, és jó lenne, ha ez tényleg meg is valósulna.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK 1. ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az egyház mi vagyunk.

Kognitív cél: A gyülekezeti szolgálatok megismertetése.

Affektív cél: Pozitív érzelmi attitűd és belső motiváció kialakítása a gyülekezeti szolgálatokkal kapcsolatosan.

Pragmatikus cél: A gyermek segítése abban, hogy el tudja magát helyezni a gyülekezeti szolgálattévők közösségében a maga képességeivel és lehetőségeivel.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat ellenőrzése Óvakodjunk attól, hogy a gyermekektől a kijött betűjelet kérdezzük vissza, hiszen az egyfajta versengésnek is megélhetik. De feltehetjük kérdésként, hogy hogyan élték meg a teszt elvégzését, hogyan érte őket a leggyakrabban előforduló betűt követő leírás, mennyire illik rájuk, valamit tanultak-e belőle?</p> <p>Átvezetés: Istennek sokféle terve lehet velünk, ahogy a korábban élt emberekkel is. Sámuel Isten kifejezetten a neki való szolgálatra hívta el Isten házába.</p>	MFGY 7. lecke 4. (25. o.) MFEI 7. lecke 4. (28. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>A Szent Sátor bemutatása a Tudod-e? közös feldolgozásával Olvassuk el közösen, egy-egy diákot felszólítva a Tudod-e?-t, és beszéljünk a tankönyv illusztrációjáról (ld. a teológiai alapokat fenn)!</p> <p>Átvezetés a mai gyülekezeti szolgálatokra: A gyülekezetből jöttünk! játékkal Osszuk ki a mellékletből kivágott kiskártyákat egy-egy párosnak (padtársak)! Amerikából jöttünk játék mintájára mutogassák el a csoportnak, akik találják ki az adott szolgálatot!</p> <p>A játék feldolgozása a Feladattár kérdéseivel Beszéljünk a gyülekezeti szolgálatokról a Feladattár kérdései és a TK illusztrációja alapján!</p> <p>Egyéni munkáltatás a munkafüzetben</p>	<p>TK 8. lecke Tudod-e?; Feladattár 1.</p> <p>Megjegyzés: Kapcsolódó segédanyag ld. lenn, További ötletek 1.</p> <p>Eszköz: szolgálatok kiskártyákon</p> <p>TK 8. lecke 21. o. Feladattár 2-4.</p> <p>MFGY 8. lecke 2. (27. o.) MFEI 8. lecke 2. (30. o.)</p>

Aranymondások	Kapcsoljuk a lecke anyagát a múlt órai aranymondáshoz: „ <i>Szólj, mert hallja a Te szolgád.</i> ” (1Sám 3,10)	Javaslat: Ismételjük el az akkor létrehozott mozdulatokat, hiszen a szolgálatok végzésében is ugyanez az indulat segít.
Énekjavaslat (alternatívák)	16. Siess, keresztyén (TK 86. o.) RÉ: 196. dicséret- Mondjatok dicséretet (+BS) JJ: 43. Élő, szent, igaz 75. Itt van mivelünk az Úr	
Házi feladat	MFGY 8. lecke 1. (26. o.) MFEI 8. lecke 1. (29. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Ószövetségi sátor (4 perc) ismeretterjesztő film. <http://kateteka.hu/57-a-szent-sator-epitese-es-berendezese-aldozatok-unnepek/>

A film csak képi anyagot tartalmaz, amit az órán mi magunk magyarázhatunk a gyermekeknek.

2. Szolgálatom címere. Készítsenek a diákok egy címert a gyülekezeti szolgálatokhoz, illetve egy saját címert az alapján, amit szívesen végeznének a gyülekezetben!

3. Lásd meg a szükséges szolgálatot! Egy önként jelentkező kezdjen el egy tevékenységet (pl. virágültetés) mutogatni! Egy másik diák csatlakozzon hozzá egy másik tevékenységgel (elkezdi locsolni)! Ekkor az első szálljon ki a játékból, és a másodikhoz csatlakozzon valaki egy újabb tevékenységgel! Hány segítő tevékenységet tud egymáshoz illeszteni a csoport? Ha elakad a játék, bárki kezdhet egy egészen új, másfajta szolgálatot (pl. gyerekvigyázás -> gitározás -> énekeskönyvosztás...).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: Biblia, Tóra-tekercs, keresztlő kancsó, úrasztali virág, orgona, harang, illatáldozati oltár, rézmedence, korabeli főpap, palást, úrvacsorai kehely-kenyér, lelkész, sófár kürt, lévita hárfával, úrasztala, szent kenyerek asztala, kárpit, szövetség ládája, úr asztala, arany gyertyatartó, égőáldozati oltár

ÖSSZEFOGLALÁS I. – ISTEN NÉPE AZ ÚJ HAZÁBAN

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Ki kicsoda? Írjuk fel a munkafüzet 1. feladatában található neveket a táblára elszórtan! Gondolattérképként használjuk őket! Bárki felállhat, és írhat mellé egy tulajdonságot, összekötheti őket és középük írhatja a köztük lévő kapcsolatot. Rakjuk ki a tárgyak rajzát kinyomtatva, kivágva az asztalra, azokat is felhasználhatják gyurmaragaccsal a gondolattérképhez!</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFGY Össz. I. 1. (54. o.) MFEI Össz. I. 1. (67. o.)</p> <p>Javaslat: További neveket is felírhatunk, mint Naomi, Óbéd, Bóáz...</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Aranymondásfolyam. Indítsuk el az aranymondásfolyamot az osztály egyik tanulójánál! Kezdjen bele egy aranymondásba, majd fejezze be, aki tudja folytatni! Ő kezdjen el egy másikat, valaki más folytassa azt!</p> <p>Beszélek a munkámról, Te találd ki, ki vagyok! A munkafüzetben lévő feladat inverzét játszhatjuk a csoporttal, ha szétszjtjuk köztük a leckében található neveket és tisztségeket. A feladat, hogy behelyezkedjen annak a szerepébe (ültessük ki az osztállyal szemben egy székre, ezzel segítve a szerepfelvételt), és úgy beszéljen, meséljen a munkájáról. Az osztály feladata, hogy kitalálja, kicsoda a társuk.</p> <p>Boríték címzés nélkül. Osszuk fel csoportokra az osztályt! Készítsünk mindnyájuk számára hat borítékot! Tegyük bele az 5. feladatban lévő levéltöredékeket! A feladat, hogy a csoport kinyissa a borítékokat, megfejtse a levél alapján, ki lehet a feladó, ki lehet a címzett, és minél pontosabban felcímezze a megfelelő helyen (feladó, címzett) a borítékokat, és lezárja őket, hogy postázható legyen. Mérjük időre a játékot! A játékban az is számít,</p>	<p>Kapcsolódó feladat a munkafüzetben: MFGY Össz. I. 1. (55. o.) MFEI Össz. I. 1. (68. o.)</p> <p>Megjegyzés: ha közben egy plüss dobna egymásnak a gyermekek, kontrollálható, hogy mindig csak az beszéljen, akinél van A SZÓ (a plüss, vagyis a szó).</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY Össz. I. 3. (56. o.) MFEI Össz. I. 3. (69. o.)</p> <p>Megjegyzés: Írhatunk további szereplőket is a tematikai egységből.</p> <p>MFGY Össz. I. 5. (57. o.) MFEI Össz. I. 5. (70. o.)</p> <p>Javaslat: vihetünk matricákat is bélyegként, így ezzel is gazdagíthatjuk a feladatot, illetve egy cipősdobozt átalakíthatunk postaládává, így akkor van készen egy</p>

	mennyire tud a csapat együtt dolgozni, mennyire tudja megosztani a munkát.	csapat, ha el is juttatta a postaládába a leveleket.
Énekjavaslat (alternatívák)	Ismételjük át az eddig tanult énekeket!	
Házi feladat	MFGY Össz. I. 4. (57. o.) MFEI Össz. I. 4. (70. o.) MFGY Össz. I. 6. (58. o.) MFEI Össz. I. 6. (71. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Salamon: bölcs, gazdag – kard

Ruth: engedelmes – kalász

Sámuel: engedelmes, hűséges – olajos korsó

Saul: hűtlen, engedetlen, beteg, haragtartó – lándzsa, zsákmány, kard, páncél, vizeskorsó

Dávid: parittyá

Jónátán: hűséges, jószívű – palást, íj, kard

Góliát: kard, páncél

2. feladat: ld. a tematikai egység aranymondásait.

3. feladat: Gedeon – bíra; Éli – főpap; Dávid – király; Salamon – próféta

4. feladat: BÖLCSESSÉG

5. feladat: Anna – Éli; Igaz anya – Salamon; Naomi - Orpá; Saul – Salamon; Dávid – Jónátán; Góliát – Dávid.

6. feladat: 1: 2; 2: x; 3: 2; 4: x; 5: x; 6: 2; 7: 1; 8: x; 9: 1; 10: x; 11: 1; 12: x; 13: 2; 13+1: x

HITTAN 4. ÚJSZÖVETSÉG

II. TEMATIKAI EGYSÉG: JÉZUS A MI KIRÁLYUNK

Az idei tanév újszövetségi történetei Jézus királyi és szolgálai jelenlétéhez kapcsolódnak. Jézust úgy mutatják be, mint szolgakirály, aki egyrészt örökkévaló hatalma és isteni uralma miatt úr Isten országában. Életünk királya, hiszen mi is Isten országához/úrságához tartozunk.

Ugyanakkor Jézus szolgakirály, aki szolgálni jött népéhez, aki megszólítható, kérhető, és vendégül lát.

Éppen ezért Isten királyságában az alázatnak, a szolgálatnak és az Isten dicsőségére élt életnek van helye.

Lecke	Fő hangsúly	'Jézus a mi királyunk' kapcsolópont és a tananyag fő logikai vonala
18. BEVEZETÉS: JÉZUS A KIRÁLY	Jézus a szolgakirály	Jézus személyének a király képpel való összekapcsolása a jeruzsálemi bevonulás történetének segítségével.
19. JÉZUS CSODÁT TESZ: LÁZÁR FELTÁMASZTÁSA	Jézus király, uralma van a halál felett	A feltámadás hite kapcsolja össze Jézus égi királyságát a mi életünkkel. Jézus úr a halál felett.
19/A JÉZUS CSODÁT TESZ: LÁZÁR FELTÁMASZTÁSA		
19/B JÉZUS CSODÁT TESZ: LÁZÁR FELTÁMASZTÁSA		
20. JÉZUS TANÍT: A MUSTÁRMAG PÉLDÁZATA	Isten országa láthatatlan, de uralmát megtapasztalhatjuk.	Jézus a példázatokkal Isten országát, az Ő királyságát mutatta be.
A NAGY VACSORA PÉLDÁZATA olvasmány	Isten országának részesei lehetünk.	Jézus már most vár országában.
ELSŐNEK ÉS UTOLSÓNAK LENNI: PÉLDÁZAT A FŐHELYEKRŐL olvasmány	Az alázat értéke Isten országában	Jézus, mint király élte elénk az alázatot, ami az igazi érték az Ő országában.
21. ZEBEDEUS FIAINAK KÉRÉSE	Isten országában nincs helye a versengésnek, csak az önkéntes szolgálatnak	Jézus, mint király élte elénk a szolgálatot, ami érték Isten országában.
21/A ZEBEDEUS FIAINAK KÉRÉSE		
21/B ZEBEDEUS FIAINAK KÉRÉSE		

22. JÉZUS TANÍT: AZ ÖZVEGYASSZONY KÉT FILLÉRJE	22/A JÉZUS TANÍT: AZ ÖZVEGYASSZONY KÉT FILLÉRJE	Az Istenhez tartozás adakozásra indít.	Isten gondviselő király. Szeretetünket, hitünket adakozással is kifejezhetjük.
	22/B JÉZUS TANÍT: AZ ÖZVEGYASSZONY KÉT FILLÉRJE		
A KAPERNAUMI SZÁZADOS SZOLGÁJÁNAK A MEGGYÓGYÍTÁSA olvasmány	Jézusnak hatalma van a gyógyításra és ma is megszólítható.	Jézus megszólítható. Közbenjáró imádság előkészítése.	
23. IMÁDKOZZUNK! A KÖZBENJÁRÓ IMA PÉTER SZABADULÁSA A BÖRTÖNBŐL	Jézus ma is megszólítható.	Jézus jelenvaló úr, az Ő országa köztünk van.	
24. ISTEN IGÉJE MINDEN NÉPET MEGSZÓLÍT	Isten királysága és Isten dicsőségére élt élés megismerhető a Bibliából, mely minden népnek szól.	A Bibliából ismerhető meg legteljesebben Isten országa, Jézus személye. Fontos, hogy minden néphez eljusson. Bibliafordítások haszna.	
25. EGYEDÜL ISTENÉ A DICSŐSÉG! SZENCI MOLNÁR ALBERT	Isten dicsőségére élt élet	Egy királyhoz tartozó lovagok, udvarhölgyek a királyért élnek. Isten igazán méltó, hogy az Ő dicsőségére éljünk. Jézus is Isten országáért élt és uralkodik mindörökké.	
26. ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÉLEK	Isten dicsőségére élek.	A mindennapi lehetőségek, hogy Isten dicsőségére éljünk.	

18. BEVEZETÉS: JÉZUS A KIRÁLY

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, Budapest, JK, 1995.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

GOPPELT, L., Az Újszövetség teológiája, Budapest 1992.

KÁLVIN, J., Tanítása keresztyén vallásra, Budapest 1986.)

Isten már a bűneset után nem sokkal ígéretet tett arra, hogy elküldi a Szabadítót, a Messiást, aki király lesz (Zak 9,9–10). A választott nép várta ennek az ígéretnek a beteljesülését. Idővel azonban már nem a bűnbeesett emberiség szabadítóját várták, hanem Izrael politikai megmentőjét, Messiás királyát. A babiloni fogság után erről a Messiásról úgy gondolkodtak, hogy ő az elvesztett dávidi-királyság visszahozója, újra megteremtője, aki majd úgy állítja helyre az uralmat, hogy az idegen hatalmat legyőzi. Ennek a politikai Messiásnak a képe nagyon erősen élt a Jézus korabeli zsidóságban. Ezért sokan nem tudták elfogadni azt, hogy valaki olyanban teljesedtek be az ígéretek, Aki egészen más, aki nem hatalommal jön, hanem alázatosan.

Jézus önmagát soha nem nevezte királynak, sőt nem is fogadta el, hogy királlyá akarták tenni (Jn 6,15). Az Újszövetség bizonyoságtétele szerint Ő király: „*A názáreti Jézus a zsidók királya.*” (Jn 19,19). Ő a megígért Messiás-király, a Szabadító, Akinek eljövételét ígérte az Atya. Királysága túlmutat az idő keretein „...*uralkodásának nem lesz vége...*” (Lk 1,33) –mondja Gábiel Jézusról, és ezt jövendölték az ószövetségi próféták is (Dán 2,44; Mik 4,7).

Jézus a király:

Születésekor

Az Újszövetség lapjain először angyalok szava utal arra, hogy Jézus király. Születésének ígéréiben arról van szó, hogy Jézus Dávid trónján fog ülni (Lk 1,32), tehát király lesz. A pásztoroknak az éjjel megjelenő angyal kijelenti, hogy megszületett a Krisztus (Messiás), az Üdvözítő (Lk 2,11). Magával a „király” címmel először a napkeleti bölcsek történetében találkozunk, amikor Heródes palotájában rákérdeztek, hogy „*hol van a zsidók királya, aki most született?*” (Mt 2,2). Egyértelműen egy földi hatalmasságot kerestek, aki előtt leborulhatnak, akit imádkozhatnak. A főpapok és az írástudók egy Messiásra vonatkozó próféciában találták meg a választ. Az általuk idézett mikeási Ige (Mik 5,1–3) egy olyan uralkodót és kormányzót említ, aki Izrael népét vezetni fogja. Heródes értelmezésében ez a vezető csakis egy politikai, földi vezető lehet, aki veszélyezteti az ő hatalmát.

Működése kezdetén

Nátánél hitvallást téve nevezte Jézust királynak: „*Mester, te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael királya!*” (Jn 1,49) Jézus itt nem mondott ellent, de mégsem királynak, hanem Emberfiának nevezte magát.

Ötezer ember megvendégelése után

János evangéliumában az ötezer ember megvendégeléséről szóló leírásban (Jn 6,15) a tömeg királlyá akarta tenni Jézust, de Ő ezt elutasította, és visszavonult imádkozni. Kenyeret és földi javakat biztosító királyt láttak Benne. Jézus sokszor segített a szegényeken, de Ő azért jött, hogy

„megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10), hogy az örök életre való táplálék adója legyen.

Virágvasárnap

Betlehemből Jeruzsálembe

Jézus földi útja Izrael egyik jelentéktelen kis falujában kezdődött, és a legnagyobb városában végződött. Betlehemből királynak járó ajándékokkal halmozták el a szegény környezetben megszületett gyermek Jézust. Jeruzsálemben királynak járó tisztelettel hódoltak a szegényes környezetben a felnőtt Jézusnak. Mindkét helyen a háttérben már a megölését tervezték. Betlehemből a tartomány vezetője, Heródes érezte, hogy Jézus az útjában van. Jeruzsálemben a vallási vezetők szeretnék volna Jézust megölni. Már tervezték az az ellene szóló pert, az elfogását és megölését. Heródes elől Isten elmenekítette a családot. De Jeruzsálemben beteljesült Jézus sorsa.

Királyi bevonulás

Jézus és tanítványai Betánián, és az Olajfák hegyének nyugati lejtőjén fekvő Betfagén keresztül jutott Jeruzsálembe. Útközben megálltak az Olajfák hegyénél. A néphit szerint a Messiásnak az Olajfák hegyéről, számárháton kell eljönnie. Jézus elküldte két tanítványát egy közeli faluba, amely a hegyről is látható volt. Jézust bizonyára már néhányan ismerték ott, ezért nevezték Őnek. A tanítványok egyszerű engedelmissége emlékeztet Józsefere Jézus születésekor. A tanítványok megkapták a feladatot és elvégezték. A többletcselekmény az, hogy a felsőruhájukat a számárra terítették. Ezzel szerették volna kényelmesebbé tenni Jézusnak az utazást.

Isten az ószövetségi próféciaiban megígért király-Messiásról előre megmondta, hogy különbözni fog minden más királytól. Zakariás próféta által megjövendölte, hogy ez a király megteremti a nagyon várt békét, de nem a királyoktól megszokott eszközökkel, hanem fegyverek nélkül. Amikor majd megérkezik Jeruzsálembe, akkor békés szándékkal fog bevonulni. Nem harci lovon, hanem egy egyszerű számárcsikón. A számár jelzi azt, hogy erőszak nélkül, alázatosan fogja majd megteremteni a békét. Királysága pedig az egész földre ki fog terjedni. (Zak 9,9–10)

Jézus a bevonulás tényével utalt arra, hogy Ő a Messiás, de a bevonulás módjával elutasította a hamis elvárásokat. Az ujjongást, a hódolatot elfogadta, de nem akart harcolni, politikai babérokra törni.

A sokaság

Amikor Jézus számárháton bevonult, sokan voltak Jeruzsálem lakói közül, akik felismerték Őt. A sokaságban lehettek a páska ünnepre érkező zarándokok, akik hallottak már Jézus csodáiról, lehettek helyben lakók, és olyanok is, akik csak most találkoztak először Jézussal. A köszöntés „Hozsánna a Dávid Fiának!” (118. zsoltár) egyértelműen meghatározza, hogy kinek tartják Jézust. Az eredetileg a királynak és Istennek szóló „Segíts meg!” felkiáltó mondat az idők során üdvözlő formává alakult, aminek a jelentése is változott: Üdv! Dicsőség! Így köszöntötték a bevonuló Mestert. Mindenki azzal fejezte ki a tiszteletét, amivel tudta. Felsőruhával vagy út menti ágakkal. A felsőruha egy négyszögletes ruhadarab volt, amit a vállukon átvetve hordtak a férfiak. A szegény embereknek ez volt éjjel a takarója. Amikor ezt levetették, az alsóruha maradt rajtuk, ami egy ujjatlan, térdig érő ing volt. Ha útra keltek, akkor egy szélesebb anyagot tekertek erre övként maguk köré. Az ágak az útszélén növekvő fák, vagy nagyobb növények levelei voltak. A lombos ágakat gyakran használták ünnepek alkalmával felvonuláshoz, vagy ebből kunyhókat is készítettek. Jézus életében ez volt az egyetlen alkalom, amikor nem utasította el a tömeg éljenzését.

Elítélések és halálakor

Jézus perében, Pilátus kihallgatásának fő kérdése az volt, hogy Jézus királynak nevezi-e magát (Jn 18,33). Ha igent mondott volna, akkor természetesen azonnal elítélik. Jézus nem felelt sem igennel, sem nemmel, de szólt az Úr országáról (baszileia). Pilátus meglátása szerint Jézus nem földi uralomról beszélt, ezért a római törvények alapján itt vallási kérdéssről van szó, tehát a római

törvények szerint ártatlan (Jn 18,38). Végül mégis azért ítélte el Jézust, mert királlyá tette magát (Jn 19,12), és „a zsidók” (Jn 19,12), fenyegető kiáltozása miatt „a békesség kedvéért” ezzel a váddal küldte halálba az ártatlannak tartott vádlottat.

A vádhoz kapcsolódik az a mód, ahogyan a katonák megkínózták Jézust. Szimbolikusan királynak öltöztették, hogy megszegyenítsék: tövisszörűt és bíborpalástot (Jn 19,5) kapott. A jelképes cselekedet a gúnyt és megvetést fejezte ki.

Végül a keresztre Pilátus felíratta a vádat, ami alapján elítélte Jézust: „A NÁZÁRETI JÉZUS A ZSIDÓK KIRÁLYA” (Jn 19,19).

Jézus a „szolgakirály”

Jézus nem olyan király volt, mint a többi földi uralkodó. Hatalommal rendelkezett, amit Istentől kapott. De ezt a hatalmat nem arra szánta, hogy a saját érdekeit érvényesítse, hanem arra, hogy másokat szolgáljon. Úgy volt király, hogy szolga volt. Ez a szolgakirály az emberi királykép inverze. Szolgálatában az odaszánás volt az első. A mindenek feletti hatalmát és erejét azzal mutatta meg, hogy egészen a végsőkig elmenő önfeláldozással szolgálta az embereket.

Jézus a mennyei király

Jézus az utolsó ítéletről szóló példázatában önmagát a mennyei trónon ülőnek nevezi, Akinek a kezében van a végső igazságszolgáltatás hatalma. Az izráeli királyok egyik legfőbb feladata az ország belső stabilitását megőrzendő a törvény érvényre juttatása, az ítélkezés volt. Ezt teszi majd az Emberfia-Jézus is. Tetteik szerint ítéli meg az embereket, és hajtja végre az ítéletet (Mt 25,31–46). Az Emberfia-Jézus kezében van a kegyelem és az ítélet hatalma. Jézus totális igénnyel uralkodik (Fekete Károly). Isten jobbán való ülés a korlátlan teljhatalom gyakorlásának a jele. „*Ha tehát feltámadtatok Krisztussal, azokat keressétek, amik odafent vannak, ahol Krisztus van, aki Isten jobbán ül.*” (Kol 2,10) Ezt a hatalmat Jézus mindaddig gyakorolja, ameddig le nem győzik minden ellenség (1Kor 15,25). A Messiás-király az idők végezetén ítéletet tart a világ fölött (Mt 25,34kk; Jel 14,14; 22,3). Amikor a királyok királya (1Tim 6,15) befejezi ítéletét, akkor átadja az uralmat Istennek (1Kor 15,24), az örökkévalóság királyának (1Tim 1,17).

Jézus az életünk királya

Kálvin a Krisztus királyi tisztségéről való tanításában azt emeli ki legelőször, hogy Krisztus királyi tiszte lelki természetű. Országá nem evilági, hanem mennyei királyság. Ahogyan egy földi király gondoskodik népéről, úgy gondoskodik Krisztus is népének lelki javairól. Ezért a Krisztus uralma alatt élő embernek nem a földi, hanem a lelki javakra kell vágyakoznia, mert a megígért boldogság nem a földön, hanem a mennyei királyságban teljesül. Krisztus értünk, az egyházáért uralkodik.

A keresztyén ember és így a keresztyén egyház számára az élet királya Jézus. Királyként Krisztus vezeti (Jn 12,46) a mindennapok döntéseiben Szentlelke és Igéje által. Ő uralkodik a hívő ember életében, Övé az első hely. Az Ő törvényei a mérvadók. Királyként gondját viseli népének, az egyháznak. Igéjével táplál, így oltja a lelki szomjúságot (Jn 7,37). Ő szabadított meg az Ellenségtől (Jn 8,36) és segít abban, hogy ereje által a hívő ember harcoljon a Gonosz mindennapi támadásaival. Népe engedelmességgel tartozik Neki.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A negyedik gyermek gondolkodása átmeneti jellemzőket mutat. Egyrészt még mindig szüksége van a konkrét képzetere, gondolkodására jellemző a kisiskolás meghatározottság. Ugyanakkor már képes absztrakciókra, elvonatkoztatásokra is.

Az újszövetségi rész központi üzenetét, Jézus királyi méltóságát az ószövetségi királytörténetek készítették elő. A konkrét földi királyok történetei segítenek továbbvezetni az ott kialakult attitűdöket és gondolatokat Jézus mennyei királyságára.

Jézus királysága szolgáló, az emberek üdvösségét munkáló uralom. Ez a kettősség végighúzódik Jézus földi életén. Hatalma és alázatos szolgálata egyszerre nyilvánul meg. Legteljesebben ezt a virágvasárnapi történetben szemlélhetjük. Jézust megdicsőíti, királyként üdvözli a sokaság, akik látták csodáit, hogy úr még a halál felett is. Jézus számárháton vonul be és halálára készül.

A lecke célkitűzése, hogy egymás mellé állítsa a hódolat és a szolgálat fogalmait. Jézus szolgakirály. Ez még nagyobb hódolatra indít.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja segítséggel megfogalmazni mit jelent a szolgálat, és miért nevezik Jézust szolgáló királynak a tankönyvi kép és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni a virágvasárnap fogalmát. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja megfogalmazni mi a szolgálat, és miért nevezik Jézus szolgáló királynak. ○ Tudjon példát mondani Jézus királyi és szolgálai jelenlétére. ○ Tudja elmondani a virágvasárnapi történetet a tankönyvi kép és szöveg alapján.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus a szolgakirály.

Kognitív cél: A virágvasárnapi történet alapján felismertetni, hogy Jézus szolgáló király.

Affektív cél: A szolgáló lelkület érzelmi hátterének feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan bibliai történetek keresése, melyekben felismerhető, hogy Jézus szolgáló király.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	A hódolat mozdulatai – asszociációs játék Készítsünk egy magasított trónt székekből, párnákkal, takaróval, kendővel! Kérjük meg a gyermekeket, hogy képzeljenek el egy királyt, aki előtt őszintén, tisztelettel hódolnak! Egyesével menjenek ki, és egy mozdulattal fejezzék ki hódolatukat! Igyekezzenek újabb módjait kitalálni, kifejezni!	Eszköz: szék, takaró, párna, kendő Javaslat: Ha a csoport nehezen hangolódik rá a játékra, elnevetgéljük, akkor álljunk a trón mögé, és meséljük el nekik, milyen király ül itt, és mit

	<p>Beszélgetés az átélésekről:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen érzés volt? Sikerült-e átélniük a mozdulattal a hódolatot? • Ha nem, miért? Kényelmetlen volt-e hódolni? Mi kell az őszinte hódolathoz? • Miért hódolnak nehezen a mai emberek? • Mi ki előtt hódolhatunk? • Mely mozdulatokat használjuk keresztyének az Isten előtti hódolat kifejezésére? • Mely mozdulatokat használjuk mi reformátusok? <p>Átvezetés: Jézus csodái és hatalmas tettei nyomán egyre többen hittek benne, és egy napon egy egész sokaság hódolt előtte.</p>	<p>köszönhetnek neki!</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Jézus bevonul Jeruzsálembe</p> <p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Páska ünnepére készülve • Jézus tanítványaival Jeruzsálem felé tart (felidézhetjük a Jerikói történeteket: Zákheus, Bartimeus) • Jézus elküldi tanítványait a szamárcsikóért • Jézus szamárháton vonul az Olajfák hegyéről a városba • Az újjongó sokaság hódol előtte – a hódolat formái! <p>Aranymondás: Jézus alázata a hódolat közben és után: „<i>Íme, királyod jön hozzád, aki alázatos.</i>” (Mt 21,5)</p> <p>Jézus a szolgáló király – üzenet elmélyítése Nyomtassuk ki a mellékletben található feliratokat és igéket! Rakjuk ki mágnessel vagy gyurmaragaccsal a táblára! Párosítsák Jézus cselekedeteit az Igékkel. Nézzük meg az egyes igékhez és Jézus szolgálataihoz kapcsolódó rajzokat a TK-ben! Beszélgessünk a Feladattár kérdéseiről!</p> <p>Az óra üzenetének összefoglalása – munkafüzetben munkáltatás</p>	<p>TK 18. lecke (40. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: A hódolatnak milyen kifejezési formáit találjuk meg ebben a történetben?</p> <p>Javaslat: A kérdés megválaszolásához hívjuk segítségül a tankönyv illusztrációját, és a Tudod-e? szövegét: TK 18. lecke (40-41. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 18. lecke 1., 4. (59-60. o.) MFEI 18. lecke 1., 4. (72 – 73. o.)</p> <p>Feladattár TK 19. lecke (41. o.)</p> <p>Eszköz: feliratok, mágnes vagy gyurmaragacs</p> <p>MFGY 18. lecke 2. (59. o.) MFEI 18. lecke 2. (72. o.)</p>

Aranymondások	„Íme, királyod jön hozzád, aki alázatos.” (Mt 21,5)	
Énekjavaslat (alternatívák)	9. Ím bévonul Jézus (TK 79. o.) 15. Fel, barátim (TK 85. o.)	
Házi feladat	MFGY 18. lecke 3. (60. o.) MFEI 18. lecke 3. (73. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 42-43. oldalak

A képen látható:

- Tematikus rajz: Jézus bevonulásáról, kapuk, épületek között Jézus számárháton, tizenegy ember körülötte, palmaágakat terítenek az útra, ki meghajolva, ki lelkendezve fogadja Jézust.

A szöveg:

- A Virágvasárnap története – Jézus bevonulása Jeruzsálembe.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Nézd meg a képet! Milyen jelenetet láatsz? Mi van a háttérben? Milyen eseményre lehet gondolni?
- Ki az, aki számárháton jön a város felé?
- Figyeld meg az embereket? Ki mit csinál? Mit láatsz a földön? Mire következtetsz?
- Miért teszik az emberek a földre a pálmaleveleket és a felső ruházatukat?
- Az emberek mozdulataiból mire következtetsz?
- Figyeld meg az emberek öltözetét!
- Miért történik mind az, amit a képen láatsz?

A szöveg:

- Mikor élt Jézus? Mit gondoltak róla az emberek?
- Mi volt a zsidók legnagyobb ünnepe? Mit jelképezett ez az ünnep?
- Miért indult el Jézus erre az ünnepre? Kikkel ment? Mit mondott a tanítványainak?
- Mi történt, mikor a város kapujához értek? Nézd meg a képet még egyszer! Mit kiabáltak a népek? Miért?
- Milyen király volt Jézus?
- Neked mit jelent Jézus jelenléte az életedben?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Íme, királyod jön hozzád, aki alázatos és számárháton ül, igavonó állat csikóján.”

- Mi a különbség a „szelíd” és az „alázatos” kifejezések között? Kire jellemzőek ezek a tulajdonságok?
- Kire illik ez a mondat? Ki mondta? Miért?
- Jézus milyen király volt? Hol uralkodik Ő?

1. Ha én király lennék. Írjuk fel a tábla közepére a mondatot: Ha én király lennék. Gyűjtsünk a tanulóktól intézkedéseket, amelyeket az iskolában kezdeményeznének, tennének, ha királyok lennének! Írjuk fel a táblára! Ha összegyűjtöttük az ötleteket, vizsgáljuk meg, hogy melyik intézkedés szolgálja a tanulók érdekeit! Azokat karikázzuk be! Beszélgessünk a szolgakirály kifejezésről!

2. Mátyás, az igazságos. Gyűjtsük össze a gyermekek ismereteit Mátyás királyról! Milyen történeteket ismernek, amelyben a király álruhát öltve a népének segített?

3. Koldus és királyfi diafilm. Bevihetjük diafilmen Mark Twain Koldus és királyfi történetét. Beszélgessünk a történet tanulságán, miben kapcsolódik a történetünkkel?

<http://diafilm.osaarchivum.org/public/?fs=98>

4. Újsághirdetés. (Ötlet: Gálné Jankó Eszter Noémi) Képzeljük el, hogy a tanítványok a korabeli újságban adtak fel hirdetést azért, hogy Jézusnak szamarat szerezzenek. Mit írnál?

Pl. *Kölcsönbe keresek egy fiatal számárcsikót, melyen még nem ült senki. Csak egy napra. Jelige: Az Úrnak van szüksége rá!*

5. Facebook megosztás. (Ötlet: Gálné Jankó Eszter Noémi) Voltál olyan szerencsés, hogy egész közel lehettél, amikor előtted elvonult a király. Még fényképet is sikerült készítened. Ez akkora élmény volt számodra, hogy most meg szeretnéd osztani barátaiddal, ezért felteszed a képet a Facebook-ra, és mellé fogalmazd meg, mit láttál, éreztél!

Csodálatos élményben volt ma részem, olyanban, ami csak keveseknek adatik meg. Hallottam, hogy jönni fog a király, ezért odamentem, ahol várható volt, hogy elvonul. Elég nagy volt a tömeg, és akadtak olyanok is, akik megunták a hosszú várakozást, de én kitartóan álldogáltam a helyemen. Tűzött a nap, már mindenki nagyon türelmetlen volt. Az előttem álló magas férfi úgy döntött, hogy elege volt, ő ezt már nem bírja tovább, ezért otthagya az egészet. Nekem ezzel óriási szerencsém lett, mert így a helyére kerülhettem, ahonnan már nem csak az ő hátát láthattam, hanem mindent! Bánhatja is, hogy elment, ugyanis néhány perc múlva megjelent Ő. Visszatartott lélegzettel csodálgattam, és még szerencse, hogy eszembe jutott a fényképezőgépem, így gyorsan készíthettem ezt a képet. Láthatjátok, hogy épp felém integet... és azt is, hogy milyen derűs az arca. Nagyon tetszett, hogy mindenkire mosolygott, kedvesség, szeretet áradt belőle. Ettől valahogy nekem is jó kedvem lett, megváltozott a napom.

6. Történetmondás képekkel. (Ötlet: Gálné Jankó Eszter Noémi)

Három képet teszek a táblára (Jeruzsálem, olajág, számárcsikó) figyeljék meg, hogy ezek hogy kapcsolódnak a történethez (mi történt ott, vele, stb.)

7. A vége pedig az lett. (Ötlet: Gálné Jankó Eszter Noémi)

Eredeti játék:

Játékosok száma: 2, vagy több

Felszerelés: papír, ceruza

Időtartama: általában 20 perc

Játék menete: A játék előre megállapított módon zajlik, számos változata ismert, a leggyakoribb:

1. egy vagy két melléknév
2. ... (férfinév) találkozott
3. egy vagy két melléknév
4. ... (női név)
5. helynév
6. a férfi...(amit csinált)
7. a lány (amit csinált)
8. erre a férfi azt mondta, hogy....
9. amire a nő azt mondta, hogy....
10. a vége pedig az lett, hogy...
11. a világ pedig azt mondta, hogy...

A játékosok körbeülnek egy asztal. Mindegyiküknél papír, ceruza van, és leír egy vagy két melléknévet, ami a főszereplőre vonatkozik. Ezután behajtja a papírt, hogy ne látsszék, amit leírt, és továbbadja a balra mellette ülő játékosnak. Most azon van a sor, hogy egy férfinévet írjon fel; ő is behajtja a papírt, és továbbadja a balra mellette ülőnek. A világ pedig azt mondta, hogy... A játékosok kibontják a kezükben lévő papírokat, és felolvassák az így elkészült történetet.

Célja az, hogy a társaság összehozzon egy csodálatos, bár kissé inkongruens történetet, és bár nincsenek nyertesei vagy vesztesei, annyi nevetést csaljon a résztvevők arcára, amennyit csak lehet.

Nagy Játékenciklopédia /Több mint 250 szabadterti és szobai játék, a bridztől a kockázásig

Molly Perham szerk., Pécsi Direkt Kft. Alexandra Kiadója, 232.old.

Bibliai történethez kapcsolt játék:

Az alapjátékot megtartva játsszuk a játékot, két kivétellel. Az egyik: a férfi és nő szereplők helyett 1. és 2. szereplők lesznek, amelyek lehetnek élettelen dolgok is. A második: a virágvasárnapi történethez kell kapcsolódnia (nem szorosan a Bibliában olvasottakhoz, hanem úgy, ahogyan azt a gyerekek elképzeli).

Az egyes papírokon lévő történetek felolvasása után azonban mindig megbeszéljük, hogy mi lett volna, ha... és miért jobb, hogy úgy történt, ahogy a Bibliában le van írva.

Játék célja: történet alaposabb megismerése, abba való behelyezkedés.

8. Akadályjáték (Ötlet: Gálné Jankó Eszter Noémi)

Eredeti játék:

Játékosok száma: 4-12

Felszerelés: nincs

A gyerekek mennek az úton (kert, játszótér, erdő, terem...), s három játékos feltartóztatja őket: nem lehet továbbmenni, mert valami akadály került az útjukba; itt a határ, és kéri az útlevelet. (Az

útlevél bármi lehet.) A gyerekek egyenként kapnak valamilyen feladatot (pl.: kiesett a madár a fészkeből, tegye vissza, tüske ment a kutya lábába, húzza ki, hófúvás, kerülőt kell tenni, stb.), és csak az „akadály” leküzdése után mehetnek tovább.

Karlócai Mariann: Komámasszony hol az olló? Gyermekjátékok óvodásoknak, iskolásoknak, 217.o., Magyar Könyvklub, Budapest, 2002.

Bibliai történethez kapcsolt játék:

A játékot ugyanígy játszhatjuk, de a játékosok számától függően elég egy vagy két feltartóztató játékos. (Itt azonban az útlevelek előre kiosztott képek Jézusról, hiszen őáltala mehetünk Isten elé.) Az eredeti játéktól eltérően itt nem lehet akármilyen feladatot kitalálni, hanem csak olyat, amely megtörténhetett Jeruzsálemben Jézus bevonulása közben. (Nem törött le az ág, segítsd letörni, nagy kavicsok vannak a számár útjában, hordd el őket, egy kisgyerek nem tud integetni Jézusnak, emeld fel... stb)

Játék célja: Megtapasztalás, beleélés útján elsajátítani a történetet.

9. Projektmunka. (Ötlet: Dominiák Zsolt)

A témaválasztásnál a csoport közösen választja ki a feldolgozás módját, ami egy kirándulás lesz a közeli állatfarmra, ahol alkalmuk nyílhat számárháton lovagolni. Közelebről is megismerkednek az állattal a gondozók segítségével. Jézus Jeruzsálembé való bevonulása így élményszerűen kerül bemutatásra, érzékeltetve azt, hogy bár Jézus király, mégsem a kényelmes utat választotta. A projektről aztán a csoport közös élménybeszámolót szerkeszt, amit beletesznek az iskolaújságba.

A projekt célja:

- biológiai ismeretek bővítése (amit a számárról tudni kell)
- kreativitás, íráskészség fejlesztése
- vallási ismeretek elsajátítása

A projekt időtartama:

Néhány óra, körülbelül egy fél nap a kirándulásra, valamint egy-egy óra a kirándulás előtt és után.

A projekt lefolyása:

A gyerekek a tanárral közösen döntenek el a kirándulást, mint a téma feldolgozásának egy lehetséges módját. Az első órán közösen összeírják, hogy mit kell vinniük a kirándulásra (buszjegy, tízórai, innivaló, ceruza, füzet) és hogy milyen kérdéseket fognak feltenni a gondozóknak a számárról. A következő lépés maga a kirándulás, amely során lehetőségük nyílik megfigyelni, kérdezni, és az állat hátára is felülni úgy, ahogy azt Jézus is tette egykor. A kirándulást követő órán aztán megbeszélik tapasztalataikat, és közösen megszerkesztik a beszámolót, ami aztán az iskolaújságba kerül. Az általuk felismert biológiai és vallási tapasztalatok mások számára is elérhetővé válnak.

10. Jeruzsálem akrosztichon (Ötlet: Lugosi Tünde)

Használjuk az alábbi akrosztichont a történet feldolgozásához, vagy készítsünk hasonlót a gyermekekkel.

Jézus

Elküldött
Remény
Urunk
Zsidó nép
Sokaság
Áldott
Lelkes, lengedez
Ember,
Meváltó Dávid fia a zsidóknál

11. Hógolyó vers (Ötlet: Lugosi Tünde)

Meséljük el a történetet az alábbi vers segítségével:

szamárhát

olajág hullanak rád

öröm, jókedv, boldogság

tisztelet, imádság és dicsőség

királyságod mindörökké

Hozsanna

12. Bábos lecke. ld. a bábos fejezet végén.

19. JÉZUS CSODÁT TESZ: LÁZÁR FELTÁMASZTÁSA

(Jn 11,1–44)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

FARKASFALVY, D., Testté vált szó, Budapest, 1987.

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.

KÁLVIN, J., János evangéliuma magyarázata, Budapest, 2011.

WILKENS, U., Das Evangelium nach Johannes, Göttingen, 1998.)

Lázár feltámasztásának csodája Istennek a halál feletti hatalmáról tesz bizonyosságot.

Csudák a Bibliában

Ószövetség

Csudának számít az Ószövetségben minden olyan megmagyarázhatatlan esemény, amely eltér a teremtéskor meghatározott természeti törvényektől. És csodának éli meg az Istenben hívő ember magát a teremtés és a gondviselés tényét is. És csodának nevezhető bizonyos történések időzítése is. Amikor akkor történik meg valami, amikor Isten akarja. Illés történetében például az Úr által megszabott ideig nem esett az eső, majd esni kezdett, amikor Isten ezt akarta. Nagyon fontos, hogy bármilyen csodáról is legyen szó (a teremtés csodája, a tíz csapás, a Vörös-tengeren való átkelés, a pusztai vándorlás során bekövetkezett csodák vagy Naamán meggyógyítása) a hangsúly végig Isten tettén, és nem magán a csoda történésein, körülményein van. Minden csoda egy olyan jel, amely Isten hatalmáról tanúskodik.

Újszövetség

Az Újszövetség ezt a gondolatot viszi tovább. Isten hatalma mutatkozik meg a rendkívüli történetekben. Az evangéliumok beszámolnak arról, hogy Jézus számtalan csodát tett. Gyógyított, megszállottakat szabadított meg, halottakat támasztott fel, teremtő és természeti csodákat vitt véghez. Azt hirdette, hogy ezek a csodák Isten kezdődő uralmának a jelei. Az emberek szemében Jézus csodatévő hatalma annak is a bizonyítéka volt, hogy Isten küldte Őt. Csodáival a nehéz élethelyzetben élőkön segített, a betegeken, szegényeken, a kirekesztetteken, a szomorúakon. Jézus csodái reményt adtak arra, hogy az élet megváltozhat, és nem kell beletörődve lemondani a változás lehetőségéről. A csoda sokszor provokálta a hallgatóságot arra, hogy színt valljanak Jézus személyéről. Csodái hatására sokan követni kezdték Őt, és hinni kezdték tanításainak.

Csudák kísérték az apostolok útját is. Ugyanúgy, mint Jézusnál, az igehirdetésüket hitelesítették. (ApCsel 20 és ApCsel 28)

Feltámasztási csodák

Az Ószövetségben két feltámasztás-történetet olvashatunk: Elizeus és Illés prófétánál (1Kir 17,17–24; 2Kir 4,18–37). A csodák igazolták a próféták Istentől kapott küldetését. Ezeknek a történeteknek a közös jellemzője:

– Nem sokkal a halál beállta után történt a csoda.

- Isten emberéhez kötött a csoda.
- Az elhunytat a korábbi földi életébe hozza vissza.

Jézus csodái közül kiemelkednek azok, amelyek során erejével képes volt legyőzni a halált is. Ezzel nyilvánvalóvá tette, hogy mindenféle természeti törvény fölött Úr, és előre is utalt a saját feltámadására is. Hiszen Ő a „*feltámadás és az élet*” (Jn 11,25).

Az Újszövetségben összesen öt feltámasztási csodáról olvasunk híradást. Három Jézusé, egy Péter és egy Pál apostolságához kapcsolódik.

Lázár mellett Jézus egy fiút és egy lányt támasztott fel. Olyan életeknek adott egy újabb esélyt, amelyek valójában még nem teljeseztek ki.

Naini ifjú: (Lk 7,1–17) Egy özvegyasszony egyetlen fiát támasztotta fel Jézus, miután találkozott a temetési menettel.

Jairus lánya: (Lk 8,40–56) Egy másik történetben Jézus Jairus lányát hozta vissza halálos betegsége után az életbe. Jézus a halálát alváshoz hasonlította, amelyből felébresztette a lányt.

Péter Tábitát (ApCsel 9,36–43) és **Pál Eutikhoszt** (ApCsel 20,7–12) hozta vissza a földi életébe.

Lázár feltámasztása

Lázár feltámasztása annyiban tér el az összes többi bibliai feltámasztási csodától, hogy ebben az esetben egy hosszabb ideje halott ember jöhet vissza a földi életbe.

A történet leírásának a szerkezete:

1. Bevezetés: A szereplők ismertetése, Lázár betegségének a ténye. (1–5. v.)
2. Jézus és a tanítványok beszélgetése (6–16. v.)
 - Téma: Jézust veszély fenyegeti (6–10. v.)
 - Téma: Lázár halála (11–16. v.)
3. Jézus és Márta párbeszéde (17–27. v.)
4. Jézus találkozik Máriával (28–37. v.)
5. Lázár sírjánál (38–44. v.)

Lázár feltámasztási történetének a leírása sok sajátosságot hordoz.

– Összehasonlítva Lázár feltámasztásának történetét a naini ifjú és a Jairus lánya feltámasztásának a történetével, feltűnő, hogy mennyire realiztikusan ábrázolja a tényeket itt az evangélium.

– Ebben a történetben hangsúlyosak az érzelmek. A Lázár iránt érzett szeretete Jézust arra készíti, hogy az élete kockáztatása árán is visszamenjen Júdeába. Sírt Mária, sírtak a zsidók (33. v.) és végül Jézus maga is sírt (35. v.)

– Jézus halálra adatása előtti utolsó történet arról szól, hogy Jézus a halál felett is Úr. Előrevetíti ez a feltámasztási csoda Jézus feltámadását.

1. A történet bevezetője (1–5. v.)

János evangélista bemutatja azokat a személyeket, akikkel Jézus és a tanítványai találkozni fognak. A leglényegesebb információk: név, lakhely és legjellemzőbb cselekmény. Nem tudjuk meg, hogy mi volt Lázár betegsége, csak a tényről tudósít az evangélium. Betánia az Olajfák-hegyétől mintegy három kilométerre keletre fekvő település volt. A szinoptikus evangéliumok csak a passiótörténettel összefüggésben említik meg. Elképzelhető, hogy János evangéliumának első olvasói, akik számára ismert volt ez a tény, automatikusan összefüggésbe hozták ezt a csodát Jézus szenvedéstörténetével. A Jézusnak szóló üzenet egyszerű tényközlés, amely nem tartalmaz semmiféle kérést: „*Uram, íme, akit szeretsz, beteg.*” (Jn 11,3) Az üzenetből hiányzik Lázár név szerinti megnevezése, bizonyára egyértelmű volt a nővérek üzenetéből, hogy kiről van szó. A szeretetre utalás indirekt felszólítás. Kálvin ezt a rövid mondatot a kérő imádságról való tanításnak is tekinti, nem szükséges a hosszú ima, gondunkat és aggodalmunkat röviden is

elmondhatjuk Istennek. Ahol Isten szeretete jelen van, ott közel a szabadulás is (Kálvin). Jézus a betegség tényére válaszol. Válasza profetikus. A betegségnek célja van és nem veszélyes, nem kell aggódni miatta. Ez a betegség ugyanúgy Isten dicsőségét szolgálja, mint a vakon születetté (Jn 9,3).

2. Jézus és a tanítványok beszélgetése (6–16. v.)

– Beszélgetés témája: Jézust veszély fenyegeti (6–10. v.)

A történet leírása meglepő. Ahelyett, hogy Jézus azonnal Betániába sietne a beteg barátjához, akit ráadásul szeret, vagy meggyógyítaná távolról, marad a tanítványai körében, biztonságos környezetben. Isten logikája nem egyezik az emberével. Lázár otthona, Jeruzsálem környéke már nem volt biztonságos Jézus és tanítványai számára. Hiszen ezelőtt nem sokkal Jeruzsálemben megakarták kövezni, el akarták fogni (Jn 10,22–42). Az ókori időszámítás a 24 órából álló napot két egyenlő részre osztotta, 12 óra nappal és 12 óra éjjel. Jézus arról beszélt, hogy az ellenséges indulatoktól függetlenül neki a világosságban kell járnia, és tetteit nem irányíthatja a félelem.

– Beszélgetés témája: Lázár halála (11–16. v.)

Jézus Lázár halála kapcsán ugyanúgy az alvás képet használja, mint Jairus lánya esetében. Ismert kép volt ez abban az időben, ennek ellenére a tanítványok láthatóan nem értették meg Jézust vagy nem akarták elfogadni, amit megértettek. Ezért megmagyarázta nekik, hogy Lázár meghalt. A történeten végighúzódik a tanítványok értetlensége. Ez tetőzik Péter heves kirohanásában. Jeruzsálemből sokan érkeztek Lázár temetésére.

3. Jézus és Márta párbeszéde (17–27. v.)

A négy nap jelentősége: A zsidó gondolkodás szerint a lélek (nefes) három nap alatt hagyja el a testet, ami után már visszafordíthatatlanul beáll a halál. A négy nap kiemeli a csoda nagyszerűségét. A zsidóság itt egyszerűen kortársakat jelent, nem ellenségeseket, hiszen a gyászoló családot jöttek vigasztalni. A két testvér eltérő viselkedése nem meglepő. Márta az aktív, a nyugtalan, Mária a csendesebb. Márta szavaiból kiderül, hogy hisz Jézus gyógyító erejében. Márta kortársaival együtt hitt abban, hogy az utolsó ítélet idején Isten mindenkit feltámaszt. Az evangélium legfontosabb mondata hangzik el Jézus szájából, ami túlmutat Lázár feltámadásán. Jézus magát nevezi feltámadásnak és életnek. Nem csak vissza tudja adni az életet, hanem Ő maga az Élet. Jézus hitvallástételre szólítja fel Mártát. Ez egy megelőző hitvallás, ami nem a látottakon és a tapasztaltakon alapul, hanem a Jézustól kapott ígéreten, és a meglévő bizalmi kapcsolaton. A hitvallás tartalma túlmegegy a kérésen. A kulcsszavak: Krisztus, Isten Fia, kell, eljönni, világba. Egy messiási hitvallásról van szó.

4. Jézus találkozik Máriával (28–37. v.)

Márta szavaiból kiderül, hogy Jézust Mesternek nevezik a barátai. Márta mondata fontos teológiai igazságot hordoz: Jézus jelenléte és a hívás összetartozik. Amit Márta megsúgott a testvérének, azt nem hallhatta a vigasztalók tömege. Ezért következett arra, hogy a sírhoz indul. Meglepő, hogy Mária nem oda megy. Nem a halált jelképező sírhoz, hanem az Élethez. Leborulása az alázat, a tisztelet, a hitvallás jele. Bár a két testvér különböző, mind a ketten ugyanolyan elkötelezettek Jézus iránt. Bár Jézus pontosan tudja, hogy mit fog cselekedni, részt vesz Mária gyászában. Néhány gyászoló a korábban meggyógyított vak esetét említi (9. r.)

5. Lázár sírjánál (38–44. v.)

A jelenlévők nem tudhatták, hogy Jézus mire készül. Márta szólalt meg, és ellenkezett. Jézus a hit és a látás összefüggésére utal, ahogyan ezt gyakran kiemeli János evangélista. A hit vezet látáshoz, és nem fordítva. Ahogyan szokta Jézus, a csodatételek előtt az Atyához fordul imádságban. Az imádság különlegessége, hogy Jézus múlt időben beszél. János evangéliumában ez Jézusnak az első nyilvános imádsága. A történet csúcspontja Lázár kihívása. Ez a legerősebb hang a történetben szó szerint és átvitt értelemben is. A feltámasztott Lázár a temetési szokás szerinti pólyákkal betekerve lép elő a halálból az életre, az arca is elfedetten. Ahogyan a teremtéskor Isten szava előhívta a

semmiből a létezőket, ugyanúgy Jézus szavára lesz a halottból élő. Jézus szava életadó erő. Ha Jézus feltámadására gondolunk, ott a kendők szépen össze voltak hajtogatva. A csoda után Jézus kérte, hogy a tömeg engedje, hogy Lázár átvonuljon közöttük. Lázár feltámasztásának a története mindennél világosabban támasztja alá, hogy Jézusnak hatalma van a halál felett. Lázár feltámasztása egy jel volt. A történet érdekessége, hogy Lázár nem szólal meg. Sem betegségében, sem feltámadása után nem halljuk a véleményét. Vele megtörtént a csoda. Ezzel kiemeli János evangélista Jézus és Lázár feltámadása közötti különbséget.

Ez a csoda élete végső, lezáró cselekedete, amit közvetlenül halála előtt tett. A csodának nagy hatása lett. Sokan hinni kezdtek Jézusban (János evangélista kiemeli, hogy zsidók is 11,45). Ez a csoda a farizeusok és a nagytanács számára olyan botrányos volt, hogy ekkor határozták el, hogy megölik Jézust (11,53). Kálvin János szerint Lázár feltámasztásának a története nemcsak Jézus feltámadására mutat előre, hanem a „mi jövőbeni feltámadásunk élő képmása” is.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A halál témájával és a gyermekkori gyászfeldolgozással a harmadik évfolyam Veszteségeink című leckénél találunk részletesebb leírást, szempontokat. Lázár feltámasztása kapcsán a temető, a sír és a feltámadás üzenetét kapcsoljuk össze a gyermekekben.

Nagy eltérések lehetnek az egyes csoportok, gyermekközösségek, gyülekezetek és családjaik között, hogy ki mennyire temetőlátogató, mennyire tartják a katolikus Mindenszentek ünnepét. Fontos, hogy a gyermekközösség alapélményeiből és tapasztalataiból induljunk ki, ennek összegyűjtésében segít az óra eleji asszociációs játék.

A lecke célkitűzése, hogy a feltámadás reménysége ne csupán egy szó, vagy keresztyén frázis maradjon, hanem megszólítsa a gyermekeket mind érzelmi, mind testi, mind gyakorlati szinten. Ebben segítenek a különböző feladatok.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel fogalmazza meg a keresztyén feltámadás fogalmát. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: János evangéliuma 3,16. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni és elmondani Lázár feltámasztásának történetét. ○ Tudja meg fogalmazni a maga korosztályos szintjén a feltámadás reménységét ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéit: János evangéliuma 3,16, 11,25.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus király, uralma van a halál felett.

Kognitív cél: Lázár történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Jézusnak hatalma van a halál felett is.

Affektív cél: A halál és veszteséghez kapcsolódó biblikus attitűd formálása.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése az órán, hogy a diákok megfogalmazzák, hogy Jézus miatt van reménységünk.

Óra fő része	Javaslatok	Taneshköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>A téma megalapozása szabad asszociációk segítségével</p> <p>Rajzoljunk fel a táblára egy sírkövet! Gyűjtsünk asszociációkat! Engedjük a tanulókat, hogy szabadon elmondják eddigi tapasztalataikat az alábbi kérdések mentén:</p> <ul style="list-style-type: none">• Voltál-e temetésen?• Átélted-e, hogy el kell búcsúznod egy közeli hozzátartozódtól?• Milyen érzések kísérnek egy temetést?• Milyen érzéseket kelt egy látogatás egy szeretted sírjánál?• Mi a mi vigasztalásunk, reménységünk? Mire gondolsz egy sírnál, ami jó? <p>Átvezetés: Jézus is ellátogatott egy sírhoz. Együtt sírt barátaival, Máriával és Mártával, akik nagy betegségben veszítették el testvérüket, Lázárt. De nemcsak sírt, meg is vigasztalta őket.</p>	Kapcsolódó feladat: TK Feladattár 19. lecke (43. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Történetmondás – Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása</p> <p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lázár betegségének híre• Jézus Bethániába érkezése: Lázár halott• A testvérek szomorúsága, keserősége• Jézus könnyei• Jézus a sírnál• Márta tiltakozása• Jézus csodát tesz• Hit és öröm <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p> <p>Tudod-e feldolgozása, a lecke üzenetének kidomborítása</p>	<p>TK 19. lecke (42. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Kérjük meg a tanulókat, hogy gyűjtsenek érzéseket! Írják fel egy lapra a történet közben jelentkező érzéseket! A végén gyűjtsük össze a táblára!</p> <p>MFGY 19. lecke 3. (61. o.)</p> <p>TK 19. lecke Tudod-e? (43. o.)</p>

	<p>A feltámadás reménységének szimbólumai és szavai – munkáltatás a munkafüzetben</p> <p>Beszélgessünk a munkafüzetben található rajzokról, szimbólumokról! Gyűjtsünk össze olyan vigasztaló szavakat, kifejezéseket, amelyek a keresztyén reménységet fogalmazzák meg!</p> <p>Hagyjunk időt a gyermekeknek, hogy elkészítsék saját képeslapjukat!</p>	<p>o.)</p> <p>MFEI 19. lecke 6. (63. o.)</p>
Aranymondások	<p>„<i>Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.</i>” (Jn 11,25)</p> <p>„<i>Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.</i>” (Jn 3,16)</p>	<p>Javaslat az aranymondás feldolgozásához:</p> <p>A feltámadás ígéi mozdulatokban</p> <p>Kérjük meg a gyermekeket, hogy álljanak fel, emeljék fel a két kezüket, nyújtózzanak felfele az ég felé, mint egy terebélyes, az égbe magasodó fa! Hunyják be a szemüket!</p> <p>Olvassuk fel a két ígét a tankönyvből (43. o.)! Majd kérjük meg a diákokat, hogy csukott szemmel szép lassan engedjék le a kezüket, guggoljanak le, gubózzanak össze, rejtsek fejüket az ölükbe, maradjanak kis ideig ebben a sötétségben! Majd szép lassan nyíljanak meg, emelkedjenek fel, és tárják kezeiket az égbe, majd nyissák ki a szemüket!</p> <p>Olvassuk fel ismét a két aranymondást!</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>2. Szólj hozzám csendesen (TK 74. o.)</p> <p>7. Mint a szép híves patakra (TK 78. o.)</p> <p>RÉ: 274. dics. 4. verse – Zengj hát az Úrnak</p> <p>350. dics. 1. verse- Feltámadt a mi életünk (+BS)</p> <p>DU: 143. Ó, Jöjj, Megváltó Jézusom – kánon</p>	
Házi feladat	MFGY 19. lecke 4–5. (62. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 44-45. oldal

A képen látható:

- Nyitott sziklasír, előtte Jézus
- Temető székelykapuval, a kapun a FELTÁMADUNK szöveg olvasható

A szöveg:

- Olvasmány: Lázár feltámasztása

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Mi látható a képen? Mikor temetkeztek az emberek barlang/szikla sírokba? Miért oda?
- Ma hogy néz ki egy temető? Ha jártál már ott, meséld el, milyen volt! Hasonlított a képen látható barlangsírhoz?
- Ki áll a sír előtt? Mire következtetsz a testtartásából és a gesztusaiból?
- Nézd meg egy mai temető rajzát! Olvasd el, mi van a kapura írva! Mit jelent ez?

A szöveg:

- Honnan kapták a rossz hírt Jézus és a tanítványai? Kik laktak ott?
- Miről és kiről szólt a hír?
- Miért nem sietett Jézus Lázárékhoz?
- Mit mondtak a gyászolók Jézusnak?
- Hogy viszonyult Jézus az emberekhez? Mit mondott nekik? Mi történt ezután?
- Hogy vélekedsz a történetről?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

„Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is él.”

- Olvassátok el a két Igét! Keressetek összefüggést a két Ige között! Mire jutottatok?

1. Fehér vagy fekete? A gyász színe a keresztyén kultúrákban általánosan a fekete. Ugyanígy van ez a magyarságban is. Korábban viszont a fehér is előfordult mint gyászviselet. Ez mára már csak Ormánság és Sárköz vidékein maradt meg. Indítsunk beszélgetést az osztályban! Ők melyik színt választanák, ha választhatnának, miért? Osszuk két csoportra az osztályt! Az egyik érveljen a fehér, a másik a fekete szín mellett!

2. Temetési ének. Gyűjtsünk olyan énekeket az osztály énekkincséből, amely magában hordozza a feltámadás reménységét! Beszéljünk az énekek vigasztaló erejéről!

3. Tiszteletadás, emlékezés sírkőnél. Ha a környezetünkben található olyan sírhely/sírkő, ahol tiszteletünket fejezhetjük ki, vagy emlékezhetünk az iskola vagy a gyülekezet múltjához tartozó elődre, akkor szervezzünk meg egy sírkőlátogatást! Készítsünk koszorút, készüljünk egy rövid beszámolóval, nekrológgal az életéről, énekeljünk egy feltámadáséneket a sírkőnél!

4. Jézus mindenható. (Ötlet: Szökörön Ágnes)

Körbeállunk. Valaki mond valamit Jézus mindenhatóságáról (pl: gyógyít). Következő elmondja azt, amit az előtte lévő mondott, és mond még egyet (pl: gyógyít, feltámaszt). Így tovább.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

1. kép: Lázár beteg
 2. kép: a sírkő elhengerítése
 3. kép: barátok, testvérek gyásza
 4. kép: Jézus feltámasztja Lázárt
 5. kép: Közös öröm
- Sorrend: 1-3-2-4-5

5. feladat: FELTÁMADÁS betűket kövessük! Mutassunk rá a zsákutcákra, amelyek jelen vannak, de végső megoldást, feloldást nem adnak, mint a keserűség, vád.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus király, uralma van a halál felett.

Kognitív cél: Lázár történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Jézusnak hatalma van a halál felett is.

Affektív cél: A halálhoz, veszteséghez kapcsolódó biblikus attitűdformálás.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése az órán, hogy a diákok megfogalmazhassák, hogy Jézus miatt van reménységünk.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	A téma megalapozása szabad asszociációk segítségével Rajzoljunk fel a táblára egy sírkövet! Gyűjtsünk asszociációkat! Engedjük a tanulókat, hogy szabadon elmondják eddigi tapasztalataikat az alábbi kérdések mentén: <ul style="list-style-type: none">• Voltál-e temetésen?• Átélted-e, hogy el kell búcsúznod egy közeli hozzátartozódtól?• Milyen érzések kísérik egy temetést?• Milyen érzéseket kelt egy látogatás egy szeretted sírjánál?• Mi a mi vigasztalásunk, reménységünk?	Kapcsolódó feladat: TK Feladattár 19. lecke (43. o.)

	Mire gondolsz egy sírnál, ami jó? Átvezetés: Jézus is ellátogatott egy sírhoz. Együtt sírt barátaival, Máriával és Mártával, akik nagy betegségben veszítették el testvérüket, Lázárt. De nemcsak sírt, meg is vigasztalta őket.	
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása Történetmondás vázlata: <ul style="list-style-type: none"> • Lázár betegségének híre • Jézus Bethániába érkezése: Lázár halott • A testvérek szomorúsága, keserősége • Jézus könnyei • Jézus a sírnál • Márta tiltakozása • Jézus csodát tesz • Hit és öröm Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással Tudod-e feldolgozása, a lecke üzenetének kidomborítása A keresztyén reménység szava – munkáltatás a munkafüzetben	TK 19. lecke (42. o.) Történetmondás közbeni aktivitás: Kérjük meg a tanulókat, hogy gyűjtsenek érzéseket! Írják fel egy lapra a történet közben jelentkező érzéseket! A végén gyűjtsük össze a táblára! MFEI 19/A lecke 3. (74. o.) TK 19. lecke Tudod-e? (43. o.) MFEI 19/A lecke 5. (75. o.)
Aranymondások	„ <i>Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.</i> ” (Jn 11,25) „ <i>Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.</i> ” (Jn 3,16)	
Énekjavaslat (alternatívák)	2. Szólj hozzám csendesén (TK 74. o.) 7. Mint a szép híves patakra (TK 78. o.) RÉ: 274. dics. 4. verse – Zengj hát az Úrnak 350. dics. 1. verse – Feltámadt a mi életünk (+BS) DU: 143. Ó, Jöjj, Megváltó Jézusom – kánon	
Házi feladat	MFEI 19/A lecke 4. (75. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Fehér vagy fekete? A gyász színe a keresztyén kultúrákban általánosan a fekete. Ugyanígy van ez a magyarságban is. Korábban viszont a fehér is előfordult mint gyászvisolet. Ez mára már csak

Ormánság és Sárköz vidékein maradt meg. Indítsunk beszélgetést az osztályban! Ők melyik színt választanák, ha választhatnának? Miért? Osszuk két csoportra az osztályt! Az egyik érveljen a fehér, a másik a fekete szín mellett!

2. Temetési ének. Gyűjtsünk olyan énekeket az osztály énekkincséből, amely magában hordozza a feltámadás reménységét! Beszélgessünk az énekek vigasztaló erejéről!

3. Tiszteletadás, emlékezés sírkőnél. Ha a környezetünkben található olyan sírhely/sírkő, ahol tiszteletünket fejezhetjük ki, vagy emlékezhetünk az iskola vagy a gyülekezet múltjához tartozó elődre, akkor szervezzünk meg egy sírkőlátogatást! Készítsünk koszorút, készüljünk egy rövid beszámolóval, nekrológgal az életéről, énekeljünk egy feltámadáséneket a sírkőnél!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

1. kép: Lázár beteg
 2. kép: a sírkő elhengerítése
 3. kép: barátok, testvérek gyásza
 4. kép: Jézus feltámasztja Lázárt
 5. kép: Közös öröm
- Sorrend: 1-3-2-4-5

5. feladat: FELTÁMADÁS betűket kövessük! Mutassunk rá a zsákutcákra, amelyek jelen vannak, de végső megoldást, feloldást nem adnak, mint a keserűség, vád.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus király, uralma van a halál felett.

Kognitív cél: Lázár történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Jézusnak hatalma van a halál felett is.

Affektív cél: A halál és veszteséghez kapcsolódó pozitív attitűdformálás.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése az órán, hogy a diákok megfogalmazzák, hogy Jézus miatt van reménységünk.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Múlt órai történet ismétlése Tegyük fel a táblára kevert sorrendben a mellékletben található kinyomtatható rajzokat! Rakjuk sorrendbe a csoport segítségével, ismételjük át ezalatt Lázár történetét! Házi feladat ellenőrzése – a történet üzenetének elmélyítése	Megjegyzés: A feladat a munkafüzetben is elvégezhető. MFEI 19/A lecke 1. (74. o.) MFEI 19/A lecke 4. (75. o.)
Feldolgozási javaslat,	A feltámadás Igéi mozdulatokban Kérjük meg a gyermekeket, hogy álljanak fel,	TK 19. lecke aranymondások (43. o.)

munkáltatás	<p>emeljék fel a két kezüket, nyújtózzanak felfele az ég felé, mint egy terebélyes, az égbe magasodó fa! Hunyják be a szemüket!</p> <p>Olvassuk fel a két igét a tankönyvből (43. o.)! Majd kérjük meg a diákokat, hogy csukott szemmel szép lassan engedjék le a kezüket, guggoljanak le, gubózzanak össze, rejtsek fejüket az ölükbe, maradjanak kis ideig ebben a sötétségben! Majd szép lassan nyíljanak meg, emelkedjenek fel, és tárják kezeiket az égbe, majd nyissák ki a szemüket!</p> <p>Olvassuk fel ismét a két aranymondást!</p> <p>A feltámadás reménységének szimbólumai és szavai – munkáltatás a munkafüzetben</p> <p>Beszélgessünk a munkafüzetben található rajzokról, szimbólumokról! Gyűjtsünk össze olyan vígasztaló szavakat, kifejezéseket, amelyek a keresztyén reménységet fogalmazzák meg!</p> <p>Hagyjunk időt a gyermekeknek, hogy elkészítsék saját képeslapjukat!</p>	MFEI 19/B lecke 1. (76. o.)
Aranymondások	<p><i>„Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.”</i></p> <p>(Jn 11,25)</p> <p><i>„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”</i></p> <p>(Jn 3,16)</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>2. Szólj hozzám csendesen (TK 74. o.)</p> <p>7. Mint a szép híves patakra (TK 78. o.)</p> <p>RÉ: 274. dics. 4. verse – Zengj hát az Úrnak</p> <p>350. dics. 1. verse – Feltámadt a mi életünk (+BS)</p> <p>DU: 143. Ó, Jöjj, Megváltó Jézusom – kánon</p>	
Házi feladat		

20. A MUSTÁRMAG PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Mt 13,31–32)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

JEREMIAS, J., Jézus példázatai, Budapest, 1990.

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KOZMA, ZS., Jézus Krisztus példázatai, Kolozsvár 2002.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.)

Jézus példázatai

A példázat egy olyan gyűjtőfogalom, amely magába foglalja a képes beszéd több formáját: hasonlatokat, metaforákat, allegóriákat, példatörténeteket. Jézus a korabeli rabbinikus gyakorlat szerint gyakran alkalmazta ezt a formát, így tanításának egyharmada példázatokból áll. Az elvont fogalmak helyett inkább képes beszédet használt, hogy üzenetét a hallgatóságához eljuttassa. A korabeli palesztinai életből vett ismert képek segítségével akarta az embereket változásra, cselekvésre ösztönözni. Jézus példázatai Istenről, Isten országáról, az Ő irgalmáról, az üdvösségről szólnak, és arról, hogy mit jelent a gyakorlatban a tanítványi lét. Jézus példázatai nemcsak a megtérésre, az Istenhez való odafordulásra buzdítottak, hanem a misszióba induló tanítványokat is bátorították, és igyekeztek meggyőzni őket az Isten erejéről.

Máté evangéliuma 13. részének példázatgyűjteménye

A mustármagról szóló példázat Máté evangéliumában az Isten országáról szóló 7 példázatot felölelő gyűjtemény része. Az itt található példázatok Isten országának a jelenlétéről és erejéről tesznek bizonyosságot. Isten országa nem földrajzi helyet jelöl, hanem azt a helyet, ahol Isten uralkodása érvényre jut, ahol az Ő akarata érvényesül, és Isten jelenléte láthatóvá válik a világban. Jézus a példázatok képi anyagát a palesztinai hétköznapi életből vette. A mindenki által érthető és ismert eseményekhez köti az evangéliumról szóló tanítást.

Az Isten országáról példázatok Máté evangéliuma 13. részében:

- A magvető (Mt 13,1–23)
- A búza és a konkoly (Mt 13,24–30)
- A mustármag (Mt 13,31–32)
- A kovász (Mt 13,33–35)
- A szántóföldben elrejtett kincs (Mt 13,44)
- Az igazgyöngy (Mt 13,45–46)
- A háló (Mt 13,47–50)

Ikerpéldázat

A mustármag példázata egy ikerpéldázat, vagyis különböző képi anyagú, de azonos mondanivalójú, üzenetű példázatpár egyik tagja, melynek másik tagja a kovászról szóló példázat (Mt 13,33–35). Mindkettő hangsúlyozza azt, hogy Isten országában növekedés van, és így a kezdetek és a vég közötti óriási lesz a különbség.

Mustármag

Jézus korában általánosan ismert konyhakerti növény volt a mustár. Leveléből salátát vagy főzeléket készítettek. Magjából csípős fűszert állítottak elő, de gyógyításra is felhasználták. Maga a kifejlett növény valójában nem fa, hanem egy 2-4 méter magasra növekvő cserje, amelynek ágairól a termést a madarak csipegették. A mustármag kicsinysége közmondásszerű volt, ezért gyakran úgy említették, mint a legkisebb, még érzékelhető mennyiséget. Annak ellenére, hogy ez volt a legkisebb mag, a konyhakert legnagyobb növénye mégis ebből fejlődött ki. (A mag akár 4000-szeresére nőhet!) Ez a tény ismert volt Jézus minden hallgatója előtt. Amikor egy izraeli földműves kezébe vett egy mustármagot, akkor már benne látta a kifejlett növényt is. A mustármag a lehető legnagyobb mértékű változást szimbolizálja. Jézus máskor is tanított a mustármagról. A tanítványok hite kapcsán is a mustármagot mint a legkisebb mértékegységet említi. A legkevesebb hit is óriási hit, mert hegyeket tud mozgatni (Mt 17,20).

Példázat üzenete

A példázat Isten országáról több fontos dolgot tanít. Az alig látható, meglepően kicsi kezdetből egy csodálatos végkifejlet várható, mégpedig teljes bizonyossággal. Ahol Isten uralkodik, ott a változás mértéke minden képzeletet felülmúló. A növekedést maga Isten adja, aki láthatatlanul jelen van a világban. Ez a növekedés elkezdődött azzal, hogy Jézus megjelent a világban, és hirdetni kezdte az evangéliumot.

Jelentéktelen kezdet

A Jézus korabeli zsidóságnak volt egyfajta elvárása a Messiással szemben. Ezekre az elvárásokra nem a jelentéktelen jelző volt a legtalálób. Azonban Jézus egy egyszerű (jelentéktelen) család gyermekeként jelent meg a világban. Maga köré pedig olyan tanítványokat gyűjtött, akikre szintén érvényes volt ez a jelző. Sokan ezért is nem fogadták el Jézust, mert nem a politikai hatalom és a fizikai erő övezte. Jézus a mustármag képével arra utal, hogy nem a kezdetek jelentéktelensége számít. A jelentéktelen kezdet dicsőséges befejezést is remélthet. Ne tévesszen meg senkit a látszólagos kicsiny kezdet! Bár Isten országa még elrejtetten van jelen a világban, mégis bizonyosan.

Dicsőséges befejezés

A mustár hatalmas növényének a hasonlata Isten országának a teljességére vonatkozik, a minden mértéket meghaladó dicsőséges eljövételére.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A példázatok a szimbólumokban való gondolkodást célozzák meg. A szimbólum egy elsődleges jelentéssel utal egy tágabb, mélyebb dimenziókban fellelhető másodlagos jelentésre, ami legtöbbször egzisztenciális meghatározottságú. Ilyen egyetemes szimbólumok a csillag, a fény, a nap, az ég, és ide tartozik a fa is, melyet megannyi kultúrában megtalálunk, mint a földi világot és égi világot összekötő valóságot (életfa).

A szimbólumok és példázatok anélkül is hatnak, hogy lefordítanánk őket, hogy megmagyaráznánk őket. Maga a fa mint Isten országának metaforája, már tudat alatt megannyi képzetet előhív a gyerekekből. Ugyanakkor, ha kibontjuk ezt a képet, és segítünk konkrét tartalmakra jutni a gyerekeket a kép szemlélése közben, elsajátíthatják a szimbólumokban, metaforákban való gondolkodást. Éppen ezért a képet természettudományosan is kibontjuk, és így gazdagítjuk az Isten országának a képzetét.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel értelmezni és elmondani a mustármag példázatát a tankönyvi képek és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja önállóan értelmezni és elmondani a mustármag példázatát.○ Tudja segítséggel megfogalmazni, a példázat szimbolikáját korosztályi szinten.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten országa láthatatlan, de uralmát megtapasztalhatjuk.

Kognitív cél: A mustármag példázatán keresztül Isten országának/úrságának a fogalmi megismertetése.

Affektív cél: Isten láthatatlan jelenlétéhez és uralmához kapcsolódó negatív és pozitív érzések feltérképezése.

Pragmatikus cél: Isten országa kiteljesedésébe vetett bizalom és abból származó öröm kifejezésére lehetőséget teremteni az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Írd körül! Mutasd be! – szóbeli kifejezőkészséget megmozgató játék</p> <p>Vigyünk be kis cetlin olyan szavakat (hó, óceán, szerelem, csillagos égbolt), amelyeket nehéz elmesélni olyannak, aki még soha nem látta, tapintotta, érezte, élte meg közvetlenül! Próbálja meg egy-egy önként jelentkező körülírni! Segítsenek a többiek! A lényeg, hogy érthetővé, elképzelhetővé, átélhetővé tegyék mondjuk egy földönkívüli számára!</p> <p>Beszélgessünk a játék tapasztalatairól! Beszéljünk a nehézségéről! Emeljük ki azokat a képeket, amelyeket használtak a gyermekek! Mutassunk rá, hogy kellett valami, ami segítségével beszéltek róla!</p> <p>Átvezetés: Jézus többször mesélt Isten</p>	Eszköz: cetliken szavak

	<p>országáról. Nem volt könnyű dolga. Olyan képeket kellett használnia, amelyeket ismert a hallgatóság. Példázatnak nevezzük ezeket. Ma egy ilyenről ismerkedünk.</p> <p>Ismerkedjünk előbb a képpel, majd megismerkedünk a példázattal is!</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Képzletjáték – Belső kép kialakítása.</p> <p>Csendesítsük el az osztályt! Kérjük meg, hogy csukják be a szemüket, hajtsák a fejüket a padon összefont karjaikra! Adjunk egy hangot (csengő, triangulum, hangszer). A hang nyomán elmegyünk Csendországba. Itt hatalmas erdőbe érünk. Nagyon sokféle fát látunk. Nézz körül, és keress egy olyat, amit szívesen megmáznál! (szünet) Ha megtaláltad, mássz fel rá, ülj be az ágai és lombjai közé és figyelj! (szünet) Milyen innen nézve a fád? Vannak-e lakói? Hogyan érezd magad? Mersz-e, lehet-e följebb menni? Mit látsz, ha körbenézel? (Szünet).</p> <p>Most pedig óvatosan mássz le, majd a hang útján gyere vissza a tanterembe!</p> <p>Beszélgetés a belső képek kapcsán:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen fára leltél? • Könnyű volt felmászni rá? • Hogyan érezted magad? • Mit láttál? • Volt még valaki, valami a fán? <p>A mustármag példázata – a Tankönyv szövegének és a Tudod-e?-nek a feldolgozása</p> <p>Olvassuk fel a példázatot! Mondjuk el a fölötte lévő pár sor tartalmát, illetve kapcsoljuk az illusztrációban lévő fát a gyermekben kialakult belső képhez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miben hasonlít, miben különbözik ez a fa a Tiedhez képest? • Ez a fa, és a Te fád is Isten országáról is beszél. <p>Olvassa fel két-két diák (padtársak) a téglalapokban található szöveget! Az egyik a fáról szóló részt, a másik az Isten országáról szólót. Végül olvassuk el a Tudod-e? – ben található megfogalmazást is!</p>	<p>Eszköz: csengő/triangulum/hangszer</p> <p>TK 21. lecke (46-47. o.) Tudod-e?</p>
<p>Aranymondások</p>	<p><i>„Ez ugyan kisebb minden magnál, de amikor felnő, nagyobb minden veteményénél, és fává lesz.”</i> (Mt 13,32)</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) DU: 36. Vége van már – kánon (+BS) JJ: 119. Kárhoznak széles útján jár	
Házi feladat	MFGY 21. lecke 1–2. (66. o.) MFEI 21. lecke 1–2. (81. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 46-47. oldal

A képen látható:

- Fejlődési folyamatot ábrázoló rajz: magonc, fiatal fa, terebélyes idősebb fa

A szöveg:

- Olvasmány: A mustármag példázata

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Figyeld meg az elültetett mag fejlődését! Mi történik a maggal?
- Beszélgetsetek a fa változásáról! Mire jutottatok?
- A fa hasonlít Isten országához. Miért? Magyarázd meg!

A szöveg:

- Te mire gondolsz, amikor azt olvasod, hallod, hogy „Isten országa”?
- Jézus hogyan magyarázta el tanítványainak azt, amit nem értettek?
- Jézus mihez hasonlítja a mennyek országát, a Isten országát?
- Láttál már mustármagot? Ha nem vegyetek a következő bevásárlásnál, és vizsgáld meg! Bizonyára ettől már mustáros ennivalót! Milyen íze, illata volt? Mekkora egy mustármag?
- Olvasd el a bekeretezett részeket! Megtudhatod, miért épp a mustármaghoz hasonlította Jézus az Isten országát! Mire jutottál?

1. Fák a Bibliában. Egyházi iskolában, vagy akik már tudnak online Bibliában keresni, gyűjtsék ki, milyen fák vannak a Bibliában! Pl.: Jó és rossz tudásának fája, életfája, fügefája, tölgyfa, ciprus, stb... Keressünk képet is róluk!

2. Kedvenc fám. Rajzolják le a gyermekek a kedvenc fájukat, és magukat, hogy hol helyezkednek el hozzá képest! A képzeletjátékban megtalált fáról is rajzolhatnak.

3. Mustármag csíráztatás. Neveljünk a hittan csoporttal mustárnövényt! Csíráztassunk magot, figyeljük a növekedését, ültessük cserépbe!

4. Fák a környezetünkben. Hányféle fa él az iskola környékén?

Adjuk ki a következő feladatokat a gyermekeknek:

- a) Keressétek meg a legkisebbet és a legnagyobbat!
- b) Hozzatok egy-egy levelet róluk!
- c) Derítsétek ki, milyen lehet a magja!
- d) Figyeljétek meg, laknak-e benne madarak, milyen állatok találhatóak meg rajta?

Becsüljétek meg az életkorát, a magasságát és a gyökérzet nagyságát!

5. Projektmunka. (Ötlet: Dominiák Zsolt)

A mustármag példázata alapján a projekt témája a növekedés lesz, amihez a folyamatos és rendszeres gondozás társul. Erre kiválóan alkalmas a mustármag mint növény, amely a biológiai ismeretek példáján keresztül mutat rá arra, hogy a hitünket is folyamatosan táplálni és gondozni kell, ha azt akarjuk, hogy növekedjen, és ne sorvadjon el.

A projekt célja:

- biológiai ismeretek elsajátítása
- vallási ismeretek elsajátítása
- megfigyelés

A projekt időtartama:

Egy hónap, nagyrészt tanórán kívüli, egyéni, kisebb részt tanórai, csoportos munka.

A projekt lefolyása:

A csoport minden egyes tagja az adott témához kapcsolódóan megkapja a maga mustármagját, amit otthon el kell ültetnie és gondoznia egy hónapon keresztül. Célul tűzik ki még emellett azt is, hogy a gondozásról naplót vezetnek (mibe, hova ültette, hányszor locsolta, stb.), melynek alapján megállapíthatják, hogy milyen feltételek mellett növekedik a legjobban a növény. A projektbe természetesen a szülőket, nagyszülőket is bevonhatják. Az első, tervező óra után mindenki hazaviszi a magokat, és kezdetét veszi a kivitelezés. Egy hónap múlva a tanóra keretein belül összegzik tapasztalataikat, melyhez a tanár a hittel kapcsolatos mondanivalót is hozzáfűzi. A mustármag így, a róla való gondoskodással együtt a hit szimbólumává lesz számukra.

A NAGY VACSORA PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Lk 14,15–24)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BOLYKI, J., Jézus asztalközösségei, Budapest 1993.

JEREMIAS, J., Jézus példázatai, Budapest, 1990.

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KOZMA, ZS., Jézus Krisztus példázatai, Kolozsvár 2002.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Lukas, Göttingen, 1986.

WIEFEL, W., Das Evangelium nach Lukas, Berlin, 1988.

<http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/mahl-mahlzeiten/ch/f423ab28f0f1e82f782e9341ad771fdf/>.

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N., Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.)

Jézus igehirdetéseinek központi üzenete az, hogy eljött az Isten országa. Ebbe az országba hívta meg a hallgatóit. A nagy vacsora példázata erről a meghívásról és a meghívásra adott reakcióról szól.

A példázat elmondásának a körülményei

A példázat kerettörténetét egy asztalközösségről szóló leírás adja. Jézus egy farizeus házában egy közös étkezésen vett részt (Lk 14,7–14). A vendégek egy része ellenségesen figyelte Jézus tetteit és szavait, mások éppen Jézus iránti szimpátia miatt voltak jelen. Az étkezés során két téma vetődött fel. Az egyik: a szombat szentsége. Kiváltó oka az volt, hogy Jézus azon a szombaton, a vendégségen meggyógyított egy vízkóros beteget. A másik beszédtema: a vendégség. Erről azért kezdett el Jézus beszélni, mert a vendégek tolakodtak. Mind a két téma kapcsán Jézus Istenre irányította a figyelmet. Az első esetben azt tanította, hogy Isten számára az ember fontosabb, mint a törvény. A második témát több oldalról is megközelítette. Tanította, hogy az ember legyen alázatos, mert a mostani magatartása a végidőkben elkövetkező ítélet szempontjából meghatározó, valamint azt, hogy a vendéglátó legyen önzetlen, befogadó, és Istentől várjon viszonzást. Az egyik vendég gondolatának a megerősítésére mondta el Jézus „A nagy vacsora” példázatát.

Párhuzamos példázat

„A királyi menyegző” címmel (Mt 22,1–14) szerepel Máté evangéliumában ennek a példázatnak a párhuzama. A két példázatban az a közös, hogy a meghívottak elutasítják a meghívást. Ez a viselkedés kiváltja a meghívó haragját, aminek megnyilvánulása a két történetben eltérő. Máténál a meghívottak erőszakosakká váltak, majd a király bosszút állt. Lukács leírása szerint a gazda haragjában másként viselkedett, kirekesztetteket hívott meg, de nem állt bosszút. Mindkét példázat fő üzenete: Jézus mindenkit meghív Isten országába, vannak, akik elutasítják és vannak, akik elfogadják ezt.

Meghívás szokása

Jézus korában a vendégeket kétszer hívták meg. Először jóval a vendégség előtt, ekkor csak körülbelül mondták meg nekik az időpontot. Másodszor közvetlenül a vendégség előtt jött a meghívás. Senki nem ment el úgy vacsorára, hogy kétszer ne hívták volna meg. Vendégségbe csak férfiakat hívtak. Jeruzsálemben volt egy olyan szokás, hogy már az előétkezésen jelen kellett lenni. Amikor ez kezdődött, akkor a vendégfogadó az ajtóra tett egy jelet, innen tudta mindenki, hogy

megkezdődött az étkezés, és aki később jött, már nem volt kívánatos vendég. Előfordult olyan, hogy valaki visszautasított egy meghívást, de az elképzelhetetlen volt a valóságban, hogy senki se jöjjön el.

Válasz a meghívásra

A példázatban fontos szerepe van a meghívásra adott válasznak. Az eredeti meghívottak egytől egyik a kimentésüket kérték, és mentegetőzni kezdtek. Mindannyian valamit sokkal fontosabbnak találtak, mint a vendégséget. Logikusnak tűnik minden egyes érv, bár nem tűnik halaszthatatlannak a dolguk. Az első két meghívott egyértelműen gazdag ember volt. A harmadik férfi éppen megházasodott, az ő távolmaradása érthető. Úgy tűnik, hogy mind a három vendéget a birtoklás tartotta vissza. A kimentések között fokozat van. Az első vendég kényszerhelyzetre hivatkozott: „*kénytelen vagyok kimenni*”. (18. v.) A második vendég csak bejelentette, hogy mit tesz a vendégség helyett. A harmadik pedig kimentését sem kérte. Jézus nem a birtoklás ellen szól, hanem a sorrendről tanít. Nem lehet elsőbbsége semminek sem az Isten országába való meghívással szemben. Lényeges az is, hogy azonnal kell válaszolni, nem lehet halogatni, azonnal dönteni kell. A jelenben meghozott döntés a jövőre nézve alapvetően meghatározó.

Új vendégek

A vendégek ugyan visszautasították a meghívást, de az úr által előkészített vacsora nem marad el. A gazda haragjában nem fordult a vendégek ellen, hanem megváltoztatta a meghívottak körét. A szolgát utcákra és terekre küldte el, oda, ahol a koldusok járnak, ahol kéregetnek a városon, településen belül. A gazdagok vendégségébe a társadalom legszegényebbjai kaptak meghívást.

A hallgatóság megértette, hogy Jézus itt a vámszedőkre, a bűnösökre utal. Az Ő megjelenésével ők is meghívást kaptak az Isten országába. És úgy tűnik, hogy majd meg is előzik a hivatalosokat (Mt 21,31). Az első új meghívási kör után még maradt hely. Ezért a szolgának ismét ki kellett menni, ezúttal már a településeket összekötő utakhoz, a szőlőskertek kerítéseihez. A társadalmilag elesettekről van szó, a kiközösítettekről, koldusokról. A kényszerítés kifejezése arra utalhat, hogy itt olyanokról van szó, akik magukat annyira méltatlannak találták a vendégségre, hogy egyszerű meghívásra nem mentek volna el. A kapukon kívül lévők pedig a pogányokat szimbolizálják.

Üzenet

Azokat a példázatokat, amelyek túlzásokat tartalmaznak, hiperbolának nevezzük, amelyeknek az üzenetét leggyakrabban a túlzásokban találhatjuk meg. Ebben a történetben túlzás az, hogy mindenben egyes vendég visszautasítja a meghívást. Ez elképzelhetetlen volt. Valamint az is túlzás, hogy az új vendégek a legszegényebbek és a legrászorultabbak közül kerülnek ki. Isten országának első meghívottai Isten választott népének a tagjai voltak. Igent mondtak Isten elhívására a szövetségekötés által. A második meghívást azonban nem fogadták el. Vagyis magát Jézust nem fogadták el. Ennek az lehet a következménye, hogy lemaradnak a mennyei vacsoráról. A hallgatóság között többen is voltak jelen olyanok, akik az első meghívotti körbe tartoznak (2. v.), ezért Jézus záró mondatát úgy értelmezhetjük, hogy nem kizárni akarja őket, hanem sokkal inkább felrázni a döntés halasztgatásából. Hiába utasították vissza a meghívást a hivatalosok, a vacsora nem maradhat el. Meghívást kapnak olyanok, akik erre nem számíthattak.

A példázatnak több mondanivalója is van a mennyei vacsoráról. Isten mindenkit meghív a mennybe, nem csak a választott nép tagjait. Nincs olyan, hogy valaki ki lenne zárva, még azok sem, akiket mások méltatlannak tartanak. Azok sincsenek kizárva, akik magukat méltatlannak tartják. Isten meghívására választ kell adni. Ez a válaszadás sürgető. Nem lehet fontosabb semmi, mint Isten. Nem azzal van a baj, ha az embernek van tulajdona, hanem az a baj, ha ez megakadályozza az Istennel való kapcsolat megélésében.

Jézus ma is mindenkit hív. Függetlenül attól, hogy korábban beletartozott-e az egyház közösségébe.

A példázatban az is fontos, hogy Jézus az Isten országában való tartózkodást egy vacsorához

hasonlítja. A mennyek országában lenni olyan, mint egy vacsorán, egy örömnépepen lenni. Erre az alkalomra nincs belépőjegy, ezt ingyen kapja meg mindenki. Semmi más feladat nem kapcsolódik hozzá, csak elfogadni. Jézus erre hív meg ma is.

Ebben a példázatban megjelenik az ingyen való kegyelem, az Isten üdvösségre való univerzális (mindenkire és minden korban érvényes) meghívása.

VALLÁSPEDAGÓGIAISZEMPONTOK

A mustármag példázata Isten országának a fogalmát ültette el a gyermekekben. Ez a lecke a meghívásról szól, hogy mindnyájan Isten országához tartozunk, ha őt választjuk életünk Urának. Ez a korosztály már képes olyan szintű absztrakcióra, hogy elfogadja Isten országának valóságát úgy, hogy közben nem látja. Van idői fogalma, számba tudja venni a korábban élt keresztyéneket, akik szintén ehhez az országhoz tartoznak.

A lecke célja, hogy a gyermekben erősítse a helyes Istenképet, hogy Isten Lélek, akit Lélekben kell imádnunk, hozzá kapcsolódnunk, ennek viszont földi helyei, megvalósulásai, közösségei is vannak, mint a gyülekezet, a vasárnapi istentisztelet, a családi imakör vagy a hittanóra. Mindebben az odatartozás örömeit hangsúlyozzuk, ne a kötelességet!

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni és elmondani a nagy vacsora példázatát a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Lukács evangéliuma 14,15. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan értelmezni a nagy vacsora példázatát, és röviden elmondani. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni, hogy miért jó Isten országához tartozni. ○ Tudja értelmezni, és megtanulni a lecke Igéjét: Lukács evangéliuma 14,15.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten országának részesei lehetünk.

Kognitív cél: Jézus példázatán keresztül annak tudatosítása, hogy a tanulóknak is helyük van Isten országában.

Affektív cél: A valahová való tartozás pozitív érzületének kialakítása és megerősítése.

Pragmatikus cél: Olyan lehetőségek biztosítása az órán, amelyben a tanulók összegyűjthetik az Isten országához való tartozásuk lehetőségeit.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Asztalközösség – az odatartozás örömeinek átélése a csoportban Készüljünk asztalközösséggel a hittanórára! Alakítsuk úgy ki a termet, hogy egy nagy, szépen terített, finomságokkal, gyümölcscsel, rágcsálnivalóval megrakott asztal köré ülhessünk! Készüljünk névre szóló terítéssel is, hogy a meghívás személyre szóló jellegét hangsúlyozzuk! Itt legyen az óra eleji jelentés, imádság, ének, majd egy kis nassolás. Utána térjünk rá a történet elmesélésére ugyanitt!</p> <p>Átvezetés: Jézus is hivatalos volt egy vacsorára, és mesélt is egy különleges vacsoráról.</p>	<p>Eszköz: asztalterítő, terítékek, színes szalvéta, gyümölcs, rágcsálnivaló, innivaló, névkártya, kisajándék, stb.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – A nagy vacsora példázata A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vacsora és meghívottak • Kifogások • Új meghívottak • Még van hely, a gazda vágya. <p>A példázat magyarázata: Jézus az Isten országáról beszélt ebben a példázatban.</p> <p>Aranymondás tanítása: „Boldog az, aki Isten országának vendége.” <i>Lukács evangéliuma 14,15</i> Kapcsoljuk össze a TK-ben lévő illusztrációval (TK 49. o.) Gyűjtsük össze a táblára az aranymondás köré, hogy miért lehet boldog az, aki Isten országához tartozik!</p> <p>Istenhez tartozni már itt a földön – munkafüzetben munkáltatás</p> <p>Akadályok – munkafüzetben munkáltatás</p>	<p>TK A nagy vacsora példázata olvasmány (48–49. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI A nagy vacsora példázata olvasmányfeldolgozás 2. (82. o.)</p> <p>MFEI A nagy vacsora példázata olvasmányfeldolgozás 3. (83. o.)</p> <p>MFEI A nagy vacsora példázata olvasmányfeldolgozás 4. (83. o.)</p>

		o.)
Aranymondások	„ <i>Boldog az, aki Isten országának vendége.</i> ” (Lk 14,15)	Kapcsoljuk össze a TK-ben lévő illusztrációval (TK 49. o.)
Énekjavaslat (alternatívák)	3. Mikor a királyfi (TK 74. o.) RÉ: 436. dics. 1. 3. 5. verse – Örülj, szívem 440. dics. 8–9. verse – Ezért szerzé szent asztalát (dall. RÉ: 42. zsolt. – Mint a szép híves) DU: 10. – Székely asztali áldás (+BS) JJ: 40. – Bűnbánattal kérlek én	
Házi feladat	MFEI olvasmányfeldolgozás 1. (82. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 48. oldal

A képen látható:

- Képrészletek- illusztrációk: imádkozó fiú, tv-t néző fiú, férfi háttal felénk fordulva, gulya, a naplemente felé forduló pár kézen fogva, kétoldalas kép egy részlete: nő gyermekkel az ajtóban, házigazda, terített asztal, mellette két ülő férfival és egy álló nővel.

A szöveg:

- Olvasmány: A nagy vacsora példázata

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Hasonlítsátok össze a két fiút ábrázoló képet! Mit gondolsz róluk? Mit tesz a felső képen lévő fiú? Hol tartózkodik? Nézz ki az alsó képen lévő szoba ablakán! Mit láatsz? Képzeld el, hogy vasárnap van. Mit tehetne a fiú? Mit csinál most? Fogalmazz meg egy tanácsot ennek a tévésző fiúnak!
- Nézd meg a második oszlopban lévő képeket! Őket vendégségbe hívták, de ők visszautasították a meghívást. Mit mondhatott az első képen lévő férfi kifogásként? Mit mondhatott az az ember, akinek ökrei voltak? Mit mondhatott a menyasszony és a vőlegény?
- Mikor vasárnap meghallod délelőtt a harangszót, mire gondolsz? Miért?

A szöveg:

- Jézus, mint vacsoravendég, miről beszélt a jelenlévőknek? Miért?
- A történetnek ki a főszereplője? Miért hívott vendégeket magához?

- A meghívottak mit tettek? Miért?
- A középső oszlop képeit nézd! Keresd meg, mit mondott az az ember, aki a földeket nézi? Mit mondott az ökrök gazdája? Mit mondott a fiatal pár férfi tagja?
- Mit tett a vendéglátó, amikor meghallotta a kifogásokat?
- Kit jelképez a ház ura? Kit jelképeznek azok, akik nem mentek el a meghívásra? Mit jelképeznek azok, akikkel megtelt a ház?
- Olvasd el a befejező mondatot! Magyarázd meg, mit jelent számodra ez a mondat!

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

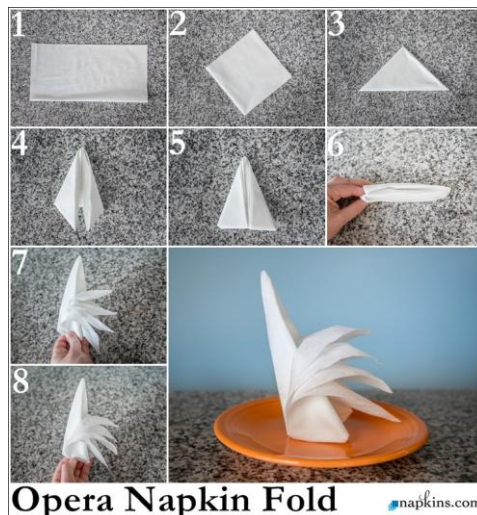
„Boldog az, aki Isten országának vendége.”

- Itt a földön is megtalálod Isten országát! Hogyan? Hol van?
- Te hogyan értelmezed azt, hogy boldog az, aki Isten országának a vendége?
- Hogyan lehetsz te ott vendég? Kaptál-e már meghívást Isten országába? Ki közvetítette a meghívást? Mit válaszoltál?
- Isten minden pillanatban hív téged. Te észre szoktad venni, mikor történik ez? Mit válaszolsz?

1. Vendégségek a Bibliában. Gyűjtsünk össze olyan történeteket, amiben asztaltársaságok vannak. Pl. : Ábrahám Mamré tölgyesében, József és testvérei Egyiptomban; utolsó vacsora; Zákeus, stb.

2. Kik a szülinapi meghívottaid? Beszéljünk arról, hogy mi alapján döntjük el, hogy kik legyenek a meghívottaink! Beszéljünk arról, hogy az Atya mi alapján dönt! Az ő vágya, hogy mindenki üdvözljön.

3. Szalvétahajtogatás. Készítsünk különböző ünnepi szalvétadekorációkat!

4. Akrosztichon. (Ötlet: Hadobásné Kovács Ingrid)

Készítsünk a csoporttal a történethez kapcsolódó akrosztichont:

M entegetés / mentegetőzés

E ngedelmesség

G azdagság

H arag
Í sten / ítélet
V endég / vacsora
Á rulás
S zolga

5. Rajzos feldolgozás. (Ötlet: Hadobásné Kovács Ingrid)

Felrajzolok a táblára egy emberalakot, és kicsit távolabb egy teknősbékát valamint egy tavat. Megkérdezem a gyerekeket: „Mit gondoltok, ha az ember hívogatja a teknőst, odamegy-e hozzá, vagy a tóba megy fürdeni?” Nagy valószínűséggel azt felelik, hogy a tóba. Következő rajz: ember – kismadár – magvak egy tálban. A kérdés hasonló, a válasz is. Következő rajz: ember – kiscica – egy tál tejecske. Kérdés ugyanaz, a válaszban előfordulhat, hogy néhányan azt válaszolják, hogy az emberhez megy. Utolsó rajz: ember – kutyus – kislabda. Kérdés ugyanaz, válasz egyértelműen: az embert választja. Innen vezetem őket a történeten keresztül abba az irányba, hogy ha elfogadjuk Isten hívását, akkor részesülhetünk mennyei ajándékában.

6. Értéklicit.

Minden játékosnak van 100 pontja. Egy táblára olyan különböző tárgyak, fogalmak neveit írjuk fel, amelyek az adott korosztályt érintik, amelyeket a gyerekek ismernek. Ezt követően elkezdődik a licitálás, a gyerekek szépen egymás után licitálhatnak a felírt tárgyakra, fogalmakra. Az első gyerek kiválaszt egy tárgyat/fogalmat, amit szeretne megvásárolni, és megmondja, hogy hány pontot ad érte. Ha valaki szintén azt az adott dolgot szeretné megszerezni, akkor rálicitál. Megy ez mindaddig, míg senki nem ad érte többet harmadszor. Ezután jön a következő gyerek, egy újabb tárgyat/fogalmat választva, licitálva, és így tovább... A játék addig tart, amíg a tábláról az összes „dolog” (tárgy/fogalom) el nem fogy, vagy a gyerekek pontjai el nem fogynak. Játshatjuk ezt a játékot konkrét, megfogható tárgyakkal is, ekkor a pontok érhetnek forintokat is. (Esetleg játékpénzzel játszva.) Ekkor egy asztalra tesszük a „licitálásra szánt” tárgyakat. A játék menete a fent leírtakkal megegyezik.

A játék tanulsága, hogy ki miért áldoz, kinek mi szerepel a vásárlási listáján. A játék végén kell átbeszélni, hogy ki mennyire elégedett a vásárlásával, mit csinálna másképpen...

Kapcsolódás a bibliai történethez: (Ötlet: Hadobásné Kovács Ingrid)

A játék során jól látható, ki mire mond igent, mire mond nemet. A játékban lehet újabb fordulót játszani, az életben viszont nem, ami megtörtént, azon nem tudunk változtatni, az elszalasztott lehetőségeket nem hozhatjuk vissza. Ezért nem mindegy, hogy Isten hívását elfogadjuk-e, amikor szól, mert nem tudjuk, lesz-e második forduló...

7. Pontos labda.

Egy teremben vagy egy nagyobb zöld területen szétszórunk labdákat, amelyeket előzőleg számokkal láttunk el 1-10-ig, de a gyerekek létszámától függően lehet akár 1-100-ig is. (Megtehetjük – nehezítve a játékot -, hogy azonos pontértéket több labdára is ráírunk.) A játékosok nem tudhatják, hogy melyik a legnagyobb értékű labda. Meg kell szerezniük, de ezt csak úgy tehetik, hogy egyszerre csak egy labdát tarthatnak a kezükben. Ha az egyik gyerek talál pl. egy 5 pontot érőt, felveszi, mert előtte csak egyeseket, ketteseket talált.

Ha viszont talál egy 10 pontot érőt, azt csak akkor veheti fel, ha elengedte az 5 pontosat. És így tovább, tehát mindig le kell tennie azt, ami a kezében van, hogy felvehessen egy másikat. A játék akkor ér véget, ha valamelyik gyerek megtalálta a legtöbb pontot érőt. A játék elhúzódása esetén bizonyos idő eltelte után véget vethetünk a keresésnek, ebben az esetben a legnagyobb pontértékű labdát megtaláló gyerek a győztes.

Kapcsolódás a bibliai történethez: (Ötlet: Hadobásné Kovács Ingrid)

A példázathoz kapcsolódóan megtanulhatják a gyerekek a játék során, hogy egy igazán értékes dolog megszerzéséhez valamire nemet kell mondaniuk, valamit el kell engedniük. Akár, ha arra gondolunk, hogy esetenként le kell mondani a strandolásról, biciklizésről, a mesefilmnézésről azért, hogy a gyerek családjával elmenjen a templomba az istentiszteletre, gyermek-istentiszteletre. A gyerekek megtanulják, hogy megéri, mert a nyereség (Istennel való közösség, együttlét) nagyobb, mint a veszteség, amiről le kellett mondaniuk.

8. Főnök – titkár.

Párokat alkotunk, a párok egyik fele kap egy szöveget, ezzel a terem egyik végébe megy, míg a párok „szöveg nélküli” tagjai a terem másik végébe állnak. Így két sort alkotnak a párok a terem két oldalán. Adott jelre a szöveggel rendelkezőknek el kell kezdeni diktálni a kezükben lévő írást a társuknak, akinek azt le kell írni. De mivel ezt mindenki egyszerre teszi, nagy a káosz, és a hangzavar. Fontos, hogy ne engedje magát senki eltéríteni, a figyelme egy adott hangra, üzenet befogadására kell, hogy fókuszáljon. A játékban az nyer, aki minél többet és helyesebben tud leírni a párja által diktált szövegből. (Ezt a játékot kisebb gyerekek esetén játszhatjuk úgy is, hogy a párok állatpárokat jelentenek, ahol az egyik tag az adott állat hangján hívogatja a párját. A hangzavar ugyanaz, mint a fenti leírásban. a játék célja, hogy a párok megtalálják egymást. Az nyer, aki legelőbb megtalálja a párját.)

Kapcsolódás a bibliai történethez: (Ötlet: Hadobásné Kovács Ingrid)

Azért választottam ezt a játékot, mert életünk során is sokféle hang, zavaró tényező próbálja elterelni a figyelmünket Isten hangjáról. A gyerekek állandó jelleggel veszélyben vannak, és könnyen az ilyen figyelemelterelő dolgok csapdájába kerülnek, mint például számítógép, mobiltelefon, stb. Meg kell tanulni nekik figyelmüket Istenre irányítani, meghallani az Ő hangját ebben a hangzavarban is. A mi felelősségünk, hogy engedjük-e a gyerekeket a zűrzavarban sodródni, elveszni, vagy pedig helyes útmutatással Isten felé terelgetjük őket.

ELSŐNEK ÉS UTOLSÓNAK LENNI:

PÉLDÁZAT A FŐHELYEKRŐL

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Lk 14,7–11)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

<http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/mahl-mahlzeit-nt/ch/f423ab28f0f1e82f782e9341ad771fdf/>)

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

BOLYKI, J., Jézus asztalközösségei, Budapest 1993.

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.

JEREMIAS, J., Jézus példázatai, Budapest, 1990.

KOZMA, ZS., Jézus Krisztus példázatai, Kolozsvár 2002.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Lukas, Göttingen, 1986.)

Jézus ebben az igeszakaszban egy korabeli illemszabály kapcsán az Isten országában uralkodó rendről tanít. A példázat szó maga (7. v.) jelzi, hogy Jézus a hétköznapi eseményt egy önmagán túlmutató jelentéssel fogja összekapcsolni. A példázat egy közmondással zárul. A passzív nyelvtani forma Istenre utal. Ő az, Aki az alázas embert felemeli.

Jézus asztalközösségei

Jézus életében az asztalközösségek nagy szerepet játszottak. Akikkel egy asztalhoz ült, azokkal közösséget is vállalt. A négy evangélium 12 vendégségtörténetet tartalmaz. Az asztalközösségekről szóló leírások különösen is hangsúlyosak Lukács evangéliumában, a teljes evangélium mintegy egyötöd részét teszik ki. Jelentősége van annak, hogy Jézus kikkel vállalt asztalközösséget, hogy kik nem vállaltak Ővele közösséget, és hogy ki hogyan értékeli ezt. Azok az étkezések, amelyeken Jézus részt vett, nyitottak voltak. Az alkalmi asztaltársaságokból közösséget hozott létre. Akárkinél is zajlott az étkezés, Jézus előbb-utóbb a vendéglátó szerepébe került. Ő volt az, aki gondoskodott a beszédtemáról, aki meghatározta az étkezések hangulatát, és nyitottságot teremtett az emberek között egymás iránt.

Helyek a vendégségben

Hagyományos vendégségbe azok mehettek, akik meghívást kaptak. Nem volt konkrét ülésrend, érkezés szerint mindenki oda ülhetett, ahova szeretett volna. Mivel a vendéglátóval való kapcsolatra utalt az, hogy ki milyen távol ült tőle, ezért a vendégek igyekeztek minél közelebb helyet foglalni. Általában a jobb és bal felőli legközelebbi helyeket nem lehetett szabadon választani. (Erre a szokásra nem utal ez a történet.) A vendégfogadó rangját emelte, ha a társadalmi létra magasabb fokán álló vendég fogadta el a meghívását. Ezért igyekeztek minél előkelőbb vendégeket hívni egy-egy vendégfogadásra. A közös étkezés Keleten nem csak egyszerű együtt táplálkozás volt, hanem közösségvállalás is. Akivel együtt eszik valaki, annak a gondolkodását és életvitelét is felvállalja. A rangos vendég emelte a vendéglátó rangját, a társadalmi ranglétra legalsó fokán lévő vendég pedig rontotta a vendégfogadó presztízsét. Mindenki igyekezett rangosabbakat fogadni. A közös étkezés utalt arra is, hogy egyenrangúak a közös étkezésen résztvevők. Mivel a helyek elfoglalása sok rivalizálási problémához és konfliktushoz vezetett, ezért idővel az életkor lett a meghatározó. Ez nem áll távol a zsidó gondolkodástól, hiszen a tekintély mindig is az életkor előrehaladásával emelkedett (vének).

A konkrét élethelyzet

Jézus egy farizeusnál ebédelt (Lk 14,1–6). Ő lehetett a fő vendég. Ez elképzelhetően egy olyan vendégség volt, ahova olyanok is eljöttek, akiket nem hívtak meg, egyfajta jótékonyági vendégség. Így kerülhetett ide egy beteg is, akit Jézus híre vonzott oda. Figyelték, hogy mit tesz, hogy okot találjanak ellene. Ezzel párhuzamosan Jézus is figyelt. A gyülekezés közben észrevette, hogy egyfajta hierarchiaharc alakult ki a vendégek között. Mindenki jó helyet szeretett volna elfoglalni, tolakodni kezdtek. Provokatív módon Jézus beszélgetést kezdeményezett a szombatról, vagyis a Törvény megtartásáról. A hallgatás a vendégek konfliktuskerülő magatartására utal. Nem mertek nyíltan állást foglalni Jézus ellen vagy mellett. Jézus erre tovább „provokálta” a vendégsereget, és meggyógyított egy beteget. Ezzel, szombat lévén, a farizeusok értelmezése szerint megszegte a Törvényt. Ezután sem került sor nyílt állásfoglalásra. A gyógyítás után Jézus megszólította a vendégeket (Lk 14,8–11) és a vendéglátót magát is (Lk 14,12–14).

A tanítás

A példázat egy csattanós mondattal zárul. A hétköznapiak, profánnak látszó szabályt Isten a „mennyei lakomá”-val hozza összefüggésbe. Aki a földi életben magát annyira kicsinek, kevésnek tudja tartani, hogy Istenhez fordul, hogy felemelje őt, az jut be a mennyei lakomára. Aki a kegyelemre rászorulónak érzi és tartja magát, az emeltetik fel.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A főhelyek példázata az alázat kérdését veti fel, és a versengés témáját készíti elő olvasmányként az egyházi iskolákban. A példázat képi világának nehézsége, hogy ma már nincsenek közös étkezések, a családban, vendégségeken nincsenek főhelyek. Sem életkor, sem családban betöltött szerep nem határozza meg, hogy ki vehet előbb az ételből, mennyit vehet, stb. Sőt a gyermek van leginkább fő helyen. Emiatt olyan hétköznapi szituációkat kell aktivizálnunk a gyermekekben, amivel a példázat világa összekapcsolható. A munkafüzet feladatai erre adnak lehetőséget.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• Tudja segítséggel, példákon keresztül megfogalmazni az alázatos és felmagasztalt viselkedés jellemző vonásait.• Ismerje és segítséggel tudja elmondani a példázatmondanivalóját a tankönyvi kép és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• Tudja segítséggel megfogalmazni az alázat és a felmagasztalt kifejezések értelmét, igazolja példákkal mondanivalóját.• Tudja elmondani a példázat értelmét a tankönyvi kép és szöveg alapján.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az alázat értéke Isten országában

Kognitív cél: Jézus példázata nyomán az alázat fogalmának megismertetése.

Affektív cél: Az alázas lelkiület felébresztése és/vagy megerősítése.

Pragmatikus cél: Isten iránti alázas lehetőségeinek az összegyűjtése a pedagógus segítségével.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Ez az én helyem – székfoglalós játék.</p> <p>Körbe tesszünk annyi széket, ahányan vagyunk a csoportban. Egyvalaki a kör közepére áll, így egy szék felszabadul. A szabad székre a szék bal oldalán lévő játékos ülhet azzal, hogy ráteszi a jobb kezét, és azt mondja: „Ez az én helyem!” Ugyanígy tesz a következő balra ülő is. Viszont harmadszorra már nem ülhet székszomszéd az üres székre, hanem a felszabaduló üres széktől balra lévő valakit behív az ülők közül név szerint: „Ez a Pisti helye.” Pisti feláll átülni, az ő megüresedett helyével folytatódik a játék, a bal szomszéd rácsap és odaül: „Ez az én helyem!”, utána a soron következő is, de harmadiknak megint csak név szerint kell valakit szólítania. A középben ülő mindeközben próbál leülni egy üres székre, ha az ülő játékosok nem elég gyorsak.</p> <p>Átvezetés: Jézus az egyik példázatában arról beszél, hogy hogyan válasszunk helyet magunknak, hol foglaljunk helyet.</p>	<p>Eszköz: annyi szék, ahányan vagyunk</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Előző órai anyag ismétlése és a tankönyv szövegének feldolgozása</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p> <p>Aranymondás tanítása, feldolgozása</p> <p>Az alázas gyakorlatai – szituációs játék</p> <p>Fénymásoljuk ki a munkafüzetből a 3. feladat rajzait, szituációit. Adjuk oda egy-egy párosnak (padtársaknak). Feladatuk, hogy bemutassák pantomimban a szituációt, és megmutassák benne az alázasosság cselekedeteit.</p>	<p>TK Példázat a főhelyekről olvasmány, Feladattár (49. o.)</p> <p>MFEI Példázat a főhelyekről olvasmányfeldolgozás 1. (84. o.)</p> <p>MFEI Példázat a főhelyekről olvasmányfeldolgozás 2. (85. o.)</p> <p>Eszköz: fénymásolt kártyák</p> <p>Megjegyzés: a feladat a munkafüzetben is elvégezhető:</p> <p>MFEI Példázat a főhelyekről olvasmányfeldolgozás 3. (85. o.)</p>

		o.)
Aranymondások	„Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.” (Lk 14,11)	Kapcsolódó munkafüzet feladat: MFEI Példázat a főhelyekről olvasmányfeldolgozás 2. (85. o.)
Énekjavaslat (alternatívák)	12. Isten élő Lelke, jöjj (TK 82. o.) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 50. Térjtek meg Jézus által 51. Mit magadnak várnál	
Házi feladat	MFEI Példázat a főhelyekről olvasmányfeldolgozás 4. (86. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 49. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: a kétoldalas képen házbelső, terített asztal, mellette két férfi, egy nő, az ajtóban egy asszony gyermekével, és a ház ura.

A szöveg:

- Olvasmány: Elsőnek és utolsónak lenni: példázat a főhelyekről

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Mit láatsz a képen? Mire következtetsz?
- Miért vannak olyan kevesen a vendégségben?
- Hogyan fogadja a ház ura a vendégeit? Kik ők?
- Te hová szoktál ülni, ha vendégségben vagy? Miért?
- Melyik a főhely és melyik az utolsó hely? Keresd meg a képen!

A szöveg:

- Jézus is hivatalos volt egy vendégségbe. Másodszor is mondott egy példázatot. Miről szólt ez a példázat?
- Mire figyelmeztet Jézus, hogy hova kell ülnöd és miért oda?
- Mit jelent a következő mondat? Magyarázd meg! „Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.”

- Te hogy viselkedsz, ha alázatos vagy? Mondj rá példát!
- Hogy viselkedsz, ha felmagasztalod magad? Mondj rá példát!

1. Jézus az alázatosság példája. Gyűjtsünk példákat Jézus életéből az alázatosságra! Pl. születéstörténet, virágvasárnapi bevonulás, bűnösökkel és vámszedőkkel vállalt közösséget, kereszthalál, Gecsemáné-kert

2. Megalázott lenni <-> alázatos lenni. Gyűjtsünk olyan példákat, melyek kiábrázolják a két fogalom közti különbséget!

3. Székfoglalós játék. További változatai a székfoglaló játékoknak:

<http://jatekleirasokjatekotletek.blogspot.hu/search/label/Sz%C3%A9kfoglal%C3%B3%20j%C3%A1t%C3%A9k>

<http://sucika67.blogspot.hu/2014/01/szekfoglalo-szobai-jatekok.html>

4. Képmeditáció. Kivetíthetjük Leonardo da Vinci Utolsó vacsora című festményét. Kérdések a beszélgetéshez:

- Hol van az asztalfő? Miből látszik?
- Mi a hasonlóság és mi a különbség a különböző vendégekben?
- Hol látszik alázat a képen?
- Milyen hangulata van ennek az asztalközösségnek?
- Hogyan látod Jézust?
- Te hova szeretnél kerülni ennél az asztalnál? Miért?

21. ZEBEDEUS FIAINAK KÉRÉSE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

(Mk 10,35–45)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KOZMA, ZS., Jézus Krisztus példázatai, Kolozsvár 2002.

RIENECKER, F., Das Evangelium nach Markus, Wuppertal, 1976.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Marcus, Göttingen, 1986.)

Isten országában más a rend, mint a világban. Jézus tanítványai között nem az számít nagynak, aki másokon uralkodik, hanem az, aki kicsi tud lenni és másoknak szeretetben szolgál. Zebedeus fiainak a kívánságára adott jézusi válasz bizonyítja, hogy mennyire felfoghatatlan, minden emberi gondolkodással ellenkező módon történik Isten útja.

A történet előzménye

A testvérek kérése közvetlenül kapcsolódik Jézus szenvedésének a bejelentéséhez. Nagyon meglepő, hogy miután a két tanítvány komolyan vette, amit Jézus megpróbált a saját haláláról, egy olyan kérést fogalmaztak meg, ami azt mutatja, hogy ebben a helyzetben a saját érdekeik érvényesítésével foglalkoznak. Máté evangéliumában ugyanezt a kérést a testvérek édesanyja mondja el (Mt 20,20).

Jobb és balkéz felől

A két testvér a mennyei dicsőségben a két legjobb helyet szeretne volna megkapni. Jézus korában a házigazda jobb és bal keze felől a legelőkelőbbek foglalhattak helyet. Egyenrangúnak számított mindkét hely. Ez a fizikai közelség a vendéglátóval való jó barátságra utalt. A helyeket nem a vendégek határozták meg a saját önértékelésük alapján, hanem a gazda. Amikor a két testvér azt kérte, hogy övék legyen a két fő hely, akkor ezzel arra is utaltak, hogy magukat tartják Jézus legközelebbi barátainak. A többi tanítvány ezért haragudott meg, mert ki akarták magukat emelni a többiek közül.

Jézus válasza

Jézus a válaszában párhuzamot akart vonni a kehely kiivásának lehetetlensége, valamint az ugyanazzal a keresetséggel való megkeresztelés lehetetlensége és a jobb és bal kéznél lévő hely meghatározása között. Mivel a két tanítvány nem értette meg Jézus válaszát, és azt válaszolták, hogy lehetséges, ezért Jézus rövidre zárta a vitát, és azzal utasította vissza a kérést, hogy nem vitatja tovább a kérdést. De ezt nem Ő határozza meg, hanem az Atya, aki elkészítette a helyet (Mt 20,20–23).

A harag pohara

Jézus a válaszában egy Ószövetségben ismert kifejezést említ (Ézs 51,22; Zsolt 75,9), amely Isten büntetésének a szimbóluma. Ameddig tart az ivás, addig tart az Úr büntetése. Isten büntetését el kell fogadni, ezt jelenti a pohár kiivásának a szükségessége, ez elkerülhetetlen. „Ébredj már, ébredj már, kelj föl, Jeruzsálem! Kiittad már a harag poharát, melyet az Úr keze tartott eléd, az öblös poharat, amelytől tántorogsz, kiittad, kiürítetted.” (Ézs 51,17) A harag poharának a megemlékezésével Jézus a tökéletes, bűneltörlő áldozati halálára utal.

Keresztség

Jézus itt a keresztségnek arra a jelentésére utalt, ami az alámerülést, megfulladást (ezt jelenti az itt szereplő görög szó), a meghalást jelenti. Hasonlóan a harag poharához, ezzel a képpel is Jézus a Rá váró áldozati halálról beszélt.

Jézus összegző mondása

Egy csattanós mondással fejeződik be Jézus tanítása. Három dolgot mond el magáról:

1. Ő az Emberfia. Ez az elnevezés szerepel az Ószövetségben, és azt jelenti egyszerűen, hogy ember, egy halandó, bűnös és esendő ember, Isten teremtménye (Ézs 51,12; Jób 25,6; Zsolt 11,4). Az apokaliptikus irodalomban más tartalmat kapott a név (Dán 7,13). Az Emberfia megjelenik az ég felhőin, uralkodik, aki Isten közelében van, az igazság birtokosa, a végidőkben Isten trónusára ül. Az utolsó ítélet bírója. Jézus ezt a messiási címet alkalmazta leggyakrabban önmagára.
2. Ő szolgál. Jézus szolgálni jött, és nem uralkodni. Az a szó szerepel itt, amiből a diakónus tisztség is ered. Nem rabszolgaként való szolgálatról beszél, hanem önkéntes, másokért való szolgálatról.
3. Ő áldozat. Szó szerint váltságdíjat, engesztelő áldozatot említ Jézus. Ő vállalja fel, hogy odaadja magát (görög kifejezés így hangzik: pszüchén) mások büntetését elhordozó helyettes áldozatként.

A történet tanulsága

A mai keresztyén közösségben a tagok egymáshoz való viszonyát sem a versengésnek, hanem egy egymás iránti szeretetnek kell meghatározni. Ez a szeretet mutatkozik meg abban, hogy nem egymást legyőzni, hanem egymást szolgálni akarják a tagok. Ez a szolgálat az egymás iránti szeretetből fakad, alapja az Isten iránti szeretet. Senki sem akart rabszolga lenni, Jézus mégis ezzel a képpel érzékeltette, hogy mennyire végletesen odaadónak kell lenni a szolgálatban. Isten országának a rendje nem ugyanaz, mint a viláé. A Jézus által létrehozott közösség nem a világhoz igazodik, nem egymás legyőzését célozza meg, hanem egymás felemelését. Jézus emberekért való szolgálatának a legfőbb bizonyítéka a váltságghalála. Jézus a szolgálatban a legvégsőbbekig elment, annál nem lehet többet adni, mint amit Ő adott az embereknek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A versengés és szolgálat témája fontos, bár nem könnyű téma negyedik korban. Az egyes területein az országnak nagyon különbözőképpen érintheti a gyermekeket.

A mai korszellem, a gyermekeiket sikerorientáltan nevelő szülők és tanárok akaratlanul is már korán versengés elé állítják a tanulókat magában az iskolai közegben vagy a családban is. A 21. század egyik vezényszava az önmegvalósítás, önmagunk kibontakoztatása. Ebben a közegben a szolgálat témája idegen lehet, elsőre érthetetlen. A tanító néinek vagy bárkinek felajánlott segítség is sokszor, mint teljesítmény, érdemszerző cselekedetként él a gyermekekben. Itt erősíthetjük az Isten országához tartozás biztonságát. Nem az érdemeink miatt, hanem Isten szeretetéből tartozunk hozzá, és ezt a szeretetet jó továbbadni.

A szegényebb, periférián lévő családok gyermekei ezzel szemben a kisebbségi érzéssel, 'én nem vagyok elég jó' tapasztalatával élnek. Ők nem szeretik a versenyszituációkat, viszont könnyebben kapcsolódnak bele a szolgálatokba, mert ezek alapján fontosnak, odatartozónak élik meg magukat. Itt is erősíthetjük őket abban, hogy van helyünk Krisztus mellett, és nem kell ezért a helyért sem versengenünk, sem jobbnak lennünk a másinál, csak kapcsolatban maradni, együtt lenni Krisztussal. Ebből a kapcsolatból pedig annyi szeretetet kapunk, hogy azt jó továbbadni.

Egyházi iskolában az első órán a szolgálatra hangolás, és a Református Szeretetszolgálatról való megismerkedés a cél, a második órán pedig egy szolgálat előkészítése, amit az év során valósítunk meg a hittanccsoporttal.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni a tankönyvi kép és szöveg alapján Zebedeus fiainak kérését, és vonja le a következtetést. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Márk evangéliuma 10,43. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel fogalmazza meg a szolgálat fogalmát, és lehetőség szerint gyakorolja a hittanórákon. ○ Tudja elemezni, értelmezni, a tankönyvi kép és szöveg alapján Zebedeus fiai kérését és Jézus válaszát. ○ Tudja értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Márk evangéliuma 10,43.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten országában nincs helye a versengésnek, csak az önkéntes szolgálatnak.

Kognitív cél: A Zebedeus fiak kérésén keresztül a versengés és a szolgálat fogalmának megismertetése.

Affektív cél: A versengéshez és a szolgálathoz kapcsolódó pozitív és negatív érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A pedagógus segítségével a szolgálatban növekedés korosztályos lehetőségeinek a megélése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Gyűjtögető versenyjáték pattogatott kukoricával – a versengés és a szolgálat megélése</p> <p>Osszuk három – négy fős csoportokra az osztályt! Adjunk az egyes csoportoknak egy tál pattogatott kukoricát, illetve minden gyermeknek egy kis tálat és egy szívószálat! A feladat, hogy megadott időmennyiség alatt (pl. 3 perc) minél több szem kukoricát emeljen át a szívószállal (szívja) a saját táljába. Az győz, akinek a legtöbbet sikerült átvenni.</p> <p>A végén rögzítsük az eredményeket, és szedjük össze a földre leesett kukoricákat, illetve rakjunk</p>	<p>Eszköz: pattogatott kukorica, szívószálok, nagy edények, kis tálak</p> <p>Kapcsolódó munkafüzet feladat, amiben ugyancsak átélethető a versenyszituáció: MFEGY 22. lecke 1. (67. o.) MFEI 22/A lecke 1. (87. o.)</p> <p>Megjegyzés: Biztosítsuk a gyermekeket, hogy a játékban megélt</p>

	<p>rendet a teremben!</p> <p>Beszélgetés a játék kapcsán:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan élted meg a versenyt? • Milyen érzések voltak Benned? • Hogyan gondoltál a csapattársaidra? • Hogyan esett a végeredmény? • Mennyire tartottad szabályosnak a játékot? • Részt vettél-e az elpakolásban? • Milyen volt segíteni jutalom, vagy győzelem nélkül? <p>Átvezetés: A mai történetben Jézus tanítványai közt is versengés ütötte fel a fejét. És az nem játék volt.</p>	<p>versengésnek helye van! Éppen a játék az a tér, ahol szabályokhoz kötve kipróbálhatjuk ügyességünket, megélhetjük a versenyt, a győzelmet, vereséget, ami viszont a játék után már nem befolyásolja a kapcsolatainkat.</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Történetmondás – Zebedeus fiak kérése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakab és János félrevonja Jézust • Jakab és János kérése • A többi tanítvány reakciója • Jézus válasza a versengésre • A szolgálat értéke Isten országában • Aranymondás: „<i>Aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok.</i>” (Mk 10,43) <p>Visszacsatolás és illusztráció elemzése Csatoljuk vissza a történet tanulságait és a TK-ben lévő illusztrációt az óra eleji játékhoz, az abban átélt érzésekhez, történésekhez!</p> <p>Szolgálat a Református Egyházban – a szolgálat fogalmához tartozó ismeretek elmélyítése és a Református Szeretetszolgálat megismerése</p>	<p>TK 22. lecke (50. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Kik versengenek? Mit okoznak vele?</p> <p>Megjegyzés: A történetmondás közben beszéljünk részletesen a többi tanítványban jelentkező érzésekről.</p> <p>TK 22. lecke (50. o.)</p> <p>TK 22. lecke Feladattár, Tudod-e? (51. o.)</p>
Aranymondás	<p>„<i>Aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok.</i>” (Mk 10,43)</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 22. lecke 3. (68. o.) MFEI 22/A lecke 3. (88. o.)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>15. Fel, barátim (TK 85. o.) RÉ: 258. dics. 1.6. verse – Fohászkodom hozzád, Uram, Istenem 266. dics. 1.4. verse – Egek nagy Királya 278. dics. 1-2. verse – Dicsőült helyeken</p>	

	JJ: 48. Várlak, Jézus, kész a szívem	
Házi feladat	MFGY 22. lecke 1. (67. o.) MFEI 22/A lecke 1. (87. o.) MFGY 22. lecke 4. (68. o.) MFEI 22/A lecke 4. (88. o.) Egyházi iskolában előkészíthetjük a következő órát előzetes gyűjtőmunkával: MFEI 22/B lecke 3. (89. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 50-51. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: utcarészlet. Három férfi beszélget. Az előtérben Jézus és két férfi. A férfiak gesztusai látványosak.
- Fényképek: ételek és viszonyok. A Magyar Református Szeretetszolgálat munkái

A szöveg:

- Olvasmány: Zebedeus fiainak kérése

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Mit látsz a képen? Mondd el, amit felfedeztél! Milyen címet adnál a képnek?
- Hol vannak ezek a férfiak? Miből következtetsz?
- Kik lehetnek az előtérben? Mit „olvashatsz” le a gesztusaikból?
- Kik állnak hátul? Mit csinálnak? A gesztusaikból mit olvashatsz le?
- Olvasd el a címet! Keresd meg a Zebedeus fiait! Kivel beszélgetnek?

A szöveg:

- Hogy hívták Zebedeus fiait?
- Milyen merész kérdést tettek fel Jézusnak?
- Jézus mit válaszolt? Mit jelent számodra ez a válasz?
- Te mit segítettél utoljára? Kinek?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Aki nagyra akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok” Márk evangéliuma 10, 43

- Milyen az az ember, akit nagyra tartanak? Te kit tartasz nagyra a környezetekben élők közül? Miért?
- Mit jelent szolgálni másokat? Miért van szüksége erre a szolgálatra? Téged szolgált már valaki? Miért tette?
- Mit jelent ez az Ige? Neked mit üzen?

1. Légy az egyik testrésze! Osszunk ki kiskartyán a padtársaknak közösen különböző testrészeket! Játsszanak el egy olyan szituációt, amikor valamelyikük azt az adott testrészt helyettesíti a másiknál (kéz, láb, szem, fül, orr)! Adják elő a csoportnak, valaki próbálja meg kitalálni, hogy miben segít a segítő!

2. Beszéljessünk Reményik Sándor verséről:

Én is világot hódítani jöttem,
s magamat meg nem hódíthatom,
csak ostromolhatom nehéz kövekkel,
vagy ámíthatom és becsaphatom.
Valaha én is úr akartam lenni;
ó, bár jó szolga lehetnék!
De jaj, szolga csak egy van: az Isten,
s uraktól nyüzszög a végtelenség.

- Hogyan jelenik meg a versengés témája a versben?
- Hogyan jelenik meg az alázat kérdése a versben?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Ezen az órán a pragmatikus célkitűzés a domináns. Az óra célja, hogy megtervezzük és felkészüljünk egy szolgálatra közösen a csoporttal.

Fő hangsúly: Isten országában nincs helye a versengésnek, csak az önkéntes szolgáltatnak.

Kognitív cél: A Zebedeus fiak kérésén keresztül a versengés és a szolgálat fogalmának megismertetése.

Affektív cél: A versengéshez és a szolgálathoz kapcsolódó pozitív és negatív érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A pedagógus segítségével a szolgálathoz növekedés korosztályos lehetőségeinek a megélése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése	MFEI 22/A lecke 1. (87. o.) MFEI 22/A lecke 4. (88. o.)
	Előző órai anyag felelevenítése	MFEI 22/B lecke 1. (89. o.)

	munkafüzetben munkáltatással	MFEI 22/B lecke 3. (89. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Szolgálat megtervezése – munkafüzeti feladat segítségével <ul style="list-style-type: none"> • Adjuk ki feladatnak a padtársaknak a munkafüzetben lévő 5. feladat a) pontját! • Gyűjtsük össze a javaslatokat, válasszunk ki közösen közülük egyet! • Keressünk egy időpontot hozzá, írjuk be a munkafüzetbe! • Töltsük ki közösen a táblázatot! 	MFEI 22/B lecke 5. (90. o.)
Aranymondás	<i>„Aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok.”</i> (Mk 10,43)	
Énekjavaslat (alternatívák)	15. Fel, barátim (TK 85. o.) RÉ: 258. dics. 1. 6. verse – Fohászkodom hozzád, Uram, Istenem 266. dics. 1. 4. verse – Egek nagy Királya 278. dics. 1–2. verse – Dicsőült helyeken JJ: 48. Várlak, Jézus, kész a szívem	
Házi feladat	Lehetséges otthoni feladat, amit csapatban elvégezhetnek: MFEI 22/B lecke 4. (90. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Légy az egyik testrésze! Osszunk ki kiskartyán a padtársaknak közösen különböző testrészeket! Játsszanak el egy olyan szituációt, amikor valamelyikük azt az adott testrészt helyettesíti a másikonál (kéz, láb, szem, fül, orr)! Adják elő a csoportnak, valaki találja ki, hogy miben segít a segítő!

2. Beszélgessünk Reményik Sándor verséről:

Én is világot hódítani jöttem,
s magamat meg nem hódíthatom,
csak ostromolhatom nehéz kövekkel,
vagy ámíthatom és becsaphatom.
Valaha én is úr akartam lenni;
ó, bár jó szolga lehetnék!
De jaj, szolga csak egy van: az Isten,
s uraktól nyüzsgő a végtelenség.

- Hogyan jelenik meg a versengés témája a versben?
- Hogyan jelenik meg az alázat kérdése a versben?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Lehetséges megoldás: Tudjuk, Uram, hogy dicsőséges király leszel, és örülnél, ha minél többen részesei lennének országodnak. Mondd, hogyan tudnánk még több embert a Te szeretetedhez közel hívni!

2. feladat:

Egy-egy ötlet a közös gyűjtőmunkához:

Segítés

Zenével szolgálni

Odaadó jelenlét

Lélek

Gazdagságom megosztani

Látogatás kórházban

Alázat

Támasz

22. JÉZUS TANÍT: AZ ÖZVEGYASSZONY KÉT FILLÉRJE

(Mk 12,41–44; Mt 6,1–4)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Marcus, Göttingen, 1986.

[http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/numismatik/ch/49bebd31f2be728da354b01191bd18b7/)

[bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/numismatik/ch/49bebd31f2be728da354b01191bd18b7/](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/numismatik/ch/49bebd31f2be728da354b01191bd18b7/))

E történet kapcsán Jézus az Istennel való viszonyról tanít. Ez a viszony többek között az anyagiakhoz való hozzáállásban is megmutatkozik.

Adomány

Az Istennel szövetségben levő igaz ember kegyességi életéhez hozzátartozott az adomány. „*A föld minden tizede az Úré, a földnek a szemes terméséből és a fa gyümölcséből; az Úr szent tulajdona az.*” (3Móz 27,30) Ezt az adomány az Isten sátra, háza körüli szolgálatra használták (1Krn 29,14)

Az eredeti görög szó magába foglalja az irgalmasság, **könyörület** fogalmát (adomány: eleémoszúné; irgalmas: eleémosz). Az igaz ember megkönyörül a rászorulón. A Zsoltáros így fogalmazza meg ezt: „*Kölcsönt kér a bűnös, és nem adja vissza, az igaz könyörületes és adakozó.*” (Zsolt 37,21) Az adomány az irgalom érzéséből fakadó cselekedet. Akinek van, az ad annak, akinek nincsen. Hiszen az Istenben bízó ember pontosan tudja, hogy mindene a Teremtő **Isten adománya** (Zsolt 85,13). Azért a sok jóért, amit az ember Istentől elvett, hálaadással tartozik. Amikor valaki adományt ad, akkor egyrészt **megvallja** azt, hogy minden Istentől jön, másrészt **kifejezi a háláját** Istennek. A hála nem csak a megkapott **földi** javakra vonatkozik. Az Istennel szövetségben levő ember hálás az elnyert bűnbocsánatért. Ezekért a **lelki** javakból születő hála jelenik meg abban, ahogyan az ember könyörületet gyakorol embertársán (2Móz 35,29; 5Móz 16,10).

Az első gyülekezetben a szociális kérdéseket először a vagyonszövetség megvalósításával igyekeztek megoldani (ApCsel 2,45; 5,1kk). Sajnos ez nem működött hosszútávon, és feszültségek keletkeztek az anyagi különbségek miatt. Így később a vagyonszövetség megszűnt, és a szegényeket támogatták adományokkal. Az apostolok is tanítottak az adakozás kapcsán arról, hogy nem elég magát a jótettet gyakorolni, hanem nagyon fontos az is, hogy szívesen adjanak (1Tim 6,18), vagyis szeretetből (1Kor 13,3; 1Jn 3,17).

Jézus tanítása az adományozásról

Jézus magyarázatából az derül ki, hogy az adomány pénzben mérhető értékénél lényegesen fontosabb az a lelkiület, szándék és hit, ami az adományozó szívében van, ami miatt az adományozás megtörténik. Jézus nem azt figyelte, hogy mennyi pénzt dobnak be, hanem azt, hogy hogyan dobják be. Ez a „hogyan” utal arra, hogy milyen viszonyban vannak Istennel. Isten ismeri az ember szívét, és annak gondolatait. Ezért az adományozásnál a hozzáállást többre értékeli, mint az adomány nagyságát. Az adományozáshoz való hozzáállás visszatükrözi az Isten adományáról, a kegyelméről való gondolkodást. Aki önző, az nem akar adni, számon tartja az adományt, elismerést vár. Aki hálás Istennek, az titokban, szeretettel, hálából ad.

Mt 6,1–4

A Bibliában csak itt olvasunk erről a szokásról, amit Jézus említ: a kürtöltetésről. A kürtöt alapvetően harci események idején használták. Hangereje miatt egyaránt alkalmas volt az ellenség megfélemlítésére és a harci kedv fokozására is. Eredetileg ökör - vagy kosszarvból készítették, innen ered a formája, később pedig ércből. Egyetlen hangot adott ki, amit lehetett erősebben vagy gyengébben fújni, ettől függött a hangerő. Dallam játszására alkalmatlan volt. Olyan hangszerről beszél itt Jézus, aminek célja a figyelem felkeltése. Jézus korában, egy csendesebb világban szinte elképzelhetetlen volt az, hogy ha valaki maga előtt kürtöltetett, akkor ne figyeljen oda rá mindenki. Jézus nem nevezi meg, hogy pontosan kikre gondol a képmutató elnevezés alatt, de sejthető, hogy az írástudókra és a farizeusokra utal (Mt 23,29). Az adakozás célja nem lehet az, hogy az ember magára hívja fel a figyelmet. Ezért beszél a jobb kézről és a balkézről is.

Mk 12,41–44

Ebben az igeszakaszban két ember példájával találkozunk. Egy gazdagéval és egy szegény emberével. Egy elismert és egy jelentéktelennek tartott emberrel. Egy nővel és egy férfival. Egy látszatra adó, és egy látszatra nem adó személlyel. Egy Isten iránt odaadó és egy önmaga iránt odaadó emberrel. Valakiről, aki magára tereli a figyelmet, és egy másvalakiről, aki eltereli.

A történetet megelőző igeszakaszban Jézus az özvegyekkel szembeni visszaélésekről beszélt. A magukat vallásosnak nevező emberek kisemmizik a védteleneket (Mt 12,38–40). Ezután mutat rá arra Jézus, hogy Isten szemében kedvesebb az, aki mindenét, egész életét Istennek adja, még ha semmije sem marad, mint az, aki kegyesnek mutatja magát, de belül nem az.

Ebben az időben a templomban összesen tizenhárom adománygyűjtő persely volt. Ennek egyike előtt ülhetett le Jézus. A történet megerősíti, hogy Jézus belelát az emberek gondolataiba. A tetteket mozgató belső indítatásokat is ismeri.

Egy özvegyasszony a legkisebb, legjelentéktelenebb korabeli bronzpénzt (népi elnevezése volt a lepton) dobta be Istennek.

Mások azt dobták be a perselybe, amire nem volt szükségük az élethez, aminek a hiányát nem vették észre. A fölösleg (perisszeiüó) szó jelentésében benne van a túlcsoordulás gondolata. Az a fölösleg, ami egy pohár szélén lecsorog, mert már nem fér bele. A gazdagok adománya ilyen. Ami igazából már nem is kell nekik, ami nem jelent megvonást maguktól. Ám az özvegyasszony adománya egészen más. Ha ennél a hasonlatnál maradunk, akkor ő a pohár teljes tartalmát az Isten elé öntötte. Semmi sem maradt neki. És Jézus erről a hozzáállásról beszél. Mert az özvegyasszony tettét az Isten iránti mérhetetlen és határtalan odaadás jellemzi.

Ennek a magatartásnak csak az Isten gondviselése iránti hála lehet az oka. Jézus erről a feltétel nélkül bízó hitről tanít.

A mai keresztyén életéhez is hozzátartozik az adakozás. Ilyen Istennek szánt adomány például az egyházfenntartói járulék. Ennek a mértékét az adott gyülekezet határozza meg. A gyakorlatban ez lehet egy konkrét összeg, és lehet szabadon meghatározott. Adomány a perselypénz is és a céladományok. Egyes gyülekezetekben él egy olyan adakozás, amelynek a neve: "Isten dicsőségére". Egy olyan hálaadomány ez, amely egy konkrét eseményhez kötődik (keresztelés, esküvő, temetés, születésnap, házassági, konfirmációi évforduló). A mai napig él a tized adományozásának a gyakorlata is. Ez a hívő ember személyes hitbeli döntése. A hívő ember tapasztalata, hogy Isten megáldja az adakozót. (2Kor 9,7)

A gyülekezetek életének működéséhez szükség van a hívő emberek adományaira. Vannak kis gyülekezetek, akik egyedül nem tudnák fenntartani az épületeiket, nem tudnák fizetni a gyülekezeti élet költségeit, ezért a nagyobb gyülekezetek támogatják őket. Van olyan testvér-gyülekezeti kapcsolat is, amelyekben határon túli gyülekezetek és anyaországi gyülekezetek lelki és anyagi

támogatása valósul meg.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az adakozás témáját az alábbi linken is megtaláljuk:

<http://www.reformatus.hu/lap/gyakorlatiteologia/bejegyzes/17/>

A negyedikes gyermekre már nem annyira jellemző a kisiskolások proszociális önzetlensége. Ebben a korban felerősödik egyrészt a gyűjtögetés: az vagyok, amit megvalósítok, ami az enyém. Másrészt kezdik kialakítani saját titkos világukat, ezzel is előkészülve a serdülő kori identitáskeresésre.

Korunkban meghatározó a pénz témája. A gyermekek között is. Nagyon különböző módon viszonyulhatnak hozzá az alapján, hogy milyen családban élnek. A pénz a birtoklás és gyűjtögetés témájához tartozik, ennyiben nem is csak a mennyisége számít, hanem maga a tulajdon, hogy van saját pénze, amivel ő rendelkezik. De előjöhet a versengés is, főleg gazdagabb családok gyermekeinél. Ezen a ponton hozzákapcsolhatjuk ennek az órának az üzenetét a megelőző órákhoz. A pénzünk sem versengésre, hanem szolgálatra segíthet.

A lecke témája az adakozás. A gyermekek oldaláról, akik ugyancsak adakozásból jutnak csak pénzhez (hiszen nincs saját keresetük) úgy tűnhet, hogy nagy lemondás, hogy a kevés zsebpénzükből még adakozzanak is. Az özvegyasszony példája éppen arra mutat rá, hogy a kevéssel is kifejezhetjük Istennek, hogy tudjuk, hogy tőle kaptunk mindent, és hogy ő gondoskodik rólunk.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel a tankönyvi képek és szövegek alapján értelmezni és elmondani az özvegyasszony két fillérje történetét.○ Ismerje az adakozás fogalmát és lehetőségeit.○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Pál második levele a Korinthusiakhoz 9,7.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja önállóan értelmezni és elmondani az özvegyasszony két fillérje bibliai történetét a tankönyvi képek és szövegek alapján.○ Tudja mit jelent az adakozás és ismerje annak lehetőségeit.○ Ismerje és tudja értelmezni a lecke Igéjét: Pál második levele a Korinthusiakhoz 9,7.

Fő hangsúly: Az Istenhez tartozás adakozásra indít.

Kognitív cél: Az adakozás fogalmának és gyakorlatának ismertetése.(feltérképezése)

Affektív cél: Az önzetlen adakozás attitűdjének megerősítése.

Pragmatikus cél: Az adakozás lehetőségeinek összegyűjtése a pedagógus segítségével az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Fej vagy írás? – beltéri csapatjáték</p> <p>Osszuk két részre a csapatot, álljanak fel egy-egy sorban úgy, hogy a két sor egy méter távolságra van egymástól, és a két csapat egymásnak hátat fordít! Álljon a tanár a két sor közé az egyik végéhez egy pénzzel a kezében úgy, hogy a sorkezdő emberek nézhessék a kezét! A két sor közé, a másik végére rakjon le egy székre egy plüssállatot! Az egyes sorban a tanulók fogják meg egymás kezét!</p> <p>A játék azzal kezdődik, hogy a tanár feldobja a pénzt úgy, hogy csak a sorkezdők nézhetik az eredményt. Ha fej, akkor a sorkezdő álló tanulók a saját sorukban elindítják a kézszorítást, amit csapattársaik tovább adnak, és ahogy elér a sor túlsó felére, az utolsó felkapja a plüsst a sor végén. Akinek sikerült gyorsabban felkapnia, az a játékos a sor elejére áll a tanárhoz, ő nézi a pénzfeldobás eredményét, ő indíthatja a kézszorítást.</p> <p>Ha írásnál is elindítja a sorkezdő, akkor hátra megy a plüsshez.</p> <p>Az a csapat győz, akinek hamarabb sikerül az összes játékosát előre juttatnia, vagyis ismét az a játékos kerül előre, aki a játék legelején volt.</p> <p>Átvezetés: beszélgetés a pénzről</p>	<p>Eszköz: plüss, pénzérme, szék</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 23. lecke 1. (69. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Történetmondás – Özvegyasszony két fillérje</p> <p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jézus a tanítványaival a templom perselye előtt• A gazdagok adakozása• A szegény asszony adakozása• Jézus tanítása• Jézus tanítása az adakozásról• Tudod-e? – adakozás a Bibliában• Pál apostolnál található Ige – aranymondás	<p>TK 23. lecke (52. o.)</p> <p>Javaslat: a történetet elmesélhetjük az egyik fillér szemszögéből. Ha a kezdőjátékhoz különleges pénzt hozunk, akár az is mesélheti tovább a történetet.</p>

	<p>Beszélgetés a TK illusztrációja alapján: a) Mi a furcsa a mérleg állásában? b) Hogyan értelmezték a bibliai történet alapján?</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p> <p>A pénz útja – Feladattár, Tudod-e? feldolgozása az adakozás témájában</p> <p>Osztálypersely felállítása – gyakorlati célkitűzés Készítsünk vagy vigyünk be a csoportnak egy perselyt, amibe célzottan adakozhatnak pár hétig a zsebpénzükből egy ügy érdekében! Határozzuk meg közösen az ügyet! Írjuk rá! Közösen bontsuk ki, számoljuk össze az összegyűlt pénzt és juttassuk el az adományt a címzettnek!</p>	<p>TK 23. lecke (52. o.)</p> <p>MFGY 23. lecke 2. (69–70. o.) Javaslat: Rajzoljuk fel és vezessük a keresztrejtvény megoldását a táblánál! Hívjuk ki azt a gyermeket, amelyik megfejt egy sort, hogy írja bele! Gyűjtjük a keresztrejtvény köré a bibliai személyeket, meseszereplőket!</p> <p>TK 23. lecke (53. o.) Illusztráció Feladattár Tudod-e?</p> <p>Eszköz: persely, alkoholos filc</p>
Aranymondás	„A jókedvű adakozót szereti Isten.” (2Kor 9,7)	
Énekjavaslat (alternatívák)	11. Jöjj, mondjunk hálaszót (81. o.) RÉ: 86. zsolt. 1.5–6. verse – Hajtsd hozzám, Uram füledet (dall. 77. zsolt. Az Istenhez az én szómat)	
Házi feladat	MFGY 23. lecke 4. (71. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapon összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 52-53. oldal

A képen látható:

- Szemléltető rajz: mérleg, egyik serpenyőjébe egy kéz két pénzdarabot tesz, a másik serpenyőjébe a kéz egy zacskó pénzt rak.
- Infógrafika: Körcikkekben tárgyak, mellettük %-os jelzések.

A szöveg:

- Olvasmány: Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillérje

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Láttál-e már ilyen mérleget?
- Mit mérnek rajta? A képen mit mérnek? Mit gondolsz, miért?
- Miért mutatja a mérleg többnek a két pénzdarabot, mint a zacskóban lévőket?
- Miért van szükségünk a pénzre? Jézus korában milyen pénz volt forgalomban? Most milyen pénzzel fizetünk? Milyen címleteket ismersz?
- Neked van zsebpénzed? Mire szoktad költeni?
- Szoktál-e belőle adakozni? Kiknek adsz? Mikor adakoztál legutóbb? Miért? Mi történik a templomi perselyben összegyűlt pénzzel?
- Neked milyen érzés adakozni a zsebpénzedből?

A szöveg:

- Mit figyeltek meg Jézus és a tanítványai a templom előtt?
- A gazdagok hogyan adakoztak?
- Mit jelent özvegyasszonynak lenni?
- Miért csak két fillért adott az asszony?
- Jézus mit tanított a jelenettel kapcsolatban? Miért mondta, hogy ez az özvegyasszony többet adott a templomnak, mint a gazdagok?
- Egy másik alkalommal mit tanított Jézus?
- Kik azok a képmutatók? Mit jelent az, hogy amikor adományoztak, maguk előtt kürtöltettek? Miért tették ezt?
- Miért mondta Jézus, hogy a te adakozásod maradjon rejtve?
- Te hogyan értelmezed ezt az olvasmányt? Milyen gondolatokat ébresztett benned?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„A jókedvű adakozót szereti Isten.”

- Milyen az az adakozó, aki rosszkedvűen teszi ezt? Miért adakozik akkor? Mi lehet az oka a rosszkedvének?
- A jókedvű adakozót mi készíteti az adakozásra?
- Mit jelent, hogy a jókedvű adakozót szereti Isten?
- Amikor adakozol, milyen érzéssel teszed?

1. Megy az érme vándorútra! Lányos vagy népi játékokat kedvelő csoportban feleleveníthetjük a „Megy a gyűrű vándorútra” óvodás gyermekjátékot! Játsszuk és énekeljük érmével!

2. Perselybe dobás (célbadobás). Vigyünk be minél több különböző, akár lejárt pénzermét. Rakjunk ki egy dobozt (tekintsük perselynek), határozzuk meg a távolságot, és dobjanak a gyermekek célba! Három pénzermét választhatnak, háromszor próbálkozhatnak egyszerre. Számoljuk az elért pontszámokat! A játékot lehet nehezíteni aszerint, hogy egyre távolabb állítjuk őket. Akár játszhatjuk kiesős módszerrel is, hogy mindig a legjobb holtversenyben lévők küzdenek meg egymással egyre messzibb pontról.

3. Perselykészítés. Készítsünk az alábbi oldalak és ötletek segítségével perselyt!

4. Pénztárca készítése. Készítsünk az alábbi oldalak és ötletek segítségével tárcát!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az Istenhez tartozás adakozásra indít.

Kognitív cél: Az adakozás fogalmának és gyakorlatának feltérképezése.

Affektív cél: Az önzetlen adakozás attitűdjének megerősítése.

Pragmatikus cél: Az adakozás lehetőségeinek összegyűjtése a pedagógus segítségével az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Fej vagy írás? – beltéri csapatjáték Osszuk két részre a csapatot, álljanak fel egy-egy sorban úgy, hogy a két sor egy méter távolságra van egymástól, és a két csapat egymásnak hátat fordít! Álljon a tanár a két sor közé az egyik végéhez egy pénzzel a kezében úgy, hogy a sorkezdő emberek nézhessék a kezét! A két sor közé, a másik végére rakjon le egy székre egy plüssállatot! Az egyes sorban a tanulók fogják meg egymás kezét! A játék azzal kezdődik, hogy a tanár feldobja a pénzt úgy, hogy csak a sorkezdők nézhetik az eredményt. Ha fej, akkor a sorkezdő álló tanulók a saját sorukban elindítják a kézszorítást, amit csapattársaik tovább adnak, és ahogy elér a sor túlsó felére, az utolsó felkapja a plüss a sor végén. Akinek sikerült gyorsabban felkapnia, az a játékos a sor elejére áll a tanárhoz, ő nézi a pénzfeldobás eredményét, ő indíthatja a kézszorítást. Ha írásnál is elindítja a sorkezdő, akkor hátra megy a plüsshez. Az a csapat győz, akinek hamarabb sikerül az összes játékosát előre juttatnia, vagyis ismét az a	Eszköz: plüss, pénzérme, szék

	<p>játékos kerül előre, aki a játék legelején volt.</p> <p>Átvezetés: beszélgetés a pénzről</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 23/A lecke 1. (91. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Özvegyasszony két fillérje Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jézus a tanítványaival a templom perselye előtt • A gazdagok adakozása • A szegény asszony adakozása • Jézus tanítása • Jézus tanítása az adakozásról • Tudod-e? – adakozás a Bibliában • Pál apostolnál található Ige – aranymondás <p>Beszélgetés a TK illusztrációja alapján: a) Mi a furcsa a mérleg állásában? b) Hogyan értelmezték a bibliai történet alapján?</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p> <p>A pénz útja – Feladattár, Tudod-e? feldolgozása az adakozás témájában</p>	<p>TK 23. lecke (52. o.)</p> <p>Javaslat: a történetet elmesélhetjük az egyik fillér szemszögéből. Ha a kezdőjátékhoz különleges pénzt hozunk, akár az is mesélheti tovább a történetet.</p> <p>TK 23. lecke (52. o.)</p> <p>MFEI 23/A lecke 3. (91. o.) MFEI 23/A lecke 4. (92. o.) Javaslat: Rajzoljuk fel és vezessük a keresztrejtvény megoldását a táblánál. Hívjuk ki azt a gyermeket, amelyik megfejt egy sort, hogy írja bele. Gyűjtsük a keresztrejtvény köré a bibliai személyeket, meseszereplőket!</p> <p>TK 23. lecke (53. o.) Illusztráció Feladattár Tudod-e?</p>
<p>Aranymondás</p>	<p>„A jókedvű adakozót szereti Isten.” (2Kor 9,7)</p>	
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>11. Jöjj, mondjunk hálaszót (81. o.) RÉ: 86. zsolt. 1. 5–6. verse – Hajtsd hozzám, Uram füledet (dall. 77. zsolt. Az Istenhez az én szómat)</p>	
<p>Házi feladat</p>	<p>MFGY 23/A lecke 2. a) b) (91. o.)</p>	

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Az Istenhez tartozás adakozásra indít.

Kognitív cél: Az adakozás fogalmának és gyakorlatának feltérképezése.

Affektív cél: Az önzetlen adakozás attitűdjének megerősítése.

Pragmatikus cél: Az adakozás lehetőségeinek összegyűjtése a pedagógus segítségével az órán.

A második órán attól függően, hogy milyen időszakban vagyunk (Nyilas Misi vagy böjti vagy gyermeknapi adakozás) tervezzük meg és valósítsunk meg egy közös csoportadakozást!

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése – előző órai tananyag felelevenítése A házi feladat ellenőrzése közben idézzük fel az adakozásról tanultakat, és a tized fogalmát! Végezzük el a feladat c) pontját közösen! Átvezetés: Aranymondás ismétlése. Írjuk fel a táblára az 'adakozó' szót! Gyűjtsünk érzéseket, gondolatokat, hogy mi minden lehet egy adakozóban! Beszéljük át, hogy az Istenbe vetett hit, bizalom hogyan írja át a negatív érzéseket, irigységet, félelmet pozitívvá!	MFGY 23/A lecke 2. a) b) (91. o.) MFGY 23/A lecke 2. c) (91. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Közös adakozás átgondolása és megszervezése Hívjuk fel a tanulók figyelmét az előttünk álló adakozás lehetőségére (böjt, gyermeknap, tanévvége...)! A tanulók dolgozzanak párban! Írjanak három ötletet, hogy kinek mit lehetne adakozni! Forduljanak oda egy másik pároshoz, és nézzék meg, van-e olyan, ami közös ötlet! Ha nincs, válasszanak egyet (szavazással)! A négyes csoportok javaslatait gyűjtsük a táblára! Szavaztassuk meg, vagy olvasszuk össze ezeket az ötleteket úgy, hogy az osztály közös döntésnek érezhesse! Keressük a választ a következő kérdésekre: <ul style="list-style-type: none">• Mi a határidő?• Hol/Miben gyűjtjük az adományokat?• Mikor összesítjük?• Hogyan és mikor juttatjuk el a címzetthez? Hívjuk fel a figyelmet a lelkületre! A jókedvű adakozót szereti az Isten.	
Aranymondás	„A jókedvű adakozót szereti Isten.” (2Kor 9,7)	

Énekjavaslat (alternatívák)	11. Jöjj, mondjunk hálaszót (81. o.) RÉ: 86. zsolt. 1. 5–6. verse – Hajtsd hozzám, Uram füledet (dall. 77. zsolt. Az Istenhez az én szómat)	
Házi feladat	MFEI 23/B lecke 1. (94. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

1. Projektmunka. (Ötlet: Dominiák Zsolt)

Az özvegyasszony két fillérének története alapján a projekt témája az adás, adakozás, ajándékozás lesz, amelynek örömét már valószínűleg többször is átélték a csoport tagjai. Most ennek tudatosítására, kibontására kerül sor. A tanulók ennek kapcsán egy színpadi előadás formájában szeretnék feldolgozni a történetet az egész iskola számára (pl.: óraszünetben vagy előre egyeztetett időpontban), mely során gyűjtést is szerveznek a szomszéd óvoda gyermekei számára, hogy abból játékokat vásárolhassanak nekik. A projekt során készíthető persely később is használható. A csoport tagjai így, az iskola nagyobb közösségével együtt átélhetnek valamit abból a csodából, hogy „nagyobb boldogság adni, mint kapni” (ApCsel 20,35).

A projekt célja:

- történelmi ismeretek adaptálása a színpadi előadásban (korabeli viseletek, persely, stb.)
- a kreatív gondolkodás és kézügyesség fejlesztése a kellékek elkészítése során
- érzékenyítő szocializáció (más szükségleteinek meglátása)

A projekt időtartama:

- Témaválasztás, tervezés: 1. tanóra
- Szervezés: 2. tanóra és tanórán kívüli munka
- Kivitelezés: órai szünetben vagy más, előre egyeztetett időpontban
- Értékelés: 3. tanóra

A projekt lefolyása:

A gyerekek a tanár által javasolt történetet elfogadva, közösen választják ki a feldolgozás módját. Ez egy konkrét tárgy készítése (persely) és egy színpadi előadás megtervezése és előadása lesz. A csoport az első órán „ötletroham” formájában összeírja a projekt teljesítéséhez szükséges összetevőket. Megegyeznek a projekt időtartamában (3 óra, plusz tanórán kívüli munka), megtervezik és lerajzolják a készíthető perselyt, a tanárral együtt átbeszélnek, hogy az adott korban hogyan nézhetett az ki, hogyan öltözködtek az emberek, hogy az előadás minél korhűbb legyen. Döntenek arról is, hogy a szülőket is bevonják a jelmezkészítésbe, és megbeszélnek, hogy a következő órára ki, mivel készül (anyagok a perselyhez, jelmezek). A második órán hozzálatnak közösen a persely elkészítéséhez és a darab begyakorlásához. Kiosztják a szerepeket, és többször is elpróbálják a történetet. Plakátot szerkesztenek, melyben az adakozás lehetőségére hívják fel a figyelmet a szomszédos óvoda javára. Végül, az előre egyeztetett időpontban megtartják az előadást, és elhelyezik a perselyt, ami a következő óráig kint marad. A következő órán összeszámolják az adományokat, egy rövid levelet is mellékelnek hozzá, melyben ismertetik a

projektjüket, és a tanárral közösen adják át azt az óvodának. Az utolsó órán közösen átbeszéljük az egész folyamatot. Mindenki elmondhatja, hogy érezte magát a projektben, mit csinált volna esetleg másképp, hogyan értékeli a közösség és a saját munkáját.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

A KAPERNAUMI SZÁZADOS SZOLGÁJÁNAK A MEGGYÓGYÍTÁSA

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Lk 7,1–10)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

BÜHLMANN, W., Hogyan élt Jézus? Budapest, 1997.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.

GOPPELT, L., Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992.

MCGRATH, A., A keresztyén hit, Budapest, 2007.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Lukas, Göttingen 1986.)

A kapernaumi százados szolgájának a meggyógyítása egy olyan csoda, amelyben Jézus gyógyítói hatalma mutatkozik meg.

Jézus csodatévő ereje

Jézus csodái isteni mivoltának bizonyítékai. Minden egyes gyógyítási csoda egy újjáteremtés. A gyógyító csodákban a hitnek fontos szerepe van. Ebben a történetben nem a beteg ember hite lesz a mérvadó, hanem a betegért közbenjáró pogány századosé. A csoda úgy történik meg, hogy Jézus nem találkozik személyesen a beteggel, nem szólítja meg, nem érinti meg.

Szolga gyógyítása

A beteget nem lehetett szállítani, azért mentek küldöttek Jézushoz. Nem hétköznapi dolog volt az, hogy egy magas rangú katonai tiszt szeresse a szolgáját, és az érdekében fáradjon.

Zsidók és pogányok

A történetben feszültséget érezhetünk a választott nép és a pogányok hite között. Isten azért választotta ki Ábrahámot, hogy utódai közül megszülessen a Messiás. De Ábrahám leszármazottai közül sokan nem értékelték Isten kiválasztó szeretetét. Jézus elsősorban Izrael elveszett bárányaihoz küldetett. Amikor azonban sokan elutasították őt, az evangélium a pogányoknak is adatott. Jézus a zsidó vallásosság képviselői előtt egy pogány ember hitét többre értékeli.

Kapernaum

Jézus korában sok római katona élt a városban. (Ezt bizonyítja egy olyan kaszárnyának a feltárása, amelyben mintegy száz katona elfért.) A kapernaumi zsinagóga egy mesterségesen emelt magaslaton épült. Egy zsidó előírás szerint a zsinagógának a város legmagasabb pontján kell állni. A történetben szereplő, Jézus korabeli zsinagóga egy földszintes épület lehetett. A környékben található fekete bazaltköveket téglá alakúra faragták, ebből építkeztek, ezért elég komor benyomást kelthettek. A falai nagyon szélesek voltak, 1,2 méter vastagok. A zsinagóga belső terében a leburkolatlan talaj döngölt földpadlóját szőnyegekkel, gyékényekkel borították be. A kapernaumi zsinagóga mérete: 18,5 méter széles, 24,2 méter hosszú, 448 négyzetméter volt. Ha ezeket az adatokat tekintjük, nem csoda, hogy a zsinagóga előljárói azt mondják, hogy méltó arra, hogy Jézus segítsen neki, hiszen a százados maga is nagyon sokat tett másokért. Egy kölcsönös támogatásról van szó.

Százados közbenjárása

Egy sürgősségi helyzetben lévő ember nevében és helyett kért konkrét segítséget valaki, aki számára

fontos volt a bajban lévő ember. Az ő kérése példa arra, hogy hogyan mondhat valaki közbenjáró imádságot egy másik emberért, aki maga nincs olyan állapotban, hogy ezt megtehetné.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ezzel a történettel ugyancsak Jézus hatalmáról beszélünk. Visszautalhatunk az előző órára készített házi feladatra: MFEI 19/A 4. (75. o.). Ha valakinek hatalma van, annak engedelmeskednek. Ahhoz fordulhatunk segítségért, akinek hatalma van. A kapernaumi százados hitt Jézus hatalmában. Ismerte a hatalmat és az engedelmisséget is, és tudott bízni Jézus hatalmában.

A csodatörténetek ebben a korban már kétségeket hozhatnak elő. A történetben szereplő hatalmat csak az életet adó és az örök életre átvivő Istennek tulajdoníthatjuk. Mindenképp isteni tett! Csak hinni lehet benne. A hittel pedig együtt jár a kételkedés és a kétség is. Jézus nem véletlenül emeli ki a százados hitét, mert nem mindennapi, mert nem általános. De Isten megajándékozhat azzal, hogy a kétségeink helyett a hit győzzön bennünk. Ezért is lehet imádkozni.

Adjunk teret a gyermekek kétségeinek! Úton járók, ahogyan mi is. Tiszteljük, ahol tartanak, tegyünk bizonyoságot hitünkről, és hordozzuk őket imádságban!

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja segítséggel értelmezni a kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni és elmondani a kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja mit jelent a közbenjáró imádság.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézusnak hatalma van a gyógyításra és ma is megszólítható.

Kognitív cél: A kapernaumi százados történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Jézusnak hatalma van a gyógyításra, és ma is megszólítható

Affektív cél: A közbenjárásra motiváló érzelmek előhívása.

Pragmatikus cél: Olyan helyzetek teremtése, amelyekben a közbenjáró imádságot gyakorolhatják és átélhetik az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
--------------	------------	-------------------------------

<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Alaki – hatalom és engedelmesség átélése mozdulatokban A tanóra kezdete után alakuljunk át katonai alakulattá! A tanító legyen a tiszt, a tanulók a katonák! Sorakoztassuk őket, majd végeztessük velük a katonai alakulat gyakorlatait: Vigyázz! Jobbra át! Balra át! Hátra arc! Lépés indulj: bal-bal-bal-jobb-bal. Stb. A végén Pihenj! és Oszolj! Vezényszavakkal fejezzük be a játékot. A tanulók térjenek vissza a padjukba! Beszélgetünk a parancs, hatalom, engedelmesség szavakról!</p> <p>Átvezetés: A mai történetben ketten is vannak, akiknek hatalmuk van, akiknek engedelmeskednek.</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – A kapernaumi százados szolgájának a meggyógyítása Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rómaiak és zsidók közti ellentét • Kapernaumi százados a zsinagógaépítő • A kapernaumi százados szolgája • A vének kérése Jézushoz • A szolgák küldöttsége • Jézus a kapernaumi százados hitéről <p>Hit és hatalom kapcsolata – munkafüzetben munkáltatás</p> <p>A közbenjáró imádság feltétele – beszélgetés Beszélgetünk a következő kérdések mentén a történetről és a közbenjáró imádságról:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi volt a vének hite? • Mi volt a százados hite? • Bennem mire van hit, hogy Jézus segítségét kérjem? <p>A közbenjáró imádság – Tudod-e? feldolgozása</p>	<p>TK olvasmány (44. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni megfigyelési szempont: Ki kinek segít?</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI olvasmányfeldolgozás 2. (77. o.)</p> <p>MFEI olvasmányfeldolgozás 3-4. (78. o.)</p> <p>TK olvasmány Tudod-e? (44. o.)</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Mondom Nektek, Izráelben sem találtam ekkora hitet.” (Lk 7,9)</p>	
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>8. Áldjon meg Téged, áldjon az Úr (TK 79. o.) RÉ: 226. dics. 1–2. verse – Krisztusom, kívüled (+BS)</p>	

	399. dics. 15. verse – Imhol vagyok (+BS) 475. dics. – Imádkozatok (+BS) DU: 51. Mit magadnak várnál 140. Jövel, Szentlélek Isten	
Házi feladat	MFEI olvasmányfeldolgozás 5. (78. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 54. oldal

A képen látható:

- Három rajz: Jézus és a vének, Jézus és a küldöttség, Jézus

A szöveg:

- Olvasmány: A kapernaumi százados szolgájának a meggyógyítása

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeld meg az első képet! Kiket láatsz? Mi történik a három férfi között? Miről beszélhetnek? Mit árulnak el a gesztusaik?
- Mi történhet a második képen? Mit mondhat a két férfi a harmadiknak? Olvass a gesztusaikból!
- A harmadik képen Jézust láthatod! Mi az a fény, ami körülveszi? Mit gondolsz, miért?

A szöveg:

- Mi jut eszedbe a Római Birodalomról? És Izráelről? Milyen viszonyban voltak egymással? Miért?
- Mi az a helyőrség? Miért volt helyőrsége Kapernaumnak?
- Mi történt, amikor Jézus arra járt? Kik és miért mentek hozzá? Ki küldte őket? Miért?
- Miért csodálkozott el Jézus a századostól hozott üzenet hallatán?
- Mit mondott és mit tett?
- Mire tanított téged ez a történet?

1. Jézus közbenjáró imádságai. Osszuk ki Bibliákat, jelöljük be és olvassuk fel a tanulókkal Jézus közbenjáró imádságait (Lk 22,32; Jn 17; Lk 23,34; Róm 8,34; Zsid 7,25! Beszéljünk arról, hogy kiért, miért imádkozott!

2. Ki mondta kinek? Osszuk ki a tanulók között a történet szereplőinek nevét egy-egy nagyobb lapra felírva! Ugyanígy a történetben elhangzó mondatokat is osszuk ki! Amikor az egyes

szereplőkhöz és mondatokhoz érünk a történetben, a tanulóknak magasra kell emelni a náluk lévő megfelelő feliratot. Ezt a feladatot azoknál a csoportoknál jó használni, akik már biztosan ismerik a történetet, így leginkább unalmasnak találják. Ezzel a feladattal fenntartható a figyelem.

3. Betegek mellett. Beszéljünk arról, milyen módon hordozhatunk egy beteget! Milyen gyakorlati segítséggel vehetjük körül, milyen lelki támasszal? Ezek közül csak egy a közbenjáró imádság.

4. Élménypedagógiai feldolgozás. Alább a történet egy élménypedagógiai feldolgozását találjuk. Forrás: Surányi Zoltán élménypedagógiai képzés 2015. október 24–26.

ÓRA MENETE:

A. Kapcsolópontok

a) Mi jut eszedbe a hatalom szóról? (A válaszokat a táblára írjuk fel.)

b) Mit éreztél, amikor ilyen helyzetben voltál? (A válaszokat a táblára írjuk fel.)

HATALOM	ÉRZÉSEK
erő	gondoskodás
gazdagság	igazság
főnök	harag
élés/visszaélés	tehetetlenség
MiAtyánk	biztonság
kényszer	csalódottság
felelősség	iránymutatás
	elfogadás
	alkalmazkodás
	korlátozás

B. TÁRGYKERESÉS

Párokat alkotunk. Egymásnak háttal állnak a játékosok sorban. A pár egyik fele kap a hittanoktatótól egy tárgyat (kagyló), megtapogatja, megjegyzi a kinézetét, majd visszaadja. A pár másik fele nem látja, hogy a társa mit kapott. A hittanoktató elhelyezi a teremben a tárgyakat. A feladat: szavakkal a tárgyhoz irányítani a társat, közben a helyéről nem mozdulhat el.

C. Reflexió a játékra

Nézzük meg a második oszlopot! Melyik érzéssel találkoztál a játék során? (Bekeretezzük a táblán.) Melyik felírt szóval találkoztál a játék során? (Bekeretezzük a táblán.)

D. Átvezető gondolat és szempont megadása a bibliai történet meghallgatásához

A következő bibliai történetben egy klasszikus hatalmi helyzettel találkozunk. Meghallgatjuk, utána megnézzük, hogy hogy is van ez a mi életünkben. Hogyan kapcsolódik hozzánk ez a történet? Ki ismeri a kapernaumi százados történetét?

E. Bibliai történet felolvasása

F. Bibliai történet megbeszélése

a) Visszacsatolás a kiindulópontához:

Ha a százados helyébe képzeled magad, akkor nézzük meg, hogy mivel egészítenéd ki az első oszlopban összegyűjtött szavakat? (bizalom, alázat, szeretet, szolgálat)

b) Kérdés:

Mekkora bizalom volt a századosban? Mihez tudnátok hasonlítani? (hegynyi stb.)

G. Transzfer

a) Mit kérdeznél a kapernaumi századostól? (kiscsoportos megbeszélés, 5 percben)

Kiscsoportok képviselője egyes szám első személyben mondja el a kérdéseket. Táblára felírjuk.

b) Házi feladat:

Ha lenne egy tanács, amit adhatna neked a kapernaumi százados a hasonló helyzetekre, vajon mit mondana? Milyen tanácsot adna neked, ami előrelépést jelentene az életedben? Írd le magadnak egy mondatban! Olvasd el otthon hozzá a Bibliából a történetet!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

	J					H	I	T	
K	É	R	É	S	S		E		
E	Z			Z	Z	N		B	
N	U			Á	E			I	
É	S			Z	R			Z	
V			Ü	A	E			A	
H				D	T			L	
	Á			O	E			O	
		L		S	T			M	
		B	A	R	Á	T	S	Á	G

3. feladat: HITE; HATALMA

4. feladat:

Bartimeus; Jézus vissza tudja adni a látását

Simeon; Isten elküldi a szabadítót a világba

Anna; Isten gyermeket tud adni

Mária; Jézus tud segíteni a násznépen, a vizet borrá változtatja

Tanítványok; Jézus le tudja csendesíteni a tengert

Jairus; Jézus meg tudja gyógyítani a lányát

Józsué és serege; Isten le tudja rombolni Jerikó falait

23. IMÁDKOZZUNK! A KÖZBENJÁRÓ IMA

PÉTER SZABADULÁSA A BÖRTÖNBŐL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(ApCsel 12,6–19)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

LENKEYNÉ SEMSEY, K., Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv magyarázata, Budapest, 1995.)

Az órán két nagy témát teológiai érintünk. Az egyik a csoda, a másik a közbenjáró imádság témája.

1. Péter szabadulásának a csodája:

Ez a történet azért olyan fontos teológiailag is, mert már Jézus feltámadása után történt. Azt igazolja, hogy a bibliai csodáknak nem szakadt vége Jézus feltámadásával. Átvezet ez a történet az egyház mai korszakába, erősíti az Isten mai napig működő csodatevő hatalmába vetett hitet. Ami elkezdődött a bibliai korban, az nem szakadt meg, folytatódik. Péter szabadulása egy olyan csoda volt, amely egy küldött (angyal) közreműködése révén történt meg. Ahogyan a legtöbb biblia csoda háttérben egy-egy életveszélyes helyzet, kilátástalan állapot állt, itt is egy emberileg kilátástalan helyzetben lépett Isten közbe.

a) Péter helyzetének reménytelensége:

A kegyetlen Heródes személye:

A történet idején Palesztinában, Kr. u. 37 és 41 között, I. Agrippa uralkodott. Ő a Heródes család tagja volt, Nagy Heródes unokája. A 12. fejezet csak családnevén, Heródesként említi. I. Agrippa a keresztyénekkal kegyetlenül bánt. Lukács konkrétan csak az jegyezte le, hogy Jakabot kivégeztette, viszont utalt arra, hogy a gyülekezet egyes tagjaival is kegyetlenkedett (ApCsel 12,1). Heródes mártíromságot követelő keresztyénüldözése átgondoltnak tűnik. Az alakuló keresztyén közösség egyik tagjának meggyilkolása után egy vezető megöletését vette tervbe. Az Újszövetség tanúsága szerint Péter már másodjára került börtönbe a Krisztusba vetett hite miatt (ApCsel 4). Míg az első esetben Jánossal együtt egy konkrét esemény következményeként tartóztatták le őket, ezúttal egyedül volt, és azt a fáradságot sem vette az uralkodó, hogy egy konkrét tett elkövetésére hivatkozzon. Kegyetlenkedés céljából és népszerűségi vágyból (ApCsel 12,1–3) vett tervbe egy kirakatpert. Ezek a körülmények utalnak arra, hogy Péter valóságos életveszélyben volt. Már nem reménykedhettek a gyülekezet tagjai abban, hogy most is egy szóbeli figyelmeztetéssel szabadon engedik az apostolt (v. ö. ApCsel 4,18). I. Agrippa igyekezett népszerű lenni a népe között, ezért figyelt a vallási szokásokra. Pétert azért nem végeztette ki azonnal, mert a kovásztalan kenyerek idején nem intézhettek bírósági ügyeket. Így meg kellett várnia az ünnep végét, amit Niszán hó 14-21-ig tartott. Heródes kegyetlenségét támasztja alá a csoda utáni események megemlézése is: a katonaságot kivégeztette. Folytatta is volna kegyetlenkedését bizonyára, ha nem hunyt volna el hirtelen. Halála Isten büntetéseként következett be.

A fogság körülményei:

Pétert indokolatlanul szigorú őrizettel tartották fogva. A négy katonai őrség nem azt jelenti, hogy egyszerre 16-an vigyáztak rá, hanem a zsidó szokás szerint éjszaka összesen 4 őrség mintegy három óránként váltotta egymást. Katonák között aludt Péter, ami ezt jelenti, hogy a biztonság érdekében a

katonákhoz láncolták a foglyokat, hogy kizárt legyen a szökés. Pétert rendkívül szigorúan akarták őrizni. Dupla őrizetet kapott. A láncok mellett még a cella ajtaja előtt is volt őr.

b) A csoda eseménye

Az Újszövetség nem magyarázza meg, hogy pontosan ki is az Úr angyala, hanem egyszerűen megemlíti, tényként közli a létét. Az Úr angyalának ebben az esetben nem elsősorban hírnöki, üzenetközvetítő feladata volt, hanem segítő. Végrehajtotta az Istentől kapott megbízatást. Az Úr angyala a sötét és reménytelen cella mélyére világosságot vitt. A történet mutatja, hogy Isten számára nincsen olyan veszélyes helyzet, amiből ne tudna kiszabadítani. Péter kiszabadult, miközben „magától” nyílnak meg az ajtók. Ugyanaz a szó szerepel „automaté” a görög szövegben, mint a magától növekedő vetés esetében (Mk 4,28). Isten munkája ez a „magától”, hiszen világos, hogy e történés mögött az Isten szabadító akarata áll. Az angyal csak addig volt Péter mellett, amíg el nem hagyta a veszélyes zónát, ameddig a legnagyobb szüksége volt rá.

c) Felelet a csodára

Kétféle reakcióval találkozunk. Az egyik az azonnali hit és hitvallás. A másik a hitetlenkedés és az azt követő csodálat.

Péter reakciója: Hitvallás

Az egyik reakció Péteré, akivel a csoda megtörtént. A csoda számára kijelentést hordozó, profetikus volt. Péter hitvallásos mondatot mond: *„Most tudom igazán, hogy az Úr elküldte az ő angyalát, és kimentett engem Heródes kezéből és mindabból, amit a zsidó nép várt.”* (ApCsel 12,11)

A gyülekezet reakciója: Kétkedés – Csodálat

A gyülekezet először hitetlenkedéssel reagált. Könnyebben feltételezték, hogy nem Péter az, hanem az angyala. (Sokan hitték akkor, hogy mindenkinek egy saját védőangyala van.) Erős kifejezéssel illették a szolgálólány állítását. Ahol az emberi képzelet véget ér, Isten még ott is tud cselekedni. A gyülekezet tagjai Istentől szabadulásért kértek, és amikor ezt megkapták, nem hitték el addig, amíg a saját szemükkel nem látták, hogy Péter valóban kiszabadult. Miután meggyőződtek a saját szemükkel, elámultak.

2. A közbenjáró ima:

Az első gyülekezetek mindennapi életéhez tartozott a közös imádság is (12. v.), aminek része volt a másokért való ima is. Míg az Ószövetségben a közbenjárás elsősorban a próféták és a papok feladata volt, és a próféták a nép érdekében imádkoztak Istenhez, a papok pedig áldozat bemutatásával is közbenjártak, addig ez a helyzet Jézus halála és feltámadása után alapvetően megváltozott.

Az Ószövetségben számtalan helyzetben hangzik el közbenjáró ima:

- Ábrahám könyörög Sodomáért (1Móz 18,23kk.): Ábrahám a végletekig közbenjárt, hogy Isten kegyelmezzen meg a bűnös városnak. Ez a példa megmutatja, hogy a közbenjárásnak gyakorlatilag nincsen határa. Bár Isten meghallgatta Ábrahám kérését, a büntetést mégsem kerülték el.
- Mózes közbenjár a népért (2Móz 32,11–13.31–32; 4Móz 13; 14,19): Mózes is bűnbocsánatért esedezett Istenhez a bálványimádó nép miatt. Isten megbocsátott, mert megszánta a népet.
- Sámuel imádkozott a népért (1Sám 7,5–6,8–9), hogy Isten bocsássa meg a bálványimádást. Az imádságot megelőzte az, hogy a nép a bálványoktól megszabadult.
- Dávid könyörgött Istenhez, hogy a gyermeke gyógyuljon meg (2Sám 12,16–18). A gyermek azonban meghalt.

Istent a közbenjáró imában meg lehet kérni arra, hogy egy szükségét szenvedő ember vagy nép életét fordítsa jóra, ítéletét ne hajtsa végre, bocsásson meg. Lehetséges, hogy akiért közbenjárnak,

maga nem tud imádkozni. Lehet, hogy olyan elesett állapotban, Istentől elfordult állapotban van, hogy nem látja be, hogy neki Isten segítségére volna szüksége.

Az Újszövetségben is találkozunk közbenjáró imádsággal:

- Jézus könyörög a tanítványokért (Lk 22,32; Jn 17): Jézus egy tanítványért jövőjéért külön is közbenjárt, Péterért. Hitben való kitartást kért. A főpapi imádságában Jézus azért imádkozott, hogy a tanítványok álljanak ellen a gonosznak, maradjanak meg majd a hitben.
- Jézus könyörög ellenségeiért (Lk 23,34): Jézus olyanokért is könyörög, akik nem hisznek Benne, bűnbocsánatot kér nekik.
- A feltámadt Krisztus mint mennyei főpap könyörög az övéiért a mennyei Atya jobbján. Esedezése a végítéletet befolyásoló bűnbocsánatra vonatkozik (Róm 8,34; Zsid 7,25)
- Szentlélek, a Pártfogó közbenjár (Jn 14,16).

A bibliai példák alapján összefoglalva elmondható, hogy a közbenjáró imádság szólhat:

- egy emberért vagy közösségért,
- szenvedőkért,
- hívőkért, hitetlenekért,
- múltra vonatkozó eseményekért (bűnbocsánat),
- a jövőre vonatkozó eseményekért: pl. hitben való megmaradásért.

Péter fogsága idején a gyülekezet kitartóan harcolt azzal az egyetlen fegyverrel, amivel Jézus is: imádkoztak (Lk 23,33–46). Péter fogsága több napig tartott, a gyülekezet kitartóan imádkozott szabadításért. A buzgó imádság azt jelenti, hogy odaszánt lélekkel (5. v.), komolyan és őszintén, hittel kérték Istent.

Példák bibliai közbenjáró imádságokra

Ábrahám könyörög Sodomáért (1Móz 18,23kk.):

Ábrahám a végletekig közbenjárt, hogy Isten kegyelmezzen meg a bűnös városnak. Ez a példa megmutatja, hogy a közbenjárásnak gyakorlatilag nincsen határa. Bár Isten meghallgatta Ábrahám kérését, a büntetést mégsem kerülték el.

Mózes közbenjár a népért (2Móz 32,11–13.31–32; 4Móz 13; 14,19):

Mózes is bűnbocsánatért esedezett Istenhez a bálványimádó nép miatt. Isten megbocsátott, mert megszánta a népet.

Sámuel imádkozott a népért (1Sám 7,5–6,8–9), hogy Isten bocsássa meg a bálványimádást. Az imádságot megelőzte az, hogy a nép a bálványoktól megszabadult.

Dávid könyörgött Istenhez, hogy a gyermeke gyógyuljon meg (2Sám 12,16–18). A gyermek azonban meghalt.

Jézus könyörög a tanítványokért (Lk 22,32; Jn 17):

Jézus egy tanítványért jövőjéért külön is közbenjárt, Péterért. Hitben való kitartást kért. A főpapi imádságában Jézus azért imádkozott, hogy a tanítványok álljanak ellen a gonosznak, maradjanak meg majd a hitben.

Jézus könyörög ellenségeiért (Lk 23,34):

Ő azokért is könyörög, akik nem hisznek Benne, bűnbocsánatot kér nekik. A feltámadt **Krisztus** mint mennyei főpap könyörög az övéiért a mennyei Atya jobbján. Esedezése a végítéletet befolyásoló bűnbocsánatra vonatkozik (Róm 8,34; Zsid 7,25). A **Szentlélek**, a Pártfogó közbenjár (Jn 14,16)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A negyedik évfolyamban a tanulókat a közbenjáró imádsággal ismertetjük meg. A kisiskolás gyermekek szívesen imádkoznak egymásért. Gondolnak beteg társaikra, szükségben szenvedőkre.

Istenbe vetett hitük ekkor még általában töretlen. A közbenjáró imádság a tehetetlenség érzésnek is egyfajta alternatívája. Gyermekként sokszor megélik, hogy nem tudnak segíteni, tenni, de az imádság lehetősége még ott van. Erősítsük bennük a közbenjárás fontosságát, hogy imaéletük ne csak saját kívánságaikról, ne csak saját életükről szóljon! Ugyanakkor tanítanunk kell őket arra, hogy a közbenjáró imádság mindig akkor a legteljesebb, ha Isten akaratába simul bele, Isten akaratába ajánlja azt, akiért imádkozunk.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja értelmezni segítséggel a közbenjáró imádság fogalmát. ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Péter szabadulásának történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Jakab levele 5,16. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja, mit jelent a közbenjáró imádság. ○ Tudja értelmezni és elmondani Péter szabadulásának történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: Jakab levele 5,16.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus ma is megszólítható

Kognitív cél: Péter szabadulásának a történetén keresztül a közbenjáró imádság megismertetése.

Affektív cél: A közbenjáró ima motiváló érzelmeinek előhívása.

Pragmatikus cél: Olyan helyzetek teremtése, amelyekben a közbenjáró imádságot gyakorolhatják és átélhetik az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése Átvezetés: Jézusnak nemcsak akkor és ott volt hatalma. Ő élő Úr és ma is megszólítható.	MFGY 19. lecke 4. (62. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	A közbenjáró imádság – Tudod-e? feldolgozása Átvezetés: A mai történet egy közbenjáró	TK olvasmány Tudod-e? (44. o.)

	<p>gyülekezet története</p> <p>Történetmondás – Péter szabadulása a börtönből</p> <p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az első keresztyén gyülekezet • Agrippa Péter apostolt tömlöcbe veti • A gyülekezet tehetetlensége • A gyülekezet lehetősége: közbenjáró imádság • Péter megjelenése éjszaka • Péter szabadulása <p>Aranymondás tanulása</p> <p>Találjunk ki mozdulatokat az aranymondás egyes szavaira, így memorizáljuk őket!</p> <p>Közbemjáró imádság fogalmának ismételése, gyakorlati alkalmazása a Tudod-e és a Feladattár segítségével.</p>	<p>TK 20. lecke (45. o.)</p> <p>Javaslat: A történetet elmesélhetjük a gyülekezet házának ajtaja szemszögéből, aki látja, hogy mi történik benne, látja Pétert, amint megjelenik, kopog, a szolgálólány kinyitja...</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 20. lecke 1. (64. o.) Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 20. lecke 2. (64. o.)</p> <p>TK Tudod-e? (44. o.) TK 20. lecke Feladattár (45. o.) Eszköz: karton/naptár</p>
Aranymondások	<p>„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.” (Jak 5,16)</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>8. Áldjon meg Téged, áldjon az Úr (TK 79. o.)</p> <p>RÉ: 235. dics. 1–2.5. verse – Hallgass meg minket (+BS)</p> <p>399. dics. 1-2. verse – Imhol vagyok (+BS)</p> <p>JJ: 48. Várlak, Jézus, kész a szívem</p> <p>84. Zörgetve állok (+DU)</p> <p>104. Én Jézust hirdetem</p>	
Házi feladat	Saját imalista készítése	MFGY 20. lecke 4. (65. o.)

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 55. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: Péter a börtönrács mögött. A gyülekezet imádkozik Péter szabadulásáért.

A szöveg:

- Olvasmány: Közbenjáró ima - Péter szabadulása

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Hol játszódik az esemény? Miből következtetsz erre?
- Mit csinálnak az emberek? Te hogy szoktál imádkozni?
- Miért, kiért imádkoznak?
- Ki lehet a börtönben? Miért kerülhetett oda? Ki börtönözhetette be?
- Téged megbüntettek-e már igazságtalanul? Mit éreztél? Mit tettél? Imádkozott érted akkor valaki? Vagy te imádkoztál? Mit mondtál el az imádban?

A szöveg:

- Te melyik gyülekezet tagja vagy?
- Hogyan jött létre az első gyülekezet? Mit tudsz erről? Miért üldözték őket?
- Agrippa király miért fogatta el Pétert? Mit tudsz Péterről?
- Péter apostol hogyan várta az ítéletet?
- Mit tett a gyülekezet Péter szabadításának érdekében?
- Mi történt Péterrel a börtönben? Hogyan fogadták őt a gyülekezet tagjai?
- Mit gondolt Péter a szabadulásáról?
- Te imádkoztál már valakiért? Hogyan tetted ezt?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.”

- Milyen az igaz ember? Mit jelent az, hogy valaki buzgó, buzgólkodik?
- Miért, kiért könyöröghet az igaz ember? Mondj példákat!
- Te szoktál-e közbenjáró imádsággal könyörögni Istenhez?
- Érezted-e már, hogy Isten meghallgatta a könyörgésedet?

1. Jézus közbenjáró imádságai. Osszunk ki a Bibliákat, jelöljük be és olvastassuk fel a tanulókkal Jézus közbenjáró imádságait (Lk 22,32; Jn 17; Lk 23,34; Róm 8,34; Zsid 7,25! Beszélgessünk arról, hogy kiért, miért imádkozott!

2. Betegek mellett. Beszélgessünk arról, milyen módon hordozhatunk egy beteget! Milyen gyakorlati segítséggel vehetjük körül, milyen lelki támasszal? Ezek közül csak egy a közbenjáró imádság.

3. Érzékenyítés. Az év mottójához, aranymondásához tartozó történetben az utolsó ítéletről beszél. Olvassuk el az igeszakaszt (Mt 25,31kk)! Beszélgessünk a betegekről, börtönben lévőkről! Beszélgessünk a lehetőségünkről! Az imádság mindig lehetőség.

4. Aki érted imádkozik. Beszélgessünk: Tudsz-e olyat, aki érted imádkozik? Az evangélium: a Szentlélek imádkozik érted (Jn 14,16). Kit kérnél meg, hogy imádkozzon érted?

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus ma is megszólítható.

Kognitív cél: Péter szabadulásának a történetén keresztül a közbenjáró imádság megismertetése.

Affektív cél: A közbenjárásra motiváló érzelmek előhívása.

Pragmatikus cél: Olyan helyzetek teremtése, amelyekben a közbenjáró imádságot gyakorolhatják és átélhetik az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése – Történetek meghallgatott imádságokról Átvezetés: A mai történet az első keresztyén gyülekezet életéből való.	MFEI olvasmányfeldolgozás 5. (78. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Péter szabadulása a börtönből Történetmondás vázlata: <ul style="list-style-type: none">• Az első keresztyén gyülekezet• Agrippa Péter apostolt tömlöcbe veti• A gyülekezet tehetetlensége• A gyülekezet lehetősége: közbenjáró imádság• Péter megjelenése éjszaka• Péter szabadulása Aranymondás tanulása Találjunk ki mozdulatokat az aranymondás egyes szavaira, így memorizáljuk őket. Közbenjáró imádság fogalmának ismétlése, gyakorlati alkalmazása a Tudod-e és a Feladattár segítségével	TK 20. lecke (45. o.) Javaslat: A történetet elmesélhetjük a gyülekezet házának ajtaja szemszögéből, aki látja, hogy mi történik benne, látja Pétert, amint megjelenik, kopog, a szolgálólány kinyitja... Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 20. lecke 1. (79. o.) Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI 20. lecke 2. (79. o.) TK Tudod-e? (44. o.) TK 20. lecke Feladattár (45. o.) Eszköz: karton/naptár
Aranymondások	„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.” (Jak 5,16)	
Énekjavaslat (alternatívák)	8. Áldjon meg Téged, áldjon az Úr (TK 79. o.) RÉ: 235. dics. 1-2.5. verse – Hallgass meg minket (+BS) 399. dics. 1–2. verse – Imhol vagyok (+BS) JJ: 48. Várlak, Jézus, kész a szívem	

	84. Zörgetve állok (+DU) 104. Én Jézust hirdetem	
Házi feladat	Saját imalista készítése	MFEI 20. lecke 4. (80. o.)

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Érzékenyítés. Az év mottójához, aranymondásához tartozó történetben az utolsó ítéletről beszél. Olvassuk el az igeszakaszt (Mt 25,31kk)! Beszélgessünk a betegekről, börtönben lévőkről! Beszélgessünk a lehetőségünkről! Az imádság mindig lehetőség.

2. Aki érted imádkozik. Beszélgessünk: Tudsz-e olyat, aki érted imádkozik? Az evangélium: a Szentlélek imádkozik érted (Jn 14,16). Kit kérnél meg, hogy imádkozzon érted?

24. ISTEN IGÉJE MINDEN NÉPET MEGSZÓLÍT

BIBLIAFORDÍTÁSOK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:*

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.

MILLER S./HUBER, W. R., A Biblia története, A Biblia keletkezése és hatása, Budapest, 2004.)

Isten minden embert meg akar szólítani. Ezért kell a Bibliát a lehető legtöbb nyelvre lefordítani.

1. Az első fordítások a reformáció koráig

Az első bibliafordítás az Ószövetség **görög** nyelvű fordítása, a **Septuaginta**. Azért kapta a Septuaginta nevet, mert egy legenda szerint az egyiptomi uralkodó kérésére 72 nap alatt fordította le 70 zsidó írástudó. Ráadásul a fordítások teljes egészében megegyeztek. A héber kánon könyvei mellett az alexandriai kánonnak megfelelően további 9 könyv is bekerült a fordításba. A fordítást **LXX**-ként szokás jelölni. Krisztus korára egyes ószövetségi iratok **arám** fordításai, a **targumok** is elkészültek. A teljes írás fordítása azonban sosem készült el.

A **latin** nyelv elterjedése szükségessé tette a további bibliafordítás készítését. Ennek munkáját Hieronymus (Jeromos) végezte a Kr. u. 4. században, amelynek **Vulgata** lett a neve. Az általa készített mű még nem tartalmazta az apokrif iratokat, ő ugyanis a héber kánont vette alapul. Halála után azonban a Vulgata kiegészült ezek fordításaival. 1542-ben a tridenti zsinat tette a Vulgata szövegét a katolikus Szentírás alapszövegévé.

További fordítások **szír**, **kopt**, **etióp**, **örmény** és **arab** nyelven is elkészültek. A reformáció kora előtt azonban már megjelent az az igény, hogy a nép nyelvén is olvasható legyen a Szentírás. Johann Husz és John Wyckliff a 14. században már kísérletet tettek a Biblia lefordítására. Ennek eredményeként az 1400-as évek elején már majdnem teljes nyelvű magyar Szentírással dolgoztak a huszita tanok hirdetői.

2. Bibliafordítások a nemzetek nyelvén

Igazán nagy változást a reformáció kora hozta. A nemzet nyelvén történő igehirdetés mellett a reformátorok fontosnak tartották a Szentírás anyanyelvű kiadását, aminek terjesztését az akkorra elérhetővé vált nyomda is nagyban segítette. **Luther** Újszövetség-fordítása 1522-re, a teljes német Biblia fordítása és kiadása 1534-re készült el. Ennek hatására a reformáció korában sorra jelentek meg a nemzeti fordítások. Néhány példa:

1526: holland

1550: dán

1562-63: szerb-horvát Újszövetség

1584: izlandi

1584: szlovén.

3. A magyar bibliafordítások

Sylvester János teljes Újszövetségének 1541-es megjelenését követően a teljes magyar bibliafordítás **Károli Gáspár** gönci lelkipásztor nevéhez fűződik. Lelkipásztorok egy csoportja dolgozott együtt Károli vezetésével, és így készült el az alaposan átgondolt, eredeti szövegből lefordított Szentírás. Az 1590-ben kiadott **Vizsolyi Biblia** kb. 800 példányban készült el, ebből 52

példány maradt fenn. Károli óta a magyar Biblia szövegét többször javították, átdolgozták. A 16. században Szenci Molnár Albert, a 17. században Misztótfalusi Kis Miklós vagy Komáromi Csipkés György nevéhez fűződik ez a hatalmas munka. A 20. században az 1908-as Károli revízió mellett id. Czeglédy Sándor önálló bibliafordító munkássága említendő. Újabb mérföldkő 20 évi előkészületi munka alapján az 1975-ös újfordítású Biblia kiadása 1990-ben. A közelmúltban a Magyar Bibliatársulat újra elővette az eredeti szövegeket, és 2014-ben egy új fordítást készített, mely Revideált Új Fordítás (RUF, 2014) néven vált ismertté. A Szentírásnak ez a változata ingyenesen a www.abibliamindenkie.hu oldalon is elérhető és olvasható.

4. Missziós fordítások

Az afrikai misszió időszakának a kezdetén eleinte a misszionáriusok nyelvét tanították meg, és az adott misszionárius vagy missziói társaság anyanyelvi bibliafordítását használták. Később a misszió részének tekintették, hogy a nép nyelvén adják kézbe a Szentírást. Az első teljes Bibliát Afrikában 1835-ben adták ki Madagaszkáron. A fordításokban nem csak misszionáriusok, hanem nyelvészek is részt vettek. A 19. sz. végén 14 különböző afrikai nyelvre volt lefordítva a teljes Írás. A 20. sz. végére már több mint 100 afrikai nyelven kinyomtatták a Bibliát, és egy-egy kisebb szentírási részt további nyelvekre is lefordítottak. Így a 20. század végére már több mint 500 afrikai nyelven volt olvasható Isten Igéje, ha nem is teljességében.

5. Legújabb fordítások

Ahogy magyarul, úgy a többi nyelven is jelennek meg újabb és újabb fordítások, melyek törekszenek két alapvető szempontot betartani: egyre nagyobb tudományos alapossággal és igényteliséggel készüljenek el a fordítások, valamint hogy az adott nyelv aktuális állapotához igazodjon.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A negyedikes gyermekek már legalább két éve tanulnak idegen nyelveket. A titkok felé, titkosírások felé, az utazások és felfedezések irányába érzett vonzalmuk könnyen összekapcsolható a Biblia eredeti nyelvének, illetve a különböző korok és nemzetek bibliafordításaival.

Fontos, hogy ne tananyag, hanem felfedezés, megtapasztalás legyen a számukra. Éppen ezért találhatóak a munkafüzetben nehezebb, de a felfedezés, megfejtés, rejtvényfejtés örömet adó feladatok. Bátorítsuk őket erre a munkára, és adjunk a kezükbe minél több nyelven Bibliát!

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja, hogy milyen nyelven íródott eredetileg az ÓSZ és ÚSZ. ○ Tudja segítségével értelmezni a lecke Igéjét: Pál második levele Timóteushoz 3,16. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja, hogy milyen nyelven íródott eredetileg az ÓSZ és ÚSZ. ○ Tudja néhány mondattal ismertetni Vizsolyi Biblia történetét. ○ Tudja értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Pál második levele Timóteushoz 3,16.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten királysága és Isten dicsőségére élt élet megismerhető a Bibliából, mely minden népnek szól.

Kognitív cél: A Biblia eredeti nyelvének és a bibliafordítások szükségességének megismertetése.

Affektív cél: A magyar nyelven olvasható Biblia feletti öröm és hála átélésének megteremtése az órán.

Pragmatikus cél: Különböző bibliafordítások összehasonlítása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Köszönések megannyi nyelven: Írjunk ki különböző nyelvű köszönéseket A/4-es lapokra! A nyelveket ugyancsak egy-egy lapon jelenítsük meg. Rakjuk a diákok elé a lapokat, találjanak párokat (pl. Guten Tag! – Német), és rakják fel mágnessel a táblára! Pl:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Francia: Salut! (szalu) Bonjour! (bonzsu) – jelentés: szia! jó napot!2. Angol: Hi! (háj) Hello! (helló) Good morning/afternoon/evening! (gud mőning/aftőnőn/ívning) – az első kettő a magyar szíának felel meg, a harmadik a jó reggelt/délután(napot)/estét.3. Indonéz: Selamat pagi/siang/sore/malam! (szelámát págí/szián/szoré/málám) - jelentése: jó reggelt (éjféltől 10-ig)/napot (10-15 óra között)/délután (15-18 óra)/estét (18-éjfélig)4. Olasz: Ciao! (csáo), Buon giorno! Buona sera! – jelentés: szia! jó napot! jó estét!5. Német: Hallo! Guten morgen! Guten Tag! Guten Abend! – jelentés: szia! jó reggelt! jó napot! jó estét!6. Spanyol: Hola! (olá!) Buenos días! (buenosz díasz) – jelentés: szia! jó napot! <p>Átvezetés: Ahogy a köszönést, úgy Isten szavát is mindenki a saját anyanyelvén érti a legjobban.</p>	<p>Eszköz: lapok feliratokkal</p> <p>Javaslat: Nagyobb osztályban játszhatjuk egymással versengő csoportjátéknak is. Készítsünk annyi egységcsomagot (itt lehet kisebb feliratokkal dolgozni) ahány csapat! Egy-egy borítékban lezárva adjuk oda a feliratokat a csapatoknak! Közös vezényszóra indul a játék, és gyorsaságra megy.</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>A lecke anyagának feldolgozása a tankönyv és a munkafüzet segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none">• A Biblia eredeti nyelve (héber, görög felirat – illusztráció (57. o.))• Munkafüzet 1–2. feladat• Első fordítások (Septuaginta, Vulgata, Károli – TK szöveg (58. o.))	<p>TK 26. lecke (57–59 o.)</p> <p>MFGY 26. lecke 1–2. (76. o.)</p> <p>MFEI 26. lecke 1–2. (99. o.)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Biblia különböző nyelveken (Feladattár 2. (58–59. o.) <p>A Szentírás helye és fontossága az életünkben – Aranymondás tanítása</p>	MFGY 26. lecke 3. (77. o.) MFEI 26. lecke 3. (100. o.)
Aranymondás	„ <i>A teljes írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.</i> ” (2Tim 3,16)	Mondjunk példát az aranymondás szavaira! Hogyan lehet vele tanítani, jobbítani, feddeni, nevelni? Beszéljünk a nehezebb szavak jelentéséről!
Énekjavaslat (alternatívák)	6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 255. dics. 1–2. 8. verse – Mely igen jó (+BS) BS: 124. Áldj meg minket, Úr Isten (+DU) 130. Igazságnak napja, jöjj! 263. Igaz Pásztor, figyeld néped! DU: 92. Jézus a jó pásztor (+BS) 165. Áldja vígan Urát	
Házi feladat	MFGY 26. lecke 3. (77. o.) MFEI 26. lecke 3. (100. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 56-57. oldal

A képen látható:

- Infógrafika: a földgömb egy része, belőle nyilak mutatnak a különböző nyelvű Bibliák felé, a földgömb alsó részét a Biblia szavak takarják három nyelven, a nyilakban szavak: olasz, német stb.
- Fényképek: Bibliák, részletek a Bibliákból

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: a Biblia nyelvéről

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Elemezzétek a képet, és mondjátok el egymásnak, mit jelent számotokra, mit üzen?
- Nézzétek meg a Bibliákat! Melyik nemzet használhatja ezeket? Honnan tudjátok?
- Olvassátok el a nyilakba írt nemzetek nevét! Ez segít az előző kérdésre válaszolni.
- Mit látsz a kép középpontjában? Mi az? Mit olvashatsz ott? Milyen nyelven íródott a három szó?
- Miért „BIBLIAFORDÍTÁSOK” a címe a grafikának? Magyarázzátok meg!
- Az 56. oldalon bibliai részletek képeit láthatod. Vizsgáld meg egyenként a képeket, és fogalmazd meg a benyomásaidat, gondolataidat, érzéseidet!

A szöveg:

- Milyen nyelven íródott először a Biblia? Az Ószövetség? Az Újszövetség?
- Milyen nyelvre fordították le először a Bibliát? Miért épp erre a nyelvre?
- Mikor születtek meg a magyar nyelvű Bibliák? Ki fordította őket magyarra?
- A te Bibliád mikor jelent meg? Nézz utána az első lapokon! Nézd meg, melyik kiadó adta ki? Emlékszel, hol vettétek?
- Hogy nevezik a Biblia latin nyelvű fordítását?
- Ki fordította a Vizsolyi Bibliát?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.”

- Mire való a Biblia Pál apostol szerint?
- Téged mire tanít egy-egy Ige?
- Melyik az az Ige, amit az idei tankönyvből olvastál és hatott rád?

1. Különböző nemzetiségű emberek a Bibliában.

Gyűjtsünk eddigi tanulmányainkból minél többféle nemzetiségű szereplőt a Bibliából! (Potifár egyiptomi, kincstárnok – etiópiai stb.)

2. Bibliamúzeum. Ha lehetőségünk van rá, látogassunk meg a közelünkben egy Bibliamúzeumot! Budapesti Bibliamúzeumról:

<http://www.parokia.hu/v/melyre-as/> Letöltés: 2016. július 20.

Tiszaderzsi Bibliamúzeumról:

<http://www.reformatus.hu/mutat/10781/> Letöltés: 2016. július 20.

3. Online Bibliák. Vezessük be a gyermekeket az interneten elérhető Bibliák világába.

www.parokia.hu

<http://szentiras.hu/UF>

4. Bibolka. Ha az osztályban a többségnek van androidos telefonja, töltsük rá a BiBolka alkalmazást, mely a református napi ige és a Biblia olvasására ad lehetőséget!

5. Wycliffe Bibliafordító Társaság. Mutassunk be a gyermekeknek egy nagy hagyományú, ma is működő Bibliafordító Társaságot! Az alábbi linken találunk segítséget hozzá:

<http://www.wycliffe.hu/tortenet.htm> Letöltés: 2016. július 20.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Fentről jobbra: Józsué, Gedeon, Rúth, Bóáz, Sámuel, Saul, Dávid

2. feladat:

Fentről jobbra: Jézus, Dávid, Péter, Jakab, János

4. feladat:

„Az élő Isten van köztetek.” Józsué 3,9

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” 1Sámuel 16,7

„Boldog az, aki Isten országának vendége.” Lk 14,15

„A jókedvű adakozót szereti az Isten” 2Kor 9,7

25. EGYEDÜL ISTENÉ A DICSŐSÉG!

SZENCI MOLNÁR ALBERT

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Egyháztörténet 1. Budapest, 2010.

BENKE, GY., Hittan 7. tankönyv, Budapest, 2000.

BOTTYÁN, J., Hitünk Hősei, Budapest, 1995.

BUCSAY, M., A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Budapest, 1985.

SZOMBATHY, GY., Szenci Molnár Albert élete, Budapest, é.n. (kézirat).

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szenczi_Moln%C3%A1r_Albert; https://hu.wikipedia.org/wiki/Hanai_Biblia)

SZENCI MOLNÁR ALBERT

(1574–1634)

Élete: Lelkipásztor, nyelvész, zsoldárköltő, fordító. Szencen született, egy jómódú református családban. A családnevet nagyapja kapta a foglalkozása után. Apja elszegényedett, ezért a tanulmányait a saját erejéből, családi támogatás nélkül kellett végeznie. Először Szencen, Győrben Göncön és Debrecenben (1588—1590) tanult.

1590: Éppen Göncön tanult, amikor megjelent Károli első magyar nyelvű bibliafordítása. Ezt írta erről az időről:

"Lábánál forganék az böcsületes embernek, Károli Gáspárnak, az gönci prédikátornak, az ki fő igazgatója volt az kinyomtatásnak, és engem gyakorta a Visoli nyomtató helyben kiküldött az ő tőle írott levelecskéekkel."

Ez az élmény nagy hatással volt rá.

Ebben az évben indult el anyagi háttér nélkül Németországba. Ahogyan a legtöbb protestáns magyar diák, ő is a wittenbergi egyetemre ment. Innen Heidelbergbe, majd Strassburgba került. Utóbbi helyen nyelvészetet tanult. Innen a lutheránusok elűldözték, mert kálvinista volt.

1596: Bejárta Svájcban a kálvinista városokat, Genfben megismerkedett Béza Tóddal (Theodor Beza), majd Itáliába is eljutott. Év végén visszatért Heidelbergbe, ahol éppen pestisjárvány volt, és nagy szegénységben tanult.

1599: Hazajött Magyarországra, szeretett volna támogatókat találni. Egy kevés pénzt összegyűjtött. Majd ismét visszatért Németországba.

1603: Fél évig lakott Nürnberg mellett Altdorfban. Fél év alatt elkészítette az első latin-magyar, magyar-latin szótárt. II. Rudolf császárnak ajánlotta. Prágában bemutatta neki személyesen, és Keplerrel is találkozott. Szótára fogalmi magyarázatokat is tartalmazott (földrajzi, történeti, mitológiai nevek, tudományos fogalmak), ezért enciklopédiaként is használták. Tartalmazott szólásmondásokat is, és helyesírási szabályokat. A szótár görög részekkel is büszkélkedett.

1606: Lefordította a genfi zsoldárokat. Ez áll a Református énekeskönyvben a Zsoldárok végén: „Mind a százötven zsoldár szövegét magyar nyelvre fordította Marot Kelemen és Béza Tódor francia verseiből 1606 március 9. és május 24., valamint szeptember 1–23. napjai közötti időben, tehát nem egészen 100 nap alatt Szenci Molnár Albert (1574–1634). Munkája végeztével ezt írta naplójába: „Laus viventi Deo!” (Dicsőség az élő Istennek!)”

Ahhoz, hogy magyar nyelven lehessen énekelni a zsoldárokat, nemcsak a nyelvet kellett jól ismernie Szencinek, hanem a német és francia időmértékes verselés szerinti szöveghez prózodialag is

megfelelő fordítást kellett találnia. A fordítások nagyszerűsége, hogy nemcsak a formára figyelt, hanem arra is, hogy a szövegekben személyes vallomások is visszatükröződjenek. A 17. század második fele óta ez a magyar református gyülekezetek legkedveltebb énekgyűjteménye. A 150 zsoltár a magyar költészetre is jelentős hatást gyakorolt.

Ebben az évben Margburgba költözött, ahol a IV. Frigyes pfalzi és Móric hesseni fejedelem támogatását élvezte.

1608: Hanauban kiadta Károli átdolgozott bibliafordítását. Károli Bibliája több fordítási és nyomdahibát is tartalmazott. Kéri is a Biblia előszavában, hogy az ezzel kapcsolatos megjegyzéseket juttassák el hozzá. Károli azonban nem érthette meg a második kiadást. Szenci nem csupán a hibákat szerette volna korrigálni, hanem egy olyan kiadás létrehozásán fáradozott, mely kisebb, olcsóbban kiadható, és ezért több emberhez eljut. A nyomtatás 1608. május 2-től szeptember 19-ig tartott. (Szenci életének utolsó, magyarországi szakaszáig szorgalmasan írt naplót, innen maradtak fenn pontos adatok.) 1500 példány készült el a Bibliájából.

1610: Latinul írt magyar nyelvtankönyvét (Nova grammaticaUngarica) a 18. századig kézikönyvként használták.

1611: Megnősült. Felesége Luther családjából származott: Ferinari Kunigunda.

1613: Családjával Magyarországra költözött. Udvari prédikátor lett Battyány Ferencnél.

1615: Visszatértek Németországba, Oppenheimbe.

1624: Hanauban Bethlen Gábor megbízásából kiadta Kálvin Institutiojának magyar fordítását. Ebben az évben hazatért.

1625: Kassán feltehetően tanár volt.

1629: Kolozsváron dolgozott.

1624: Pestisben elhunyt.

Szenci Molnár Albert egész életét az Istennek szentelte, és minden tudását a magyar reformátusság hasznára fordította. Nemcsak a magyar reformátusság lelki élete számára alkotott évszázadokig meghatározót, hanem a magyar nyelv történetébe is beírta a nevét. Mindezt az Élő Isten dicsőségére tette.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ennek a korosztálynak a hitbeli beállítottsága, a mitikus szó szerinti hitfokozat különösen alkalmassá teszi a tanulókat, hogy régen élt, Istennel járó emberek példája nyomán közelebb kerüljenek az Istennek élt élet távlatához. Jellemző ebben a korban a felnőttkorról való álmodozás, ábrándozás, amikor még szabadon fogalmazzák meg vágyaikat, melyek sokszor az egész emberiség megjobbításához, a világ megmentéséhez kapcsolódnak.

Ezekhez a képekhez kapcsolhatjuk Szenci Molnár Albert életét, aki valóban nagyon különleges, mozgalmas életet élt, nagy utazó volt, megannyi munka került ki a kezei közül, de mindezt nem a saját hírneve érdekében, hanem Istennek, Istenért cselekedte. Ezzel az attitűddel való azonosulást segíthetjük ezen az órán.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni

<p>sajátosságainak megfelelő szinten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni az „Egyedül Istené a dicsőség!” kifejezést. ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani ki volt Szenczi Molnár Albert a tankönyvi képek és szöveg alapján. 	<p>sajátosságainak megfelelő szinten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja mit jelent az Egyedül Istené a dicsőség! kifejezés és ismerje fel annak rövidítését (SDG). ○ Tudja ki volt Szenczi Molnár Albert, és tudja ismertetni főbb tevékenységét a tankönyvi képek és szöveg alapján.
--	--

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten dicsőségére élt élet.

Kognitív cél: Szenczi Molnár Albert életének megismerésén keresztül arra rámutatni, hogy mit jelent Isten dicsőségére élni.

Affektív cél: Az Isten dicsőségére élt élet utáni vágyakozás felébresztése.

Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek keresése és gyakorlati példák megfogalmazása, amelyekben a korosztály számára megjelenhet az Isten dicsőségére élt élet.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Beszélő nevek – hangolódó, identitáskereső játék</p> <p>A 'Fáraó' elnevezésű játékot játszunk olyan nevekkel, amelyek kifejezik a gyermekek valamilyen tehetségét és valamit az életükből (Tanyasi Focis, Okoska Klarinét, Éneklő Szépecske, Budapesti Táncos, stb...)! A gyerekek találjanak maguknak egy találó nevet! Sűgják meg egyenként a tanárnak! A tanár összegyűjti, majd változó sorrendben felolvassa háromszor az összes nevet az osztálynak. Ezek után sorra tippelhetnek a nevek gazdájára. Ha valaki beazonosítja egy társát, az utána az ő rabszolgája, ő pedig a fáraója. Egy fáraót csak úgy lehet megszerezni, ha a rabszolgák nevét is fel tudjuk sorolni. A rabszolgák a saját fáraójukat segítik, támogatják az általuk tudott nevekkel. A cél, hogy egy valaki maga alá gyűjtse az összes tanulót.</p> <p>Átvezetés: Ezek a nevek rólatok beszéltek. Miről beszélhet Szenczi Molnár Albert neve?</p>	<p>Eszköz: papír, toll</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 24. lecke 1. (72. o.) MFEI 24. lecke 1. (95. o.)</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Szenczi Molnár Albert élete – olvasmány közös feldolgozása</p> <p>Jól olvasó gyermekekkel olvassuk fel, vagy olvassuk fel mi Szenczi Molnár Albert életét. Elmélyítő kérdések:</p>	<p>TK 24. lecke (54. o.)</p> <p>Olvasás közbeni aktivitás: Mi mindent köszönhetünk Szenczi Molnár Albertnek?</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Mi mindent köszönhetünk Szenczi Molnár Albertnek? • Mit tett ezekért, hogy mindezt elvégezze? • Kiért tette mindezt? <p>Írjuk a táblára Szenczi életéből a gyűjtőmunka során összeszedett alkotásokat! Az utolsó kérdésnél karikázzuk be, és írjuk fölé az Egyedül Istené a Dicsőség rövidítést: SDG!</p> <p>Tudod-e? feldolgozása és elmélyítése munkafüzeti feladatok segítségével</p> <p>Énekeljük Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításait Isten dicsőségére!</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 24. lecke 3–4. (73. o.) MFEI 24. lecke 3–4. (96. o.)</p> <p>TK 24. lecke (55. o.) Feladattár 3.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 24. lecke 2. (72. o.) MFEI 24. lecke 2. (95. o.)</p>
Aranymondások	Feladattár 2.	TK 24. lecke (55. o.)
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>7. Mint a szép híves patakra (TK 78. o.) 15. Fel, barátim (TK 85. o.) Zsoltáréneklés: 134. Úrnak szolgálói mindnyájan; 66. Örvendj egész föld; 81. Örvendezzetek; 105. Adjatok hálát az Istennek; RÉ: 264. dics. –Áldjad én lelkem (+BS) 380. dics. 1-2.6-7. verse – Semmit ne bánkódjál BS: 101. Ó, én lelkem, dicsérjed Istenedet (dall. RÉ.8. zsoltár Ó felséges Úr, szöv. Szenczi Molnár Albert) 155. Dicsérd, Sion, Megváltódat 157. Felséges Isten, nagy nevedet áldom -dall. RÉ.225. dics. Nagy hálát adjunk (+DU)</p>	
Házi feladat	ld. További ötletek.	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 58-59. oldal

A képen látható:

- Fénykép: Szenczi Molnár Albert
- Rajz: térképvázlat
- Fényképek: könyvborítók
- Rajz: Egy férfi háttal, lúdtollal ír

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: Egyedül Istené a dicsőség! Szenczi Molnár Albert élete

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeljétek meg a képet! Szenczi Molnár Albertet ábrázolja. Figyeljétek meg az öltözetét, az arcát! Melyik korban élhetett?
- Mit tudtok Szenczi Molnár Albertről?
- Figyeljétek meg a térképvázlatot! A megjelölt helyeken járt Szenczi Molnár Albert. Keressétek meg azokat a helyeket, ahol már ti is jártatok!
- Mit gondoltok miért utazott ilyen sokat? Mely országok városai ezek?
- Figyeljétek meg mivel foglalkozott! Milyen könyveket írt? Milyen nyelven írta ezeket? Következtessetek a könyvek címei alapján!

A szöveg:

- Milyen tulajdonságai voltak Szenczi Molnár Albertnek kisgyermekkorában?
- Hány éves lehetett, mikor nekiindult a nagyvilágnak? Miért indult el?
- Ki volt az, aki mellett igen sokat tanult? Mit tudsz a tanítójáról?
- Milyen országokban járt? Használd a térképvázlatot!
- Sorold fel, milyen munkák fűződnek az ő nevéhez!
- Mi volt a jelmondata? Mit jelent ez?
- Miért választanád őt példaképednek?

1. SDG tabló. Készítsünk a hittan csoport, a gyülekezet, az iskola életéből egy tablót, melyen olyan fényképek, újságcikkek, beszámolók kapnak helyet, melyek Isten áldásával, az ő dicsőségére történtek.

2. Térképolvasás. Keressük meg Szenczi életének pontjait egy mai térképen! Milyen hírességek vannak ezeken a helyeken, mi mindent lehetne ma tanulni ezeken a helyeken?

3. Szenczi utóélete. Adjuk ki gyűjtőmunkába, hogy milyen intézményeket találunk, amelyek Szenczi nevét viselik!

4. Könyvek. Vigyünk be, vagy ha van könyvtár a közelünkben, nézzünk meg a gyűjteményében Szenczi életéhez köthető minél régebbi könyveket!

5. SDG. Adjunk két hetet, amikor a tanulók fotókon gyűjthetnek SDG feliratokat a környezetükből! Készítsünk belőlük montázst vagy ppt-t!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: Értelmező szótárt vagy más effélét is használhatnak.

26. ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÉLEK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.

SZÚCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.)

A keresztyén ember egész életét Isten dicsőségére éli. Ezt fogalmazta meg a reformáció egyik alapelve is (Soli Deo Gloria).

„Akár esztek, akár isztok, mindent Isten dicsőségére tegyetek!” (1Kor 10,31)

Isten dicsősége

Az a héber szó, amit az Ószövetség a dicsőség jelölésére használ, igei formában eredetileg azt jelenti: nehéznek, súlyosnak, tekintélyesnek lenni. Istenre vonatkoztatva az Ő dicsősége személye sugárzó megjelenését jelenti, önmaga megmutatását. Ezért a dicsőség fogalma kapcsolatban van a meglátással, a megjelenéssel (2Móz 16,7; 33,18; Ézs 40,5). Isten dicsősége meglátható a teremtésben (Jób 37,21; Zsolt 8,2; 19,2; 148,13; Ézs 6,3) vagy a szent templomában is (2Móz 40,34k; 1Kir 8,10k; Zsolt 26,8; Ez 8,4; 9,3; 10,4.18.19). A választott nép feladata volt az, hogy hirdesse Isten dicsőségét az életével (1Krón 16,24.28–29; Zsolt 96,3.7–8; 145,12; Ézs 66,19). Az ószövetségi próféciák szerint a végidőkben fog Isten dicsősége minden ember számára látható módon megmutatkozni.

Isten dicsőségére élni

Az első megtértek pünkösdkor azonnal azt kérdezték, hogy mit cselekedjenek (ApCsel 2,37). Aki megtér, az cselekedni szeretne. Ez a kérdés nem csak a megtéréskor, hanem az egész keresztyén élet során újra és újra felvetődik, sőt kell is, hogy a hívő ember ezt folyamatosan átgondolja.

Az Ószövetségben Isten törvényt és szabályokat, sőt részletes előírásokat is adott a nép mindennapi életéhez. Ezek a törvények a kultusztól kezdve a tisztasági törvényeken át az étkezésig, a családdal kapcsolatos és egyéb jogi helyzetekig szinte mindenre vonatkoztak. Jézus eljövételével ezeknek a törvényeknek (Tízparancsolat kivételével) érvénye megszűnt. A keresztyén ember számára a Tízparancsolat, és Jézus tanításai lettek az érvényesek. Míg az ószövetségi törvények nagyon sok esetben konkrét helyzetekhez adtak megoldást, addig Jézus útmutatása a „Mit tegyünk?”- kérdésre inkább a döntések mögötti alapelvekre vonatkoztak. Nagyon sokat tanított erről a példázataiban. Nem azt mondta meg, hogy mit, hanem hogy miért. A hívő ember cselekedjen irgalomból (irgalmas samaritánus)!

Jézus kora óta számtalan olyan új helyzet adódik, amire nem lehet a Bibliának konkrét válasza. Ilyen például a technikához való viszony. (számítógép, internet stb.)

Kálvin azt tanítja a keresztyén élet szabályairól, hogy nem kerülhetjük ki az életben azokat a helyzeteket, amikor olyan lehetőségekkel találkozunk, hogy a földi élet javairól döntenünk kell. Találkozni fogunk olyan lehetőségekkel is, amelyek nem a szükséglet, hanem amelyek az élvezeteket szolgálják. Mértéket kell tartani. A reformátor tanácsa szerint az legyen ebben a keresztyén ember alapelve, hogy arra a célra használjuk, amire rendelte. Mivel Isten a javunkat, és nem a kárunkat (romlásunkat) akarja.

Meg kell találni azt az evangéliumi utat, ami a szabadság és a szabadosság között van. A szabadosság egy olyan magatartásformát jelent, amelyben az ember mindent kipróbál, amire kedvet érez. A tettei következményeivel akkor sem számol, ha tudja, hogy azok számára vagy mások számára rosszak. Nem foglalkozik az ember azzal, hogy hasznára válik-e a tette, vagy mások hasznára. Alaphozzáállás: mindent lehet nekem. Nem veszi tekintetbe Isten törvényeit, mások érdekeit. Rövidtávú gondolkodásra épül.

Pál apostol tanít erről. Korinthusban élt az a közmondás: „Mindent szabad nekem.” Ehhez a közmondáshoz kapcsolódva és fontos dolgot fogalmaz meg, amelyek, a mai napig segítenek a döntésben:

„Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de nem válok semminek a rabjává.”(1Kor 6,12)

Szabad:

- ami hasznos
- ami nem okoz függőséget

Mindent megtehet a keresztyén, ami nem ütközik Isten törvényébe, és ennek megvan a mértéke is. Ha rabbá tesz, akkor már nem az Istenben elnyert szabadságával él.

Az ember szabadsága bibliai értelem szerint: szabadság arra, hogy Mennyei Atyánk akaratát cselekedjük. Szabad az az ember, akit Krisztus megváltott. Újjászületés nélkül az embernek nincsen szabadsága arra, hogy a jót válassza és cselekedje. Az újjászületett ember megismeri Isten akaratát. Szabaddátétel rendeltetésünk betöltése. Az újjászületett ember szabadságának érvényesülését korlátozza az óember. De az óember nem győzheti le az újember cselekedeteit. Isten kegyelme munkálja bennünk az akarást és a cselekvést a jóra. A jóra való szabadság, az igazi szabadság. Csak Krisztusban újjászületve lehet az ember szabad:

- a törvény uralmától,
- a bűn miatti büntetés alól,
- arra, hogy ne engedjen egy adott kísértésnek.

Az Újszövetségben a szabadság a bűn átkától való szabadságot jelenti, azt a szabadságot, hogy nem a bűn uralkodik az újjászületett ember életében. A megtért ember csakis Krisztus ereje által szabaddá válik.

Isten dicsőségére élni

Ez a kifejezés fogalmazza meg a megváltott ember életének alapvető célját.

Úgy élni, hogy az ember tetteivel és egész életével, szavaival Istenre mutat, Istenre utal. Ezek a tettek, cselekedetek ugyanis bizonyágtételek Arról, Aki az Élet Ura. Abból, amit tesz az ember Isten erejére, hatalmára, igazságára, jóságára következtetnek. Az öncélú, önző élet ellenkezője ez.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A lecke célja, hogy rávilágítson a mai eszközök jó és rossz oldalára. A mai gyermekek megannyi használati cikkel, lehetőséggel vannak körülvéve. Ezek a mindennapi élet velejárói. Nem mondhatjuk az internetre, a közösségi oldalakra, technikai eszközökre, hogy jók vagy rosszak. Csak megtaníthatjuk a fiatalokat Isten szerint élni vele.

Szenci Molnár Albert példáját hívjuk segítségül, aki a korabeli legújabb eszközöket (könyvnyomtatás, anyanyelvi fordítás, szótár) Isten dicsőségére használta. Ugyanígy fontos ma is ez a szempont.

Hasznos eligazító és szemléletformáló cikket találunk az alábbi oldalon:

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel megfogalmazni mit jelent Isten dicsőségére élni példákon keresztül. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Pál első levele a Korinthusiakhoz 10,31. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja megfogalmazni, hogy mit jelent Isten dicsőségére élni és mondjon rá 1-2 példát. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: Pál első levele a Korinthusiakhoz 10,31.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten dicsőségére élek.

Kognitív cél: Az Isten dicsőségére való élet fogalmi és gyakorlati lehetőségeinek feltárása.

Affektív cél: Az átgondolt és Isten dicsőségére való élet attitűdjének felébresztése, megerősítése.

Pragmatikus cél: A pedagógus segítségével mindennapi szituációkon keresztül annak az átgondolása, hogy mit jelent az Isten dicsőségére folytatott élet.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kezek pantomim – témára hangolás</p> <p>Olvassuk fel a gyermekeknek a pantomim során megjelenítendő szöveget!</p> <p>Előtte kérjük meg őket, hogy álljanak fel, és mutassák a kézmozdulatokat soronként!</p> <p>Az utolsó sort, Jézus kézmozdulatait mutassuk mi az osztály előtt, az osztály felé!</p> <p>„Isten megteremtette az embert, és kezet adott neki.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kezet adott arra, hogy építsen. - De az ember megtanult rombolni. - Kezet adott arra, hogy simogasson. - De az ember megtanult ütni. - Arra, hogy vigasztaljon. - És ő bánt. - Isten kezet adott, hogy az ember adjon. - És ő megtanult lopni. - Arra adott kezet, hogy hívjon. - És az ember elutasítja magától a másikat. 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Arra, hogy fölemeljen. - És ő sokszor, sokszor tétlen marad. - Kezet adott, hogy azzal az ember az életet óvja. - És ő megtanult ölni. - Kezet adott, hogy imádkozzon. - És ő megtanult átkozni. <p>Ezért Isten adott Valakit, Akinek a keze: simogat - vigasztal - ad - hív - fölemel - áld.”</p> <p>http://orimagyarosd.lutheran.hu/08Lelek/0802Kisszin es/0802jelenet1</p> <p>Letöltés: 2016. július 19.</p> <p>Átvezetés: mindenünkkel, amink van, élhetünk Isten dicsőségére, de használhatjuk rosszul is.</p>	
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Eszközök Isten dicsőségére</p> <p>Vigyünk be a tanterembe minél változatosabb asszociációjú eszközöket! Használjuk azokat is, amelyek a tanteremben vannak!</p> <p>Mutassunk fel egy tárgyat, és kérdezzük meg, hogyan használhatjuk rosszul, és hogyan használhatjuk jól, vagyis Isten dicsőségére!</p> <p>A téma elmélyítése a tankönyv szövegének, az aranymondásnak és az illusztrációnak a feldolgozásával.</p>	<p>Eszközök: tablet, gitár, mobil, internet, kalapács, távcső, bot, stb.</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFGY 25. lecke 1. (74. o.) MFEI 25. lecke 1. (97. o.)</p> <p>TK 25. lecke (56. o.) Feladattár MFGY 25. lecke 2. (74. o.) MFEI 25. lecke 2. (97. o.)</p>
Aranymondások	<p>„Akár esztek tehát, akár isztok, mindent Isten dicsőségére tegyetek! (1Kor 10,31)</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 25. lecke 2. (74. o.) MFEI 25. lecke 2. (97. o.)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>2. Szólj hozzám csendesen (TK 74. o.)</p> <p>Te csak az Istennek országát keresd</p> <p>RÉ: 266. dics. – Egek nagy Királya (dall. RÉ. 165. dics. Itt van Isten)</p> <p>269. dics. 1.3. verse – Istenre bízom magamat (dall. RÉ. 42. zsolt. Mint a szép híves patakra</p>	
Házi feladat	<p>MFGY 25. lecke 3. (75. o.) MFEI 25. lecke 3. (98. o.)</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 60-61. oldal

A képen látható:

- Rajzok: számítógép, televízió, laptop, internet, stb. – egy fiú és egy lány félalakos képe és egy kérdőjel
- A tanév során tanult történetek képei egy várfalon ábrázolva

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: Szenczi Molnár Albertről és a tanév témáiról

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Figyeld a képeket! Min tűnődnek, mit kérdezhetnek a gyermekek?
- Te hogyan élsz Isten dicsőségére? Számodra mit jelent ez?
- A képen látható tárgyakat hogyan lehet Isten dicsőségére használni?
- Adj választ a két tanulónak!

A szöveg:

- Miért mondjuk, hogy Szenczi Molnár Albert Isten dicsőségére élt?
- Kit tartott ő igazi Királynak, akit élete végéig szolgált?
- Milyen tetteket vitt véghez Isten dicsőségére? Miért tette ezeket?
- Te eddig mit tettél Isten dicsőségére? Mit tervezel a jövőben?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Akár esztek tehát, akár isztok, mindent Isten dicsőségére tegyetek!”

- Mit tehetünk meg Isten dicsőségére negyedik osztályosként?

1. Istenhez vezető utak. Készüljünk előre keresztyén tartalmú könyvekkel, zenékkal, internetes oldalakkal! Adjuk ki a feladatot gyűjtőmunkának!

2. Szutyjev: Okoska botocska. Az eszközök használatához szükséges gondolkodásmódra hívja fel a figyelmet ez a kedves orosz mese.

3. Pál apostol tanácsa. Pál apostol a filippieket ugyancsak az Istennel való élésre bátorította. Az alábbi betűkeresőben megtalálhatók azok a szavak, amelyek segítenek az eligazodásban. Egészítsük ki az alábbi igét:

ÖSSZEFOGLALÁS II. – JÉZUS A MI KIRÁLYUNK

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYŰLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Aszó – ismétlést előkészítő mozgásos játék. Vigyünk be egy plüssöt/labdát, babzsákot! Akinek a kezében van, annak kell megszólalnia. Minél gyorsabban mond valamit, annál gyorsabban továbbdobhatja a szót. Indítsunk el egy témát, és indítsuk ASZÓ-t! Lehetséges kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mondj egy nevet a tanult történetekből! • Mondj egy aranymondástöredéket! • Mondj egy helyet! • Nevez meg egyet Jézus cselekedeteiből! 	<p>Eszköz: plüss/labda/babzsák</p> <p>Megjegyzés: ezzel a játékkal egy gyors emlékeztetést végezhetünk, ami a mi számunkra is lehetőség, hogy felmérjük, hogy hogyan áll a tananyaggal az osztály.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Jézus a mi királyunk akrosztichon – az összefoglalás témájának meghatározás Írjuk fel a táblára függőlegesen a K I R Á LY(j) kezdőbetűket. Minden betűvel írjunk egy szót/kifejezést/mondatot Jézus királyságáról. (Pl.: Követőiről gondoskodott, vezette őket. Irgalmasan bánt az emberekkel. Rámutatott Isten országára. Áldották a nevét születésétől kezdve. Jóságos volt az emberekkel.)</p> <p>Átvezetés: Jézus szolgálni jött a földre, de a mennyei királyságba hívta az embereket. Mert oda tartozni jó!</p> <p>Isten országa: Jézus mennyei király – példázatok felelevenítése Írjuk fel a tábla közepre a szót: Isten országa! Gyűjtsünk hozzá asszociációkat közösen!</p> <p>Átvezetés: Jézushoz akkor is odafordultak emberek, ma is odafordulhatunk hozzá. Isten megkereshető.</p> <p>Kérő és közbenjáró imádság témájának felelevenítése gyűjtőmunkával a munkafüzetben</p>	<p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFGY Összefoglalás II. lecke 1. (78. o.) MFEI Összefoglalás II. lecke 1. (101. o.)</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFGY Összefoglalás II. lecke 2. (78. o.) MFEI Összefoglalás II. lecke 2. (101. o.)</p> <p>MFGY Összefoglalás II. lecke 3. (79. o.) MFEI Összefoglalás II. lecke 3. (102. o.)</p>

Aranymondások	Be tudod-e fejezni? – A tematikai egység aranymondásainak felidézése Vegyék a kezükbe a tanulók a tankönyvet! Sorba haladunk, hogy mindenkinek lehetősége legyen feladványt feladni! Az első gyermek kikeres ebből a tematikai egységből egy aranymondást, aminek bemondja az első két szavát. A csoport tudásától függően vagy fejből, vagy a tankönyvben keresgetéssel meg kell próbálni befejezni. Játshatjuk pirospontszerző versenyként is.	Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY Összefoglalás II. lecke 5. (80. o.) MFEI Összefoglalás II. lecke 5. (103. o.)
Énekjavaslat (alternatívák)	Énekeljük az előző órákon tanult énekeket!	
Házi feladat	MFGY Összefoglalás II. lecke 3. (79. o.) MFEI Összefoglalás II. lecke 3. (102. o.)	Adjuk ki párosával a feladatot! Így közös ismétlésre, tanulásra motiváljuk a tanulókat.

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

1. ADVENT – JÓZSEF ADVENTJE

(Mt 1,18–25)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

GOPPELT, L., Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.)

József „adventje” akkor érkezett el, amikor az angyal kijelentette, hogy jegyese a Szentlélek által a nép szabadítójával várandós.

Jegyesség a Bibliában

Az izraeli társadalomban a család középpontja a férfi volt. Az ő irányítása, felügyelete és gondoskodása alatt állt a család. A fiatalokat 15 éves koruk körül házasságra alkalmasnak tekintették. A jegyesség akkor vette kezdetét, amikor a vőlegény a mátkapénzt kifizette a menyasszony apjának (1Móz 34,12; 2Móz 22,16; 1Sám 18,25). Ezt az összeget a szokásjog határozta meg. Ne csak pénzt lehetett adni, hanem lehetett természetben is fizetni. Így mintegy megvásárolta magának a feleséget. Az alá-fölérendeltségi viszony a jegyességgel vette kezdetét. A vőlegény ura lett a jegyesének (2Móz 21,22; 5Móz 24,4) és ugyanazok a jogok illették meg a jegyesével kapcsolatban, mint a házasság megkötése után. A menyasszonynak ugyanúgy engedelmességre kellett tennie, mint a feleségnek. A jegyesség kezdetétől a vőlegény feladata volt a gondoskodás. Jegyességet csak úgy lehetett felbontani, ha a vőlegény elbocsátó levelet adott. A jegyesség megszegése is házasságtörésnek minősült, ami halálbüntetést vont maga után. Az eljegyzés komoly elkötelezettségekkel járt mind a két fél részéről.

József adventje

József és Mária jegyességéről csak a tényt írja le az evangélium, azaz hogy József eljegyezte magának Máriát. A jegyesség alatt bekövetkezett váratlan és szokatlan fordulatról egyszerűen beszél az evangélista: a jegyesség ideje alatt Mária várandós lett a Szentlélektől. A Biblia nem írja le a fogantatás történéseit, ahogyan magát a születést sem később, hanem csak a következményeket. A lényegyet emeli ki a Szentíró. Mária a Szentlélektől fogant Isten akaratából, és Isten Fiával volt várandós.

József életében súlyos válságot idézett elő az, amikor Isten belépett az emberiség életébe. Nagyon nehéz döntés elé került. Arra következtetett, hogy jegyese megszegte a hűség esküt. Elbocsátó levelet kellett volna adnia, és a törvénykezésnek átadni Máriát. Szégyen, kétség és egyértelműen Mária iránti szeretet érzései áraszhatták el. De József irgalmasabb akart lenni, mint amit a Törvény elvárt tőle. Nem akarta halálra adni jegyesét. Meg akarta menteni az életét. József **igaz** ember volt. Vagyis Isten törvénye szerint élő ember, aki a vallása előírásait szív szerint is megtartotta. Így jutott eszébe az a titokban elbocsátás lehetősége, ami ugyan megmentette volna Mária életét, de a házasságukat megghiúsította volna, és a születendő gyermek életét jelentősen megnehezítette volna. A **titokban** való elbocsátás nem azt jelentette, hogy éjszaka, vagy elhallgatva akarta volna elküldeni Máriát. Azt jelentette, hogy nem vitte volna bíróság elé, hogy halálos ítéletet kapjon. Isten azonban közbeavatkozott. Amikor ez az igaz ember került nehéz helyzetbe, Isten közbelépett. Aki igaz

emberként kerül válságba, az számíthat Isten segítségére. Az **angyali** üzenet egyszerű és tényszerű. Nem a megjelenés körülményei a lényegesek, hanem az üzenet tartalma.

Miközben Isten felfedte József előtt a hihetetlen igazságot, egy feladatot is rábízott. Az Isten által adott néven kell elnevezni. A Jézus név gyakori volt abban az időben. A héber „Jöhósúa” görög megfelelője. Jelentése: az Úr a szabadító. Az angyal üzenete szerint azért kell így nevezni, mert ez a gyermek lesz a Szabadító. A szabadítás pontos meghatározását is elmondta az angyal. Lelki, bűnből való, hiszen az embernek ez a legnagyobb nyomorúsága.

Máté evangélista magyarázata, az ézsaiási ige, egy újabb nevet (Immánuél) tartalmaz, de ez egy magyarázó név. Ez az indoklás inkább tekinthető Máté leírásában a magyarázatnak, ami az evangélium címzettjeinek szól, és összefoglalja a Jézus fogantatása körüli események lényegét. Az ézsaiási vers egy Áház király idejében születő gyermekről szóló prófécia. Az eredeti héber szó fiatal nőt jelent. A gyermek születését követő időszak olyan csodálatosan írható csak le, hogy azt lehet mondani arra, hogy „velünk az Isten”.

József maga nem szólal meg a történetben, hanem csak cselekszik. Engedelmeskedik Istennek. Amit Isten kijelentett neki, az túl van minden emberi elképzelésen. József mégis elfogadta a felfoghatatlan tény, hogy menyasszonya Isten gyermekével várandós. Majd feleségül vette jegyesét, és amikor megszületett a Fiú, valóban azt a nevet adta neki, amire az angyal kérte. És e névben benne volt a Gyermek küldetésének a titka.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Negyedikeselek közt egy-egy ünnepi időben hármask feladatunk van. Egyrészt az ünnephez kapcsolódóan átismételjük a korábbi éveken tanult történetek, énekek, igék alapján mindazokat az ismereteket, melyek az ünnep lényegét megalapozzák. Ehhez kapcsolunk egy kevésbé ismert, de az ünnepkörhöz kapcsolódó feladatot, harmadszorra pedig teret kell adnunk magának az ünneplésnek is, hogy ne csak ismeret, hanem átélés, megélés lehessen.

Az adventi időben az Atya munkájára, az előkészületekre irányítjuk a figyelmet. Itt kapcsolódhatunk a királyképhez. Az Atya mint egy bölcs király igazgatja, tervezi a mi üdvösségünk és Isten országának gazdagodását. Ennek a történetnek másik oldalán vagyunk mi a várakozással, a rácsodálkozással és az engedelmisséggel, a szolgálattal, ahogy József, Mária a bölcsék és János is megélték.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.• Az advent és a várakozás, készülődés összekapcsolása	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.• József személyének és történetének ismerete• A karácsonyt megelőző időszakból a várakozás, készülődés történeteiből néhány ismerete

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Józsefet Isten az angyala által készíti fel a szolgálatára.

Kognitív cél: Jézus születéstörténetén keresztül annak a felismertetése, hogy Isten embereket tud használni a szolgálatában.

Affektív cél: Annak az attitűdnek az erősítése, hogy az advent szolgálati lehetőség is.

Pragmatikus cél: Olyan korosztályszerű szolgálati lehetőségek gyűjtése, amelyekkel szolgálhatunk az adventben.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Eddigi ismeretek felidézése – közös csoportmunka Készítsünk táblára helyezhető lapokat a korábban tanult karácsonyi történetek szereplőivel, akik a TK ábráin is szerepelnek (János, József, Mária, bölcsek)! Készítsünk más színű lapokat a MF igéivel! Tegyük az osztály elé, a tanulók helyezték el a táblán a megfelelő csoportosítással!</p> <p>Beszélgetés: Feladattár 2. kérdései (TK 60. o.)</p> <p>Átvezetés: Isten Józsefet is megkereste, hogy felkészítse nem mindennapi feladatára, hogy földi apja legyen Isten Fiának.</p>	<p>Eszköz: lapok feliratokkal mágnes gyurmaragacs</p> <p>TK 1. Advent lecke (60. oldal) MFGY 1. Advent lecke 1. (81. o.) MFEI 1. Advent lecke 1. (104. o.)</p> <p>Megjegyzés: A feladat a TK Feladattár 1-2. feldolgozásával és a MF 1. –ben is elvégezhető</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – József adventje Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isten népének váradalma – próféták • Isten meglepő választása • József bemutatása, ismert felmenőinek felsorolása (Salamon, Dávid, Isai, Óbéd, Bóáz, Júda, Jákób, Izsák, Ábrahám) • Jegyesség öröme • Mária várandóssága és szégyene • Angyali látogatás: Aranymondás • József rácsodálkozása, engedelmissége, öröme <p>Adventi időszak és a befogadás Gyűljünk körül az adventi koszorú körül! Éljük meg a közösséget, a befogadást! Tartsunk belső csendet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan nyithatom meg a szívemet a hittanos társaim felé? Hogyan fogadhatom be őket? <p>Beszélgessünk az adventi időszakról! Gyűjtsünk</p>	<p>TK 1. Advent lecke (61. oldal)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladatok: MFGY 1. Advent lecke 2–3. (82. o.) MFEI 1. Advent lecke 2–3. (105. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladatok: MFGY 1. Advent lecke 4. (83. o.) MFEI 1. Advent lecke 4. (106. o.)</p>

	ötleteket az ünnepi időre! Készüljünk az imádságra: <ul style="list-style-type: none"> Gondoljanak a gyerekek magukban valakire, akit nehezebb befogadni. Zárjuk be imádsággal a közösséget!	
Aranymondás	„József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van.” (Mt 1,20)	Javaslat: A záró imádságban kapcsoljuk az aranymondást azokhoz a kapcsolatokhoz, amelyekben nehezen élnek a gyermekek, nehezen fogadnak be valakit!
Énekjavaslat (alternatívák)	5. Nékünk születék (TK 76. o.) 13. Adventi hírnök (TK 83. o.) JJ: 28. Áldott a férfi – kánon (+BS, DU) 111. Várni jó – kánon (+BS, DU)	
Házi feladat	Gyűjtőmunka: Kérdezz utána a családban a férfiágon a felmenőknek! Van-e olyan történet, amelyből kiderül, hogy valaki különös módon ismerte meg a feleségét, vagy különös módon áldotta meg őket Isten gyermekkel?	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 62-63. oldal

A képen látható:

- Rajz: próféta, Mária, út Betlehembe, a napkeleti bölcsek
- Tematikus rajz: József álmában angyal jelenik meg, képbuborékban az angyal üzenete.

A szöveg:

- Olvasmány: József adventje

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Ismersz-e olyan próféciákat, amelyek a régi időkben beszéltek Jézusról?
- Mi történt Máriával?
- József és Mária hová tartanak, és miért?

- Kik azok, akik meglátogatták a Jézust? Honnan tudták, hová kell menniük?
- Kik voltak ott a köszöntésére? Ők honnan tudták meg az örömhírt?
- Milyen jelenetet ábrázol a kép? Ki az, aki ott alszik?
- Józsefnek mit üzent Isten az Ő angyalával? Miért?

A szöveg:

- Hol élt József és Mária? Mi volt József foglalkozása?
- Mire készültek éppen?
- Milyen meglepő dolog történt Máriával?
- József mire gondolt, mikor megtudta, hogy jegyese várandós?
- Mi volt az, ami megnyugtatta őt, és feleségül vette Máriát?
- Ezek után mi történt? Emlékezz!
- Józsefnek ilyen adventje volt. A te advented milyen? Téged is nyomaszt valami? Örömmel várod a karácsonyt?
- Az adventi időszakban mit teszel Isten dicsőségére?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van.”

- Ki volt József őse az Ige szerint? Miért fontos ezt tudni?
- Ki volt a jegyese Józsefnek?
- Olvasd el az Igét! Ki mondta ezt Józsefnek? Miért?
- József mire gondolt, amikor ezt az üzenetet hallotta? Mit tett? Miért?

1. Jó hangnak engedelmeskedsz-e? Játsszunk hangfelismerős játékot!

a) Osszuk párba őket! Egyik felének kössük be a szemét, a másik változtatgatja a hangját. A bekötött szemű megpróbálja felismerni a társa hangját és követni.

b) Hívjunk ki három hasonló hangú gyermeket (három lány/három fiú)! Mondjuk el előre, hogy melyik hangnak engedelmeskedjenek a három közül! Az osztály fordítson hátat! A három gyermek adjon a hátuk mögött utasításokat elváltoztatott hangon (Pl. Emeld fel a jobb kezed! Ugrálj fél lábon! Stb.)! Csak a megnevezett tanuló hangjára szabad engedelmeskedni. Aki elrontja, kiesik.

2. Kitől jött az üzenet? Találjanak ki a tanulók egy-egy üzenetet, amely jellegzetesen valakitől származik (lehet mesefigura, foglalkozás, bibliai szereplő)! Álljanak az osztály elé mint postások, adják át az üzenetet a feladó megnevezése nélkül! Az osztály találja ki, kitől érkezhetett! Pl. Ne bántsátok Sault, akkor sem, ha üldöz engem, Isten felkent királya! (Dávid).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. KARÁCSONY – MENEKÜLÉS EGYIPTOMBA

(Mt 2,13–15)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

GOPPELT, L., Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.)

Azok az események, melyek Jézus első földi óráiban következtek be, egyrészt előre utalnak a rá váró nehézségekre, másrészt megmutatják azt is, hogy az engedelmisséget minden nehézség ellenére Isten gondviselése övezi.

A menekülés

Mária és József mögött egy nagyon eseménydús nap állt menekülésük előtt. Semmi nem utalt arra, hogy veszélyben volnának. Mégis, már Jézus születésének éjszakán indulniuk kellett tovább Isten utasítására, pedig a menekülés ellen szólt több tényező is:

– Mária és József kimerültek: Akkor született meg Jézus. Mária és József is szinte még gyermekek. Egy fárasztó út áll mögöttük. Fizikailag és lelkileg is megpróbáltak voltak.

– Egy újszülöttel az utazás nagyon veszélyes lehet.

– Semmi nem utalt a veszélyre. Égi jelek nyomán látogatók jöttek imádni a gyermeket. Ez sokkal inkább utalt arra, hogy biztonságban vannak, mint arra, hogy az életüket veszély fenyegetné.

– Idegen helyre, sőt külföldre menni az otthon helyett, nem tűnik logikusnak. Egy ismeretlen hely mindig több veszélyt jelent, mint az ismert, ahol addig minden békében és nyugalomban történt.

– Éjszaka menekülni különösen is veszélyes, mert rossz szándékú emberektől, vadállatoktól, az út viszontagságaitól is félni kell.

Mindezek ellenére József és Mária engedelmeskedett. Jézus egész születéstörténetét meghatározza József és Mária engedelmissége.

Engedelmisség

A menekülés mellett egyetlen érv szólt: Isten szava. József az álomban elhangzó üzenetre azonnali engedelmisséggel válaszolt. Nem is olvashatjuk az evangéliumban, hogy mit gondolt vagy mit mondott. Csak azt, hogy késlekedés nélkül cselekedett. Pontosan azt tette, amit Isten kért. A menekülés ténye rámutat arra, amit a Filippi levél megüresítésnek nevez (Fil 2). Isten Fia felvette az emberi test öltözetét, és születésétől kezdve ki volt téve veszélyeknek, amelyekkel Isten oltalmában, az alatt küzdött meg.

Isten gondoskodása

Az evangélium nagyon szűkszavúan írja le a menekülés időszakát. József számára az engedelmisségben nehézséget jelenthetett az, hogy Isten csak a következő lépést mutatta meg. Nem mondta meg, hogy meddig kell majd ott lenniük. Isten gondoskodott arról, hogy legyen a családnak aránya, ami kitart addig, amíg a közvetlen életveszély el nem múlik. Az engedelmes ember bízhat az Isten gondoskodó kegyelmében.

Egyiptom a Bibliában sokszor a menedék helye volt.

Ábrahám Sárával menekült Egyiptomba egy éhínség elől. (1Móz 12,10kk.) Egyiptomi feljegyzések szerint nomád törzsek gyakran találtak ideiglenes menedéket a gazdag országban. Ugyanezen okból jutott el Jákób is ide a családjával. (1Móz 45,16kk.)

Jézus és családja számára Egyiptom szintén a menedék helye lett, az életben maradás helye.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A karácsony ünnepét ebben az évben a gondoskodás, gondviselés hívószavak mentén járjuk körül. A gyermekek az ajándékozásban megélik a gondoskodást, a szülői házban együtt töltött ünnepben a biztonságot.

József gondot viselt a kis Jézusra azzal, hogy engedelmeskedett Istennek. Az engedelmisség együtt jár a gondviseléssel. Ha tudunk engedelmeskedni azoknak, akik szeretnek, biztonságban tudhatjuk magunkat.

A negyedik gyermek bár már sok mindenben önálló, még megéli a rászorultságot, a biztonság utáni vágyát. Az önállósodását és az engedelmisségét a lecke üzenete során összekapcsolhatjuk a biztonság témájával.

A tankönyvben található rajzok lehetőséget adnak egy, az új történettől független, karácsonyt előkészítő ünnepi óra megtartására is. Itt dolgozzuk fel a Feladattár feladatait, és a találkozások kapcsán beszélgetünk a karácsonyról.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.	<ul style="list-style-type: none">Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten Fia életét József engedelmissége révén őrizte meg.

Kognitív cél: Az Egyiptomba menekülés történetén keresztül az engedelmisség és a gondviselés kapcsolatának megismerése.

Affektív cél: Az engedelmisség és a gondviseléssel járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek felidézése és összegyűjtése, amikor engedelmeskedtünk Istennek és megtapasztaltuk gondviselését.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Védelem – Gondoskodás. Belső képeket kialakító asszociációs játék. A játék kérdése: Mit mi véd? Valaki megnevez valami védelemre szoruló, és közben gondol arra, ami/aki védi (pl. csibe-tyúk, katona-vár, magzat-anyaméh, hangya-hangyaboly, pénz-széf, stb.) Az osztály feladata, hogy	Megjegyzés: Játszhatjuk úgy is, hogy előre készítünk összepárosítandó kártyákat (akár rajzolhatjuk is őket). Kiosztjuk lefordítva, egyszerre helyezi mindenki

	<p>megpróbálja kitalálni a védelmezőt. Akinek leghamarabb sikerült, az mondhatja/gondolhatja a következőt.</p> <p>Átvezetés: Józsefnek nemcsak Jézus születése előtt, hanem Jézus születése után is megjelent az angyal, hogy átadja Isten üzentét. Mert a megszületett kis Jézusnak védelemre volt szüksége.</p>	<p>a homlokára, hogy csak a többiek lássák, ő ne. A feladat, hogy egymásnak segítsenek megtalálni a párjukat.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Menekülés Egyiptomba Vigyünk be egy kincses dobozt, ami a bölcsekkel utazhatott el egészen Betlehemig, amiben aztán a megszületett királynak az ajándékot (az aranyat, vagy a mirhát) hozhatták! Ez a doboz Heródes palotáját is megjárta, de Egyiptomba is elkerül a szent párral. Így ennek a tárgynak a szemszögéből meséljük el a történetet!</p> <p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bölcsekkel elindul messzi-messzi földről • Heródes palotájában • Betlehemben • Azon a reggelen, amikor József felébreszti a családját, hogy indulniuk kell • A vándorlás alatt, amikor József visszaemlékszik névrokonára, aki ugyancsak megjárta Egyiptomot. <p>Aranymondás tanítása, elmélyítése munkafüzetben munkáltatással: A doboz földi kincset rejtett, József családja égi kincset. Bennünk is kincsek, amelyekre vigyázni kell.</p> <p>Ajándékdoboz – kincsesdoboz készítése. Készítsünk az alábbi linkek segítségével ajándékdobozt, kincsesdobozt, amit akár karácsonyi ajándékozással is használhatnak a gyermekek.</p>	<p>TK 2. Karácsony lecke (63. o.)</p> <p>Javaslat: Meséljük úgy a történetet, hogy nem mondjuk ki Egyiptom nevét, csak utalunk rá a párhuzamosságok és tudnivalók alapján (Izrael népe rabszolga itt, József története, Nílus, piramis...!)</p> <p>A gyermekek feladata, hogy figyeljék a történetmondást, és amikor rájönnek a megoldásra, tegyék fel a kezüket ezzel jelezve a gyorsaságukat, de ne árulják el, csak a végén, hogy mire gondoltak!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 2. Karácsony 3. (85. o.) MFEI 2. Karácsony 3. (108. o.)</p> <p>MFGY 2. Karácsony 4. (86. o.) MFEI 2. Karácsony 4. (109. o.)</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 2. Karácsony 4. (86. o.)</p>

	https://hu.pinterest.com/pin/301248662555593663/ https://hu.pinterest.com/pin/315392780136833594/ Letöltés: 2016. július 21. Írjuk fel rá az aranymondást!	MFEI 2. Karácsony 4. (109. o.)
Aranymondások	<i>„A ránk bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.”</i> (2Tim 1,14)	
Énekjavaslat (alternatívák)	5. Nékünk születék (TK 76. o.) RÉ: 303. dics. 1–2. 6. verse – Jöjj, népek Megváltója 63. Csillagfényes éjszakán DU: 43. Magnificat – Mária hálaéneke (+BS) 109. Az ég és a föld 117. Karácsony ünnepén (Húsvét szent ünnepén)- kánon JJ: 105. Dicsérik ajkaim az én Uramat	
Házi feladat	MFGY 2. Karácsony 2. (85. o.) MFEI 2. Karácsony 2. (108. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 64-65. oldalak

A képen látható:

- Rajzok: Mária és József, pásztorok, Jézus és egy bárány, a napkeleti bölcsek, Jézus a templomban
- Rajz: háttérben térkép, előtérben Mária és József menekülése Egyiptomba

A szöveg:

- Olvasmány: Menekülés Egyiptomba

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Kiket láatsz a bal felső képen? Meséljétek el a történetüket, milyen volt az adventjük?
- A középső képen mit láatsz? Milyen körülmények között született?

- A jobb felső képen kiket látsz? Milyen az öltözkük? Miért van kampós bot a kezükben? Mi a foglalkozásuk? Milyen állatot látsz a képen? A többi állat hol lehet? Hová tartanak? Miért? Honnan tudják, hogy hova kell menniük?
- A bal alsó képen kiket látsz? Kik voltak ők? Miért jöttek? Honnan tudták merre kell menniük?
- A jobb alsó képről mi jut eszedbe? Hol játszódik ez a jelenet? Kiket látsz a képen? Miért vannak ott?

A szöveg:

- Hol született Jézus? Miért ott?
- Miért mondják azt, hogy Jézus Király?
- Mit jelent az, hogy „... az uralom az ő vállán nyugszik.”?
- Ki volt Heródes? Miért kerestette az újszülött Jézust? Honnan tudta meg, hogy megszületett a Király?
- Mit tett József és Mária? Miért? Honnan tudták, hogy menekülniük kell Heródes elől?
- Hova kellett menniük?
- Tudjátok-e mi történt ezután?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:”

„A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.”

- Pál apostol kit bízott meg ezzel a feladattal? Ki az igazi megbízó?
- Mik azok a kincsek, amiket Isten rátok bízott? Soroljátok fel!
- Ki az, aki segít ennek a kincsnek a megőrzésében?
- Szerintetek mi a legnagyobb kincs, amit őrizni kell a Szentlélek által?

1. Találkozások Jézus körül. Egy képzeletbeli vacsoraasztalnál mindazok összegyűltek, akik találkoztak a megszületett égi királlyal. Arról mesélnek, hogyan történt ez a találkozás. Osszuk ki cetlikén a szereplőket: József, Mária, pásztor, bölcs, Anna, Simeon, bárány! Mindenki E/1. személyben, az adott szereplő bőrébe bújva elmeséli a történetét. A szerepbe helyezkedést segíthetjük kendőkkel, mint a bibliodramában, és azáltal, hogy valóban körbe ülünk egy asztalt. Vezessük a beszélgetést kérdésekkel! Kapcsolódó munkafüzet feladat: MFGY 2. Karácsony 2.; MFEI 2. Karácsony 2.

2. Találkozások az ünnepi időben. Képzeld el a karácsonyi asztalt! Kikkel ülsz egy körben? Kikkel ünnepled Jézus születését? Javaslat: kioszthatunk egy-egy lapot téglalap (asztal felülnézetből) rajzzal. A tanulók rajzoljanak annyi kört köré, ahányan ülnek majd a legnépesebb karácsonyi találkozón! Írják bele a neveket a körökbe! Az asztalra rajzoljanak olyan szimbólumot, amely kifejezi, hogy ez a karácsonyi ünnepi asztal!

3. Utánam – vissza. Helyfoglalós fogócska játék. Beltérben is játszhatjuk, ha van rá egy kis hely. Körbeállnak a tanulók. Egy tanuló a körön kívül órajárásának megfelelően halad körbe. Közben valakinek megérinti a hátát vagy a vállát. Ad egy vezényszót: 'Utánam!' vagy 'Vissza!' Akit megérintett és a két szomszédja a vezényszónak megfelelően vagy a körön kívül lévő után, vagy a másik irányba elkezd megkerülni a kört. Az első három, aki körbeér és beáll az üres helyekre, az biztonságban van, aki lemarad, az lesz a fogó.

Az egyiptomi menekülés szemléltetésére játszhatjuk.

4. Ha én apa leszek... Az én férjem... József pozitív példa lehet az apaságban. Mindenféle módon védelmezte gyermekét. Gyűjtsük össze a csoportban, ki milyen apa lenne, ki milyen apát szeretne gyermekének!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Názáret – 1. – Mária és József – pl. születés útja
Betlehemi puszta – 2. – pásztorok – pl. angyalok útja
Napkelet 4. – bölcsek – pl. a csillag útja
Jeruzsálem – 2. – Heródes katonái – pl. a féltékenység útja

2. feladat:

Sorrend: József maga mellé veszi Máriát – József és Mária elindulnak Betlehembe – József helyet keres – Jézus bemutatása a templomban – Menekülés Egyiptomba

4. feladat:

Balról jobbra az egyes sorokban:
SZERETET; ÖRÖM, BÉKESSÉG
TÜRELEM, SZÍVESSÉG; JÓSÁG
HŰSÉG, SZELÍDSÉG, ÖNMEGTARTÓZTATÁS

3. VIRÁGVASÁRNAPTÓL NAGYPÉNTEKIG

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

GOPPELT, L., Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013.

MCGRATH, A., A keresztyén hit, Budapest, 2006.

PECSUK, O. (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv, Budapest, 2004.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Markus, Göttingen, 1986.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Ravasz László: Kis dogmatika, Budapest,

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.

Jeruzsálem város falain belül Jézust más hangulat fogadta. Az ujjongó tömeg gyorsan eloszlott. Bevonulása után nem sokkal már egyedül volt a templomban.

Virágvasárnap és nagypéntek közötti időben a legfontosabb események voltak:

- A templom megtisztítása (Mt 21,12–17)
- Tanítások (példázatok és vitabeszédek) Mt 21,23–27: Vita Jézus hatalmáról; Mt 25,14–30: A talentumok
- Jézus megkenetése Betániában (Mt 26,6–13)
- Júdás árulása (Mt 26,14–16)
- Jézus imádsága a Gecsemáné kertjében (Mt 26,36–46)
- Jézus letartóztatása (Mt 26,47–56)
- Jézus elítélése (Mt 27,11–16)
- Jézus keresztre feszítése és halála (Mt 27,33–56)

Jézus egész földi életével Isten akaratát hirdette. A jeruzsálemi tartózkodása a templom megtisztításával kezdődött. Vissza akarta állítani a templomot eredeti rendjébe, hogy imádság háza legyen, ne a nyerészkedése. A farizeusokkal és írástudókkal való viták során Jézust nem tudják sarokba szorítani. (Mt 22,15–22) Jézus élete végén sokat tanított a végidőkről. (Mt 24,1–41) A Betániában történő megkenetése profétikus cselekedet volt, amely Jézus halálára utalt. (Mt 26,6–13)

Jézus a páskaünnep idején érkezett Jeruzsálembe, amit a tanítványaival készült eltölteni. A páskavacsora alkalmával az egyiptomi szabadulásra emlékeztek. (2Móz 12) Az ünnep elnevezése a tizedik csapásra utal, amikor az áldozati bárány vérével megjelölt házakat az öldöklő angyal elkerülte (a héber pszh ige jelentése: megkímél, érintetlenül hagy). Az ünnepre megsütött bárány, a keserű füvek fogyasztása visszaidézte a nehéz sorsból való megszabadulás emlékét. A kovásztalan kenyér a sürgető menekülésre utalt. A minden évben megtartott alkalom a Szabadító Istenbe vetett hitet erősítette.

Jézus halála előtti estén, az utolsó vacsorán páskavacsorát tartott a tanítványaival. (Mk 14,22–25; Mt 26,17–29; Lk 22,7–23)

Mivel a páskát csak Jeruzsálemben lehetett megtartani, az ottani lakosoknak kellett helyet biztosítani a vidékiek számára. Jézus így küldte el a tanítványait egy helyi házba, hogy ott készítsenek elő mindent az estére. A Mester mint a családátya adja az áldást. A kenyér megtörése és a bor közös fogyasztása a korabeli zsidó étkezési szokások két alapvető eleme volt. Az utolsó vacsora úgy kezdődött, ahogyan a hagyomány szerint kellett, a kenyér megtörésével és a pohár

körbeadásával. Azonban Jézus saját áldozati halála jelképeként beszélt a kenyérről és a borról. A bor kiöntését összefüggésbe hozza a bűnök bocsánatával. (Mt 26,28) Ahogyan a bárány vére megmentette a tizedik csapásnál a ház lakóit a haláltól, úgy menti meg sokaknak az életét a bárány-Jézus kiontatott vére. Jézus a szövetség vérenek nevezi a vérét. Istenről azt jelenti ki, hogy a múltbeli fizikai fogságból Szabadító Isten a bűnből Szabadító Isten is. Jézus ezen az ünnepen megprófétálja saját halálát, (Mk 14,25) amelyet helyettes halálként hirdetett meg. Elrendelte, hogy ezentúl az ő emlékezetére tartsák meg ezt az ünnepet. Ez a parancs addig van hatályban, amíg Jézus Krisztus vissza nem jön. A tanítványok a Krisztus feltámadása után az úrvacsorát mindig ujjongó örömmel ünnepelték. Ugyanis ezeken az alkalmakon visszaemlékeztek vissza azokra az étkezésekre, amelyeken Jézus feltámadása és mennybemenetele között vettek részt. És akkor a feltámadott Úr is ott volt köztük láthatatlan módon, miközben ők ettek. (Cullmann) Az úrvacsora eredetileg a Krisztussal való együtt evés ünnepe volt, nem pedig Krisztus evése. Az első keresztyének úrvacsorájában Jézus nem az elemekben van jelen, hanem sokkal reálisabban, Lelke által. Az úrvacsorában nem csak Krisztusról van szó, az Őrá való emlékezésről, hanem a Vele való találkozásról. Kálvin szerint minél inkább erőtlén az ember, annál inkább szüksége van arra, hogy éljen az úrvacsorával, hiszen ez hitben erősít meg. Szentleke által a hívő ember élő közösségbe kerül a feltámadott Krisztussal, miközben a gyülekezet tagjai egymással is közösséget gyakorolnak. A szakrális evés és ivás eszköz arra, hogy az élő Jézus Krisztussal közösségre vigyen. (Bolyki János) Az úrvacsora egyúttal az Istennel kötött szövetség megújítása is. Ennek a megerősítésére szolgálnak az úrvacsora előtti kérdések. Az úrvacsora előképe a mennyei vacsorának is. Jézus az utolsó vacsora alkalmával az új szövetség lehetőségét adja meg. Az úrvacsora nem csak emlékeztet Krisztus feltámadása által elnyert adományokra, hanem bizonyossá is tesz arról, hogy részesülünk a javaiban. Kálvin tanítása szerint a Szentlélek az úrvacsorában csatornaként közvetíti számunkra Krisztus ajándékait. Amilyen biztosan táplálja a kenyér a testemet, olyan biztosan táplálja a lelkemet a Krisztus. Az úrvacsora nem csak a múlttal és a jelennel köt össze, hanem a jövővel is, hiszen a mennyei vacsora előképe, a messiási közösség előképe. (Mt 26,29) „újra eljön...” (1Kor 11,26)

Jézus a vacsora után az úgynevezett „hallél” zsoltárokat énekelve vonult ki Jézus a tanítványaival az Olajfák hegyére, a Gecsemáné (olajprés) nevű helyére. Jézus imádsággal készült a halálra, gyötrelmek között. Ezt a küzdelmet egyedül kellett megvívnia, hiába voltak tanítványai közel hozzá. Júdás vezetésével érkeztek Jézus letartóztatására a katonák, aki testvéri köszöntéssel jelezte, hogy ki az, akit ő bevádolt. Jézust letartóztatták, és a nagytanács elé vitték, kihallgatásra.

Jézus utolsó hete során szavaival és tetteivel is előre utalt szenvedésére, halálára és feltámadására. A tanítványai ekkor még nem értették meg, hogy miről beszélt, mindez csak a feltámadása után vált hit által érthetővé.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A lecke célja, hogy előhívja az eddigi ismereteket, rendet tegyen köztük, és megélhetővé tegye a húsvéti ünnepkör ívét. Ehhez a húsvéti ünnepkör szimbólumait hívjuk segítségül megfogható tárgyakkal, melyekből egy-egy stációt jelenítünk meg a nagyhét eseményeihez kapcsolódva. A konkrét tárgyak, tapintható szimbólumok segítik rögzülni, közel engedni magukhoz az ünnep részleteit, ugyanakkor arra épít, hogy negyedikben már képesek az absztrakcióra is, egyre inkább elvonatkoztatva is tudnak gondolkodni. A mindennapokban fellelhető eszközökben, dísz tárgyakban, ékszerekben megláthatják az eredeti történetet, ugyanakkor személyes átéléseik is lehetnek. Nagyobb létszámú osztályoknál dolgozzunk több csoportban, kisebb létszámú osztályoknál készítsük jobban elő a közös munkát, így sikerül közösen létrehozni minden állomást.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • Virágvasárnap és nagypéntek fogalmainak ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • A nagyhéthez kapcsolódó ünnepek neve, sorrendje, története.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYŰLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Nagyhéthez kapcsolódó ünnepek, ünneplések.

Kognitív: A nagyhét eseményeinek felidézése.

Affektív: A nagyhéthez kapcsolódó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus: Nagyhéthez kapcsolódó ünnepek megélése az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Jézus utolsó hetének tárgyai – eddigi ismeretek felelevenítése</p> <p>Gyűjtsünk össze és vigyünk be a hittanórára olyan tárgyakat, amelyek a nagyhét eseményeihez köthetők! Tegyük mindet a tanári asztalra!</p> <p>Emeljük fel abban a sorrendben, ahogyan a nagyhét eseményeit végigmeséljük vázlatosan!</p>	<p>Eszközök:</p> <p>Bibliák/gyerekbibliák, kereszt (több is lehet), kupa, kenyér, örökzöld ág, különböző színű kendők (fekete is legyen), kavicsok, töviskoszorú, 12 kistányér, pohár, tál, szög, kötél, bíbor palást, stb...</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Az ünnepi időszak helyszíneinek elkészítése négy csoportban</p> <p>A tanteremben egy-egy felirat segítségével hozzunk létre egy-egy teret (asztalt/sarkot/széket) az egyes ünnepeknek nagypéntekig:</p> <p style="text-align: center;">VIRÁGVASÁRNAP, NAGYCSÜTÖRTÖK, NAGYPÉNTEK, NAGYSZOMBAT!</p> <p>Osszuk az osztályt négy csoportra! Mindegyik válasszon egy ünnepet! Gyűjtse a saját helyére az ünnephez kapcsolódó tárgyakat! Kendők, papírok, díszítő elemek segítségével készítsen egy helyet, amellyel emlékezzen! Keressék ki a Bibliából az adott ünnephez kapcsolódó</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat:</p> <p>MFGY 3. Virágvasárnaptól – Nagypéntekig (87. o.)</p> <p>MFEI 3. Virágvasárnaptól – Nagypéntekig (110. o.)</p> <p>Megjegyzés:</p> <p>Az óra során valamikor valószínűleg előjön a húsvét hiánya, kérdése. Engedjük, hogy dolgozzon bennük a nagypéntek feszültsége! A</p>

	<p>legfontosabb igehelyeket!</p> <p>Ünneplés, emlékezés – közös átélése a nagyhétnek</p> <p>Járjuk körbe közösen a helyeket! Köztük énekeljünk egy-egy verset bűnbánati, vagy Jézus üdvmunkájáról szóló énekekből.</p> <p>Az egyes helyeken olvassa fel egy-egy jól olvasó csoporttag a stációhoz kapcsolódó igerészt!</p> <p>Nagycsütörtöknél ehetnek-kortyolhatnak is, ha megoldható.</p>	<p>következő órán fog kiteljesedni az ünnep.</p> <p>Ha a feladatot a munkafüzetben is elkészítjük, ott is csak nagypéntekig végezzük el, és majd a húsvéti leckénél térjünk vissza beragasztani a húsvéti szimbólumot!</p>
Aranymondás	<p>„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)</p>	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>17. A Sionnak hegyén (TK 87. o.)</p> <p>342. dics. 1–2. 7. verse – Jézus, világ Megváltója</p> <p>350. dics. 1.3. verse- Feltámadt a mi életünk</p> <p>BS: 50. Az Úr Isten Ádám atyánknak</p>	
Házi feladat	<p>A húsvéti történet, a nagypéntek utáni események elolvasása a Bibliából, gyerekbibliából, korábbi hittankönyvekből.</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 66. oldal

A képen látható:

Rajzok, jelenetek: virágvasárnap, templom, Jézus imája, kehely és egy kéz, mely a kenyeret megtöri, Jézus a kereszttel, három kereszt

Instrukció a képolvasáshoz

- Vizsgáld meg a képeket! Milyen eseményeket ábrázolnak, illetve mire utalnak az egyes rajzok?

1. Keresztút. Katolikus vidékeken, ahol a gyermekeknek természetes életkörnyezetében van keresztút, hívjuk fel a figyelmüket erre a régi, katolikusnál máig élő hagyományra! Akár meg is látogathatunk egyet. Beszélhetünk arról, hogy mely stációk háttere található meg a Bibliában, melyek azok, amelyeket a nép ajkán élő hagyományokból merítettek. Összeköthetjük a keresztutat járó keresztyén testvérek gyakorlatával az általunk, a bibliai leírások alapján létrehozott stációkat.

2. Szédervacsora. Megvendégelhetjük a hittanosokat egy szédervacsorával.

http://www.hogyan kell.hu/P%C3%A1szka_vacsor%C3%A1t_k%C3%A9sz%C3%ADteni

JÉZUS PERE

(Mt 26,57–68; 27,1–2.11–14)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013.

KÁLVIN, J., Kálvin János magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. IV. kötet, Budapest, 1942.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.)

Jézus egész élete azt igazolja, hogy alázatosan engedelmeskedett mennyei Atyjának.

Jézus kihallgatása a nagytanács előtt

Elfogatása után Jézust azonnal kihallgatásra vitték Kajafás házába, ahol a nagytanács várakozott. A **nagytanács**ba (szanhedrin) tartoztak: a hivatalban lévő főpap (ő volt a vezető), a korábbi főpapok, az írástudók, vének a legelőkelőbb papi családok nagykorú férfitagjai, köztük farizeusok és szadduceusok is. Ez volt a legfelsőbb bírói testület. Jézus korában 71 tagból állt. A vádlott jobb keze mellett állt a vádló (héberül: szátán). A vádat legalább két tanú egybehangzó állításával kellett igazolni (5Móz 35,30). Jézus esetében sok tanút állítottak elő. De kiderült, hogy mind hamis volt. Mivel a vallomások nem egyeztek, nem sikerült elítélni. Hosszú időbe telt, mire találtak két tanút, akik egybehangzóan azt állították, hogy Jézus a templom lerombolásáról beszélt, amit három nap alatt újra felépít (Jn 2,19). Kajafás vallomást követelt Jézustól, hogy Ő-e a Messiás? (Zsolt 2,7). Jézus válasza „*Te mondtad.*” (64. v.) Bár magyar nyelven kitérőnek tűnik, valójában igent jelentett. Kijelentését azzal erősítette meg Jézus, hogy idézett Dániel prófétától (7,13). Jézus felvállalta, hogy Ő a Messiás. Így Kajafás kimondta a vádat: istenkáromlás. Megszaggatta ruháját, a nagytanács pedig egyértelműen halálra ítélte Jézust. Ezután még Jézusnak gúnyolódások sorát kell elszenvednie, amiket alázattal engedelmesen eltűrt. (Mt 26,67)

Jézust átadják Pilátusnak (Mt 27,1–2)

A nagytanácsnak nem volt joga halálos ítéletet végrehajtani. Ezért a római hatóságokhoz, pontosabban a római helytartóhoz, Pontius Pilátushoz fordultak. Pontius Pilátus Kr. u. 26–36 között volt Júdea, Idumea és Samária császári helytartója. Székhelye Caesarea volt, de ekkor az ünnep miatt Jeruzsálemben tartózkodott.

Jézus Pilátus előtt (27,11–14)

Jézus ismerte a nagytanács ellene felhozott vádját, de ennek Pilátus olvasatában egy kicsit más színezete volt. A nagytanács számára ez egy teológiai kérdés, Pilátus számára viszont egy politikai

kérdés lett. Ha valaki a zsidók királyának nevezte magát abban a helyzetben, amikor a Római Birodalom része volt Palesztina, akkor ez azt is jelentette, hogy Róma elleni összeesküvést tervezett, ami a római hatóságok közbelépését tette szükségessé. Pilátus nagyon meglepődött Jézus viselkedésén, aki mindvégig hallgatott. Érezte, hogy valami nincs rendben, ellentmondás van az ügyben, de ennél tovább nem vizsgálta a kérdést.

Ki a felelős?

Jézus halálra ítéelésével kapcsolatban felvetődik a kérdés, hogy ki a felelős egy ártatlan ember elítélésében. Jogilag nézve több válasz lehetséges. Egyrészt a kivégzés módjából adódóan a római hatóságot tereli a végső felelősség, hiszen a legvégső döntést Pontius Pilátus hozta meg. Másrészt mondhatjuk, hogy a felelősség azé a tömegé, akik nyomást gyakoroltak a római hatóságra. De mondhatjuk azt is, hogy a zsidó nagytanács tagjai bujtották fel a tömeget. Vagy akár az említett csoportok közös felelősségét is megnevezhetjük.

Teológiai nézve azonban Jézus haláláért minden ember felelős bűnös természete okán. A Heidelbergi Káté 40. kérdés-felelete szerint nem volt más mód arra, hogy Isten az ember bűnéért elégtételt kapjon, egyedül Jézus Krisztus ártatlan vérének az árán. (Zsid 9,2) Jézusnak meg kellett halni azért, hogy mindenki másnak lehetősége legyen az örök életre. (Zsid 2,14–15) Ezt a helyettes áldozatot önként vállalta.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Jézus pere csak a feltámadásán keresztül érthető meg.

A gyermekek számára még nehezen követhető a váltságahalál jogi, helyettes elégtételre épülő magyarázata. Egyrészt nem értik még az egzisztenciális bűn fogalmát, az pedig érthetetlen, hogy a saját hibáiért, gyermeki engedetlenségéért, feledékenységéért, vagy amiért általában leszidják, miért kellene valakinek meghalnia.

Éppen ezért Jézus halálát, így perét is onnan kell megközelítenünk, hogy Jézus belement a halálba, és vállalta, hogy igazságtalanul elítéljék. Nem megítélte az őt elítélőket, hanem szerette őket, megbocsátott nekik, valami olyat tett, ami egyáltalán nem természetes. Ez az engedelmisség, az önfeláldozás végső foka.

Jézust ebben a tetteben nem állíthatjuk a gyermekek elé követendő példaként. Ezt a történetet csak tanulmányozhatjuk, szemlélhetjük, és kérhetjük a Szentlelket, hogy megvilágosítsa a szívünkben, ahogyan Krisztus váltságművét, mely mindig is egy titok, misztérium marad a számunkra. De minél többet töltünk ezekkel a történetekkel, annál többször használja őket a Lélek, és formál bennünket általuk.

Amit kiemelhetünk, az a lemondás és az ítéletmentesség. Ebben segítenek a feladatok.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.• Jézus imádságának, az aranymondásnak az ismerete.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Krisztusi indulat, ha lemondunk a saját akaratunkról vagy igazunkról a békességért.

Kognitív cél: Jézus perén keresztül felismertetni a krisztusi indulatot, aki le tudott mondani a saját igazáról.

Affektív cél: Saját igazunkról és akaratunkról való lemondással járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan élethelyzetek gyűjtése, amikor gyakorolhatjuk az akaratunkról és a saját igazunkról való lemondást.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Mindennek van fonákja – Érzékenyítő játék. Gyűjtsünk a táblára jó tulajdonságokat a gyermekek mindennapjaiból. Keressük meg az ezzel járó negatív velejárót, és írjuk mellé. Pl. gondoskodó -> túlzottan aggódó; határozott -> nagyszájú; jó testnevelésből > nem tud megülni a fenékén, stb. Beszélgessünk a játék kapcsán a rosszindulatról, amikor valaki tetteiben, személyiségében a rosszat akarjuk látni!</p> <p>Átvezetés: Jézust miután elfogták a Gecsemáné kertben, a nagytanács elé majd Pilátus elé vitték, hogy ítékezzenek felette. Megannyi rosszindulatú ember gyűrűjében kellett megállnia.</p>	<p>Eszköz: tábla, kréta/filc</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Jézus pere Olvassuk fel a történetet a tankönyvből! Beszélgessünk arról, hogy mit tehetett volna még Jézus a vádak között! Beszélgessünk a Feladattár kérdéseiről!</p> <p>Szociometrikus mozgásos játék a lemondás témájában Jelöljük ki egy vonal segítségével (festőszalag, ugrálókötél, a padló bordázata...)! Tegyük fel</p>	<p>TK Jézus pere olvasmány (65. o.)</p> <p>Javaslat: Készítsük fel előre a tanulókat a történetmondás utáni feladatra, hogy figyelmesebben hallgassák a történetet: Figyeljétek meg, mit tett Jézus, és gondolkodjatok azon, Ti mit tettetek volna!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI Jézus pere olvasmány 3. (112. o.)</p> <p>Eszköz: valamilyen jelzés a két térfél kialakítására pl. festőszalag, ugrálókötél, sál...</p>

	<p>kétválasztós kérdéseket a lemondás témájában! Jelöljük ki, hogy melyik térfél melyik választ jeleníti meg. A gyermekek arra a térfélre állnak, amelyik az ő választásuk.</p> <p>Pl. Miről nehezebb lemondanod? Az esti tévénezésről (mutassunk rá a jobb oldali térfélre), vagy a délutáni fociról (mutassunk rá a baloldali térfélre)? Akinek a tévézés a fontos, az a jobboldalra áll, akinek a foci, az a baloldalra.</p> <p>További lehetséges kérdések:</p> <p>Melyikről nehezebb lemondanod? Arról, hogy azt játszatok, ami a Te ötleted, vagy arról, hogy azzal a szabállyal játszá, ahogyan Te ismered?</p> <p>Melyikről nehezebb lemondanod? Egy finomságról ebéd után, vagy egy repetáról a kedvenc ebédedből?</p> <p>Melyikről nehezebb lemondanod? Egy nyári táborról, vagy a nyaralásról a nagymamával?</p> <p>Melyikről nehezebb lemondanod? Egy vágyott új játékról, vagy egy vágyott új ruháról?</p> <p>Az üzenet elmélyítése és az aranymondás elsajátítása a munkafüzetben munkáltatással.</p> <p>Az első feladat az akaratunkra irányítja a figyelmet, a második Jézus imádságára, amivel le tudott mondani az akaratáról.</p>	MFEI Jézus pere olvasmány 1–2. (111. o.)
Aranymondás	<i>Legyen meg a Te akaratod.</i> (Mt 26,42)	
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>10. Krisztus feltámadott (TK 80. o.)</p> <p>RÉ: 337. dics. Paradicsomnak (+BS)</p> <p>440. dics. 1–3. verse – Jer, lássuk az Úr keresztjét (dall. RÉ. 42. zsolt. Mint a szép híves patakra)</p> <p>BS: 103. Tisztítsd meg szíved (dall. RÉ.161. dics. Siess, keresztyén)</p>	
Házi feladat	<p>Próbáljuk ki!</p> <p>Záró imádságban kérjük Isten Lelkét, hogy segítsen a mindennapokban lemondani a saját igazunk és akaratunk mindenáron való érvényesítéséről. Kérjük meg a tanulókat, hogy figyeljék magukat a következő óráig.</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat:</p> <p>MFEI Jézus pere olvasmány 3. (112. o.)</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 67. oldal

A képen látható:

- Rajz: Jézus imádkozik
- Tematikus rajz: Jézus a Nagytanács előtt

A szöveg:

- Mi történt az utolsó vacsora éjszakáján Jézussal? Ki árulta el őt? Hová vitték? Miért?
- Mi mindennel vádolták Jézust? Mi volt ezzel a céljuk a hatalmasoknak, a farizeusoknak és a hamis tanúknak?
- Jézus hogyan válaszolt? Miért nem tett valamit a saját védelmében?
- Miért vállalta a halált?
- Hogyan értékeled Jézus viselkedését?
- Mi a véleményed a perről?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Legyen meg a te akaratod.”

- Ki mondta ezt a mondatot, és kinek szólt?
- Hol és mikor hangzott el ez a mondat?
- Mit jelentett ez abban a helyzetben?
- Mondd el a történetet!

1. Ítélet-előítélet. – Érzékenyítő játék.

Gyűjtsünk általános kijelentéseket, melyek ítéleteket tartalmaznak! (Pl.: Minden öreg mogorva. Minden cigány lop. Minden szőke nő buta.) Írjuk fel a táblára!

Ha valaki tud egy olyan történetet, amivel megcáfolja ezt az általános ítéletet, húzzuk át. (Pl.: Az én nagymamám nagyon kedves. Az idén egy szőke lány lett az osztályelső. stb.)

Marad-e ítélet a táblán?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

A	R	A	T	Á	S
E	K	E	V	A	S
B	E	A	V	A	T
B	E	R	R	E	G
B	A	K	T	A	T
V	O	N	T	A	T

INDULATAINK ÉS SZAVAINK

(Mt 26,57–68; 27,1–2.11–14; Jak 3,1–13)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

PÁKOZDY, L. M., Bibliaiskola, Budapest, 2007.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

SZŰCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.

VARGA. ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.)

A Biblia tanítása szerint a szavak nem csak egyszerű információt közölnek, hanem ennél sokkal többet jelentenek.

A bibliai gondolkodás szerint szorosan összetartozik:

– a beszéd és a lét,

– a beszéd és a tett.

A beszéd és a lét összetartozását már a teremtéskor is látjuk. Isten szavára lett minden létező. A beszéd és tett szoros kapcsolatára a héber „dábár” ige a legfontosabb példa. A Bibliában „Isten szól” kifejezést olvassuk a szó fordításaként. Azonban egyszerre jelenti a szót és a tettet. Ha Isten szól, az egyben tett és cselekedet is. János evangélista így fogalmazta: az ige (logosz) lett testté, és maga az Ige Isten volt (Jn 1,1). A hit is beszéden, Igén keresztül születik és él. *„Az ő akarata szült minket az igazság igéje által, hogy mintegy első zsenyéje legyünk teremtményeinek.”* (Jak 1,18) *„mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születettek újjá, Isten élő és maradandó igéje által.”* (1Pét 1,23) Vagy ahogyan Pál megfogalmazza: *„A hit tehát hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde által.”* (Róm 10,17) Isten szava nem egyszerű szó.

Bár az ember szava nem teremtő, mint Istené, de tud építeni és rombolni is. Áldást és átkot tud mondani (Jak 3,9). Az ember felelős a kimondott szavaiért. Jézus tanítása szerint az ember beszédét alapvetően az érzései, indulatai határozzák meg: *„Hogyan szólhatnátok jót gonosz létekre? Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.”* (Mt 12,34) és a *„jó kincseiből jót hoz elő...”* (Mt 12,35) Jakab levele szerint az ember beszédét meg kell fékezni, de erre nem képes az ember. (Jak 3,8) Ahhoz, hogy az ember szavai tiszták, jók legyenek, a szívnek, a benne lévő indulatoknak kell tisztának lenni.

Jézus szavai mindig a benne lévő szeretetről, alázatról, engedelmségről tettek tanúságot. Jézus Krisztus az ellene lefolytatott per idején is.

Engedelmsége megmutatkozott egész életében. A Krisztus-himnusz (Fil 2,5–11) szerint ez az engedelmség az alázat indulatából következett, így üresítette meg magát, vett fel szolgai formát, és lett emberekhez hasonlónak, és élt emberként. Testet öltése és a földi élete is alázatosságáról és engedelmségéről tett bizonyosságot. Pál apostol azt írta a filippibeli gyülekezetnek, hogy a Krisztusban lévő indulat megvalósítására törekedjenek. *(„Az az indulat legyen bennetek”* – kifejezése szó szerint azt jelenti: arra törekedjete, azt törekedjete megvalósítani.)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Jézus peréhez és a krisztusi indulathoz kapcsoljuk az indulatokkal és szavakkal foglalkozó, a konfliktuskezelés biblikus megalapozását segítő órát.

A negyedikes gyermek az érzelmei terén is átmeneti időszakban van. Ha még a latencia, az ösztönnyugvás időszaka jellemző rá, könnyebben uralkodik az indulatain, érzelmein. Már elég okos, megfontolt, értelmes, hogy alkalmazzon mind magában, mind a társas kapcsolatokban pozitív feszültségoldó és konfliktuskezelő stratégiákat. Ezek nagyban függenek a körülötte élő felnőttek mintáin, illetve a gyermek belső temperamentumán.

Ha egy korábban érő gyermekről van szó, akinél már jelentkeznek a prepubertás tünetei, ott a hormonok is bejátszhatnak abba, hogy nehezen kezeli az újonnan jelentkező, nagyon végletes érzelmeket. Ez leginkább lányoknál fordul elő.

A téma feldolgozásánál fontos, hogy a negatív indulatot az emberi psziché természetes velejárójának tekintjük. A harag egy védekezési mechanizmus. Segít távolságot venni a másiktól, aki annyira bántó, hogy nem tudok a közelében maradni. A kérdés, hogy mit kezdünk a negatív indulatainkkal, tápláljuk vagy feldolgozzuk (megéljük) őket? Az elfojtás semmiképp nem jó. A rosszindulatú életszemlélet táplálja, erősíti. Ezek helyett segítsük az indulatok megfelelő kifejezéseinek a módját! Én-kommunikációban, konstruktív módon, jóindulattal a társas kapcsolatokban, imádságban Istennel.

Ehhez a legfontosabb, hogy a gyermekek tetten éréjk, és megpróbáljanak kívülről rátekinteni ezekre a szituációkra. Ebben segít a tananyag.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • A saját indulataira és szavainak a konstruktív megvizsgálása.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Krisztusi indulat, ha nem negatív, hanem pozitív indulattal és szavakkal tudjuk a konfliktusainkat megoldani.

Kognitív cél: Az indulatainkban, a szavainkban rejlő lehetőségek feltérképezése a konfliktusmegoldásban.

Affektív cél: A negatív és a pozitív indulatokkal és szavakkal járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Az indulataink és szavaink használatának formálása a biblikus.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat ellenőrzése</p> <p>Mozdulatok ellentéte – bevezető játék Önként jelentkező álljon az osztály elé, és tegyen egy olyan mozdulatot, ami negatív érzelemből (düh, csalódottság, harag, stb.) származik!</p>	Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI Jézus pere olvasmány 3. (112. o.)

	<p>Az osztály vele szemben fejezze ki ugyanúgy mozdulattal, mimikával a vele ellentétes érzést, önkifejezést!</p> <p>Utánozza le az osztályt a kint álló, így oldja fel a saját a negatív mozdulatát!</p> <p>Jöhet egy újabb vállalkozó kedvű.</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Olvasmány feldolgozása Helyezzük a táblára a szituációról szóló rajzot! Tegyük fel az indulatos megnyilvánulásokat! Fogalmazzunk meg az osztállyal jóindulatú, pozitív megfogalmazásokat! Írjuk fel! Helyezzük a táblára a TK-ben megadott válaszlehetőséget!</p> <p>Aranymondás szemléltetése Tegyük a tálcára a két poharat! Az egyiket töltsük meg színültig tiszta vízzel, a másikat pocsolyavízzel! Vegyük a kezünkbe a két kavicsot! Vezessük be a gyerekeket a szemléltetésbe: a pohár a szívünk, a víz a szívünk indulata, ami lehet jóindulat, vagy rosszindulat. A kavics, amikor valami rossz ér minket. A két kezünkkel egyszerre dobjuk bele az egyikbe és a másikba is a kavicsot! Nézzük meg, milyen lesz a tálca, a poharak környezete a történetek után!</p> <p>Üzenet elmélyítése a TK Feladattár kérdéseivel és a munkafüzetben munkáltatással.</p>	<p>TK Indulataink és szavaink olvasmány (66–67. o.)</p> <p>Eszköz: nyomtatott lapok</p> <p>Eszközök: két pohár, egy tálca papírtörkövel leterítve, tiszta víz, pocsolyavíz, két kavics</p> <p>TK Indulataink és szavaink olvasmány Feladattár (66–67. o.)</p> <p>MFEI Indulataink és szavaink olvasmányfeldolgozás 2. (113. o.)</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.” (Mt 12,34)</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFEI Indulataink és szavaink olvasmányfeldolgozás 1. (113. o.)</p>
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 38. zsolt. 1.21-22. verse - Haragodnak nagy voltában 46. zsolt. Isten a mi reménységünk (+BS) BS: 103. Tisztítsd meg szíved (dall. RÉ.161. dics. Siess, keresztyén) 109. Uram, közel voltam Hozzád (+DU)</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 68-69. oldal

A képen látható:

- Rajz és szöveg: veszekedő gyermekek a ház előtt, kerékpár és tönkrement focilabda
- Szív rajza, benne aranymondás
- Fényképek, mely indulatokat hordozó személyeket ábrázolnak

A szöveg: Jakab levele 3,9-12

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeld meg a képen látható gyermekeket! Mit tükröz az arcuk és a testtartásuk?
- Mi történhetett a gyermekekkel, a kerékpárral és a labdával?
- Olvasd el a szövegbuborékokba írt szövegeket! Válaszd ki, melyek a rosszindulatú mondatok? Melyek azok, amelyek csillapítják a rossz érzéseket és indulatokat?
- Hasonló esetekben hogyan szoktál viselkedni? Mit szoktál mondani?
- Nézd meg egyenként a fényképeket! Mondd el, milyen érzéseket üzennek a képen szereplő személyek arckifejezései, gesztusai!
- Ha dühös vagy, figyeld meg, hogyan szólsz a másik emberhez? Mit fejeznek-e ki a szavaid?
- Hogyan tudnád megtanulni, hogy minden szavad, mondatod inkább áldást fejezzon ki?

A szöveg:

- Az Ige alapján hogyan kellene szólnunk egymáshoz, még ha meg is bántottak bennünket?
- Te tudsz-e uralkodni az indulataidon, a bántó szándékaidon? Hogyan?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.”

- Most mivel vagy tele, miből van elegend és hogyan fejezed ezt ki mások számára?
- Gondoltál-e már arra, ha tele vagy dühvel, haraggal, akkor hogyan beszélsz?
- Ha örömmel, szeretettel vagy tele, akkor hogyan szólsz másokhoz?
- Hogyan tudnád fékezni a nyelvedet, hogy ne bánts meg senkit?
- Szoktad-e gyakorolni mások megértését?
- Meg tudod-e nyugtatni az ideges és indulatos társaidat?

1. Indulatszavak. Magyarázzuk meg a fogalmat: Gyűjtsünk indulatszavakat! Valaki mondjon egyet, az osztály írja körül, hogy mit fejez ki, mikor használjuk!

2. Vállalható káromkodás? Beszéljünk a dühről, a düh kifejezésének, megélhetésének a módjairól, a káromkodás kialakulásáról! Differenciáljuk a dühöt kifejező mondatokat, indulatot levezető megnyilvánulásokat és a negatív, másokat vagy Istent bántó káromkodó kifejezéseket! Gyűjtsünk vállalható indulat-kifejezéseket. Pl. Aztateringettét! A kutya meg a macska! stb.

3. Indulatos zsoltárok. Osszuk ki az alábbi igehelyeket a zsoltárok könyvéből: Zsolt 94,1-7; 123,3-4; Zsolt 138,7-8; Zsolt 140,7-14! Olvassuk fel őket! Beszéljünk az Istennek kifejezett dühünkről, melyet őszintén elé tárhatunk, ezáltal megóvhatjuk a környezetünket tőle. Istené a bosszú, a büntetés, az ítélet, nem a mienk.

4. Boldog leborulók. Beszéljünk Gyökössy híres mondatáról: **Boldogok**, akik lenni is tudnak, nemcsak tenni, mert megcsendül a csöndjük, és titkok tudóivá válnak. **Leborulók** és nem kiborulók többé.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

A harag rossz tanácsadó.

Többet ésszel, mint erővel.

A türelem rózsát terem.

Okos enged, szamár szenved.

Hallgatni arany.

4. NAGYPÉNTEKTŐL HÚSVÉTIG JÉZUS A ZSIDÓK KIRÁLYA JÉZUS VAGY BARABBÁS?

(Mt 27,15–26)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:*

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KÁLVIN, K., Kálvin János magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. IV. kötet, Budapest, 1942.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

VARGA, ZS., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.

OMERZU, H., Prozess Jesu, 2011. (<http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/prozess-jesu/ch/14bd8c9d470615fa1029139df43ac500/>)

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013.)

Pilátus nem találta bűnösnek Jézust azok alapján, amit a nagytanács elé tárt. A hatalom képviselőjeként lehetősége volt egy szokás alapján, hogy kegyelmet gyakoroljon egy rab fölött. Nem derül ki, hogy Pilátus miért éppen Barabbást ajánlotta fel Jézus mellett a népnek a szabadon bocsátásra.

Barabbásról keveset lehet tudni. Neve annyit jelent: „az apa fia”. Annyi bizonyos, hogy Jézussal szemben ő egy jogosan elítélt bűnöző volt. Lukács gyilkosnak nevezi (ApCsel 3,14), János rablónak (Jn 18,40). Nem kizárt, hogy az akkor fogvatartottak közül ő volt a legveszélyesebb. Máté evangélista annyit mond róla: „*nevezetes*”.

Pilátus feleségének álma egy érdekes közjáték. Megerősítette férjét abban, hogy Jézus esetében valóban egy igaz emberről lehet szó. De Pilátus, látva az emberek indulatát, nem akart még nagyobb zavargást előidézni, hiszen az neki sem kedvezett volna, így engedett a tömeg nyomásának.

Kézmosással jelezte egyet nem értését. Így fejezte ki ártatlanságát, és hogy nem övé a felelősség. A felbujtott nép átok terhe mellett is vállalta, hogy Jézusnak meg kell halnia. Meggondolatlanul **átkot** vett magára. Kálvin szerint a nép azt hitte, hogy Jézus megölésével Istennek kedves szolgálatot végez. Ennek a tévedésnek csak az lehet az oka, hogy eltávolodtak Istentől. Azt mondták ki, hogy rajtuk és utódaikon számon kérhető Jézus vére. Rájuk is igaz, amit Jézus mondott a kereszten: „*nem tudják, mit cselekszenek!*” (Luk 23,4)

A **keresztre feszítés** a rómaiak kivégzési módja volt a korai császárság korában, amit rabszolgákon és nem rómaiakon hajtottak végre. Súlyos bűncselekményeket vagy a hatalom elleni lázadást torolták meg így. A zsidók kivégzési módja a kövezés volt. A zsidó ember keresztre feszítése megszegyenítő és gyalázatos volt. A keresztre feszítést általában megelőzte a korbácsolás. A rómaiak által alkalmazott keresztek alacsonyak voltak. Jézus a legkegyetlenebb korabeli kivégzési módon halt meg. Ráadásul egy olyan módon, amit a mózesi törvények Istentől elvetettnek neveznek (5Móz 21,23; Gal 3,13). Aki kereszten van, az ég és föld között van, kiteszítva az emberi és mennyei közösségből. A Heidelbergi Káté 39. kérdés-felelete szerint azért kellett kereszten

meghalnia Jézusnak, mert az átkozott halálnem elhordozásával mutatta meg, hogy az átkot elhordozta helyettünk.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ezen az órán nagypéntekkel folytatjuk tovább a nagyhét eseményeit. A nép döntése és Jézus engedelmissége áll a középpontban. Az engedetlenség és a rossz döntés a tanulók mindennapjaival is összekapcsolható, itt mégis inkább az érzelmeket, a háttérben lévő indulatokat vizsgáljuk meg és Krisztus tettét. Az Ő Lelke az, aki bennünk is képes az indulatokat más irányba munkálni.

Fontos, hogy a tanórán eljussunk a húsvéti örömhírig, és visszatérjünk a munkafüzetben a 3. ünnepi leckéhez, ahova a munkafüzetbe ragasszuk be a húsvéti szimbólumot!

A húsvét ünnepének feldolgozásában a Feladattár kérdései és a hozzá kapcsolódó ábrák segítenek. Itt is fontos, hogy Krisztus váltságahalálát ne a gyermekek bűneihez kössük, hanem arról az útról beszéljünk, amin Jézus végigment a halálból az örök életre, és ami számunkra is reménység. Ez a feltámadás reménysége minden negatív indulat, fájdalom ellenére, akár bennünk vannak azok, akár mások okozzák nekünk.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • A húsvét szó jelentése, az ünnep ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • Jézus halálához és feltámadásához kötődő, eddig tanult történetek ismerete.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus a nép és Pilátus engedetlensége miatt halt meg.

Kognitív cél: Jézus és Barabás történetén keresztül ismerjék fel a tanulók az engedetlenségből fakadó rossz döntések formáit.

Affektív cél: Az engedetlenséggel együtt járó érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A nép engedetlenségének és Jézus engedelmisségének a következményeinek összegyűjtése és összehasonlítása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Rejtvény. - Ráhangolódás az üzenetre. Munkáltatás a munkafüzetben. Átvezetés: Jézus pere és halála körül is voltak engedetlen és engedelmes döntések.	MFGY 4. Nagypéntektől húsvétig 1. (88. o.) MFEI 4. Nagypéntektől húsvétig 1. (114. o.)
Feldolgozási javaslat,	Történetmondás – Jézus vagy Barrabás? Történetmondás vázlata:	TK 4. Nagypéntektől húsvétig (68-69. o.)

<p>munkáltatás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pilátus megpróbálja elbocsátani Jézust • Nagyünnepeken szokásban lévő megkegyelmezés • A tömegben lévő negatív érzések, indulatok, azok háttere • Pilátus és a nép párbeszéde • Pilátus mossa kezét • Keresztrefeszítés: aranymondás. <p>A TK-ben lévő illusztráció és Feladattár segítségével az üzenet elmélyítése.</p> <p>A húsvét örömhíre – húsvéti asztal készítése Tegyük ki a tanári asztalra a húsvéti asztal kellékeit! Készítsünk közösen egy stációt a feltámadásünnepnek. Ragasszuk be a munkafüzetbe a húsvét szimbólumát is!</p>	<p>Történetmondás közbeni megfigyelési szempont: Ki miben volt engedetlen? Ki miben volt engedelmes?</p> <p>Javaslat: Mesélhetjük a történetet olyan ember nevében, aki virágvasárnap is ott volt a tömegben, és aki most is ott van.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 4. Nagypéntektől húsvétig 2. (89. o.) MFEI 4. Nagypéntektől húsvétig 2. (115. o.)</p> <p>TK 4. Nagypéntektől húsvétig Feladattár (68-69. o.) Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 4. Nagypéntektől húsvétig 3. (89. o.) MFEI 4. Nagypéntektől húsvétig 3-4. (115-116. o.)</p> <p>Eszközök: üres sír kialakítására kövek, kendők, zöld levelek tálban, kifújt tojás, stb.</p> <p>Javaslat: Használjuk azokat a kellékeket és szimbólumokat, amiket az adott vidék magyarsága készít, hogy ünnepelje a feltámadás örömét! Meséljünk a gyermekeknek a szimbólumok jelentéséről, és hogy mit honnan szereztünk be!</p> <p>Kapcsolódó anyagrész: TK 4. Nagypéntektől húsvétig Feladattár (70. o.)</p>
---------------------------	---	---

Aranymondás	„Jézus pedig így könyörgött: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudák, mit cselekszenek!” (Lk 23,34)	Javaslat: Beszéljünk az aranymondásról! Miért imádkozott így Jézus a kereszten? Engedjük a gyermekeket beszélgetni, vitatkozni a témáról! Nem az egzakt válasz, sokkal inkább maga a folyamat értékes.
Énekjavaslat (alternatívák)	10. Krisztus feltámadott (TK 80. o.) 15. Fel, barátim (TK 85. o.) RÉ: 342. dics. 2–3. verse – Szent kereszteden 440. dics. 4–6. verse – Feszítésre ítélték (dall. RÉ. 42. zsolt. – Mint a szép híves patakra) BS: 109. – Uram, közel voltam Hozzád (+DU) JJ: 96. – Halleluja, Jézus győzött 342. dics. 1-2. 7. verse – Jézus, világ Megváltója 350. dics. 1.3. verse – Feltámadt a mi életünk BS: 50. – Az Úr Isten Ádám atyánknak	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 70-72. oldal

A képen látható:

- Szemléltető kép: Jézus Pilátus előtt, a rajz körül szavak
- A három kereszt rajza, körülötte szavak

A szöveg:

- Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabbás?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Kiket lehet látni a rajzon? Ki az, aki széken ül?

- Milyen a ruhája? Mit fejez ki a testtartása? Milyen pozícióban lehet a többiekhez viszonyítva?
- Ki az, aki előtte áll? Mit olvashatsz le a testtartásából és arckifejezéséből?
- A mögötte álló tömeg milyen érzéseket közvetít a néző számára?
- Milyen címet adnál a jelenetnek?
- Olvasd el a rajzon lévő szavakat! Mit jelentenek, kire, mire vonatkoznak?
- Láttál-e már múzeumban hasonló festményt? Hol és mikor? Milyen hatással volt rád?
- Figyeld meg a 72. oldalon lévő rajzokat! Mit ábrázolnak? Mondjátok el a képek alapján a történetet!

A szöveg:

- Olvasd el az olvasmányt! Mondjátok el a történet előzményeit!
- Milyen embernek tartjátok Pilátust? Mi volt a szándéka?
- Milyen szokások éltek akkoriban Jeruzsálemben?
- Hogy viselkedett a tömeg? Miért?
- Mit kérdezett Pilátus a tömegtől?
- Kit kiáltott ki a nép bűnösnek?
- Mit tett és mit mondott Pilátus?
- Mi lett a történet befejezése?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Jézus pedig így könyörgött: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!”

- Kikért imádkozott Jézus?
- Miért tette ezt? Hogyan tudott így könyörögni?
- Azok, akik Jézust keresztfára juttatták, tényleg nem tudták mit cselekszenek? Miért nem?
- Milyen indulatok vezérelték őket? Miért nem tudtak igazságosan gondolkodni?

1. HOLLE ANYÓ TÖRTÉNETE. A gyermekek által is ismert Grimm mese a jóindulat rosszindulat és az engedelmesség–engedetlenség kérdését dolgozza fel.

2. Találkozások a feltámadt Jézussal. Osszuk ki az osztályban különböző kisebb csoportoknak a megjelenéstörténetek ígét! A csoport olvassa el, majd jelenítse meg a többiek számára egy rövid pantomimban vagy szoborjátékban! A többiek idézzék fel ennek segítségével a történetet!

3. Nevek. Írjunk listát azokról, akik a feltámadt Jézussal itt a földön találkoztak! Beszélgessünk arról, hogy Ő azóta Lelkével van itt, így találkozhatunk vele!

4. Szoborjáték. Osszuk kétfelé az osztályt! Az egyik fele jelenítsen meg egy nagypéntekszobrot, a másik egy feltámadásszobrot! Adjunk időt, hogy megnézzék egymás elkészült szobrát!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

E		N					G
	E						
			D			E	
L							
		M			E		
S			S			É	
							G

ENGEDELMESSÉG

E									
		N		G			E		
D									
			E		T			L	
E									
		N							
				S			É		G

ENGEDETLENSÉG

5. ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK – PÜNKÖSD

JÉZUS MENNYBEMENETELE ÉS ELJÖVENDŐ KIRÁLYSÁGA

(ApCsel 1,4–14)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

LENKEYNÉ SEMSEY, K., Máté evangéliumának magyarázata, JK, Budapest, 1995.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam, 1985.

RAVASZ, L., Kis dogmatika, Budapest, 1990.

SZŰCS, F., Hitvallásismeret, Budapest, 1996.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013.

Mennybemenetekor Jézus a tanítványokat egy új korszakra akarta előkészíteni, arra az időszakra, amikor Lelke által van jelen. Amikor az Ő uralma azok között valósul meg a földön, akiket Szentlelke vezet.

A tanítványok számára a Jézus feltámadása utáni időszakban még nem volt világos, hogy mit jelent **Jézus királysága**. Kérdésükből (ApCsel 1,6) az derül ki, hogy bennük még mindig az a gondolat élt, hogy Jézus a földi Izráel **helyreállításáért** jött el.

Isten többször megígérte a bűneset után, hogy szabadítót fog küldeni, aki megvált a bűn hatalmából. Ezt az ígéretet a próféták által újra és újra megerősítette. A várakozás során idővel a bűnből való szabadulás reményéhez a nemzet megoldatlan gondjaiból való szabadulás reménye is hozzáadódott. Míg végül a nemzet gondjai előtérbe is kerültek. A babiloni fogság után már egy olyan Szabadítót vártak, aki az elveszett függetlenséget hozza vissza, aki visszaállítja a dávidi királyságot, a gyűlölt idegen hatalmat pedig elsöpri. Ez a vágy olyan erősen élt a népben, hogy emiatt nem ismerték fel azt a Szabadítót, akit Isten küldött. Úgy látszik, hogy még azok sem tudtak elszakadni a politikai **Messiás** gondolatától, akik a legjobban ismerték Jézust. Úgy vélték, hogy miután Jézus megmutatta a halál legyőzésével az erejét, elérkezett az idő az izráeli királyság helyreállítására. A váradalmak most fognak beteljesedni. .

Jézus a válaszában nem a királyság helyreállításának elképzelésére reagált, hanem a **misszió** időszakáról szólt (ApCsel 1,8). Arról az időszakról, amikor a tanítványokra küldetés vár. A tanítványok még mindig csak a saját nemzetükben gondolkoznak. Jézus pedig beszélni kezdett arról, hogy a föld végső határáig eljut majd az Ő híre. Az a terület, amit a Lélek uralma alá vesz majd, a misszió területe, egyre növekszik: Jeruzsálem, Júdea (1–7. r.), Samária (8. r.), és a föld végső határa (10–28. r.). Az Apostolok cselekedeteiről írt könyv szerkesztésében követi ezt az útvonalat.

A Heidelbergi Káté 50. kérdés-felelete azt mondja, hogy Jézus mennybemenetele által lett nyilvánvalóvá, hogy Ő az, „aki által az Atya mindeneket kormányoz.” Jézus mennybemenetelének a célja a trónfoglalás volt (Fekete Károly).

Krisztus királysága nem úgy jött el, ahogyan várták. Uralma akkor valósul meg, amikor a Lélek végezi munkáját az emberekben. A mai üdvtörténeti korszakban, az egyház korában, Jézus Igéjével

és Szentlelkével gyakorolja királyi hatalmát. Oltalmaz és megtart. Ez a királyság sokak előtt még elrejtett. Akik hisznek Benne, megtapasztalják.

Eljön majd az az idő, amikor mindenki számára nyilvánvalóvá válik Krisztus királysága, és megítél mindeneket. Az Atya jobbján ülő Krisztus ítéletre való eljövetele lesz a felmagasztaltatásának a végső foka, ekkor fog felragyogni a királysága teljes fényében (Ravasz László).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A pünkösd ünnepe, a Szentlélek személye különösen fontos a negyedikes gyermekek hitfejlődése szempontjából. Istenképük elindul egy absztrakciós folyamaton. Az Atyát továbbra is emberként képzelik el, de elkülönítik mégis a földi, testben élő emberektől. Ő egy különleges személy/lény, akit sokkal inkább a tulajdonságai és tettei által lehet meghatározni. A Szentlélek személye hozhatja közel hozzánk a távoli Atyát, ha megértik, hogy Isten jelenléte az Ő Lelke által valósul meg.

Az Atya és a Fiú királyolta a Lélek által tud a szívünkben valósággá lenni. Az áldozócsüdtörték és a pünkösd története és ünnepe ebbe az irányba vezeti, kíséri a tanulókat.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • Jézus mennybemenetelének és a pünkösd ünnepének az ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. • Jézus mennybemenetelének és a pünkösd ünnepének az ismerete. • A Szentlélek munkájának körülírása

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus mennyei király, aki ma Szentlelkével van köztünk.

Kognitív cél: A mennybemenetel történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Jézus mennyei király, aki ma Szentlelkével van köztünk.

Affektív cél: Szentlélek jelenlétéhez kapcsolódó érzelmi attitűd feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan példák összegyűjtése, amelyekből felfedezhetjük, hogy Jézus Szentlelkével van köztünk.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Körülírás. – Gondolatokat egy irányba terelő játék.</p> <p>Négy önként jelentkezőnek adjunk kiscetlin egy-egy szót a következőkből: követ, küldött, felderítő, kém, előörs. Csak ők láthatják a feladványt. A feladat, hogy az osztály számára körülírják a kifejezést úgy, hogy nem használhatják a szó egyik részét sem.</p> <p>Beszélgetés a játék kapcsán:</p>	Eszköz: négy cetli felirattal

	<p>Mi a közös a négyben? (Mindegyik előre meggy valamilyen feladatot elvégezni.)</p> <p>Átvezetés: A feltámadt Jézus húsvét után még 40 napig volt itt a földön. Utána az Atyához ment az Ő országába.</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Jézus mennybemenetele Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jézus megjelenései • A tanítványok váradalma • Jézus válasza (nem a Ti dolgotok...) • Jézus ígérete (ellenben elküldöm...) • Jézus kérése (maradatok...) • Mennybemenetel • Angyalok szava • A tanítványok közössége és imádsága a Szentlélekért • A pünkösöd csodája <p>Beszélgetés: Jézus is előre ment az Atyához, mint egy követ vagy előőr. Miért jó nekünk Jézus égi királysága?</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben</p> <p>Átvezetés: Jézus felment a mennybe, hogy helyet készítsen nekünk. De nem hagyott magunkra minket. Égi király, aki elküldte Lelkét, hogy Isten országát építse itt a Földön a szívekben.</p> <p>Szentlélek munkájának felidézése a munkafüzetben munkáltatással.</p> <p>A lecke üzenetének összefoglalása a Tudod-e és a Feladattár segítségével</p>	<p>TK 5. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke (71. o.)</p> <p>Megfigyelési szempont: Miért jó nekünk, hogy Jézus visszatért az Atyához a mennybe?</p> <p>Megjegyzés: Szójjuk bele a történetmondásba Jézus királyi munkáját az égből: Lelke által van jelen (mindenütt), imádkozik értünk, helyet készít az Atyánál!</p> <p>MFGY 5. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke 1. (90. o.) MFEI 5. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke 1. (119. o.)</p> <p>MFGY 2. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke 1. (91. o.) MFEI 2. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke 1. (118. o.)</p> <p>Javaslat: Rajzoljuk fel a táblára az üres keresztretjvényt, és vezessük a táblán a megoldás folyamatát.</p> <p>TK 5. Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke (72. o.)</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe.” (ApCsel 1,11)</p>	<p>MFEI Áldozócsüörtök – Pünkösöd lecke 3. (119. o.)</p>

Énekjavaslat (alternatívák)	12. Isten élő lelke, jöjj (TK 82. o.) RÉ: 358. dics. – A Krisztus mennybe felméne (+BS) 374. dics. – A Pünkösdek – dall. RÉ.358. A Krisztus (+BS) 398. dics. – Úr lesz a Jézus mindenütt BS: 116. – Jó Atyánk, örök Úr Isten – kánon (+DU) DU: 140. – Jövel, Szentlélek Isten JJ: 132. – Ő ment föl a mennybe	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 73-74. oldal

A képen látható:

- Tematikus rajz: Jézus mennybemenetele
- Tematikus rajz: A tanítványok és az asszonyok imádkoznak

A szöveg: Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Figyeld meg a tanítványokat! Hová néznek, mit figyelnek?
- Hányan vannak? Hol lehetnek a többiek?
- Mit jelképez a felhők fölötti fény?
- Milyen jelenetet rögzít a rajz? Mit tudsz erről az eseményről?

A szöveg:

- Olvasd el a történetet! Milyen előzményeket tudsz megfogalmazni?
- Hány napot töltött Jézus a feltámadása után a földön? Mit tett ezalatt az idő alatt?
- Miben reménykedtek azok, akik találkoztak vele? Mit kérdeztek Tőle?
- Jézus mit válaszolt a királyságával kapcsolatos reménykedőknek?
- Mi történt Jézussal?
- Hogy fogadták a történetet a tanítványok?
- Mit mondott a két angyal a tanítványoknak?
- Miben kezdtek el reménykedni és miért imádkoztak?

- Te hogyan készülsz pünkösdre?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe.”

- Kik mondták ezt a tanítványoknak?

1. Pünkösdi asztal/stáció. Készítsünk nagycsütrök-pünkösöd alkalmából is egy asztalt, mely az ünnep szimbólumait, színeit foglalja magában! Beszéljünk ennek a munkának, alkotásnak a kapcsán az ünnepről!

2. Nem látni, mégis van. Gyűjtsünk közösen olyan természeti képeket, erőket, amelyeket nem látni, de ettől még munkálkodik, érezzük a hatását! (pl. szél, gravitáció, holdciklus, tengeri áramlatok, hőmérséklet, stb.) Hozzuk összefüggésbe a Szentlélek munkájával!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat:

SZÓL
VÍGASZTAL
FELEMEL
TANÍT
BÁTORÍT
MEGHALLGAT
VÉD
ÁTÖLEL
SZERET
IMÁDKOZIK

A képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlethez felhasznált irodalom:

Felhasznált irodalom:

- Antik Sándor (2010): Vizuális megismerés és kommunikáció. Egyetemes Műhely Kiadó és Bolyai Társaság, Kolozsvár
- Arnheim, Rudolf (1979 [1974]): A vizuális élmény – Az alkotó látás pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest
- Bálványos Huba-Sánta László (1997): Vizuális megismerés, vizuális kommunikáció. Balassi Kiadó, Budapest
- Bán András (szerk., 1999): Körülírt képek. Fényképezés és kultúrakutatás. Miskolci Galéria–Magyar Művelődési Intézet, Miskolc–Budapest
- Belting, Hans (2003): Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok. Kijárat Kiadó, Budapest
- Béres István–Horányi Özséb (szerk., 2001): Társadalmi kommunikáció. Osiris Kiadó, Budapest

- Boehm, Gottfried (1997 [1980]): A képi érzélem és az érzékszervek. Fordította Poprády Judit. In Bacsó Béla (szerk.): Kép, fenomén, valóság. Kijarat Kiadó, Budapest, 242–253. old.
- Buda Béla–Sárközy Erika (szerk., 2001): Közéleti kommunikáció. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Eysenck, Michael W.–Keane, Mark T. (1997 [1990]): Kognitív pszichológia. Fordította: Bocz András. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Farkas András–Gyebnár Viktória (szerk., 1995): Vizuális művészetek pszichológiája I. Szöveggyűjtemény. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Farkas András (szerk., 1997): Vizuális művészetek pszichológiája II. Szöveggyűjtemény. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Gombrich, Ernst H. (1999 [1991]): Miről szólnak a képek? Beszélgetések művészetről és tudományról. Fordította: Klimó Ágnes. Budapest, Balassi Kiadó, Tartóshullám
- Hall, T. Edward (1995 [1966]): Rejtett dimenziók. Fordította Falvai Mihály. Katalizátor Iroda, Budapest
- Hoppál Mihály–Jankovics Marcell–Nagy András–Szemadám György (1997): Jelképtár. Helikon Kiadó, Budapest
- Horányi Attila (2001): A képekről. In Béres István–Horányi Özséb (szerk., 2001): Társadalmi kommunikáció. Osiris Kiadó, Budapest, 178–188. old.
- Horányi Özséb (2001): A kommunikációról. In Béres István–Horányi Özséb (szerk.): Társadalmi kommunikáció. Osiris Kiadó, Budapest, 22–34. old.
- Horányi Özséb (szerk., 2003a): A sokarcú kép. Válogatott tanulmányok a képek logikájáról. Typotex, Budapest
- Horányi Özséb (2006 [1975, 1991]). Jel, jelentés, információ, kép. General Press Kiadó, Budapest
- Kárpáti Andrea (1985): Képolvasás. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea (1991): Látni tanulunk. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea (2005): A kamaszok vizuális nyelve. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea–Gaul Emil (2011): A vizuális képességrendszer: tartalom, fejlődés, értékelés. In Csapó Benő–Zsolnai Anikó (szerk., 2011): Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 41–82. old.
- Kepes György (1979 [1944]): A látás nyelve. Gondolat Kiadó, Budapest